

METINĖ ATASKAITA

2023

vert

VALSTYBINĖ
ENERGETIKOS
REGULIAVIMO
TARYBA

Valstybinė energetikos reguliavimo taryba

✉ info@vert.lt

☎ +370 800 20500

📍 Verkių g. 25C-1, Vilnius

TURINYS

1. ĮŽANGOS ŽODIS

2. APIE MUS

3. MŪSŲ REZULTATAI SKAIČIAIS

4. SVARBIAUSIŲ ĮVYKIŲ KALENDORIUS

5. VERT ŽINUTĖ

6. TARPTAUTINIS BENDRADARBIAVIMAS

7. ELEKTROS SEKTORIUS

7.1. ŠVARIOS ENERGIJOS PAKETO ĮGYVENDINIMAS

7.2. ELEKTROS ENERGETIKOS SEKTORIAUS REGULIAVIMO POKYČIAI

7.3. SUDERINTOS INVESTICIJOS ELEKTROS ENERGETIKOS SEKTORIUJE

7.4. REGULIUOJAMOS KAINOS IR TARIFAI ELEKTROS ENERGIJOS VARTOTOJAMS

7.5. ELEKTROS ENERGETIKOS SISTEMOS PATIKIMUMO IR PASLAUGŲ KOKYBĖS UŽTIKRINIMAS

7.6. TINKLŲ KODEKSŲ IR GAIRIŲ ĮGYVENDINIMAS

7.7. ATSINAUJINANČIŲ IŠTEKLIŲ SEKTORIAUS REGULIAVIMAS

7.8. ELEKTROS ENERGETIKOS OBJEKTŲ IR ĮRENGINIŲ TECHNINĖ SAUGA

7.9. ELEKTROS SEKTORIAUS ĮMONIŲ PATIKRINIMAI IR TYRIMAI

8. DUJŲ SEKTORIUS

8.1. GAMTINIŲ DUJŲ SEKTORIAUS REGULIAVIMO POKYČIAI

8.2. SUDERINTOS INVESTICIJOS GAMTINIŲ DUJŲ SEKTORIUJE

8.3. REGULIUOJAMOS KAINOS IR TARIFAI BUITINIAMS VARTOTOJAMS GAMTINIŲ DUJŲ SEKTORIUJE

8.4. GAMTINIŲ DUJŲ ĮMONIŲ TEIKIAMŲ PASLAUGŲ KOKYBĖ

8.5. TINKLŲ KODEKSŲ IR GAIRIŲ ĮGYVENDINIMAS

8.6. DUJŲ ENERGETIKOS OBJEKTŲ IR ĮRENGINIŲ TECHNINĖ SAUGA

8.7. NAFTOS IR NAFTOS PRODUKTŲ ĮMONIŲ PRIEŽIŪRA

9. ŠILUMOS SEKTORIUS

9.1. ŠILUMOS SEKTORIAUS REGULIAVIMO POKYČIAI

9.2. ŠILUMOS SEKTORIAUS SUDERINTOS INVESTICIJOS

9.3. REGULIUOJAMOS KAINOS

9.4. ŠILUMOS SEKTORIAUS PATIKRINIMAI

9.5. ŠILUMOS ENERGETIKOS OBJEKTŲ IR ĮRENGINIŲ TECHNINĖ SAUGA

10. VANDENS SEKTORIUS

10.1. VANDENS SEKTORIAUS REGULIAVIMO POKYČIAI

10.2. VANDENS SEKTORIAUS SUDERINTOS INVESTICIJOS

10.3. REGULIUOJAMOS KAINOS

10.4. VANDENS ĮMONIŲ PATIKRINIMAI

11. ATLIEKŲ TVARKYMO SEKTORIUS

12. TRANSPORTO SEKTORIUS

13. LICENCIJAVIMAS

13.1. LEIDIMAI ELEKTROS ENERGETIKOS SEKTORIUJE

13.2. LEIDIMAI DUJŲ IR NEFASUOTŲ NAFTOS PRODUKTŲ PREKYBOS SEKTORIUOSE

13.3. ŠILUMOS IR VANDENS SEKTORIAUS LICENCIJOS

13.4. ATESTATAI ENERGETIKOS ĮRENGINIŲ ĮRENGIMO IR EKSPLOATAVIMO VEIKLOJE

13.5. MOKYMO PROGRAMŲ IR SERTIFIKAVIMO SCHEMŲ DERINIMAS

14. TEISINIS ATSTOVAVIMAS IR POVEIKIO PRIEMONĖS

14.1. ENERGETIKOS ŪKIO SUBJEKTŲ SKUNDAI IR GINČAI

14.2. TEISMINIAI GINČAI

14.3. POVEIKIO PRIEMONĖS

15. VARTOTOJŲ INTERESŲ GYNIMAS IR VEIKLOS VIEŠINIMAS

15.1. VARTOTOJŲ KREIPIMAI

15.2. GINČŲ NAGRINĖJIMAS

15.3. INFORMACINĖ VEIKLA IR ŠVIETIMAS

16. FINANSAVIMAS

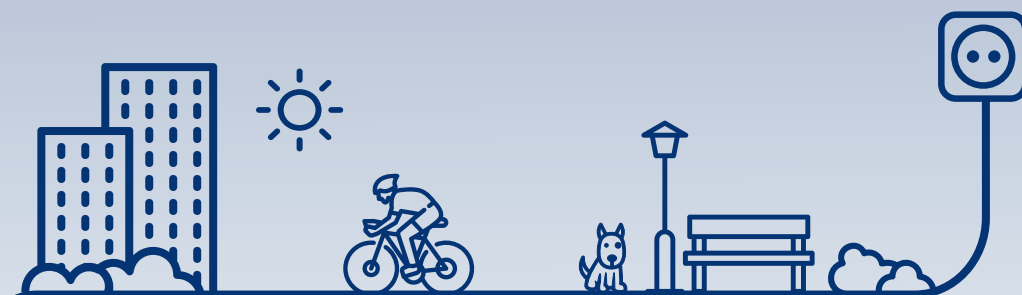
17. PAGRINDINIAI REGULIUOJAMŲ SEKTORIŲ RODIKLIAI

18. STRATEGINIO VEIKLOS PLANO RODIKLIAI

19. PRIEDAI

TEKSTE VARTOJAMI TRUMPINIAI

ACER – ES energetikos reguliavimo institucijų bendradarbiavimo agentūra
AEI – atsinaujinantys energijos ištekliai
aFRR – automatinis dažnio atkūrimo rezervas
AIEB – atsinaujinančių išteklių energijos bendrijos
AIT – (angl. *average interruption time*) elektros energijos vidutinė nutraukimo trukmė
AŠG – atliekinę šilumą generuojantys asmenys
CEER – Europos energetikos reguliuotojų taryba
CFD – sandoriai dėl kainų skirtumo
DAEI – degalų ir transporto sektoriaus gamtinių dujų tiekėjai
EBPO – Ekonominio bendradarbiavimo ir plėtros organizacija
EDAIS - Energetikos darbuotojų atestavimo informacinė sistema
EK – Europos Komisija
ENS – (angl. *energy not supplied*) neperduotos elektros energijos kiekis
ERAA – Europos resursų adekvatumo vertinimas
HAE – hidroakumuliacinė elektrinė
HCZCA – (angl. *harmonised cross-zonal capacity allocation methodology*) suderinta tarpzoninio pajėgumų paskirstymo metodika
KL – kabelių linija
LAGK – Lietuvos administracinių ginčų komisija
LR – Lietuvos Respublika
LRAIC – (angl. *Long-run average incremental cost*) apskaitos modelis
LVAT – Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas
mFRR – rankinis dažnio atkūrimo rezervas
NET - nepriklausomas elektros energijos tiekėjas
NJL – naudojimosi jungiamosios linijos

NŠG – nepriklausomi šilumos gamintojai
OL – oro linija
PEB – piliečių energetikos bendrijos
PEERO – paskirtieji elektros energijos rinkos operatoriai
PPA – pirkimo-pardavimo sutartis
PSO – perdavimo sistemų operatoriai
RAB – reguliuojamo turto vertė
RAT – Regionų administracinis teismas
RATC – regioninių atliekų tvarkymo centrai
RKC – regioniniai koordinavimo centrai
SAIDI – (angl. *system average interruption duration index*) minimalūs persiuntimo patikimumo rodikliai
SAIFI – (angl. *system average interruption duration index*) vartotojui tenkantis vidutinis nutraukimų skaičius
SGD – suskystintos gamtinės dujos
SGDT – suskystintų gamtinių dujų terminalas
SND – suskystintos naftos dujos
TP – transformatorių pastotė
TTF – (angl. *Title Transfer Facility*) lyginamasis indeksas dujų kainos nustatymui didmeninėse sutartyse
VERT – Valstybinė energetikos reguliavimo taryba
VIAP – viešuosius interesus atitinkančios paslaugos
WACC – (angl. *weighted average cost of capital*) vidutinė svertinė kapitalo kaina
WAREG – Europos vandens reguliuotojų asociacija

1. ĮŽANGOS ŽODIS

2023 metais įsitikinome, kad energetikos svarba tiek įgyvendinant valstybės strateginius tikslus, tiek mūsų kasdieniame gyvenime tik didės. Nepaisant visų iššūkių, mums pavyko atlaikyti energetikos krizę – kainos stabilizavosi, dujų saugyklas pavyko pripildyti viršijant lūkesčius ne tik Lietuvoje, bet ir kitose Europos šalyse, todėl žiemą pasiitkome pasiruso.

Siekiant Lietuvos tikslų energetikos sektoriuje VERT atliko svarbų vaidmenį – dėl mūsų priimtų sprendimų Lietuva gali sparčiau užsitikrinti energetinę nepriklausomybę, be kurios neįmanoma įsivaizduoti nacionalinio saugumo planą plačia prasme.

Praėjusiais metais, nepaisant pasaulyje vyraujančio ekonominio ir logistinio neapibrėžtumo, sėkmingai suorganizavome pirmąjį Lietuvoje jūrinio vėjo konkursą. Ateityje tai leis reikšmingai padidinti atsinaujinančios energetikos dalį mūsų valstybės bendrame energetikos balanse.

Taip pat 2023 metais suvaldėme ypač svarbų ir jautrų komercinį saulės elektrinių tolesnės plėtros projektą. Šis rezultatas įgalino vystytojus pradėti elektrinių plėtros procesą, įvertinant elektros energetikos sistemos galimybes absorbuoti sparčiai besiplečiančius atsinaujinančios energetikos gamybos pajėgumus. Džiaugiuisi, jog VERT reikšmingai prisidėjo prie teisinio reglamentavimo kūrimo, kuris sudarė sąlygas pernai išduoti pirmuosius leidimus hibridinėms elektrinėms, taip pat atsinaujinančių išteklių bei piliečių energetikos bendrijoms. Šie sprendimai sudaro prielaidas Lietuvai tapti palankiausia šalimi vystyti atsinaujinančių energetiką visame Baltijos regione, o tai leidžia užtikrinti didesnę šalies konkurencingumą.

Šiais 2024 metais laukiame ir kito reikšmingo sprendimo – Klaipėdos suskystintų gamtinių dujų terminalas taps Lietuvos valdomos įmonės nuosavybe. Tai dar vienas žingsnis į lyderystę regiono energetikos sektoriuje, didesnę energetinę nepriklausomybę ir palankesnę kainodarą vartotojams.

Vartotojų apsaugai, kuri yra vienas iš VERT prioritetų, praėjusiais metais skyrėme itin didelį dėmesį. VERT indėlis nagrinėjant vartotojų ginčus labai padidėjo – pernai gautų vartotojų kreipimų skaičius mūsų institucijoje išaugo iki 2209, palyginimui – prieš dujus metus jų buvo 1282. VERT savo sprendimais vartotojams per 2023 m. leido sutaupyti beveik 129 mln. eurų – tai yra 15 kartų daugiau, nei mūsų institucijai numatyti finansavimo kaštai.

VERT, demonstruodama lyderystę tarp Baltijos regiono reguliavimo institucijų, inicijavo diskusijas dėl bendros Lietuvos, Latvijos ir Estijos elektros energijos didmeninės prekybos zonos sukūrimo, siekiant palengvinti tarptautinę elektros energijos prekybą regione, didinti konkurenciją ir mažinti kainas vartotojams bei sudaryti sąlygas efektyvesnei atsinaujinančios energetikos integracijai.

Šiais metais užbaigėme svarbų projektą – bendrą energetikos darbuotojų atestavimo informacinę sistemą, kai visi energetikos darbuotojai bus atestuojami centralizuotai, taikant supaprastintą ir skaitmenizuotą procesą.

Technologinė raida, augantis vartotojų sąmoningumas bei energijos išteklių krizės laikotarpiu išmotos pamokos dar kartą leido įsitikinti, kad centralizuotas šilumos tiekimas, nors ir yra viena kertinių energetikos sričių, – turi evoliucionuoti. Todėl kartu su Energetikos ministerija ir kitais partneriais 2023 metais buvo iš esmės peržiūrėta šilumos ūkio teisinė bazė, kuri padėjo stiprų pagrindą tolimesnei šilumos tiekimo sektoriaus raidai ir transformacijai į aplinką tausojančią, žaliąją ir – svarbiausia – efektyvią bei įvairialypę paslaugą. Įgyvendinti pokyčiai leis užtikrinti ilgalaikį sistemų ir investicijų planavimą, ateities technologijų ir inovacijų diegimą (pavyzdžiui, pramonėje susidarančios atliekinės šilumos panaudojimas), subalansuotą ir lanksčią kainodarą bei nepamiršti ir efektyvaus, tačiau komfortą užtikrinančio šilumos suvartojimo.

Po daugiau kaip dešimtmetį trukusio sektoriaus vystymosi, 2023 m. atnaujinus šilumos ūkio įstatymą, parengėme teisinę šilumos gamybos pajėgumų aukcionų bazę – pirmasis įvyko 2023/2024 m. šildymo sezonui, o kitas

planuojamas 2024 metais 5 metų laikotarpiui. Įgyvendinus šilumos gamybos pajėgumų aukcionų principą gyventojai gali gauti paslaugą už pagrįstą kainą, kuri kartu leidžia aukciono dalyviams išlaikyti techniškai ir ekonomiškai pagrįstus gamybos įrenginius.

Vandens sektoriuje įmonėms sukurtos sąlygos gauti papildomą finansavimo šaltinį būtinoms investicijoms įgyvendinti. Įmonės, parengusios ilgalaikius investicijų planus ir pagrindusios, kad išnaudojo vidinius finansavimo šaltinius, gali kreiptis į VERT su prašymu įtraukti planuojamų investicijų poreikį į paslaugos teikimo kainą ir taip užtikrinti kokybiškas paslaugas.

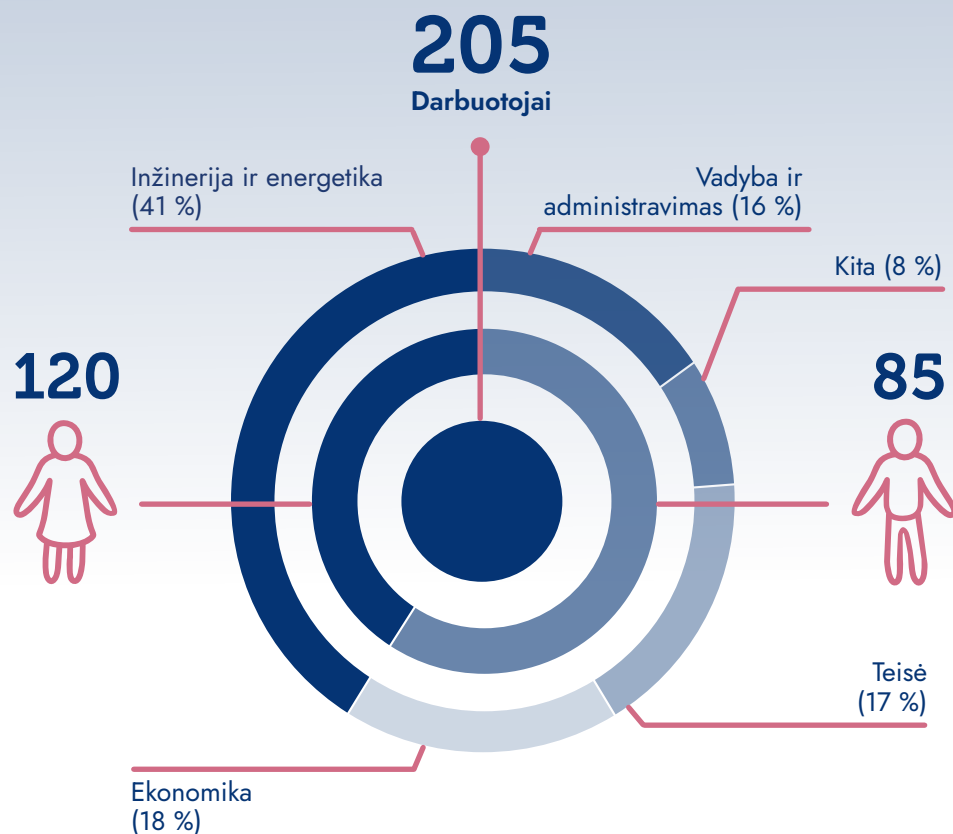
Būdami sparčiai besikeičiančio globalaus energetikos lauko dalimi puikiai suvokiame, kad VERT požiūris taip pat turi keistis ir prisitaikyti prie aktualijų. Energetikos infrastruktūros atsparumas ir priemonės, leidžiančios jį užtikrinti bei palaikyti, yra neabejotinai svarbus aspektas vertinant reguliuojamų įmonių investicijas ir priimant su tuo susijusius sprendimus. Atsižvelgiant į vykstančius procesus, fizinio ir kibernetinio saugumo klausimai energetikoje artimiausiais metais taps vieni iš prioritetinių. Proaktyviai keičiamės patirtimi su užsienio kolegomis, tarp jų ir su Ukrainos reguliavimo institucija, ir ieškome būdų, kaip pasiteisinsius energetikos infrastruktūros atsparumo didinimo sprendimus pritaikyti Lietuvos reguliavimo praktikoje.

VERT funkcijos yra labai plačios, todėl natūralu, kad vieni iš mūsų darbų susilaukia didesnio visuomenės dėmesio nei kiti. Tačiau visi jie yra svarbūs, nes šiuolaikiniame pasaulyje reguliuotojo vaidmuo turi būti suprantamas plačiai – tai ir finansininkas, ir inspektorius, ir teisininkas, ir patarėjas. Tokia pat įvairialypė ir VERT darbuotojų bendruomenė, kurią vienija didžiulis atsidavimas savo misijai ir profesionalumas. Visi praėjusių metų iššūkiai pareikalavo iš VERT kolegų neskaičiuoti darbo valandų ir jėgų, todėl jie yra neabejotinai verti nuoširdžios padėkos bei įvertinimo. Taip pat esu dėkingas ir sprendimų priėmėjams, socialiniams partneriams už bendradarbiavimą, bendrų sprendimų paiešką ir skatinimą tobulėti.

Pirmininkas
Renatas Pocius

2. APIE MUS

2023 m. VERT
biudžetas, Eur

8 558 296,90

1995-01

Įsteigta Energetikos valstybinė inspekcija prie Energetikos ministerijos (EVI).

1995-07

Įsteigta Valstybinė energetikos išteklių kainų ir energetinės veiklos kontrolės komisija (VEIKEVKK).

1999-05

VEIKEVKK pavadinimas pakeistas į Valstybinę kainų ir energetikos kontrolės komisiją (VKEKK).

2004-05

VKEKK tampa Europos energetikos reguliuotojų tarybos nare (angl. *Council of European Energy Regulators* – [CEER](#)).

2002-07

EVI pavadinimas pakeistas į Valstybinę energetikos inspekciją (VEI).

2000-12

VKEKK tampa viena iš Energetikos reguliuotojų regioninės asociacijos (angl. *Energy Regulators Regional Association* – [ERRA](#)) steigėjų.

2011-03

VKEKK tampa Energetikos reguliuotojų bendradarbiavimo agentūros nare (angl. *European Union Agency for the Cooperation of Energy Regulators* – [ACER](#)).

2014-04

VKEKK tampa Europos vandens reguliuotojų asociacijos nare (angl. *European Water Regulators* – [WAREG](#)).

2018-07

VKEKK tampa Ekonominio bendradarbiavimo ir plėtros organizacijos nare (angl. *Organisation for Economic Co-operation and Development* - OECD).

2025-03

VERT struktūrinių pokyčių įgyvendinimas

2019-07

Sujungiamos VEI ir VKEKK bei pakeičiamas pavadinimas į Valstybinę energetikos reguliavimo tarybą (VERT).

3. MŪSŲ REZULTATAI SKAIČIAIS

121

57

1248

+27,96%

+456,31%

+57,14%

-57,74%

145

31

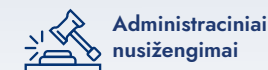
1334

1235

21

549

+64,11%

+12,09%

+18,52%

-35,74%

+3,87%

121

920,71

3011

22

4099

1397

-52,21%

3418

4416,18

Vartotojų sutaupymai, mln. Eur

128,86

1 Eur: ~15 Eur

1 Eur, skirtas VERT veiklai, atnešė vartotojams ~ 15 Eur naudą

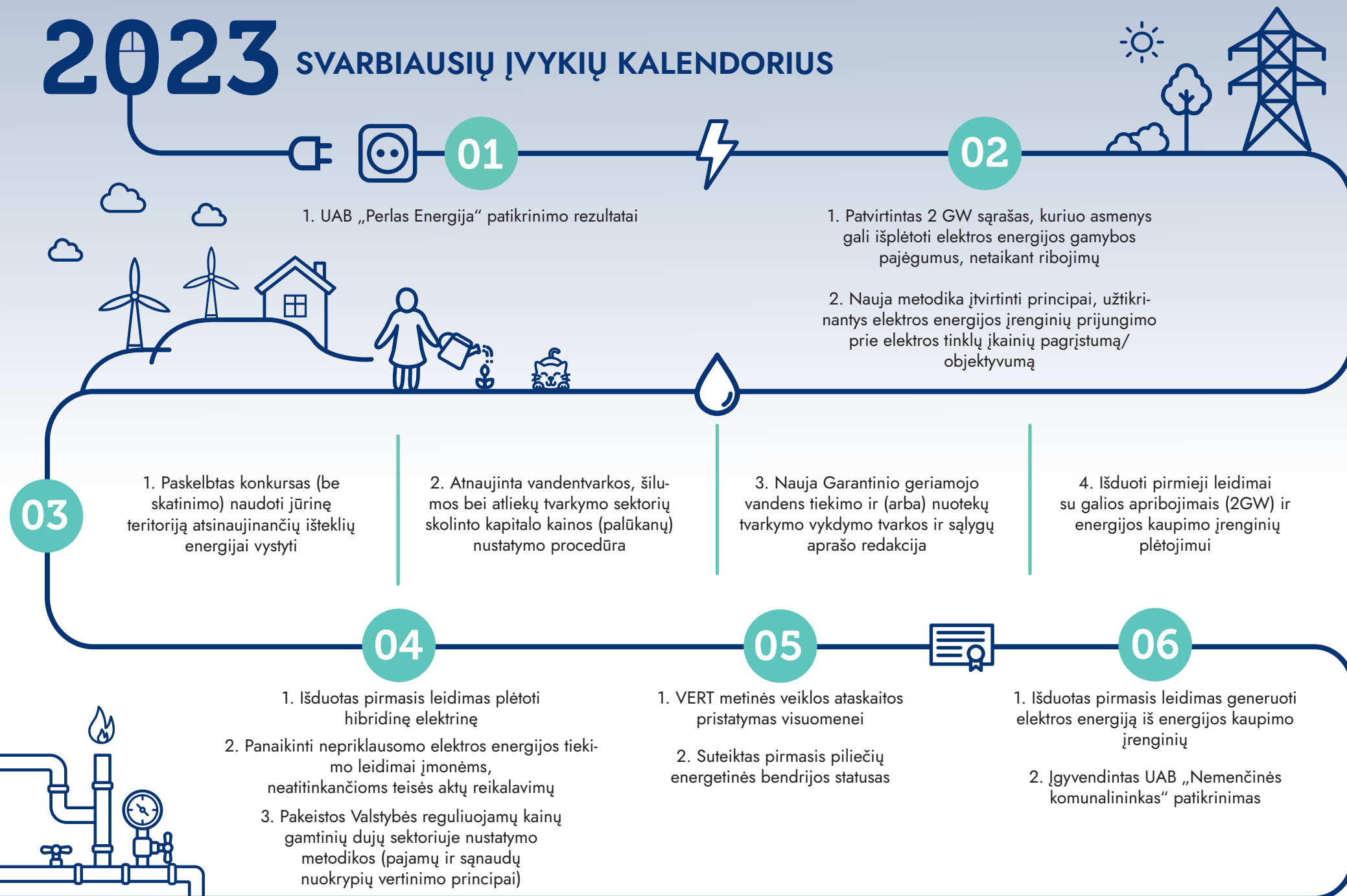
EKONOMINĖS PRIEŽIŪROS REZULTATAI

SEKTORIAI	PAJAMOS, MLN. EUR	INVESTICIJOS, MLN. EUR	REGULIUOJAMI ŪKIO SUBJEKTAI, VNT.	VARTOTOJŲ SUTAUPYMAI, MLN. EUR
	2024,76	508,84	3218	95,6
	1569	57,5	63	24,43
	556,62	144,9	62	3,78
	265,89	209,48	75	5,05
IŠ VISO	4416,18	920,72	3418	128,86

TECHNINĖS PRIEŽIŪROS REZULTATAI

SEKTORIAI	PATIKRINIMAI, VNT.	NUSTATYTA PAŽEIDIMŲ, VNT.	TECHNINĖS BŪKLĖS ĮVERTINIMO PAŽYMOS, VNT.	ATESTATŲ ĮRENGTI IR EKSPLUATUOTI ENERGETIKOS ĮRENGINIUS IŠDAVIMAS, VNT.
	224	636	1384	681
	201	440	473	142
	3391	-	-	-
	153	166	153	104
	130	155	28	46
IŠ VISO	4099	1397	2038	973

2023 SVARBIAUSIŲ ĮVYKIŲ KALENDORIUS

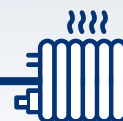
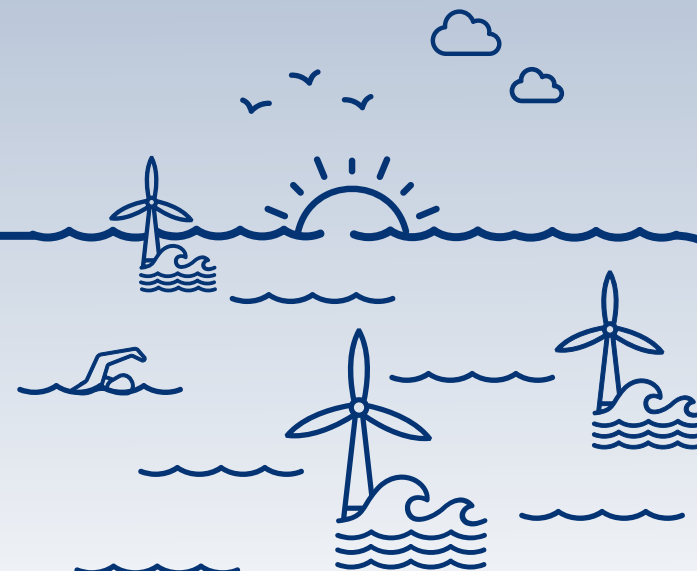

07

1. Apskaičiuota didžiausia galima sandorio kaina konkursui (su skatinimu) naudoti jūrinę teritoriją atsinaujinančių išteklių energetikos vystymui
2. Surengta vieša diskusija dėl gamtinių dujų ir elektros energijos kainos fiksavimo buitiniam vartotojams

08

1. 7 nepriklausomi šilumos gamintojai pripažinti nereguliuojamais

09

1. VERT įgyvendinamo EK remiamo projekto, skirto efektyvinti AEI projektų leidimų išdavimo procesą Lietuvoje, atidarymo renginys (projekto įgyvendinimo startas)

2. Įgyvendinti nauji šilumos ūkio reguliavimo pokyčiai (pajamų lygis, pajėgumų aukcionas)

3. Suteiktas pirmasis atsinaujinančių energijos išteklių bendrijos statusas

10

1. Atnaujinti vandentvarkos kainodaros principai
2. Nustatytos didžiausios leistinos atliekinės šilumos supirkimo kainos
3. Paskelbtas konkurso (be skatinimo) naudoti jūrinę teritoriją atsinaujinančių išteklių energetikos vystymui nugalėtojas

11

1. Pirmą kartą suderintos iki 2023 m. sausio 1 d. atliktos regioninių atliekų tvarkymo centrų investicijos, susijusios su komunalinių atliekų tvarkymu

12

1. Patvirtinta Metodika dėl tarpzoninio pralaidumo skaičiavimo balansavimo pajėgumų mainams tarp Baltijos šalių
2. Pristatytas 160 mln. Eur ESO lėšų grąžinimo grafikas

5. VERT ŽINUTĖ

VERT, kaip organizacija, susiduria ne tik su reguliuojamų sektorių iššūkiais, bet ir privalo laiku reaguoti bei tobulinti vidinius procesus. VERT jau dirba daugiau kaip 200 darbuotojų. Siekdama efektyviai suvaldyti tokį kiekį, kad būtų vykdomos priskiriamos naujos funkcijos, 2023 m. VERT pradėjo organizacinės struktūros efektyvumo vertinimą, kurio metu nustatyti galimi organizacinės struktūros pokyčiai. VERT 2024 m. planuoja atlikti visus parengiamuosius darbus ir 2025 m. pirmąjį ketvirtį pradės su nauja organizacijos struktūra.

Kitas svarbus darbas laukia skaitmenizuojant ir optimizuojant VERT vykstančius procesus. Trūkstant žmogiškųjų išteklių, būtina diegti į efektyvumą orientuotus išmaniuosius sprendimus visose VERT veiklos srityse. Tai ne vien tik nauda VERT, kaip organizacijai, bet ir pagalba vartotojams bei reguliuojamiems ūkio subjektams.

2024-aisiais VERT teks priimti itin svarbius sprendimus ūkio subjektų reguliavimo ir rinkos priežiūros klausimais.

VERT pradėjo elektros energijos tiekėjų elektros energijos įsigijimo sąnaudų ir pritaikytos dalinės kompensacijos buitiniams vartotojams auditą. Patikros metu turi būti atsakyta, ar Vyriausybės skirtos kompensacijos buitiniams vartotojams buvo panaudotos pagal paskirtį ir ar atitinkamai sumažinti elektros energijos tarifai buitiniams vartotojams.

Analogiškas darbas atliekamas su gamtinių dujų tiekėjais, kurie tiekia gamtines dujas buitiniams vartotojams – visa Vy-

riausybės patvirtinta kompensacijos suma galėjo būti naudojama tik gamtinių dujų tarifams buitiniams vartotojams mažinti.

2023 m. pakeitus Šilumos ūkio įstatymą, buvo patvirtinti nauji šilumos kainodaros principai – pasirinktas pajamų lygio reguliavimas, reglamentuoti šilumos pajėgumų aukcionai ir atliekinės šilumos supirkimo principai. Praktika rodo, kad ne visos aplinkybės buvo įvertintos, tad teks diskutuoti su rinkos dalyviais ir tobulinti esamus teisės aktus.

VERT parodė pažangą ir Atliekų tvarkymo įstatymo įgyvendinimo srityje: poįstatyminiai teisės aktai VERT jau patvirtinti, lieka nustatyti regioniniams atliekų tvarkymo centrams regionines kainas, komunalinių atliekų vienos tonos įkainio viršutinės ribas.

2024 m. startuoja Energetikos darbuotojų atestavimo informacinė sistema (EDAIS). Teikiant elektroninę energetikos darbuotojų atestavimo paslaugą, bus užtikrinta bendra ir sistemishai patvari energetikos darbuotojų atestavimo schema.

Vykstant pokyčiams energetikos sektoriuje, o ypač liberalizuojant elektros sektorių, gyventojai įgavo daugiau žinių ir aktyviau gina savo interesus. VERT nuolat nagrinėja ginčus tarp vartotojų ir energetikos įmonių, ir jų gausa leidžia teigti, kad šiame procese VERT užima reikšmingą vietą, o vartotojai tiki VERT kompetencija jiems padėti.

6. TARPTAUTINIS BENDRADARBIAVIMAS

VERT VEIKLA REGULIUOJANTIS VIENIJANČIOSE TARPTAUTINĖSE ORGANIZACIJOSE (ACER, CEER, ERRA, WAREG, OECD)

Pagrindinės iniciatyvos ir svarbesni sprendimai: ACER sprendimas, rekomenduojantis svarstyti Baltijos šalių elektros prekybos zonų sujungimą, ACER-CEER pasiūlymai dėl elektros rinkos veikimo tobulinimo ir vartotojų apsaugos, ACER-CEER rinkos priežiūros ataskaita (angl. *Market monitoring report* (MMR) ir kt. siūlymai dėl elektros rinkos veikimo tobulinimo ir vartotojų apsaugos, ACER-CEER rinkos priežiūros ataskaita (angl. *Market monitoring report* (MMR) ir kt.

» VERT atstovai dalyvavo 24 vadovų susitikimuose.

ES TEISĖKŪRA

Pagrindinės ES teisėkūros iniciatyvos, dėl kurių teiktos pozicijos – dekarbonizuotų dujų paketas ir elektros rinkos dizainas:

» **Dekarbonizuotų dujų paketas.** Naujoji paketo direktyva ir reglamen-

Pozicijų teikimas ES teisės aktų projektams per Lietuvos narystės ES informacinę sistemą – VERT pateikta derinta daugiau kaip **120** pozicijų dėl ES dokumentų (dėl teisėkūros, komunikatų, strategijų pasiūlymų).

tas pakeis ES Trečiojo energetikos paketo dujų direktyvą ir reglamentą. Šiais pasiūlymais nustatomos dujų iš atsinaujinančiųjų energijos išteklių, gamtinių dujų ir vandenilio vidaus rinkų bendrosios taisyklės. Pagrindinis tikslas, kurio siekiama paketu – pasiręgti dujų sektoriaus pokyčiui į dujų iš atsinaujinančiųjų energijos išteklių ir mažo anglies dioksido pėdsako dujų (biometano, vandenilio), kad 2050 m. būtų įgyvendintas ES tikslas – užtikrinti neutralų poveikį klimatui. Pakete nustatomos vandenilio ir dujų iš atsinaujinančiųjų energijos išteklių tarifų ir tarifų nuolaidų, taikomų tiems, kurie siekia prisijungti prie dujų tinklo, taisyklės, taip pat vandenilio įmaišymo į gamtinių dujų sistemą taisyklės. Lietuvai ir kitoms Baltijos šalims dėl regioninių ypatumų bei riboto rinkos dydžio leista iki 2030 m. pabaigos nesilaikyti teisinio dujų ir vandenilio operatorių veiklos rūšių atskyrimo reikalavimo. Pakete įtrauktos gamtinių dujų iš Ru-

sijos importo draudimo nuostatos, kurios leis ES valstybėms narėms imtis proporcingų priemonių laikinai apriboti bet kurio atskiro tinklo naudotojo išankstines paraiškas dėl pajėgumų įleidimo taškuose ir SGD terminaluose tiekimui iš Rusijos ir Baltarusijos.

- » **Elektros rinkos dizainas.** 2023 m. kovą Europos Komisija paskelbė Švarios energijos paketo elektros direktyvos ir elektros reglamento, taip pat rinkos priežiūros reglamento dalinę peržiūrą. Taip siekiama apsaugoti energijos vartotojus nuo kainų pikų ir sustiprinti energijos rinkos priežiūrą, skatinti AEI ir elektros energijos sistemos lankstumą. Elektros rinkos dizaino pasiūlymais numatoma pareiga tiekėjams šalia kintamos kainos pasiūlymų pateikti ir fiksuotos kainos pasiūlymus. Vartotojams numatoma laisvė nevaržomai rinktis tiekėją ir galimybė sudaryti daugiau nei vieną tiekimo sutartį, o tiekėjų savisaugos strategijas ir priemones turės vertinti nacionaliniai reguliuotojai. Nustatyti abipusių sandorių dėl kainų skirtumo (CFD) principai leis padidinti investicijas į naują generaciją, o valstybėms narėms – perteklines pajamas naudoti vartotojų paramai. Ilgalaikėmis elektros energijos pirkimo sutartimis (PPA) siekiama užtikrinti stabilų tiekimą ir naudą iš stabilesnių kainų. Ateities sandorių (*forward market*) reforma siekiama didesnio rinkos likvidumo. Numatoma pareiga reguliuotojui atlikti sistemos lankstumo poreikių vertinimą, kurio pagrindu valstybės narės turės galimybę nustatyti naujas paramos schemas, ypač paklausos valdymo ir kaupimo sprendimų priėmimo srityje.

TARPTAUTINIAI PROJEKTAI

2023 m. pradėtos laimėto EK remiamo techninės paramos projekto dėl leidimų AEI projektams išdavimo proceso efektyvinimo įgyvendinimo veiklos. Projektą įgyvendinanti VERT kartu su projekto partnerėmis Aplinkos, Energetikos, Ekonomikos ir inovacijų ministerijomis bei bendradarbiaujant su EK ir techninę ekspertizę Lietuvai teikiančia Ekonominio bendradarbiavimo ir plėtros organizacija (EBPO) parengė išsamius projekto veiklų ir siekiamų tikslų aprašymus, detalų projekto įgyvendinimo grafiką.

2023 m. rugsėjo 28 d. VERT organizavo projekto atidarymo renginį, kuriame pasisakė EK, EBPO, LR Vyriausybės kanceliarijos, VERT, Energetikos ministerijos atstovai. Renginyje dalyvavo atstovai iš dvidešimties su AEI projektų leidimų išdavimu dirbančių institucijų, įstaigų ir organizacijų.

2023 m. lapkritį ir 2024 m. sausį EBPO atstovams lankantis Lietuvoje, vyko dvišaliai susitikimai su VERT ir kitomis atsinaujinančios energetikos leidimų išdavimo srityje dirbančiomis institucijomis, siekiant aptarti leidimų išdavimo procesą, informacijos ir rizikų valdymą, su tinklų plėtra ir priežiūra susijusius klausimus.

2024 m. EBPO ir darbo grupė, sudaryta iš pagrindinių leidimų AEI išdavimo procese dalyvaujančių institucijų ir organizacijų, svarstys EBPO teikiamas rekomendacijas Lietuvai, skirtas efektyvinti leidimų AEI projektams išdavimo procesą, diegiant skaitmeninius ir rizikos valdymu paremtus

sprendimus. Projektu siekiama padėti sumažinti administracinę naštą, prisidėti prie investicinio klimato gerinimo ir AEI plėtros tikslų įgyvendinimo.

PLAČIAU APIE VERT VEIKLĄ REGULIUOTOJUS VIENIJANČIOSE TARPTAUTINĖSE ORGANIZACIJOSE

2023 m. vyko 8 Energetikos reguliuotojų bendradarbiavimo agentūros (angl. European Union Agency for the Cooperation of Energy Regulators – ACER) Reguliuotojų valdybos bei 8 Europos energetikos reguliuotojų tarybos (angl. Council of European Energy Regulators – CEER) Generalinės Asamblėjos posėdžiai.

Po energetikos krizės paženklintų 2022-ųjų 2023 metai buvo energetikos stabilizavimo metai. Didelis dėmesys ES reguliavimo institucijas vienijančiose ACER ir CEER buvo skirtas ilgalaikiams sprendimams, siekiant **sumažinti elektros energijos kainų priklausomybę nuo nepastovių iškastinio kuro kainų**, apsaugoti vartotojus nuo kainų šuolių, paspartinti atsinaujinančiųjų išteklių energijos diegimą ir pagerinti vartotojų apsaugą. 2023 m. vasario mėn. į ES reguliavimo institucijas vienijančios [ACER ir CEER parengė siūlymus Europos Komisijai dėl elektros rinkos dizaino](#) pakeitimo.

Įgyvendinant Tarybos Reglamentą ES 2022/2578, kuriuo, siekiant apsaugoti ES piliečius ir ekonomiką nuo pernelyg didelių kainų, nustatomas rinkos koregavimo mechanizmas gamtinių dujų sektoriuje, 2023 m. kovo mėn. [ACER parengė ataskaitą dėl rinkos koregavimo mechanizmo poveikio](#) rinkai ir tiekimo saugumui. ACER konstatavo, kad rinkos koregavimo mechanizmas neturėjo esminio poveikio rinkai, tačiau stabilizavimąsi gamtinių dujų rinkose nulėmė rinkos veiksniai, tokie kaip paklausos ir pasiūlos balansas, dujų poreikio mažinimo priemonės, suskystintųjų gamtinių dujų importo išaugimas, klimato sąlygos 2022–2023 m. žiemą. Rinkos koregavimo mechanizmas buvo nustatytas 2023 m. vasario 1 d. vieny metų laikotarpiui, o 2023 m. pabaigoje jo galiojimas buvo pratęstas iki 2025 m. sausio 31 d. Mechanizmas būtų aktyvuotas, jei kito mėnesio kaina virtualiame prekybos taške TTF viršytų 180/MWh tris darbo dienas iš eilės, taip pat trijų darbo dienų laikotarpiu TTF kito mėnesio kaina būtų 35 Eur didesnė už suskystintųjų gamtinių dujų referencinę kainą pasaulio rinkose.

2023 m. gruodį [ACER patvirtino sprendimą dėl alternatyvių prekybos zonų konfigūracijų Baltijos regionui](#), kuriame rekomendavo Baltijos šalims, vadovaujantis tinklų kodeksų nuostatomis, svarstyti trijų atskirų Baltijos šalių prekybos zonų sujungimą į vieną bendrą zoną, įvertinant ekonominį efektyvumą, sujungimo naudas, galimas prekybos apimtis. 2024 m. vasarį vykusiam Baltijos šalių reguliavimo institucijų vadovų susitikime VERT inicijavo diskusijas tarp Baltijos šalių reguliuotojų dėl Baltijos šalių prekybos zonų sujungimo. Susitikime nuspręsta, kad VERT imsis iniciatyvos orga-

nizuoti darbo grupę spręsti klausimams dėl Baltijos šalių prekybos zonų sujungimo. Darbo grupėje dalyvautų trijų šalių tinklų operatoriai, tiekėjai, reguliuotojai, energetikos politiką formuojančios institucijos.

2023 m. spalio mėn. [CEER parengė tarptautinio bendradarbiavimo strategiją](#), kurioje nustatomi nauji prioritetai atsižvelgiant į tarptautinės politikos ir reguliavimo pokyčius. 2023 metų strategijoje iškelti trys tikslai: palankiai vertinti ir skatinti dialogą su tarptautiniais partneriais; skatinti aukštesnius reguliavimo standartus; prisidėti prie energetikos pertvarkos (angl. *energy transition*).

2023 m. [ACER kartu CEER parengė rinkos priežiūros ataskaitą](#), kurioje didelis dėmesys skirtas elektros ir dujų didmeninių rinkų veikimui, vartotojų teisių priežiūros ir apsaugos klausimams.

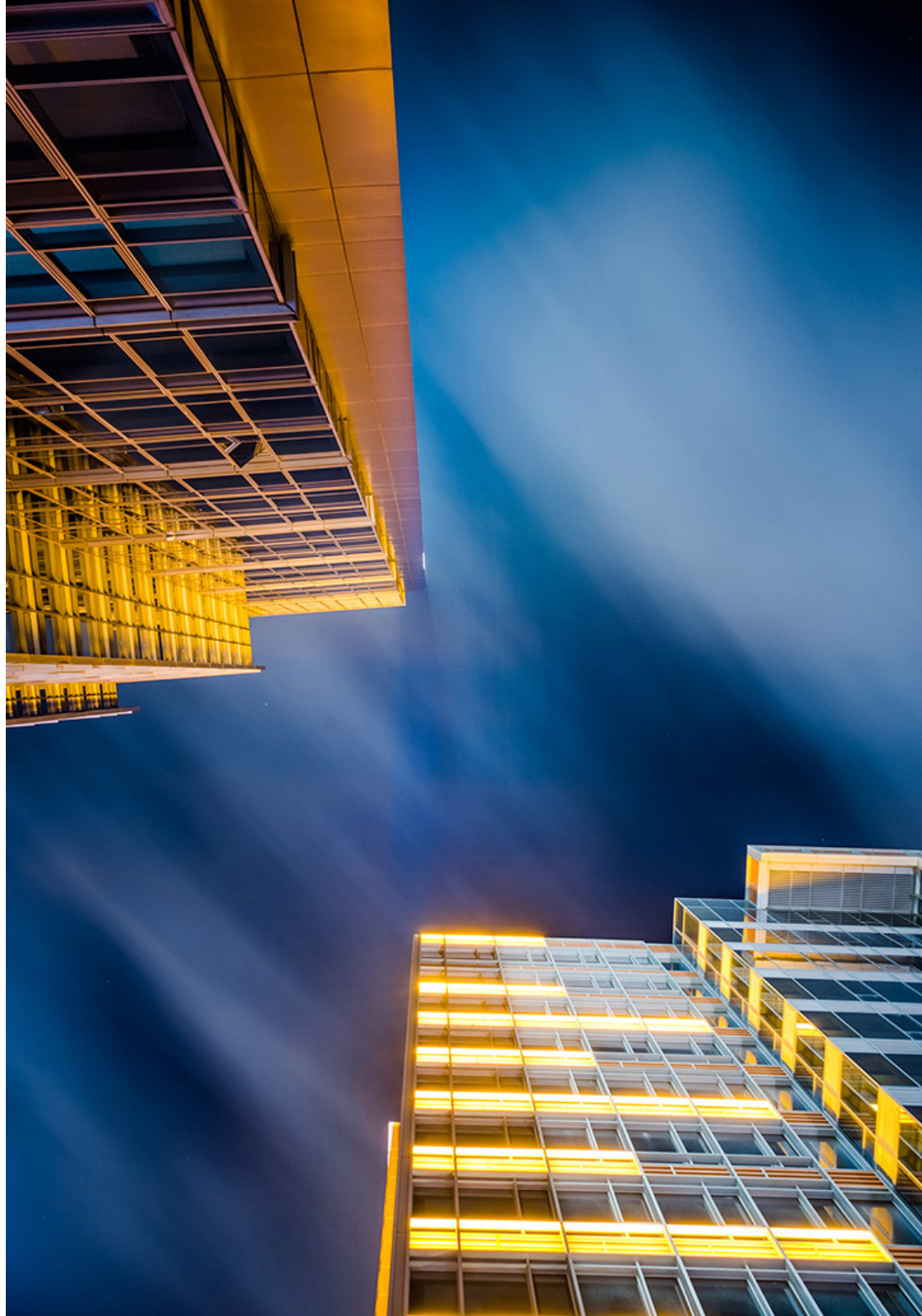
2023 m. įvyko **Energetikos reguliuotojų regioninės asociacijos** (angl. *Energy Regulators Regional Association* – [ERRA](#)) **vadovų susitikimas, metinė konferencija, dvi Generalinės Asamblėjos, keturios Atsinaujinančiosios energijos komiteto sesijos, keturios Elektros energijos rinkų ir ekonominio reguliavimo komiteto sesijos ir penkios Gamtinių dujų rinkų ir ekonominio reguliavimo komiteto sesijos**.

VERT atstovai reikšmingai prisidėjo prie šių renginių, aktyviai dalyvaudami komitetų posėdžiuose ir diskusijose, pateikdami vertingų įžvalgų, pagrįstų savo patirtimi ir geriausiąją praktika iš įvairių ES sektorių. VERT tarybos narė Jelena Dilienė toliau tęsė pirmininkavimą Atsinaujinančiosios energijos komitete. Visus metus ERRA renginiuose daug dėmesio buvo skiriama energe-

tikos krizės poveikiui energetikos sektoriui ir rinkos perspektyvoms vertinti, taip pat atsinaujinančiosios energijos reguliavimo iššūkiams spręsti. Metinėje konferencijoje ypač pabrėžta, kad svarbu parengti taisykles ir politiką, pritaikytas dabartiniams sektoriaus iššūkiams, ir atkreiptas dėmesys į energetikos trilema - kaip tinkamai suderinti tiekimo saugumo, įperkamumo ir tvarumo poreikius.

2023 m. **vyko trys Europos vandens reguliuotojų asociacijos** (angl. *European Water Regulators* – [WAREG](#)) **Generalinės Asamblėjos posėdžiai**, juose svarstomiems klausimams VERT teikė informaciją. Svarbiausi klausimai – ES pasiūlymas dėl naujos miesto nuotekų valymo direktyvos ekonominio poveikio vertinimo ir galimų sprendimų jam mažinti bei energijos kainų įtakos vandens tarifams analizė. Taip pat VERT atstovai dalyvavo **WAREG organizuotame III Europos forume dėl vandens paslaugų reguliavimo** bei darbo grupės susitikimuose veiklos rodikliams stebėti (angl. *Task force on wastewater KPIs*), tarpininkavo, kad vyktų bendradarbiavimas tarp EK ir WAREG.

2023 m. vyko du **Ekonominio bendradarbiavimo ir plėtros organizacijos** (angl. *Organisation for Economic Co-operation and Development* – [OECD](#)) **Ekonominių reguliuotojų tinklo** posėdžiai, kuriuose daugiausiai dėmesio skirta reguliuotojų nepriklausomumo, atskaitomybės, strateginio planavimo klausimams, taip pat įvertinti reguliuotojų pildytos apklausos rezultatai ir parengtas tyrimo projektas apie reguliuotojų valdysenos rodiklius tokiose srityse kaip nepriklausomumas, atskaitomybė ir veiklos apimtis (angl. *indicators on the governance of the sector regulators*).

7. ELEKTROS SEKTORIUS

1 lentelė. Elektros sektoriaus reguliavimas

REGULIUOJAMI ŪKIO SUBJEKTAI

3218

VERT SPRENDIMAI

75

REGULIAVIMO POKYČIAI

32

SUDERINTOS INVESTICIJOS

6

investicijų projektai,

181,92

mln. Eur vertė

NUSTATYTOS KAINOS

33

MINIMALŪS KOKYBĖS IR
FINANSINIO PAJĖGUMO LYGIAI

2

KITA

1

įspėjimas už nustatytą
reguliuojamos veiklos
sąlygų pažeidimą

VERT pritarė teisės aktų pakeitimams, kuriais įtvirtinama kompensacijų vartotojams už laiku neatstatytą elektros energijos persiuntimą tvarka. Numatytos elektros energijos persiuntimo atnaujinimo vartotojams sąlygos, kompensacijų vartotojams už ilgesnį elektros energijos tiekimo nutraukimą skaičiavimo tvarka, taip pat patvirtintas didžiausias metinis galimas gauti vartotojo kompensacijos dydis.

VERT atliko nepriklausomo elektros energijos tiekėjo (toliau – NET) UAB „Perlas Energija“ neplaninį patikrinimą. Tikrintas laikotarpis – nuo 2022 m. liepos 1 d. iki 2022 m. gruodžio 31 d. VERT įvertino bendrovės veiksmų stabdant nepriklausomo elektros energijos tiekimo veiklą teisėtumą vartotojų, su kuriais buvo sudarytos fiksuotos elektros energijos tiekimo sutartys, atžvilgiu, ar bendrovė savo veiks-

mais nesiekė perkelti veiklos nuostolių valstybės biudžetui, vartotojams ir kitiems rinkos dalyviams, kartu tikintis finansinės naudos įmonės akcininkams, ir įvertino bendrovės veiksmams sąlygotą didesnę valstybės biudžeto lėšų kompensacijoms išmokėti poreikį bei į valstybės biudžetą grąžintiną šių lėšų sumą.

» **VERT pritarė UAB „Perlas Energija“ neplaninio patikrinimo išvadoms – bendrovė pažeidė reguliuojamos veiklos sąlygas ir buvo įpareigota į valstybės biudžetą grąžinti 4,2 mln. Eur su PVM kompensacijų lėšų sumą.**

Bendrovei nevykdant prisiimtų įsipareigojimų tiekti elektros energiją sutartomis su elektros energijos vartotojais sąlygomis ir vienašališkai nutraukus elektros energijos pirkimo–pardavimo sutartis bei sustabdžius NET veiklą, buitiniams vartotojams dėl to patekus į garantinį elektros energijos tiekimą, iš valstybės biudžeto papildomai skirta 4,2 mln. Eur su PVM kompensavimo lėšų elektros energijos kainai mažinti. VERT konstatavo, kad UAB „Perlas Energija“ laiku neinformavo vartotojų apie elektros energijos pirkimo–pardavimo sutarčių nutraukimą ir taip pažeidė vartotojų teises ir reguliuojamos veiklos sąlygas. Bendrovė neturėjo patvirtinto rizikų valdymo plano, kas ilguoju laikotarpiu leistų įvertinti, prognozuoti ir valdyti veiklos rizikas. UAB „Perlas Energija“ rizikų apsidraudimo priemonės buvo nepakankamos, kad būtų suvaldytos finansinės rizikos.

Įvyko Jūrinės teritorijos naudojimo atsinaujinančius energijos išteklius naudojančių elektrinių plėtrai ir eks-

ploatacijai konkursas, organizuojamas pagal LR atsinaujinančių išteklių energetikos įstatymo 221 straipsnį (be skatinimo), kurio laimėtojas įgijo teisę plėtoti Baltijos jūros teritorijoje elektrines, kurių mažiausia įrengtoji galia – 580 MW, o didžiausia leistina generuoti galia – 700 MW. VERT parengė šio konkurso sąlygų aprašą¹, kartu su kitų institucijų atstovais įvertino dviejų konkurso dalyvių atitiktį jiems taikomiems reikalavimams, naudodamiesi VĮ Registrų centro tvarkoma Antstolių informacinės sistemos elektroninių aukcionų valdymo posistemėje informacinių technologijų priemonėmis interneto svetainėje www.evarzytynes.lt, paskelbė pasiūlymų dėl elektrinių plėtos vystymo mokesčio teikimo elektroninį aukcioną, kurio laimėtoją – jungtinės veiklos sutarties pagrindu veikiančius juridinius asmenis UAB „Ignitis renewables“ ir OW OFFSHORE, S.L., įsitikinusi, kad šie asmenys nekelia grėsmės nacionaliniams saugumo interesams, 2023 m. spalio 12 d. pripažino konkurso laimėtoju.

Patvirtinta **Didžiausios galimos sandorio kainos nustatymo metodika**, kuri leis nustatyti skaidrią ir objektyvią didžiausio galimo sandorio kainą. Šios kainos galės prašyti dalyviai už jūrinėje teritorijoje plėtojamose elektrinėse pagamintą elektros energiją, kurie dalyvaus antrame jūrinio vėjo konkurse, organizuojamame pagal Lietuvos Respublikos

¹Patvirtintas VERT 2023 m. kovo 29 d. nutarimu Nr. O3E-333 „Dėl Jūrinės teritorijos naudojimo atsinaujinančius energijos išteklius naudojančių elektrinių plėtrai ir eksploatacijai konkurso, organizuojamo pagal Lietuvos Respublikos atsinaujinančių išteklių energetikos įstatymo 221 straipsnį, sąlygų aprašo patvirtinimo“.

atsinaujinančių išteklių energetikos įstatymo 22 straipsnį (su skatinimo galimybe).

VERT patvirtinto didžiausią galimą elektros energijos iš atsinaujinančių išteklių pirkimo–pardavimo sandorio kainą, lygią 107,18 Eur/MWh, bei žemiausią sandorio kainos ribą, lygią 64,31 Eur/MWh. Šios kainos bus taikomos varžantis antrajame 700 MW galios jūrinio vėjo parko konkurse (su skatinimu).

2024 m. vyko **Antrojo jūrinio vėjo konkurso** organizavimas, siekiant nustatyti laimėtoją, įgysiantį teisę plėtoti atsinaujinančius energijos išteklius naudojančias elektrines Baltijos jūros teritorijoje. Konkursas buvo paskelbtas neįvykusių dėl nepakankamo dalyvių skaičiaus.

7.1. ŠVARIOS ENERGIJOS PAKETO ĮGYVENDINIMAS

VERT pritarė Elektros energijos sisteminių paslaugų kainos nustatymo metodikos pakeitimams: įvedama papildomų paslaugų įsigijimo dedamosios prie perdavimo paslaugos kainos sąvoka, aiškiau ir detaliau reglamentuota papildomų paslaugų dedamosios nustatymo ir koregavimo tvarka (apibrėžti universalūs skaičiavimo principai, kurie vienodai taikomi visoms esamų ir galimai būsimų papildomų paslaugų sąnaudų vertinimui, detaliau nustatomos papildomų paslaugų dedamosios skaičiavimo procedūros ir formulės, numatomos papildomos priemonės stabilizuoti papildomų paslaugų dedamosios svyravimus). Atlikti pakeitimai užtikrins sklandesnę kainos nustatymo procesą.

EUROPOS RESURSŲ ADEKVATUMO VERTINIMO (ERAA) 2022 ANALIZĖ

ACER paskelbė sprendimą dėl Europos resursų adekvatumo vertinimo (ERAA) 2022 analizės, rengiamos pagal Reglamento (ES) 2019/943 23 straipsnį.

ERAA tikslas – nustatyti išteklių pakankamumo problemas ir suteikti tvirtą bei objektyvų pagrindą politiniams sprendimams, ypač vertinant pajėgumų mechanizmų poreikį.

» **ERAA tikslas – nustatyti išteklių pakankamumo problemas ir suteikti tvirtą bei objektyvų pagrindą politiniams sprendimams, ypač vertinant pajėgumų mechanizmų poreikį.**

ERAA 2022 buvo parengta atsižvelgiant į energetikos krizę. Nepaisant šių aplinkybių, ACER vertinimu, ERAA 2022 yra žingsnis link visiško metodikos įgyvendinimo ir postūmis į priekį, palyginti su ERAA 2021. Tačiau tam tikri supaprastinimai ar nukrypimai nuo ERAA metodinės sistemos, ACER nuomone, kelia pavojų rezultatų tikslumui ir patikimumui, ir dėl to neteisingai nustatomas išteklių pakankamumas.

Remiantis ERAA 2022, gali būti priimti netinkami politikos sprendimai, ypač susiję su pajėgumų mechanizmais, ir tai neatitiktų Reglamento (ES) 2019/943 tikslų. Dėl šios priežasties ACER negalėjo patvirtinti ERAA 2022. Be to, ACER nuomone, ERAA

2022 būtų mažai naudinga, nes dabartinėmis sparčiai besikeičiančiomis aplinkybėmis ERAA 2022 scenarijai yra vis labiau pasenę.

Taip pat ACER pateikė rekomendacijas, kaip pašalinti šiuos trūkumus kitame vertinime, t. y. paskutiniame vertinime, kurį reikia atlikti ERAA metodikos įgyvendinimo etape.

BALTIJOS PERDAVIMO SISTEMŲ OPERATORIŲ (TOLIAU – PSO) PREKYBOS ZONŲ PERŽIŪROS ATASKAITA

ACER patvirtino Baltijos PSO pagal Reglamentą (ES) 2019/943 parengtą prekybos zonų peržiūros ataskaitą. Svarstant VERT teikė pastabas dėl alternatyvių prekybos zonų konfigūracijų, valstybių narių prekybos zonų susijungimo galimybės būsimose prekybos zonose, siūlyti, kad trijų Baltijos prekybos zonų susijungimas būtų įgyvendintas kuo greičiau.

Svarbiausias tokios ACER preliminarios pozicijos pagrindas yra simuliacijos rezultatai, rodantys, kad ilgalaikė nauda, jei būtų sujungtos zonos, nebūtų pakankama. ACER padarė išvadą, kad dabartinė prekybos zonų konfigūracija Baltijos regione yra tinkama, todėl nereikėtų teikti pirmenybės siūlyti alternatyvias prekybos zonų konfigūracijas. Vis dėlto šia išvada neatmetama galimybė tirti galimus Baltijos prekybos zonų susijungimus būsimų peržiūrų metu arba inicijuoti juos Baltijos nacionalinėms reguliavimo institucijoms ar PSO.

7.2. ELEKTROS ENERGETIKOS SEKTORIAUS REGULIAVIMO POKYČIAI

Elektros energijos perdavimo, skirstymo ir visuomeninio tiekimo paslaugų bei visuomeninės kainos viršutinės ribos nustatymo metodikoje VERT reglamentavo išvestinių finansinių priemonių sąnaudų įvertinimą elektros energijos įsigijimo sąnaudose ir informaciją, kuri pagrindžia sudarytų sandorių dėl išvestinių finansinių priemonių taikymą. Nustatant visuomeninių kainų viršutinę ribą, prognozuojamos elektros energijos įsigijimo kainos gali būti skaičiuojamos įtraukiant išvestinių finansinių priemonių sąnaudas, jei šios priemonės taikomos. Išvestinių finansinių priemonių sąnaudos turi būti tinkamai pagrįstos, detalios paaiškintos, taip pat įvertintos alternatyvos ir pateiktos prognozės. Išvestinių finansinių priemonių taikymas ir šių priemonių sąnaudų įvertinimas įtraukti dėl elektros energijos įsigijimo kainų pokyčio rizikos mažinimo.

VERT, atsižvelgusi į Lietuvos Respublikos valstybės kontrolės, Seimo Ekonomikos ir Audito komitetų rekomendacijas bei viešosios konsultacijos metu iš suinteresuotų rinkos dalyvių gautas pastabas, dar kartą patikslino **Elektros energijos perdavimo, skirstymo ir visuomeninio tiekimo paslaugų bei visuomeninės kainos viršutinės ribos nustatymo metodiką**. Detalizuoti kriterijai, pagal kuriuos įvertinama, per kokį terminą nustatant skirstymo paslaugų kainų viršutinę ribą vartotojams būtų grąžinamas perdavimo, skirstymo veiklą vykdančių ūkio subjektų surinktas in-

vesticijų grąžos viršijimo dydis. Numatyta, kad vertinant investicijų grąžos perviršio grąžinimo laikotarpį, atsižvelgiama į tokius kriterijus kaip tvarus įmonės įsiskolinimo lygis (Debt-to-EBITDA santykis 5,5), 10 metų bendrovių tinklų plėtros plane numatytų investicijų įgyvendinimo užtikrinimas, paslaugų kokybė ir patikimumas bei didžiausios naudos per mažiausius reguliuojamų paslaugų kaštus vartotojams užtikrinimas. Taip pat sumažintas maksimalus perviršių grąžinimo laikotarpis (nuo trijų iki dviejų reguliavimo laikotarpių). Šie VERT sprendimai įgalins spartesnę bei konkrečiais kriterijais pagrįstą investicijų grąžos viršijimo dydžio grąžinimą vartotojams.

Elektros energijos įrenginių prijungimo prie elektros tinklų įkainių nustatymo metodikoje supaprastino prijungimo paslaugų kainodarą – vietoje buvusių trijų įkainių rūšių paliktas vienas įkainis už 1 kW įrengiamos leistinos naudoti galios, per kurį yra padengiamos visos su elektros energijos prijungimu susijusios sąnaudos.

Taip pat pakeistas prijungiamų vartotojų skaidymas pagal grupes, užtikrinant objektyvesnį sąnaudų paskirstymą remiantis sąnaudų priežastingumo principu. Šis pakeitimas užtikrina, kad vartotojas iš anksto iki prijungimo sąlygų išdavimo žinos prijungimo prie elektros tinklų kainą. Numatyta, kad visi vartotojai solidariai prisideda prie elektros tinklų infrastruktūros plėtros ir su rekonstrukcija susijusių sąnaudų padengimo, užtikrinant, kad būtų išvengta atvejų, jog pirmas įrenginius jungiantis vartotojas

dengtų didesnę tinklų plėtros (rekonstrukcijos) dalį. Tuo atveju, kai vartotojas atsiskaito pagal įkainius, apskaičiuota prijungimo įmoka, operatoriui pabaičius prijungimo paslaugos teikimą, nėra perskaičiuojama. Vartotojams, kuriems prijungimo įmoka apskaičiuojama pagal faktinę darbų kainą ir projektavimo darbus atlieka operatorius, detalizuojama, iš kokių sąnaudų susidaro vartotojui apskaičiuota prijungimo įmoka. Jeigu preliminari prijungimo įmoka perskaičiuojama dėl objektyvioms nepriskirtinų priežasčių ir išauga daugiau nei 10 proc. – susidariusį skirtumą tarp preliminaros ir perskaičiuotos prijungimo įmokos visa apimtimi dengia operatorius. Jei vartotojas dėl daugiau nei 10 proc. išaugusios prijungimo įmokos padidėjusios perskaičiuotos prijungimo įmokos, kuri padidėjo dėl objektyvių ir kitų, nepriskiriamų objektyvioms, priežasčių, nutraukia sutartį – patirtas projektavimo sąnaudas pilna apimtimi padengia operatorius.

VERT pakeitė **Elektros energijos kainos, rezervinės galios, izoliuoto elektros energetikos sistemos darbo ir totalios elektros energetikos sistemos avarijos prevencijos ar likvidavimo, izoliuoto elektros energetikos sistemos darbo rezervo užtikrinimo paslaugų kainų nustatymo metodiką** ir įtvirtino, kad nustatant izoliuoto elektros energetikos sistemos darbo paslaugos teikėjo, kuris veda supaprastintą reguliuojamos veiklos apskaitą, kainos viršutinę ribą, įvertinamas ir skirtumas, susidaręs dėl prognozuotos metinės infliacijos ir faktinės infliacijos pokyčio.

7.3. SUDERINTOS INVESTICIJOS ELEKTROS ENERGETIKOS SEKTORIUJE

2 lentelė. Elektros energetikos įmonių 2023 m. VERT suderintos investicijos (mln. Eur)

Eil. Nr.	Investicijų projektų tipas	Perdavimo sistemos operatorius (AB „Litgrid“)	STO su daugiau kaip 100 tūkst. vartotojų (AB „Energijos skirstymo operatorius“)	Kaupimo sistemos operatorius (UAB „Energy Cells“)	Gamybos įmonių investicijos (AB „Ignitis gamyba“)
1.	Suderintų investicijų vertė, mln. Eur, iš šio skaičiaus:	97,24	83,12	0	1,56
1.1.	2022 m. investicijų sąrašu derinami investicijų projektai, mln. Eur	20,48	78,41	0	0
1.2.	2023 m. investicijų sąrašu derinami investicijų projektai, mln. Eur	48,97	Derinama	0	1,56
1.3.	Individualiai derinami investicijų projektai, mln. Eur	27,79	4,72	0	(konfidenciali informacija)

Šaltinis – VERT

2023 m. VERT suderino AB „Litgrid“, AB „Energijos skirstymo operatorius“, AB „Ignitis gamyba“, UAB „Dainavos elektra“ investicijas bei AB „Litgrid“ 2022–2031 m. tinklų plėtros planą.

2023 m. VERT suderintų elektros energetikos sektoriaus investicijų bendra vertė – 181,92 mln. Eur (elektros energijos perdavimo – 97,24 mln. Eur, skirstymo – 83,12 mln. Eur, gamybos – 1,56 mln. Eur). Investicijos skirtos nusidėvėjusiai elektros energetikos infrastruktūrai atnaujinti, reguliuojamų paslaugų kokybei ir patikimumui užtikrinti.

AB „Litgrid“ 2022–2031 m. tinklų plėtros plano vertė – 2,032 mlrd. Eur.

2024 m. pradžioje VERT suderino AB „Energijos skirstymo operatorius“ investicijų už 9,13 mln. Eur.

2024 m. vasario mėnesį suderintas AB „Ignitis gamyba“ investicijų projektas „Elektrėnų komplekso energijos gamybos bloko Nr. 7 kapitalinis remontas“, kurio tikslas – atkurti Lietuvos elektrinės 7 bloko resursą iki ne mažesnio nei Lietuvos elektrinės 8 bloko po kapitalinio remonto ([daugiau apie tai čia](#)).

Bendru sąrašu derinamos investicijos yra skirtos esamo elektros tinklo atnaujinimui ir modernizavimui, ryšių, valdymo sistemų, fizinei ir duomenų apsaugai, nemateria-

liam turtui (informacinėms sistemoms) ir padės užtikrinti tinklo vientisumą bei išmanumą.

Elektros energijos perdavimo, skirstymo ir gamybos įmonės 2023 m. faktiškai įgyvendino 508,84 mln. Eur investicijų, t. y. 83,5 proc. daugiau nei 2022 m. (277,32 mln. Eur). Toks žymus augimas susidarė dėl faktinių 129 mln. Eur didesnių perdavimo sistemos operatoriaus investicijų (iš jų 107 mln. Eur skirta sinchronizacijos programos projektams, kurie yra vykdomi ir kai kurie jų jau baigiami įgyvendinti, 23 mln. Eur investuota į tinklų atnaujinimą ir rekonstravimą). AB „Energijos skirstymo operatorius“ 2023 metais padidino investi-

cijas 97 mln. Eur, iš kurių 61 mln. Eur skirta investicijoms į naujų vartotojų ir gamintojų prijungimą, 24 mln. Eur – į IT sistemas ir nematerialų turtą, 12 mln. Eur – į tinklų atnaujinimą ir rekonstravimą.

2023 m. buvo įgyvendinami 9 sinchronizacijos projektai, 8 iš šių projektų bus tęsiami ir 2024 m. Perdavimo tinklų operatorius vykdo tokius projektus kaip 330 kV skirstyklos „Darbėnai“ ir „Harmony link“ jungties statybos, 330 kV linijos Vilnius-Neris ir 330 kV skirstyklos „Mūša“ statybos, 330 kV linijos Darbėnai–Bitėnai statyba, 330 kV linijos Kruonio HAE–Bitėnai statyba ir kiti projektai. Visus vykdomus projektus planuojama užbaigti 2024–2028 m.

7.4. REGULIUOJAMOS KAINOS IR TARIFAI ELEKTROS ENERGIJOS VARTOTOJAMS

Elektros energetikos sektoriuje VERT taiko kainų reguliavimą
11-ai
ūkio subjektų.

INFRASTRUKTŪROS ĮMONIŲ PASLAUGŲ KAINŲ VIRŠUTINĖS RIBOS

Nustatant perdavimo paslaugos kainas ir skirstymo paslaugų kainas tinklų operatoriumi, aptarnaujančiam daugiau kaip 100 tūkst. vartotojų, taikomas LRAIC modelis. Remiantis šiuo modeliu perdavimo sistemos operatoriumi ir didžiausiam skirstomųjų tinklų operatoriumi nustatoma leistinų pajamų dalis, t. y. jo rezultatai lemia į minėtų bendrovių kainų viršutinės ribos įskaičiuotų nusidėvėjimo sąnaudų ir investicijų grąžos apimtį 2022–2026 m. reguliavimo laikotarpiu.

Kitiems skirstomųjų tinklų operatoriams LRAIC modelis netaikomas. VERT, įvertinusi perdavimo sistemos operatoriaus sąnaudas, 2024 metams nustatė 32,40 proc. didesnę perdavimo paslaugos kainos viršutinę ribą. Įgyvendinus investicijas ir išaugus reguliuojamo turto vertei, didėja investicijų grąža, nežymiai didėja ir darbo užmokestis. Sukauptos perkrovų pajamų lėšos nebuvo naudojamos tarifams mažinti. Be to, 2024 m. prognozuojami 69,58 proc. mažesni technologiniai nuostoliai, nei buvo prognozuoti 2023 metams, kas irgi sukuria sąnaudas mažinančią efektą.

VERT, įvertinusi daugiau nei 100 tūkst. vartotojų savo aptarnaujamoje teritorijoje turinčio skirstomųjų tinklų operatoriaus sąnaudas ir neatitiktis už ankstesnius laikotarpius, 2024 metams nustatė **23,24** proc. mažesnę elektros skirstymo paslaugos VĮ tinklais kainos viršutinę ribą ir **1,51** proc. didesnę elektros skirstymo paslaugos ŽŲ tinklais kainos viršutinę ribą.

Sumažinti elektros energijos skirstymo kainą leido 67 proc. mažesnės prognozuojamos technologinės sąnaudos, dalies viršytos investicijų grąžos vartotojams grąžinimas.

Priežastys, kurios neleido daugiau sumažinti elektros skirstymo paslaugos kainos viršutinės ribos, – tai numatyti papildomi etatai elektros tinklų remontui (atitinkamai didėja darbo užmokesčio fondas), investicijų grąžos pokytis bei 12 proc. mažėjančios planuojamos paskirstyti elektros kiekis.

VERT patvirtinus spartesnį skirstomųjų tinklų operatoriaus investicijų grąžos perviršio grąžinimą vartotojams, nuo 2024 m. II ketv. buvo perskaičiuota ir sumažinta elektros skirstymo paslaugos ŽŲ tinklais kainos viršutinė riba, kuri, palyginti su 2023 m., mažėjo 3,03 proc., o tarifai buitiniams vartotojams mažėjo 0,4 ct/kWh (be PVM).

Papildomų paslaugų įsigijimo dedamoji prie elektros energijos perdavimo paslaugos kainos (AB „Litgrid“) 2024 m., palyginti su 2023 m., didėjo 5,5 karto ir sudaro 1,3091 ct/kWh (2023 m. – 0,239 ct/kWh). Priežastys – sąnaudos didėja dėl dujų atsargų įsigijimo ir saugojimo, taip pat buvo būtina papildoma dedamoji pinigų srauto gyvybingumui užtikrinti. ([dau-
giau apie tai čia](#)).

REZERVINĖS GALIOS PASLAUGŲ KAINOS

AB „Litgrid“ pateikė planuojamą vidutinį 350 MW/h antrinio avarinio galios rezervo užtikrinimo paslaugos poreikį ir taip pat informavo, kad izoliuoto elektros energetikos sistemos darbo paslaugai bus reikalingi visų gamintojų, galinčių teikti izoliuoto darbo paslaugas, pajėgumai. Atsižvelgdama į tai, VERT nustatė AB „Ignitis gamyba“ padalinio Kruonio hidroakumuliacinės elektrinės antrinio avarinio aktyviosios galios rezervo užtikrinimo (dažnio atkūrimo rezervo) paslaugos kainų viršutinės ribos ir AB „Ignitis gamyba“ avarijų, sutrikimų prevencijos ir jų likvidavimo paslaugos pajamų viršutinę ribą 2024 metams, kurią 2024 m. bendrovė teiks su Kauno Algirdo Brazausko hidroelektrine ir Kruonio hi-

droakumuliacine elektrine. Taip pat VERT nustatė izoliuoto elektros energetikos sistemos darbo paslaugos kainų viršutinės ribos šių ūkio subjektų įrenginiams: AB „Ignitis gamyba“, AB „Panevėžio energija“, AB „Orlen Lietuva“, UAB Kauno termofikacijos elektrinei ir AB „Achema“. Siekiant sudaryti vienodas konkurencines sąlygas, minėtų paslaugų kainų viršutinės ribos yra konfidencialios ir viešai neskelbiamos. VERT nustatė paskirtojo kaupimo operatoriaus UAB „Energy cells“ izoliuoto elektros energetikos sistemos darbo rezervo paslaugos kainos viršutinę ribą 2024 metams – 4,19 Eur/MW/h (be PVM).

VISUOMENINĖS ELEKTROS ENERGIJOS KAINOS VIRŠUTINĖ RIBA

VERT nustatė visuomeninės elektros energijos kainos viršutinę ribą 2023 m. I pusmečiui, 2024 m. I pusmečiui ir patikslintą 2024 m. I pusmečio kainos viršutinę ribą. Kainos viršutinė riba vartotojams, prijungtiems prie vidutinės įtampos tinklų, mažėjo apie 12,7 proc. (lyginant patikslintą 2024 m. I pusm. su 2023 m. II pusm.), vartotojams, prijungtiems prie žemos įtampos tinklo, atitinkamai 5,7 proc. VERT reguliuojamos kainos dalis vidutinės įtampos tinklų vartotojams augo 105 proc., žemos įtampos vartotojams – 39 proc., tačiau bendrą kainos mažėjimą lėmė sumažėjusi elektros įsigijimo kaina bei gautų pajamų, viršijusių bendrovės faktinės elektros energijos įsigijimo sąnaudas, grąžinimas vartotojams. VERT pritarė 2024 m. I pusm. elektros energijos įsigijimo sąnaudas sumažinti 3,3 mln. Eur be PVM suma. Atsižvelgus į tai, kad VERT patvirtino spartesnį skir-

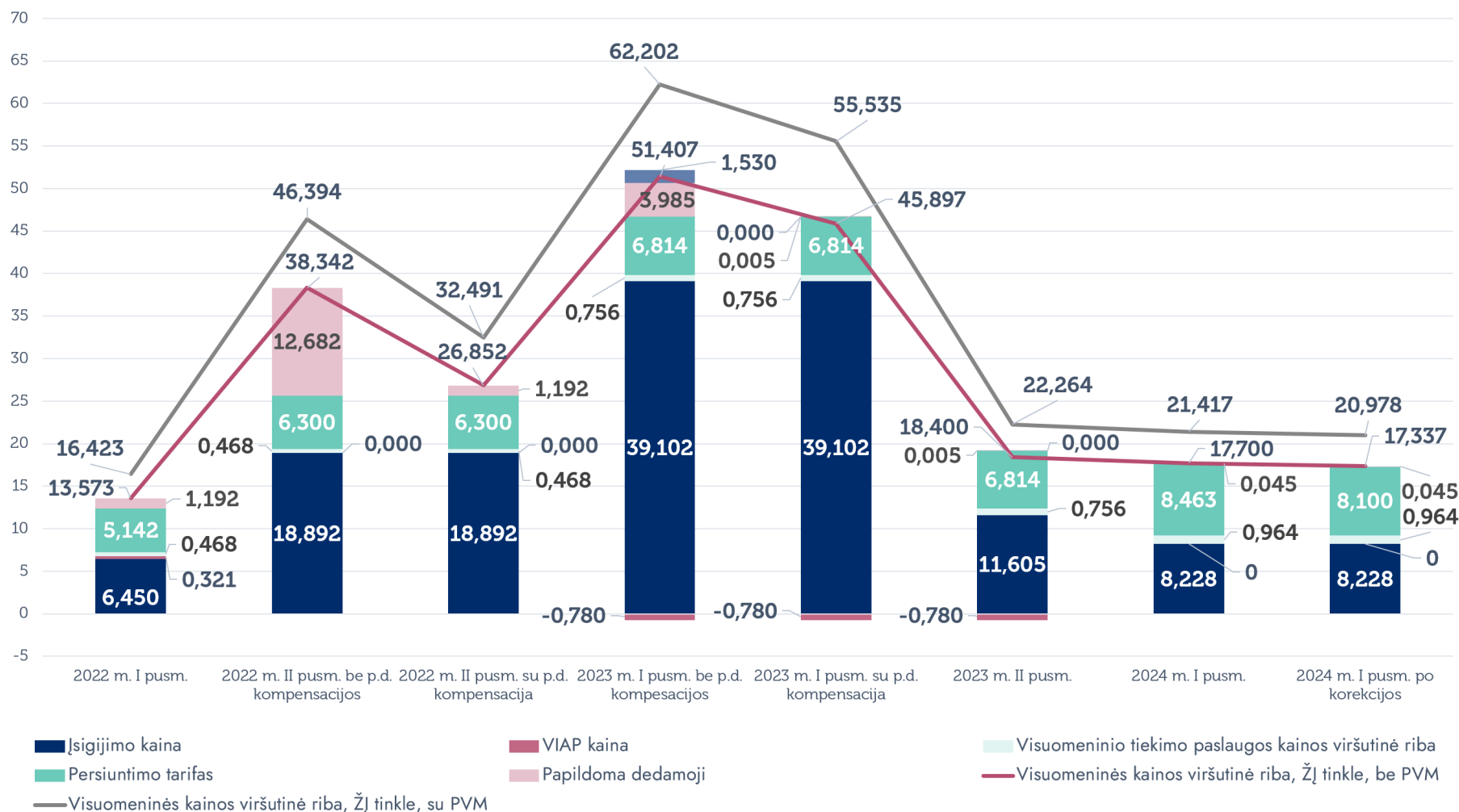
stomųjų tinklų operatoriaus investicijų grąžos perviršio grąžinimą vartotojams, nuo 2024 m. II ketv. buvo perskaičiuota ir sumažinta elektros skirstymo paslaugos žemos įtampos tinklais kainos viršutinė riba. 2024 m. vasario mėn. buvo koreguotos ir visuomeninės elektros energijos kai-

nos viršutinės ribos, kurios įsigaliojo nuo 2024 m. balandžio 1 d. Vartotojams, perkantiems elektros energiją iš vidutinės įtampos tinklų, ši kaina sudaro 14,301 ct/kWh su PVM, perkantiems elektros energiją iš žemos įtampos tinklų – 20,978 ct/kWh su PVM.

Visuomeninis elektros energijos Standartinio vienos laiko zonos plano tarifas buitiniams vartotojams, gaunantiems elektros energiją iš žemos įtampos elektros tinklų, 2023 m. II pusm. buvo **22,7 ct/kWh** su PVM, patikslintas 2024 m. I pusm. Standartinio vienos laiko zonos tarifas sudaro **21,4 ct/kWh** su PVM.

1 pav. Visuomeninė elektros energijos kaina ir jos dedamosios ŽĮ tinkle.

Šaltinis – VERT

PRIJUNGIMO PRIE ELEKTROS TINKLŲ ĮKAINIAI

VERT motyvuotu sprendimu pratęsė 2023 m. prijungimo įkainių galiojimo terminą, o pakeitusi prijungimo įkainių apskaičiavimo koncepciją ir įvertinusi AB „Energijos skirstymo operatorius“ patirtas faktines sąnaudas prijungiant vartotojus prie elektros tinklų, nustatė vartotojų prijungimo prie elektros tinklų įkainius 2024 metams. I, II ir III vartotojų grupės įkainis už 1 kW leistinos naudoti galios įrengimą ar padidinimą didėja nuo 81,13 iki 95,04 proc. Maksimali kompensuotina projektavimo kaina 2024 m., palyginti su ankstesniu laikotarpiu, vidutiniškai visoms vartotojų grupėms pakito 72,84 proc. Prijungimo įkainių augimui įtakos turėjo rangos darbų sutarčių įkainių, kapitalizuotų darbo užmokesčio sąnaudų ir AB „Energijos skirstymo operatorius“ bei rangovų medžiagų kainų augimas. Per metus AB „Energijos skirstymo operatorius“ patirtos išlaidos išaugo 81,53 proc. Nors prijungimo įkainiai didėja, prijungimo sąnaudų padengimas tarp skirtingų vartotojų grupių yra paskirstomas tolygiau.

NAUDOJIMOSI JUNGIAMOSIOMIS LINIJOMIS (NJL) TARIFAS

Jungiamosiomis linijomis tarifas taikomas elektros energijos eksportui į trečiąsias šalis. VERT patvirtino naudojimosi jungiamosiomis linijomis (toliau – NJL) kainą, taikomą 2024 m., kuri siekia 13,29 Eur/MWh.

7.5. ELEKTROS ENERGETIKOS SISTEMOS PATIKIMUMO IR PASLAUGŲ KOKYBĖS UŽTIKRINIMAS

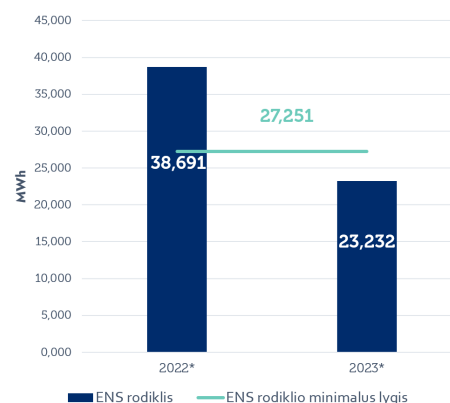
Perdavimo sistemos operatoriui AB „Litgrid“ 2022–2026 m. reguliavimo periodui yra nustatyti minimalūs persiuntimo patikimumo rodikliai – vartotojams elektros energijos vidutinė nutraukimo trukmė (angl. *average interruption time*, toliau – AIT) 0,934 min. (su 10 proc. pagerėjimo užduotimi) ir nepersiusios elektros energijos kiekis (angl. *energy not supplied*, toliau – ENS) 27,251 MWh (su 8,9 proc. pagerėjimo užduotimi). Skirstomųjų tinklų operatoriui AB „Energijos skirstymo operatorius“ 2022–2026 m. reguliavimo periodui yra nustatyti minimalūs persiuntimo patikimumo rodikliai – vartotojams elektros energijos vidutinė nutraukimo trukmė (angl. *system average interruption duration index*, toliau – SAIDI) 94,058 min. (su 15 proc. pagerėjimo užduotimi), vartotojui tenkantis vidutinis nutraukimų skaičius (angl. *system average interruption frequency index*, toliau – SAIFI) 1,062 karto (su 10 proc. pagerėjimo užduotimi). Minėti rodikliai turėtų skatinti operatorius užtikrinti teikiamų persiuntimo atkūrimo paslaugų kokybę bei investicijų prioretizavimą probleminiuose tinklų ruožuose ([daugiau apie tai čia](#)).

Elektros energijos persiuntimo patikimumas perdavimo tinklais yra vertinamas **2** rodikliais:

Perdavimo tinklu neperduotos elektros energijos kiekiu (angl. *energy not supplied*, toliau – ENS)

Vidutine elektros energijos perdavimo nutraukimo trukme (angl. *average interruption time*, toliau – AIT)

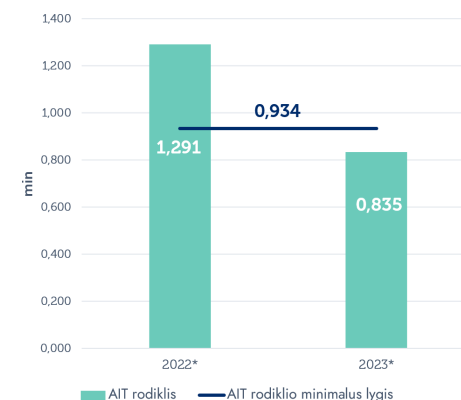
2 pav. Perdavimo tinklu neperduotos elektros energijos kiekis (ENS)

Šaltinis – VERT

*2022 ir 2023 m. rodikliai apskaičiuoti neeliminavus atvejų, kurie savo pobūdžiu gali būti laikomi išskirtiniais.

3 pav. Vidutinė elektros energijos perdavimo nutraukimo trukmė (AIT)

Šaltinis – VERT

*2022 ir 2023 m. rodikliai apskaičiuoti neeliminavus atvejų, kurie savo pobūdžiu gali būti laikomi išskirtiniais.

Elektros energijos persiuntimo patikimumas skirstomaisiais tinklais yra vertinamas **2** rodikliais:

Sistemos ilgų elektros energijos skirstymo nutraukimų vidutinės trukmės rodikliu (angl. *system average interruption duration index*, toliau – SAIDI) ([daugiau apie tai čia](#))

Sistemos ilgų elektros energijos skirstymo nutraukimų vidutinio dažnumo rodikliu (angl. *system average interruption frequency index*, toliau – SAIFI) ([daugiau apie tai čia](#))

VERT priėmus atskirą sprendimą, tinklų operatoriai į persiuntimo patikimumo rodiklių skaičiavimą gali neįtraukti atvejų, kurie savo apimtimi ir pobūdžiu gali būti laikomi išskirtiniais. Tokiems išskirtiniams atvejams gali būti priskirti persiuntimo nutrūkimai, įvykę dėl stichinių gamtos reiškinių, išorinio poveikio, gedimų kitų operatorių ir (arba) tinklų naudotojų tinkluose. AB „Litgrid“ atveju tiek 2022 m., tiek 2023 m. duomenys yra pateikti neeliminavus išskirtinių atvejų ir yra preliminarūs, kadangi VERT dar nėra priėmusi sprendimų dėl išskirtinių atvejų eliminavimo. Vertinant 2022 m. ENS ir AIT rodiklius, galima teigti, kad ENS rodiklis viršytas 41,98 proc., o AIT rodiklis – 38,22 proc. 2023 m. AIT ir ENS rodikliai neviršijo VERT nustatytų šių rodiklių lygių. Galutiniai rodikliai bus nustatyti tuomet, kai bus priimti sprendimai dėl išskirtinių atvejų eliminavimo.

AB „Energijos skirstymo operatorius“ patikslinus 2022 m. ataskaitas, Taryba patikslino 2022 m. SAIDI ir SAIFI rodiklių reikšmes. 2022 m. bendras SAIDI rodiklis sudarė 178,942 min. VERT sprendimais eliminavus išskirtinių įvykių įtaką (5,281 min.), šis rodiklis 2022 m. lygus 173,661 min. ir 84,63 proc. viršija nustatytą lygį. 2022 m. bendras SAIFI rodiklis sudarė 1,458 karto, eliminavus išskirtinių įvykių įtaką (0,0217 karto), šis rodiklis 2022 m. lygus 1,436 karto ir 35,24 proc. viršija nustatytą lygį. Vertinant 2023 m. duomenis, preliminarai galima teigti, kad SAIDI rodiklis buvo viršytas 28,40 proc., SAIFI viršytas 27,31 proc. Galutiniai rodikliai bus nustatyti tuomet, kai bus priimti sprendimai dėl išskirtinių atvejų eliminavimo.

7.6. TINKLŲ KODEKSŲ IR GAIRIŲ ĮGYVENDINIMAS

TINKLŲ KODEKSŲ IR GAIRIŲ ĮGYVENDINIMAS

VERT yra ACER Reguliuotojų valdybos (angl. *Board of Regulators – BoR*) narė ir kartu su kitais reguliuotojais tvirtina bendrus su Europos Sąjungos energetikos rinka susijusius dokumentus. Dalyvaudama šioje veikloje VERT 2023 m. prisidėjo ir prie kitų svarbių sprendimų, susijusių su ES reglamentais (tinklų kodeksais ir gairėmis). Šia tematika ACER 2023 m. ES lygiu priėmė 18 sprendimų, prie dalies iš jų prisidėjo ir VERT. Atitinkamai dalies teisės aktų, gautų 2023 m., priėmimas tęsėsi ir 2024 m. pradžioje. Šiame skyriuje pateikiame pagrindinius Lietuvai aktualiausius sprendimus.

RINKŲ SUSIEJIMAS (PREKYBA)

Svarbu paminėti keturis patvirtintus dokumentus, susijusius su tarpzoninių pajėgumų paskirstymu prekybai didmeninėse energijos rinkose, tokiose kaip kitos paros rinka, einamosios paros rinka, ateities sandorių rinka su fiziniu elektros energijos pristatymu.

ACER patvirtino planinių mainų, susijusių su bendru kitos paros prekybos rinkų susiejimu (SDAC), apimties skaičiavimo metodikos pakeitimus. Pakeitimus pasiūlė PSO, siekdami patobulinti metodiką dėl planinių mainų tarp paskirtųjų elektros energijos rinkos operatorių (PEERO) prekybos vietų apimties skaičiavimo. PSO šios metodikos pakeitimus įdiegė. Tikimasi, kad pokyčiai prisidės prie rinkos integracijos, nediskriminavimo, veiksmingos konkurencijos ir tinkamo ES elektros energijos rinkos veikimo.

ACER priėmė sprendimą, kuriuo patvir-

tinti pakeitimai, susiję su PSO perkrovos pajamų paskirstymu. Neseniai ES šalyse buvo įdiegtas keletas mechanizmų (pvz., srautu pagrįstas paskirstymas arba pažangus hibridinis sujungimas), siekiant padidinti rinkos susiejimo efektyvumą. Tačiau šie mechanizmai gali nulemti neintuityvių srautų (kai elektros energija teka iš prekybos zonos su aukštesne kaina į prekybos zoną su žemesne kaina) atsiradimą. Šiais pakeitimais siekiama suvaldyti neintuityvių srautų finansines pasekmes ir užtikrinti, kad visi PSO būtų traktuojami vienodai, t. y. nediskriminuojami. Be to, ateityje bus vykdomi balansavimo pajėgumų mainai arba dalijimasis rezervais. Abu šie mechanizmai iš perkrovų generuotų pajamas, kurias reikia paskirstyti.

ACER patvirtino PSO pasiūlymą pakeisti suderintas paskirstymo taisykles dėl ilgalaikių elektros perdavimo teisių. Iš dalies pakeisti suderintas paskirstymo taisykles reikėjo siekiant, kad būtų įvestas srautais pagrįstas ilgalaikių perdavimo teisių paskirstymas ir sudarytos palankesnės tarpzoninio koordinavimo sąlygos. Srautu pagrįstas ilgalaikių perdavimo teisių paskirstymas yra mechanizmas, efektyviai paskirstantis tarpvalstybinius perdavimo pajėgumus elektros rinkoje. Tokiu atveju nustatant turimus fizinių tinklo elementų pajėgumus elektros mainams tarp skirtingų sričių bei jautrumo koeficientus atsižvelgiama į perdavimo tinklo fizinę būklę. Be to, srautu pagrįstas mechanizmas leidžia koordinuoti tarpzonines ilgalaikes elektros energijos rinkas, o tai sudaro palankesnes sąlygas tikslesniems kainų signalams tarpvalstybinėje prekyboje, mažina rinkos iškraipymus ir užtikrina, kad kainos tinkamai atitiktų tikrąsias elektros energijos gamybos ir perdavimo sąnaudas. Šio dokumento pakeitimas padeda įgyvendinti

du ilgalaikio srautais pagrįsto pajėgumų skaičiavimo ir paskirstymo projektus Pagrindiniame (CORE) ir Šiaurės šalių pajėgumų skaičiavimo regionuose.

VERT kartu su Švedijos reguliavimo institucija parengė ataskaitą dėl elektros ateities rinkos apsidraudimo galimybių Lietuvos prekybos zonoje ir įpareigojo PSO AB „Litgrid“ užtikrinti galimybę didmeninės elektros energijos rinkos dalyviams įsigyti ilgalaikio tarpzoninio rizikos draudimo produktus ir taip skatinti didmeninių elektros energijos rinkų veikimą, nesuteikiant ilgalaikių perdavimo teisių. Įgyvendinus priimtą sprendimą, ateityje turėtų būti prisidedama prie išvestinių finansinių priemonių rinkos vystymosi ir sudaromos galimybės rinkos dalyviams efektyviau valdyti rizikas, kas netiesiogiai turėtų ir teigiamą įtaką galutiniams vartotojams.

ELEKTROS ENERGIJOS BALANSAVIMAS

ACER priėmė sprendimą patvirtinti visų PSO pasiūlymą dėl suderintos tarpzoninio pajėgumų paskirstymo metodikos (angl. *harmonised cross-zonal capacity allocation methodology*) (toliau – HCZCA metodika). Metodikoje įtvirtintas suderintas tarpzoninio pajėgumų paskirstymo procesas, kuris bus taikomas keičiantis balansavimo pajėgumais arba dalijantis rezervais.

ACER priėmė sprendimą patvirtinti Europos elektros energijos perdavimo sistemos operatorių tinklo (ENTSO-E) pasiūlymą dėl Regioninių koordinavimo centrų (toliau – RKC) funkcijos dėl regioninio rezervinių pajėgumų dydžio nustatymo. Ši RKC funkcija sudaryta iš dviejų dalių – trumpalaikio dalijimosi kiekį

prieinamumo įvertinimo ir sistemos eksploatavimo regiono (angl. SOR) PSO lygmeniu reikalingo minimalaus rezervo pajėgumo nustatymo. RKC vertins automatinis dažnio atkūrimo rezervus (aFRR), rankinius dažnio atkūrimo rezervus (mFRR) ir pakaitos rezervus (RR).

ACER priėmė sprendimą patvirtinti ENT-SO-E pasiūlymą dėl RKC funkcijos dėl regioninio balansavimo pajėgumų pirkimo palengvinimo. Pagal šią metodiką bus atliekamas balansavimo energijos, dėl kurios nesudarytos sutartys Europos platformose, pasiūlymų prieinamumo apskaičiavimas pagal rezervo tipą, kryptį ir galiojimo laikotarpį be vaidmenų ir pareigų, suteiktų RKC pagal Suderinto tarpzoninio pajėgumų paskirstymo metodikos taikymo sritį. Metodika apima FRR (aFRR ir mFRR) ir RR rezervus.

VERT patvirtino Baltijos pralaidumo skaičiavimo regiono balansavimo pajėgumų mainams skirtą tarpzoninio pralaidumo rinka grindžiamo paskirstymo proceso metodiką. Ši metodika grindžiama optimizavimo procesu, pagal kurį nustatomas optimalus kiekis, kiek balansavimo rezervų apsimoka dalintis tarp valstybių tam tikru pristatymo laikotarpiu. Šiais ACER sprendimais siekta integruoti balansavimo pajėgumų rinkas, naudojant tarpzoninius pajėgumus. Pagrindinis tikslas – sumažinti elektros energijos balansavimo pajėgumų įsigijimo sąnaudas ir kartu užtikrinti tiekimo saugumą, mažinant bendrą balansavimo pajėgumų poreikį ir būtinų balansavimo pajėgumų įsigijimo pirkimo išlaidas.

VERT patvirtino AB „Litgrid“ parengtas balansavimo paslaugų teikimo sutarties standartines sąlygas, kuriomis nustatytas reglamentavimas, kaip perdavimo sistemos operatoriai įsigis paslaugas iš rinkos dalyvių

bendrose Europos Sąjungos balansavimo (MARI, PICCASO) platformose bei Bendroje Baltijos šalių balansavimo pajėgumų rinkoje po sinchronizacijos su kontinentinės Europos elektros sistemos (KET) tinklais. Taip pat apibrėžtas mechanizmas, kaip balansavimo paslaugos teikėjai dalyvaus naujoje balansavimo rinkoje.

Taip pat **VERT patvirtino AB „Litgrid“ atsiskaitymo už disbalansą sutarties standartines sąlygas,** kurios turėtų labiau skatinti rinkos dalyvius išvengti patiriamo disbalanso ir užtikrinti nuoseklų ir labiau harmonizuotą atsiskaitymo už disbalansą taisyklių taikymą, kartu prisidedant prie elektros energijos sistemos efektyvumo didinimo galutinių vartotojų naudai.

Suderintos ir AB „Litgrid“ elektros energijos perdavimo sutarties standartinės sąlygos. Atliktos korekcijos dėl valandinės apskaitos keitimo į 15 min. atsiskaitymo laikotarpį, suderintos nuostatos dėl elektros energijos gamybos ribojimų ir kt.

2024 m. pradžioje VERT patvirtino Lietuvos, Latvijos ir Estijos PSO (toliau – Baltijos PSO) pasiūlymą Baltijos balansavimo pajėgumų rinkai. Numatyta, kaip veiks Baltijos balansavimo pajėgumų rinka, kuri pakeis dabartinį rezervų modelį. Pasiūlymas apima bendras taisykles ir procesus, skirtus balansavimo pajėgumų pirkimui, dalijimuisi ir mainymuisi jais. Taip pat Pasiūlyme numatyta taikyti rinka grindžiamo paskirstymo procesą. Baltijos PSO numato taikyti poreikio mažinimo išteklius, siekiant sumažinti balansavimo pajėgumų kiekį, kuriuos reikia įsigyti iš pirminių ir atsarginių išteklių, kad būtų patenkintas Baltijos šalių PSO poreikis. Baltijos šalių PSO, turintiems poreikio mažinimo išteklių, nebus atlyginama už aktyvuotus pajėgumus. Atsarginiams

ištekliais bus teikiama mažesnė pirmenybė nei pirminiems ir poreikį mažinantiems ištekliais, jei jie nepadidins atitinkamos prekybos zonos ribinės kainos.

Be to, **VERT patvirtino Baltijos PSO pasiūlymą dėl išimties taikymo dėl įsipareigojimo leisti perduoti aFRR ir mFRR pajėgumus Baltijos šalių prekybos zonoje.** Vadovaujantis patvirtintu dokumentu, išimties taikymu Baltijos šalių aFRR ir mFRR pajėgumų rinkos sutarties laikotarpis bus tik viena diena. Numatoma, kad tai sumažins tokio lankstumo poreikį tarp balansavimo paslaugų teikėjų, palyginti su ilgesniu sutarties laikotarpiu. Suteikus išimtį balansavimo paslaugų teikėjams bus draudžiama perleisti balansavimo pajėgumus kitiems balansavimo paslaugų teikėjams, esantiems kitoje prekybos zonoje. Tačiau išliks galimybė perduoti balansavimo pajėgumus toje pačioje prekybos zonoje, t. y. prekybos zonos viduje (pvz., Lietuvos prekybos zonoje).

Patvirtinta **Baltijos pralaidumų skaičiavimo regiono PSO balansavimo laikotarpio pralaidumo apskaičiavimo metodika.** Metodikos tikslas – reglamentuoti koordinuotą ir suderintą balansavimo laikotarpių pralaidumų apskaičiavimą regione. Metodikoje aprašomi balansavimo laikotarpio tarp sisteminio pralaidumo apskaičiavimo principai, kai Baltijos šalys yra sinchroniškai sujungtos su kontinentinės Europos sinchronine zona, ir principai, kai Baltijos šalys veikia izoliuoto darbo režimu, ir balansavimo laikotarpio tarp sisteminio pralaidumo apskaičiavimas balansavimo rinkos veikimo etape bei pralaidumas, kuris skelbiamas po balansavimo laikotarpio prekybos uždarymo. Metodika leis efektyviau išnaudoti esamo tinklo infrastruktūrą paskirstant pralaidumus balansavimo rinkai.

DIDMENINĖ RINKA IR JOS PRIEŽIŪRA

Prekybos elektros energijos rinkoje priežiūra atliekama analizuojant rinkos dalyvių elgeseną, tai yra sandorių, įskaitant nurodymų prekiauti pateikimą, sudarymo sąlygas, rinkos dalyvių paaiškinimus ir kitas aplinkybes, siekiant užtikrinti, kad nebūtų piktnaudžiaujama didmeninėmis elektros energijos rinkomis. VERT kartu su ACER, įgyvendindama 2011 m. spalio 25 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) Nr. 1227/2011 dėl didmeninės energijos rinkos vientisumo ir skaidrumo (REMIT), vykdė nuolatinę didmeninės elektros energijos ir gamtinių dujų rinkų priežiūrą, viešai neatskleistos informacijos atskleidimo platformose skelbiamos informacijos analizę.

Lietuvos prekybos zonoje (dujų ir elektros sektoriuje nustatyta 13 netinkamai / netiksliai paskelbtų skubių rinkos pranešimų (UMM)).

VERT taip pat vykdė rinkos dalyvių registraciją (užregistruoti 7 rinkos dalyviai).

PERDAVIMO SISTEMOS EKSPLOATAVIMAS IR SISTEMOS VEIKIMAS

VERT 2023 m. gegužės mėn. patvirtino PSO pateiktą pasiūlymą dėl atnaujintų gamybos modulių bendrųjų reikalavimų pakeitimo. Šiais reikalavimais yra tobulinamas 2016 m. balandžio 14 d. Europos Komisijos reglamento (ES) 2016/631 dėl tinklo kodekso, kuriame nustatomi generatorių prijungimo prie elektros energijos tinklo reikalavimai, įgyvendinimas. Pakeitimas leis sparčiau vystyti ir integruoti atsinaujinančių energijos šaltinių generuojamą elektros energiją į Lietuvos elektros energetikos sistemą bei siekti nacionalinių strateginių tikslų energetikos srityje.

7.7. ATSINAUJINANČIŲ IŠTEKLIŲ SEKTORIAUS REGULIAVIMAS

VERT nustato viešuosius interesus atitinkančių paslaugų (VIAP) biudžeto lėšų poreikį, VIAP kainas ir lėšų paskirstymą VIAP teikiantiems asmenims.

Pagrindinė priežastis, lemianti skirtumą tarp išmokėtų ir planuotų VIAP lėšų, yra skirtumas tarp prognozuojamos vidutinės elektros energijos rinkos kainos ir faktinės rinkos kainos. Atsižvelgiant į 2022 m. metų aukštą elektros energijos kainas rinkoje, prognozuota, kad ir 2023 m. išsilaikys panašios kainos, tačiau faktinė elektros energijos rinkos kaina buvo gerokai mažesnė, nei prognozuota. Dėl 2022 m. sukaupto perteklinio VIAP lėšų biudžeto, taip pat nors ir mažesnių nei 2022 m., bet pakankamai aukštų elektros energijos kainų rinkoje 2023 m. nėra poreikio papildomai surinkti VIAP lėšų 2024 m., todėl VIAP kaina 2024 m. nustatyta 0 Eur.

3 lentelė. VIAP lėšų biudžetas ir kainos 2022–2024 m.

	2022		2023		2024	
	Planuota	Išmokėta	Planuota	Išmokėta	Planuota	Išmokėta
Iš viso VIAP lėšų, mln. EUR, iš jų:	52,81	-41,44	11,46	22,504	26,469	-
Elektros energijos iš AIE gamybai remti (įskaitant balansavimą ir centralizuotą supirkimą), mln. EUR	40,36	-53,77	9,38	20,551	26,225	-
VIAP lėšų grąžinimas pagal EEĮ 741 ² straipsnį, mln. EUR	12,26	12,1	1,9	1,766	0	-
	I pusm.	II pusm.	I pusm.	II pusm.	I pusm.	II pusm.
VIAP kaina, ct/kWh	0,321	0	-0,78	0	0	

Šaltinis – VERT

²Paskelbta <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/TAIS.106350/asr>

4 lentelė. AB „Energijos skirstymo operatorius“ 2024 m. ir 2023 m. naudojimosi elektros tinklais paslaugos kainų palyginimas (kaina koreguota 2024 m.)

Variantai	Matavimo vnt.	2024 m.		2023 m.		Pokytis, proc. (proc. p.)	
		VĮ*	ŽĮ**	VĮ	ŽĮ	VĮ	ŽĮ
I variantas. Paslaugų kaina, mokama už 1 kWh atgauto iš ST elektros energijos kiekio	Eur/kWh	0,03	0,059	0,02	0,049	50	20
II variantas. Paslaugų kaina, mokama už 1 kW elektrinės leistinos generuoti galios	Eur/kW/metams	25,5	52,02	15,91	39,11	60	33
III variantas. Paslaugų kaina, išreikšta elektros energijos kiekio procentiniu dydžiu nuo kaupimo laikotarpiu buitinio gaminančio vartotojo į elektros tinklus patiektos elektros energijos kiekio	Proc.	22	33	6	12	267 (16 p. p.)	175 (21 p. p.)
IV variantas. Paslaugų kaina, prilyginta pasirinktam elektros energijos persiuntimo paslaugos tarifui		Prilygintos persiuntimo paslaugų tarifų 1 kWh kainoms ³					

Šaltinis – VERT

*VĮ – vidutinės įtampos tinkle

**ŽĮ – žemos įtampos tinkle

³ Paskelbta Teisės aktų registre <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/12440bf0847a11eea5a28c81c82193a8>

➤ Pagrindinė kainų pokyčio priežastis I ir II variante – papildomos dedamosios prie perdavimo paslaugos augimas (2024 m. nustatyta **0,013091** Eur/kWh, o 2023 m. - **0,00239** Eur/kWh).

III varianto paslaugų kainos pokyčiui reikšmingos įtakos turėjo minėtos papildomos dedamosios prie perdavimo paslaugos augimas bei nustatyta mažesnė prognozuojama rinkos kaina (2024 m. nustatyta 0,09753 Eur/kWh, o 2023 m. – 0,32676 Eur/kWh) – tokiu

atveju ST operatoriams būtina atiduoti didesnę procentą į tinklus patiektos elektros energijos tam, kad būtų padengtos operatorių patiriamos išlaidos teikiant pasinaudojimo tinklais paslaugą.

Papildomos dedamosios prie perdavimo paslaugos dalis didėjo dėl UAB „Ignitis“ gamybos kainos augimo, kuris susijęs su dujų atsargų įsigijimu bei laikymu.

GAMINANČIŲ VARTOTOJŲ PRIJUNGIMO STATISTIKA

2023 m. gaminančių vartotojų skaičius (su nutolusiais gaminančiais vartotojais) ir

toliau sparčiai augo, todėl palyginus su 2022 m.:

- » buitinių gaminančių vartotojų elektrinių skaičius išaugo **1,9** karto iki **73,8** tūkst.
- » nebuitinių gaminančių vartotojų elektrinių skaičius išaugo **3,2** karto iki **11,9** tūkst.
- » bendras gaminančių vartotojų elektrinių skaičius (buitinių ir nebuitinių) išaugo **2** kartus iki **85,7** tūkst. ([daugiau apie tai čia](#)).

ATSINAUJINANČIŲ ENERGIJOS IŠTEKLIŲ ELEKTRINIŲ PASISKIRSTYMAS

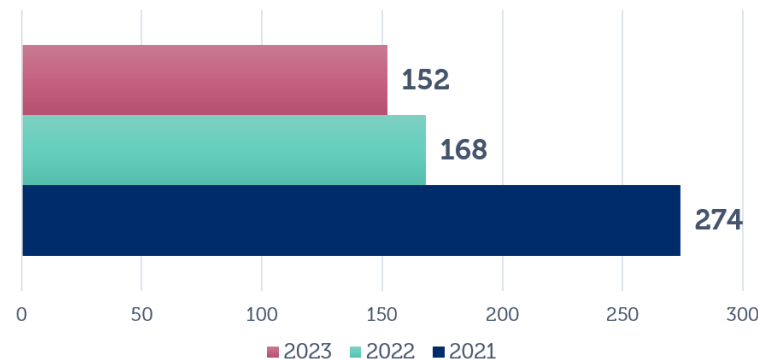
2023 m. AEI elektrinių įrengtosios galios (neįtraukiant gaminančių vartotojų) dalis bendrame įrengtosios galios balanse sudarė 38,3 proc. (2022 m. – 33,1 proc.). Didžiausią rinkos dalį bendroje atsinaujinančių išteklių įrengtosios galios rinkos struktūroje 2023 m. sudarė vėjo elektrinės – 73,7 proc., saulės – 10,2 proc., biomasės elektrinės – 8,7 proc., hidroelektrinės – 7,5 proc. ([daugiau apie tai čia](#)).

7.8. ELEKTROS ENERGETIKOS OBJEKTŲ IR ĮRENGINIŲ TECHNINĖ SAUGA

4 pav. Elektros sektoriaus patikrinimai ir pažeidimai

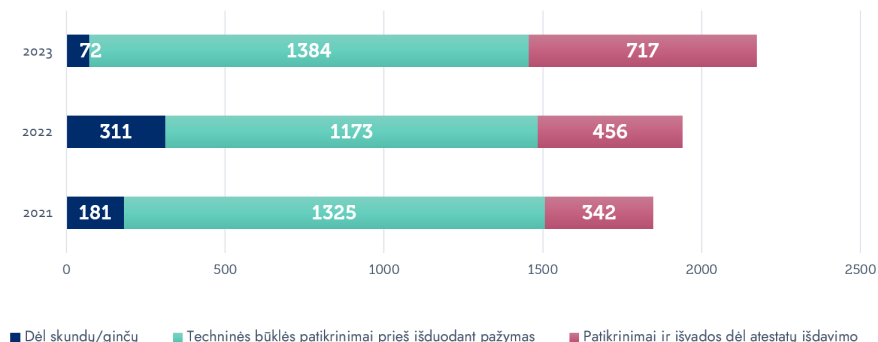
Planiniai patikrinimai

Šaltinis – VERT

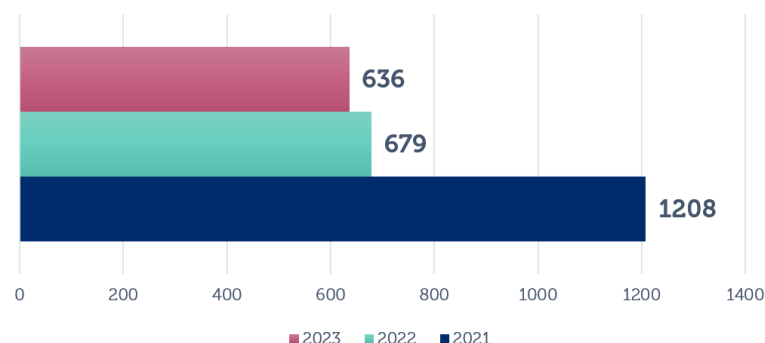
Neplaniniai patikrinimai

Šaltinis – VERT

Nustatyti pažeidimai

Šaltinis – VERT

VERT atlikta 15-os įmonių elektros energijos gamybos įrenginių, kurių vienetinė elektros energijos gamybos galia yra 5 MW ir daugiau, įrengimo ir (ar) eksploatavimo kontrolė ir (ar) priežiūra.

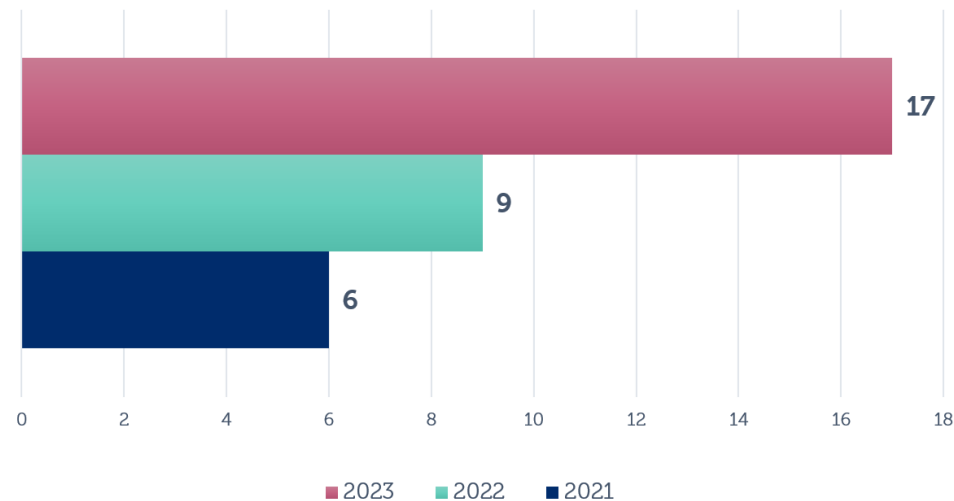
VERT nustatyto periodiškumu atlieka elektros perdavimo tinklų objektų ir įrenginių (per metus patikrinta dvi 330 kV OL; dešimt 110 kV OL, viena 330/110/10 kV TP; septynios 110/10 kV TP, dvi 110/35/10 kV TP), šešių rajonų elektros skirstymo tinklų objektų ir įrenginių įrengimo ir (ar) eksploatavimo kontrolę ir (ar) priežiūrą.

Nustatyti pažeidimai: trūksta saugos ženklų, neatitinka schemas ir informacinės lentelės, aprūpėję atramos, alyvos nutekėjimas, korozija, trūksta operatyvinių pavadinimų/užrašų, nėra kabelių linijų (KL) žymenų, sutrūkę oro linijų (OL) izoliatoriai, augančių medžių šakos nustatytame prosynų plote, neiškirsti krūmai, nenušienautos pastočių teritorijos, metalinių atramų ir metalo konstrukcijų korozija, trūksta operatyvinių pavadinimų/užrašų, nėra KL žymenų, sutrūkę OL izoliatoriai. Elektros skirstymo tinklų įrenginiuose bloga statinių būklė, išlūžusios transformatorinių grindys, nesandarios durys, atviri kabelių kanalai. Prie oro linijų laidų priartėjusios medžių šakos – neužtikrinamas patikimas elektros energijos tiekimas, kai pučiant vėjui medžių šakos siekia laides, juos supina, dėl ko atsijungia visa linija.

VERT atliko **9** elektros energijos gamybos įrenginių (elektrinių), kurių įrengtoji galia didesnė kaip **1 MW**, bet mažesnė kaip **5 MW**, patikrinimus. Vykdamant visuminės paskirties pastatų elektros energetikos įrenginių, kai jų visų bendra galia objekte didesnė kaip **100 kW**, priežiūrą, patikrinta **7** ligoninių, **27** švietimo ugdymo įstaigų, **4** kultūros centrų elektros energetikos įrenginiai.

5 pav. Elektros sektoriaus avarijos ir sutrikimai

Šaltinis – VERT

VERT nustatyti patikrinimo metu pažeidimai objektuose nėra esminiai, bet jie kelia pavojų aptarnaujančiam personalui bei ten galintiems patekti pašaliniais asmenims. Dėl vykstančių procesų tinkle vartotojams tiekama elektros energija gali neatitikti standarto reikalavimų, sumažėja tiekimo patikimumas, gali būti sugadinami elektros įrenginiai, trumpėja elektros įrenginių tarnavimo laikas. Dėl atramų korozijos ir irimo trumpėja energetikos įrenginių tarnavimo laikas, gali įvykti nelaimingas atsitikimas. Aukštų medžių šakos gali sukelti trumpąjį sujungimą ar nutraukti laidus, dėl to gali nutrūkti elektros energijos tiekimas vartotojams. Nutrūkusiam elektros laidui nukritus ant žemės arba, esant drėgnam orui, prisilietus prie medžio, gali nukentėti ar net žūti pašaliniai asmenys.

Atliekant elektros energetikos valstybinę kontrolę ir priežiūrą (patikrinimus),

kurių metu įvertinama elektros energetikos objektų ir įrenginių techninė sauga, VERT pareigūnų sprendimais užtikrinama, kad nekiltų grėsmė šalies gyventojų saugumui, sveikatai ar šalies elektros gamybos, perdavimo, skirstymo ir tiekimo veikloms.

Ištirtos 4 avarijos, įvykusios AB „Energijos skirstymo operatorius“ elektros objektuose ar įrenginiuose, kuomet dėl stichinių reiškinių (stipraus vėjo, kritulių) poveikio buvo pažeistos elektros linijos, elektros energijos tiekimas buvo nutrauktas.

Elektros energijos tiekimas buvo nutrauktas:

- » 2021 m. lapkričio 29 – gruodžio 3 d. (daugiau kaip **96 000** vartotojams),
- » 2022 m. sausio 14 – sausio 19 d. (daugiau kaip **366 000** vartotojų),
- » 2022 m. sausio 30 – vasario 2 d. (daugiau kaip **142 000** vartotojų)
- » 2022 m. vasario 19–20 d. (daugiau kaip **97 000** vartotojų).

Avarijas ištyrusios komisijos nustatė elektros energijos tiekimo nutraukimų priežastis: stichinių reiškinių poveikis, linijų pažeidimas dėl medžių nuvirtimo, elektros gamybos instrukcijų ir netinkamas elektros tinklų eksploatavimas.

VERT, vertindama inovatyvių technologijų pažangą ir galimybes, rekomendavo

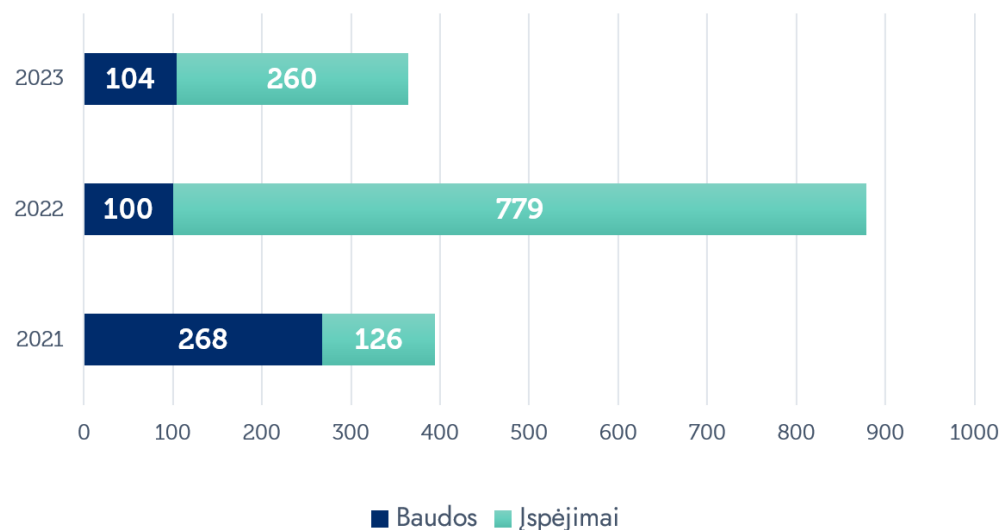
AB „Energijos skirstymo operatorius“ vykdyti sisteminės elektros tinklo įrenginių neeilines apžiūras, organizuoti nustatytų defektų, galinčių sukelti elektros įrenginių atsijungimą, pašalinimą, 10 kV oro linijose numatyti trasų apžiūras skenuojant iš viršaus su „LiDAR“ sistema bei pašalinti nustatytus pavojingus medžius, jei per artimiausius 5 metus šios linijos nėra įtrauktos į investicinį planą, siekiant išvengti panašių avarijų ateityje.

Ištirta 13 sutrikimų, įvykusių AB „Energijos skirstymo operatorius“, AB „Ignitis gamyba“, UAB „Vėjo gūsis“, UAB „Vilniaus kogeneracinė jėgainė“ elektros objektuose ar įrenginiuose.

Sutrikimus ištyrusios komisijos nustatė, kad sutrikimai įvyko dėl netinkamo elektros energetikos įrenginių eksploatavimo, susidėvėjimo, medžiagų savybių pakitimo ar elektros energetikos įrenginių projektavimo, gamybos defektų, montavimo darbų ir pan. VERT rekomendavo atlikti vykdomų analogiškų darbų priežiūrą, priimti techninius sprendimus, padėsiančius ateityje išvengti galimų sutrikimų, įvertinti energetikos įrenginių remonto ir montavimo kokybę.

6 pav. Elektros sektoriaus nuobaudos

Šaltinis – VERT

VERT, vadovaudamasi Lietuvos Respublikos administracinių nusižengimų kodeksu, turi teisę nepradėti administracinių nusižengimų teisenos, pradėti administracinio nusižengimo teiseną, atlikti administracinio nusižengimo tyrimą, surašyti administracinio nusižengimo protokolus, nagrinėti administracinių nusižengimų bylas, skirti administracinę nuobaudą – įspėjimą.

VERT 2023 m.:

- » Gavo **253** pranešimus apie administracinio nusižengimo požymius turinčios veiklą;
- » Atliko **423** administracinio nusižengimo tyrimus (dalis nusižengimo tyrimų atlikta pagal 2022 m. pranešimus);
- » Surašė **52** administracinio nusižengimo protokolus su nurodymu;

- » Priėmė **111** nutarimų administracinių nusižengimų bylose;
- » Skyrė baudas **104** subjektų;
- » Priėmė **3** nutarimus bei pareiškė **257** žodinius įspėjimus dėl administracinio nusižengimo, kai protokolas nesurašomas.

VERT administracinio teisės pažeidimo bylas nagrinėjantys pareigūnai tinkamai ir tiksliai įvertino pažeidimo pobūdį, pavojingumą visuomenei, galimą žalą, sunkinančias ar lengvinančias administracinės atsakomybės aplinkybes.

7.9. ELEKTROS SEKTORIAUS ĮMONIŲ PATIKRINIMAI IR TYRIMAI

Atliekami – 4
Užbaigti – 1

Šiuo metu elektros sektoriuje VERT atlieka AB „Energijos skirstymo operatorius“ planinį patikrinimą, kurio tikslas – įvertinti reguliuojamo turto verčių priskyrimo vidutinei ir žemai įtampoms 2016–2018 m. pagrįstumą. Planuojama patikrinimą užbaigti per 2024 m.

VERT pabaigė UAB „Perlas Energija“ neplaninį patikrinimą, kurio tikslas – įvertinti, ar UAB „Perlas Energija“ savo veiksmais, vienašališkai nutraukdama sutartis su vartotojais ir sustabdydama nepriklausomo tiekimo veiklą, nepažeidė vartotojų teisių ir nesiekė perkelti veiklos nuostolių valstybės biudžetui, vartotojams ir kitiems rinkos dalyviams, kartu siekdama finansinės naudos įmonės akcininkams, bei įvertinti bendrovės veiksmų įtaką kompensacijų buitiniams vartotojams poreikiui. Patikrinimas baigtas – bendrovė įpareigota grąžinti į valstybės biudžetą 4,2 mln. Eur su PVM.

VERT 2024 m. pradėjo Kompensavimo lėšų, skirtų elektros energijos kainai mažinti, patikrinimus, kurių tikslas – įvertinti, ar elektros energijos tiekėjai iš valstybės biudžeto skitas lėšas panaudojo pagal paskirtį, t. y. tik elektros energijos įsigijimo sąnaudoms ir su šiomis sąnaudomis susijusioms sąnaudoms dengti, ir ar negavo daugiau lėšų, nei turėjo gauti pagal teisės aktų reikalavimus. Patikrinimus planuojama užbaigti 2024–2025 m.

VERT 2023 m. tęsė AB „Energijos skirs-

tymo operatorius“ patikrinimą, kurio tikslas – įvertinti, ar AB „Energijos skirstymo operatorius“ 2022 m. kovo 1 d. – 2022 m. liepos 13 d. laikotarpiu laikėsi Lietuvos Respublikos teisės aktų reikalavimų dėl prieigos pasinaudoti elektros tinklais saulės šviesos elektrines planuojantiems įsirengti asmenims suteikimo, įskaitant tinklų pajėgumų paskirstymo ir rezervavimo principus, prieigą prie elektros tinklų suteikiančių dokumentų išdavimo klausimus. Patikrinimą numatoma baigti 2024 m. I pusr.

VERT 2023 m. tęsė AB „Litgrid“ patikrinimą, kurio tikslas – įvertinti, ar AB „Litgrid“ 2022 m. kovo 1 d. – 2022 m. liepos 13 d. laikotarpiu laikėsi Lietuvos Respublikos teisės aktų reikalavimų dėl prieigos pasinaudoti elektros tinklais saulės šviesos elektrines planuojantiems įsirengti asmenims suteikimo, įskaitant tinklų pajėgumų paskirstymo ir rezervavimo principus, prieigą prie elektros tinklų suteikiančių dokumentų išdavimo klausimus. Patikrinimą numatoma baigti 2024 m. I pusr.

Lietuvos Respublikos įstatymo „Dėl Reglamento (ES) 2022/1854 įgyvendinimo“ (toliau – Įstatymas) 12 straipsnio 5 dalyje VERT nustatyta papildoma pareiga – kontroliuoti pajamų perviršio mokėjimo subjektų apskaičiuoto pajamų perviršio dydžio teisingumą ir pagrįstumą, atlikti vertinimą ir nustatyti deklaracijų neatitiktis.

VERT patikrino 77 pajamų perviršio subjektų pajamų perviršio administratoriui pateiktus dokumentus VERT, nustačiusi pajamų perviršio skaičiavimus pagrindžiančių dokumentų trūkumus, kreipėsi į 48 pajamų perviršio subjektus dėl papildomų dokumentų pateikimo, taip pat į 8 pajamų perviršio subjektus – dėl jų pareigos užsiregistruoti pajamų perviršio administratoriaus valdomoje informacinėje sistemoje ir (ar) pateikti pajamų perviršio deklaracijas ir (ar) kitus dokumentus.

8. DUJŲ SEKTORIUS

5 lentelė. Dujų sektoriaus reguliavimas

REGULIUOJAMI ŪKIO SUBJEKTAI

63

VERT SPRENDIMAI

51

REGULIAVIMO POKYČIAI

9

SUDERINTOS INVESTICIJOS

5

investicijų projektai,

20,63

mln. Eur vertė

NUSTATYTOS KAINOS

32

MINIMALŪS KOKYBĖS IR
FINANSINIO PAJĖGUMO LYGIAI

5

VERT pritarė UAB „Ignitis“ 2024 m. I ketv. buitinių vartotojų gamtinių dujų įsigijimo kainos portfelio diversifikavimui bei dalies portfelio kainos fiksavimo principams. Šis sprendimas gamtinių dujų buitiniams vartotojams užtikrina kainų stabilumą ir sumažina dėl gamtinių dujų kainų svyravimo kylančių rizikų poveikį.

8.1. GAMTINIŲ DUJŲ SEKTORIAUS REGULIAVIMO POKYČIAI

Dėl Valstybės reguliuojamų kainų gamtinių dujų sektoriuje nustatymo metodikos.

Pagrindiniai pakeitimai:

- » Reglamentuoti i sąnaudų ir jų nuokrypių vertinimo principai. Numatytas baigtinis į reguliuojamų paslaugų pajamų viršutinės ribas įtraukiamų sąnaudų sąrašas.
- » Konkretizuoti investicijų grąžos viršijimo vertinimo kriterijai.

Dėl Suskystintų gamtinių dujų terminalo (SGDT), jo infrastruktūros ir jungties įrengimo bei eksploatavimo sąnaudoms ar jų daliai kompensuoti skirstų lėšų administravimo tvarkos.

Pagrindiniai pakeitimai:

Detalizuota SGDT lėšų surinkimo ir išmokėjimo tvarka, numatant SGDT lėšų gavėjų SGDT lėšų administratoriui išmokėjimo tvarką, – tais atvejais VERT sprendimu nustatytas saugumo dedamosios dydis yra lygus nuliui.

8.2. SUDERINTOS INVESTICIJOS GAMTINIŲ DUJŲ SEKTORIJE

VERT gamtinių dujų sektoriuje suderino AB „Amber Grid“ 2021–2025 m., AB „Klaipėdos nafta“ 2022–2024 m., AB „Energijos skirstymo operatorius“ 2021–2023 m. bendrai derinamas investicijas ir AB „Amber Grid“ 2 individualius investicinius projektus. Suma sudaro 20,63 mln. Eur.

VERT 2023 m. suderinti individualūs investicijų projektai:

1. AB „Amber Grid“ investicinis projektas „Marijampolės dujų skirstymo stoties (DSS) redukavimo linijų atnaujinimas (slėgio reguliatorių keitimas)“. Projekto vertė ne didesnė nei **0,14 mln. Eur (be PVM)**. Investicija užtikrins patikimą Marijampolės dujų skirstymo stoties veikimą.

2. AB „Amber Grid“ pakartotinis investicinio projekto „Slėgio ribojimo maz-

go įrengimas magistralinio dujotiekio atšakoje į Marijampolės dujų skirstymo stotį“. Projekto vertė ne didesnė nei **1,14 mln. Eur (be PVM)**.

Projektas pateiktas VERT pakartotiniam derinimui, nes investicijos vertė padidėjo daugiau nei 10 proc. nuo pradinės su VERT 2020 m. suderintos investicijos sumos. Investicija užtikrins saugų dujų tiekimą Marijampolės ir Vilkaviškio miestų dujų vartotojams, bus išvengta ženklų magistralinio dujotiekio remonto išlaidų ateityje.

6 lentelė. Bendrai derinamų investicijų sąrašu suderintų investicijų vertė ir tikslai

Įmonė	Laikotarpis	Vertė	Tikslai
AB „Energijos skirstymo operatorius“	2021-2023 m.	8,567 mln. Eur	Didžioji dalis investicijų yra skirtos įsigyti dujų apskaitos prietaisams ir sistemoms, įsigyti naują ar atnaujinti ir modernizuoti turimą turtą, būtiną efektyviam funkcionavimui, nepertraukiamai ir efektyviai veiklai užtikrinti.
AB „Klaipėdos nafta“	2022-2024 m.	3,219 mln. Eur	Didžioji dalis investicijų yra skirtos SGD terminalo apsaugos stiprinimui, SGD terminalo optimizavimui perimant laivo nuosavybę, įsigyti naują ar atnaujinti ir modernizuoti turimą turtą, būtiną SGD terminalo efektyviam funkcionavimui, nepertraukiamai veiklai ir tiekimo saugumui bei patikimumui užtikrinti.
AB „Amber Grid“	2021-2025 m.	7,560 mln. Eur	Didžioji dalis investicijų yra skirtos magistralinių dujotiekių atstatymui, įsigyti naują ar atnaujinti ir modernizuoti turimą turtą, būtiną efektyviam funkcionavimui, nepertraukiamai ir efektyviai veiklai užtikrinti.

Šaltinis – VERT

Faktinės 2023 m. gamtinių dujų sektoriuje atliktos investicijos sudaro **57,5** mln. Eur, t. y. **26,9** mln. Eur, arba **87,91** proc. daugiau, palyginti su 2022 m. (**30,6** mln. Eur). ([daugiau apie tai čia](#)).

8.3. REGULIUOJAMOS KAINOS IR TARIFAI BUTINIAMS VARTOTOJAMS GAMTINIŲ DUJŲ SEKTORIJE

PERDAVIMO VEIKLA

Gamtinių dujų sektoriuje perdavimo veiklą vykdo AB „Amber Grid“.

VERT naujam 2024–2028 metų reguliavimo periodui nustatė 67 011 tūkst. Eur gamtinių dujų perdavimo pajamų viršutinę ribą (2023 m. bendrovės pajamų lygis – 64 167 tūkst. Eur), t. y. 4,43 proc. didesnę negu 2023 metais. Pagrindinės pajamų pokyčio priežastys: technologinių, veiklos, darbo užmokesčio ir mokesčių sąnaudų augimas. Technologinės sąnaudos auga dėl kompresorinių stočių kuro sąnaudų, didėjant Lenkijos kryptimi transportuojamiems kiekiams. Veiklos sąnaudų pokyčiui įtakos turi infliacija, papildomai skiriamos lėšos diagnostikai bei remontui, siekiant mažinti avarijų, gaisrų ar panašių incidentų rizikas. Darbo užmokesčio sąnaudos auga dėl didėjančio šalies vidutinio darbo užmokesčio ir papildomų darbuotojų, susijusių su naujomis bendrovės funkcijomis bei veiklos apimtimis, poreikio. Mokesčių sąnaudos didėja dėl perdavimo sistemos operatoriui reikalingų mokamų apyvartinių taršos leidimų.

VERT pritarė vidutiniškai **1,97 proc. didesnėms** AB „Amber Grid“ numatomoms taikyti kainoms nuo 2024 m. sausio 1 d.

Naujam reguliavimo periodui (2024-2028 metai) įtraukiamas naujas Lietuvos vidinis įleidimo taškas - orientuojantis į biometano gamintojus, planuojančius tiekti biometaną į perdavimo sistemą.

Jame 2024 m. numatoma taikyti tokias pačias kainas, kaip ir kituose įleidimo taškuose.

VERT nustatydamą gamtinių dujų reguliuojamas kainas, nustato investicijų grąžos normą kaip vidutinę svertinę kapitalo kainą (toliau – WACC). Investicijų grąža apskaičiuojama atsižvelgiant į reguliuojamo turto vertę (RAB) ir investicijų grąžos normą bei yra nustatoma metų laikotarpiui. Tarybos nustatyta ir faktinė investicijų grąža perdavimo veikloje pateikiama ([daugiau apie tai čia](#)).

SKIRSTYMO VEIKLA

VERT 2024 m. nustatė AB „Energijos skirstymo operatorius“ ir AB agrofirma „Josvainiai“ pajamų viršutinės ribas ir pakoregavo UAB Gren Lietuva bei UAB „Intergas“ pajamų viršutinės ribas. Taip pat patvirtintos minėtų skirstymo operatorių konkrečios kainos.

7 lentelė. Skirstymo operatorių pajamų viršutinės ribos

Pajamų lygis, tūkst. Eur	2023 m.	2024 m.	Pokytis, proc.
AB „Energijos skirstymo operatorius“	73 674	64 565	-12,36
UAB „Intergas“	3 120	2 822	-9,6
UAB Gren Lietuva	157	218	38,83
AB agrofirma „Josvainiai“	47	34	-27,66

Šaltinis – VERT

2024 m. VERT nustatyta AB „Energijos skirstymo operatorius“ gamtinių dujų skirstymo veiklos pajamų viršutinė riba, palyginti su 2023 m., mažėja 12,36 proc. Kainos smuktelėjimą nulėmė sumažėjęs sąnaudų technologinėms reikmėms poreikis.

VERT 2024 m. patvirtino AB „Energijos skirstymo operatorius“ gamtinių dujų skirstymo kainas atskiroms vartotojų grupėms. Kainos mažėja (pokytis svyruoja nuo -1,17 proc. iki -11,25 proc.)

8 lentelė. AB „Energijos skirstymo operatorius“ gamtinių dujų skirstymo kainos pokyčiai

Vartotojų grupės	1 gr.	2 gr.	3 gr.	4 gr.	5 gr.	6 gr.	7 gr.
2023 m. skirstymo kainos, Eur/MWh	49,81	12,53	9,13	8,17	7,67	6,13	4,8
2024 m. skirstymo kainos, Eur/MWh	47,46	11,91	8,77	8,06	7,58	5,95	4,26
Pokytis, proc.	-4,72	-4,95	-3,94	-1,35	-1,17	-2,94	-11,25

Šaltinis – VERT

[Gamtinių dujų įmonių investicijų grąžos rodiklius rasite čia.](#)

SUSKYSTINTŲ GAMTINIŲ DUJŲ (SGD) PAKARTOTINIO DUJINIMO IR PERKROVOS VIRŠUTINĖS RIBOS

VERT pakoregavo AB „Klaipėdos nafta“ SGD pakartotinio dujinimo veiklos pajamų viršutinę ribą 2024 metams – **59 198** tūkst. Eur, t. y. **30,6** proc. daugiau, nei buvo nustatyta 2023 metais (**45 316** tūkst. Eur). AB „Klaipėdos nafta“ (SGD terminalo operatoriui) pakartotinio dujinimo veiklos pajamų viršutinė riba didėja dėl planuojamų **18** proc. didesnių aplinkos taršos mokesčių sąnaudų bei numatyto **10 285** tūkst. Eur kitų sąnaudų nuokrypio (konsultacinės, teisinės paslaugos, veiklos sąnaudos bei sąnaudų nuokrypiai, susidarę dėl 2022 metais nustatytų ir faktiškai patirtų išlaidų).

[AB „Klaipėdos nafta“ SGD pakartotinio dujinimo veiklos rodiklius rasite čia.](#)

SGD pakartotinio dujinimo kaina susideda iš pastoviosios ir kintamosios dalių:

- » pastovioji dalis skaičiuojama nustatytų perdavimo sistemos naudotojų vartojimo pajėgumų vienetui (Eur/(MWh/parą/metus),
- » kintamoji dalis – planuojamo išdujinti SGD kiekio vienetui (Eur/MWh).

VERT 2023 metais patvirtino pakartotinio dujinimo paslaugas:

- » kintamąją kainos dalį, mokamą už išdujintą gamtinių dujų kiekį – **1,41** Eur/MWh (be PVM), kuri galioja nuo 2024 m. sausio 1 d.
- » SGD pakartotinio dujinimo kainos pastoviąją dalį, kuri įskaičiuojama į tieki-

mo saugumo dedamąją prie gamtinių dujų perdavimo kainos 2024 m. – **0,00** (Eur/(MWh/parą/metus).

VERT taip pat nustatė 2024 m. SGD perkrovos paslaugos kainą 0,72 Eur/MWh (palyginti su 2023 m. galiojusia SGD perkrovos paslaugos kaina 0,62 Eur/MWh, kaina didėja 16,13 proc., arba 0,10 Eur/MWh).

Įvertinus SGD perkrovos paslaugos kainos diferencijavimą, perkrovos kaina skirtingoms grupėms yra:

- » mažųjų SGD krovinių, kurių dydis neviršija **15 000** m³ SGD – **0,72** Eur/MWh;
- » vidutinių SGD krovinių, kurių dydis yra nuo **15 000** m³ iki **50 000** m³ SGD imtinai – **0,56** Eur/MWh;
- » didžiųjų SGD krovinių, kurių dydis viršija **50 000** m³, tačiau negali viršyti SGD terminalo techninių pajėgumų perkrauti atitinkamo dydžio krovinius – **0,40** Eur/MWh.

TIEKIMO SAUGUMO PAPILDOMA DEDAMOJI PRIE GAMTINIŲ DUJŲ PERDAVIMO KAINOS

SGD terminalo, jo infrastruktūros ir jungties įrengimo sąnaudos, kurių nėra galimybės finansuoti iš kitų SGD terminalo projektą įgyvendinančiai bendrovei prieinamų šaltinių, taip pat SGD terminalo, jo infrastruktūros ir jungties visos pastoviosios eksploatavimo sąnaudos, kurios nėra įtrauktos į kitas valstybės reguliuojamas kainas, bei SGD terminalo būtiniojo kiekio tiekimo pagrįstos sąnaudos VERT nustatyta tvarka įtraukiamos į saugumo dedamąją.

Nuo 2023 m. liepos 1 d. saugumo dedamoji **152,45** Eur/(MWh/parą/metus). Nuo 2024 m. sausio 1 d. saugumo dedamoji **205,93** Eur/(MWh/parą/metus).

[Gamtinių dujų tiekimo saugumo papildoma dedamosios prie gamtinių dujų perdavimo kainos struktūra pagal lėšų gavėjus rasite čia.](#)

TARIFAI GAMTINIŲ DUJŲ BUITINIAMS VARTOTOJAMS

Gamtinių dujų tarifas buitiniams vartotojams susideda iš pastoviosios dalies, kuri mokama kas mėnesį, nepriklausomai nuo suvartojamų gamtinių dujų kiekio, ir kintamosios dalies – mokama už suvartojamą gamtinių dujų kiekį. Metų viduryje perskaičiuojama tik kintamoji tarifo dalis.

Į gamtinių dujų tarifą buitiniams vartotojams įskaičiuojama:

- » prognozuojama gamtinių dujų kaina;
- » tiekimo paslaugos kaina;
- » tiekimo saugumo kainą;
- » perdavimo kaina (įvertinus ir Saugumo dedamąją);
- » skirstymo kaina;
- » skirtumas tarp ankstesnio tarifų galiojimo laikotarpio prognozuotų ir faktinių gamtinių dujų (produkto) kainų.

Įsigaliojus LR energetikos ir gamtinių dujų įstatymo pakeitimams, kurie numatė gamtinių dujų kainos dalies kompensavimo dydžių įtraukimą į gamtinių dujų tarifus buitiniams vartotojams, sumažinta gamtinių dujų importo kainos augimo įtaka galutinei buitinių vartotojų kainai. Gamtinių dujų buitiniams vartotojams kompensavimo dydžiai buvo patvirtinti tarifams, įsigaliojusiems nuo 2022 m. liepos 1 d., nuo 2023 m. sausio 1 d. ir nuo 2023 m. liepos 1 d.

9 lentelė. Gamtinių dujų buitiniams vartotojams kompensavimo dydžiai.

Įmonė	Papildomos dedamosios prie gamtinių dujų skirstymo paslaugos kainos kompensavimo dydis, (Eur/m ³) be PVM			Gamtinių dujų tiekimo kainos, susijusios su gamtinių dujų įsigijimo sąnaudomis, dalies kompensavimo dydis, (Eur/m ³) su PVM		
	nuo 7/1/2022	nuo 1/1/2023	nuo 7/1/2023	nuo 7/1/2022	nuo 1/1/2023	nuo 7/1/2023
UAB „Ignitis“	1,57	0,471	0	0,446	0,818	0,63
UAB „Intergas“	2,23	0,909	-	0,446	0,818	-
UAB Gren Lietuva	1,42	0,537	-	0,446	0,818	-
AB agrofirma „Josvainiai“	2,11	0,43	-	0,446	0,818	-

Šaltinis – VERT

VERT 2023 m. pradėjo gamtinių dujų tiekėjų patikrinimą. VERT siekia įvertinti, ar kiekvienam gamtinių dujų tiekėjui pervestos dalinio kompensavimo sumos buvo ne didesnės nei sumos, reikalingos Energetikos įstatymo 192 straipsnio 2 dalies 2 punkte numatytiems tikslams pasiekti. Patikrinimus planuojama pabaigti 2024 m. rugsėjo mėnesį.

2024 m. I pusmetį, palyginti su 2023 m. II pusmečiu, visų tiekėjų pastovioji tarifo dalis (mokama nepriklausomai nuo suvartoto gamtinių dujų kiekio) nesikeitė. Kintamoji tarifo dalis (už 1 m³) keitėsi dėl išaugusių gamtinių dujų įsigijimo ir skirstymo kainų.

[Gamtinių dujų tiekimo saugumo papildo-](#)
[ma dedamosios prie gamtinių dujų perda-](#)
[vimo kainos struktūra pagal lėšų gavėjus.](#)

[UAB „Ignitis“ buitinių vartotojų gamtinių dujų tarifo kintamosios dalies struktūra 2024 m. I pusem.](#)

[UAB „Ignitis“ buitinių vartotojų gamtinių dujų tarifo pastoviosios dalies struktūra 2024 m. I pusem.](#)

VERT patvirtino gamtinių dujų tarifus buitiniams vartotojams, galiosiančius nuo 2024 m. balandžio 1 d. iki 2024 m. birželio 30 d. **Visų grupių buitiniams vartotojams tarifai mažėja 0,24 Eur/m³.**

VERT, vertindama reikšmingai mažėjančias gamtinių dujų ateities sandorių kainas TTF biržoje, kreipėsi į gamtinių dujų bendroves dėl gamtinių dujų tarifų buitiniams vartotojams peržiūrėjimo.

Centralizuotai tiekiamų suskystintų naftos dujų kainos VERT 2023 m. vienašališkai nustatė suskystintų naftos dujų įmonėms UAB „Litema“, UAB „Varėnos dujos“, AB „Suskystintos dujos“ ir UAB „Saurida“ centralizuotai tiekiamų SND kainas.

[Centralizuotai tiekiamų suskystintų naftos dujų kainos 2020-2024 m.](#)

Įsigaliojus Akcizų įstatymo pakeitimams, akcizo tarifo dydis nuo 2024 m. kovo 1 d. mažinamas nuo **304,10 Eur už toną iki **13** Eur už toną.**

Centralizuotai tiekiamų suskystintų naftos dujų bendrovės perskaičiavo ir pateikė VERT tvirtinti atnaujintas centralizuotai tiekiamų SND kainas, galiosiančias nuo 2024 m. balandžio 1 d. iki 2024 m. gruodžio 31 d. Visų SND bendrovių kintamoji kainos dalis mažėjo nuo 26,3 proc. iki 42,2 proc.

8.4. GAMTINIŲ DUJŲ ĮMONIŲ TEIKIAMŲ PASLAUGŲ KOKYBĖ

Pagrindiniai gamtinių dujų perdavimo ir skirstymo paslaugų patikimumo kokybės rodikliai:

- » neplanuotų nutraukimų dėl operatoriaus atsakomybės skaičius;
- » neplanuotų nutraukimų dėl operatoriaus atsakomybės suminė trukmė.

VERT konstatavo, kad AB „Amber Grid“, AB „Energijos skirstymo operatorius“, UAB „Intergas“, UAB Gren Lietuva, AB agrofirmos „Josvainiai“ ir UAB „SG dujos“ faktiniai veiklos kokybės **rodikliai tenkina konkrečiai dujų įmonei nustatytus minimalius kokybės lygius.**

VERT paskelbė viešąją konsultaciją dėl Lietuvos gamtinių dujų perdavimo sistemos operatoriaus AB „Amber Grid“ teikiamų paslaugų kainų struktūroje 2025 metų tarifų periodui taikytinų daugiklių, sezoninių koeficientų ir nuolaidų. Siūlomi metodiniai sprendimai nesikeičia, palyginti su ankstesniais metais. Viešosios konsultacijos metu iš rinkos dalyvių pastabų ir pasiūlymų nebuvo gauta.

VERT 2023 m. atliko gamtinių dujų perdavimo sistemų, gamtinių dujų skirstymo sistemų, vartotojų dujų įrenginių, suvartojančių daugiau kaip 500 000 m³ dujų per metus, vartotojų suskystintų naftos dujų rezervuarų įrenginių ir skirstomųjų dujotiekių patikrinimus ir esminių pažeidimų nenustatė. Nustatyti pažeidimai dujų sistemų eks-

ploatavimui įtakos neturėjo, pavojus žmonių sveikatai bei turtui negrėsė. Nustatyti pažeidimai pašalinti.

8.5. TINKLŲ KODEKSŲ IR GAIRIŲ ĮGYVENDINIMAS

VERT 2023 m. suderino šią su ES reglamentais (tinklų kodeksais ir gairėmis) susijusių teisės aktų pakeitimus:

- » AB „Amber Grid“ naudojimosi perdavimo sistema taisyklės.
- » AB „Klaipėdos nafta“ naudojimosi SGD terminalu taisyklės.

Pakeisti teisės aktai ir toliau užtikrins rinkos veikimu pagrįstas, nediskriminacines ir skaidrias sąlygas ir taisykles, susijusias su pasinaudojimu tinklais.

AB „Amber Grid“ naudojimosi perdavimo sistema taisyklėse įdiegtas mechanizmas, numatytas 2022 m. gruodžio 19 d. Reglamento (ES) 2022/2576 14 straipsnio 7 dalies c punkte – prieš dieną arba tą pačią dieną siūlyti bent jau iš pradžių nepaskirtus pajėgumus, kurie turi būti paskiriami kaip pertraukiamieji pajėgumai.

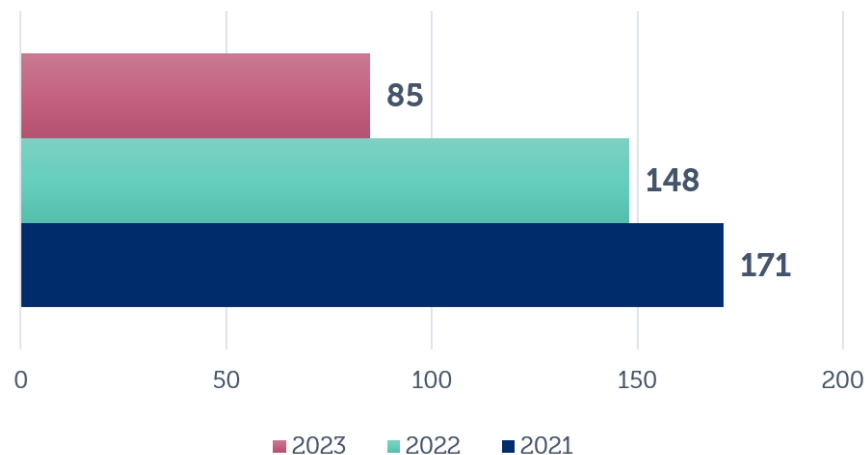
AB „Klaipėdos nafta“ naudojimosi SGD terminalu taisyklių pakeitimo tikslas – užtikrinti efektyvų ilgalaikių SGD terminalo pajėgumų paskirstymą.

7 pav. Dujų sektoriaus patikrinimai ir pažeidimai

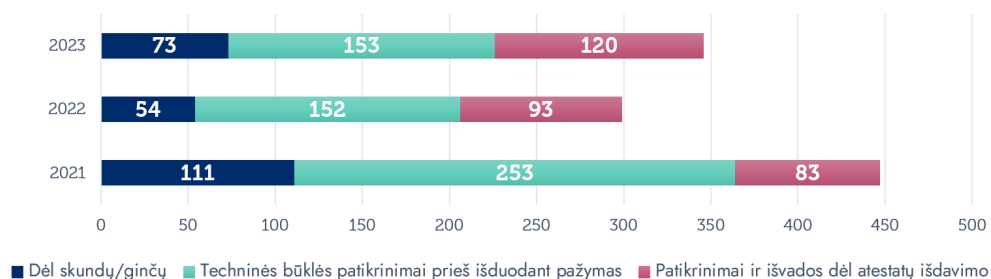
Planiniai patikrinimai

Šaltinis – VERT

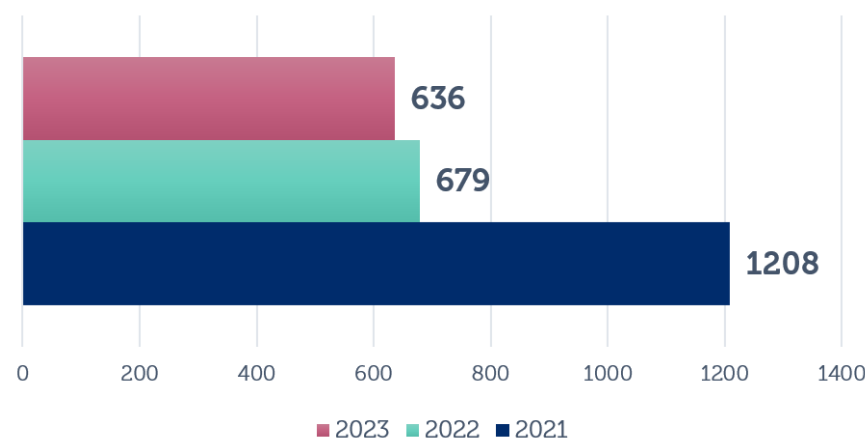
Neplaniniai patikrinimai

Šaltinis – VERT

Nustatyti pažeidimai

Šaltinis – VERT

8.6. DUJŲ ENERGETIKOS OBJEKTŲ IR ĮRENGINIŲ TECHNINĖ SAUGA

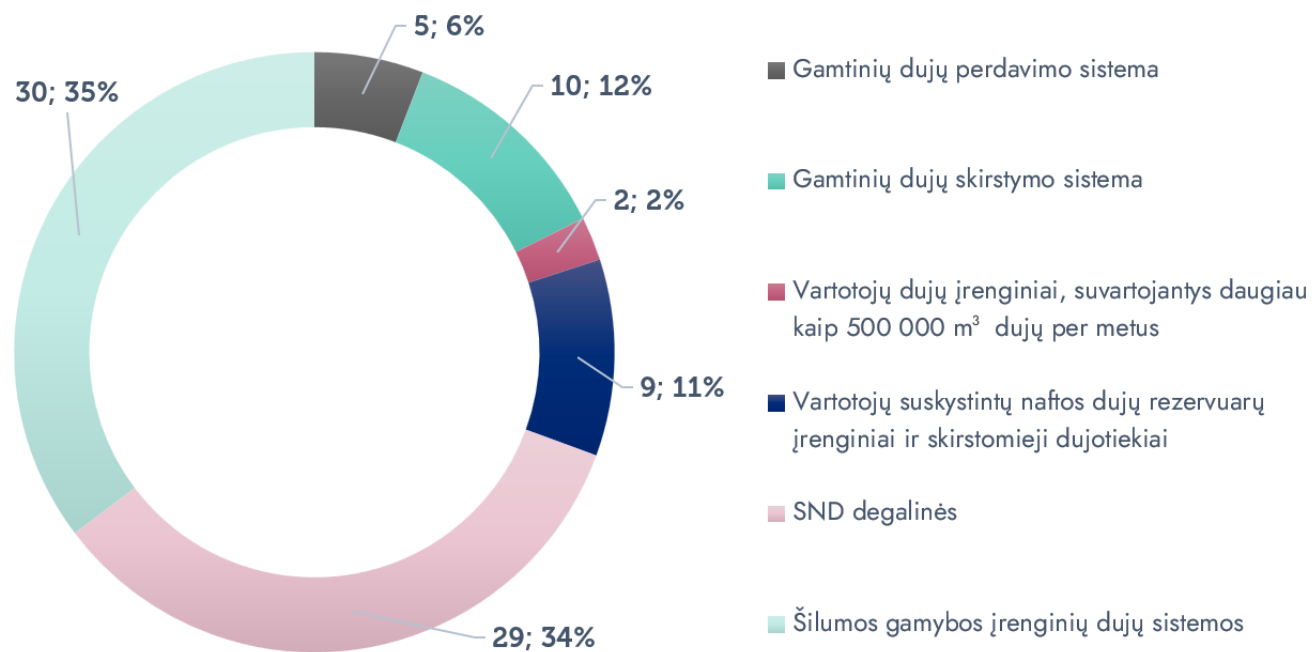
VERT 2023 m. atliko gamtinių dujų perdavimo sistemų, gamtinių dujų skirstymo sistemų, vartotojų dujų įrenginių, suvartojančių daugiau kaip 500 000 m³ dujų per metus, vartotojų suskystintų naftos dujų rezervuarų įrenginių ir skirstomųjų dujotiekių patikrinimus ir esminių pažeidimų nenustatė. Nustatyti pažeidimai dujų sistemų eksploatavimui įtakos neturėjo, pavojus žmonių sveikatai bei turtui negrėsė. Nustatyti pažeidimai pašalinti.

Patikrinus suskystintų naftos dujų ir skysto kuro degalines, nustatyti pažeidimai: netinkamai organizuojamas suskystintų naftos dujų ir naftos įrenginių bei požeminių inžinerinių tinklų ir šulinių eksploatavimas, uždarojosios požeminės armatūros įrengimo vietos neturi antžeminių ženklų, netinkamai tvarkomi talpyklų techniniai dokumentai, nepilnai atliekami techninės priežiūros darbai.

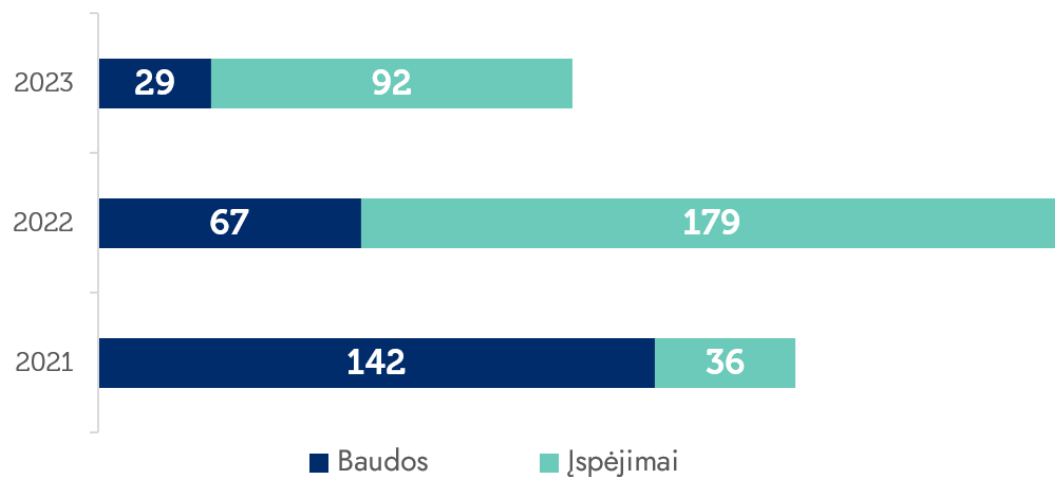
Per 2023 m. VERT gavo 92 informacinius pranešimus apie administracinio nusižengimo požymius turinčią veiklą, atliko 126 administracinio nusižengimo tyrimus, surašė 20 administracinio nusižengimo protokolus su nurodymu ir priėmė 12 nutarimus administracinių nusižengimų bylose. Skirtos 29-os baudos subjektams bei pareikšti 92 žodiniai įspėjimai.

8 pav. Dujų sektoriaus patikrinimų pasiskirstymas

Šaltinis – VERT

9 pav. Dujų sektoriaus nuobaudos

Šaltinis – VERT

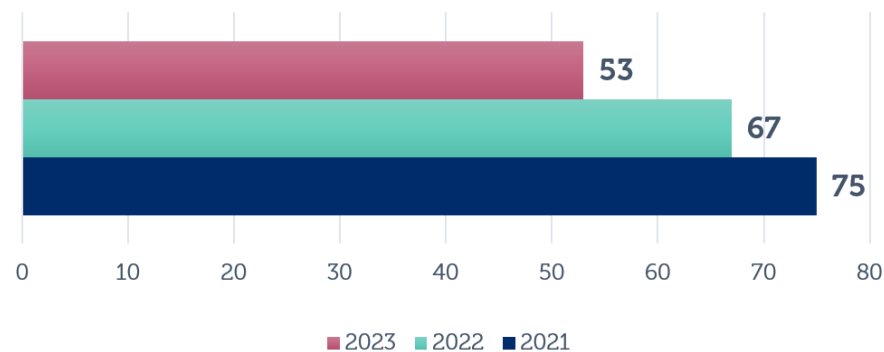

8.7. NAFTOS IR NAFTOS PRODUKTŲ ĮMONIŲ PRIEŽIŪRA

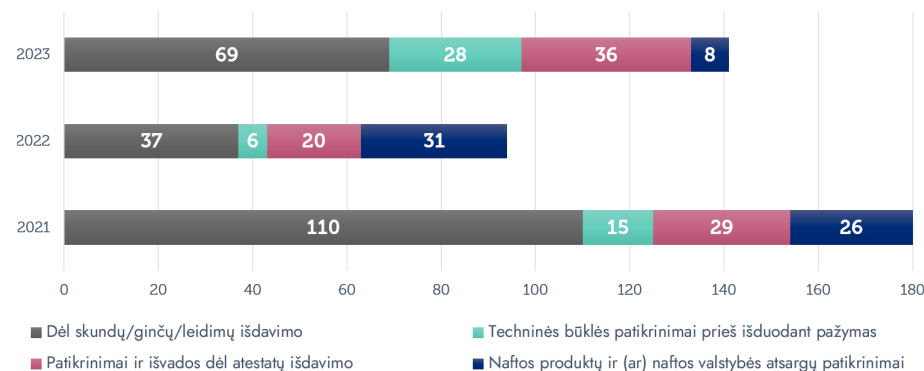
10 pav. Naftos ir naftos produktų sektoriaus patikrinimai ir pažeidimai

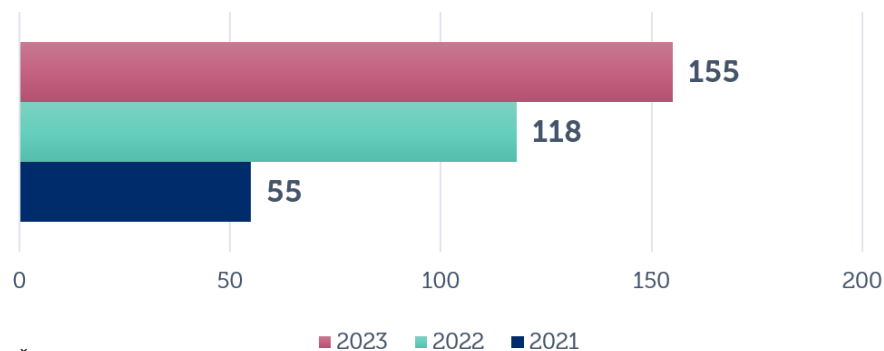
Planiniai patikrinimai

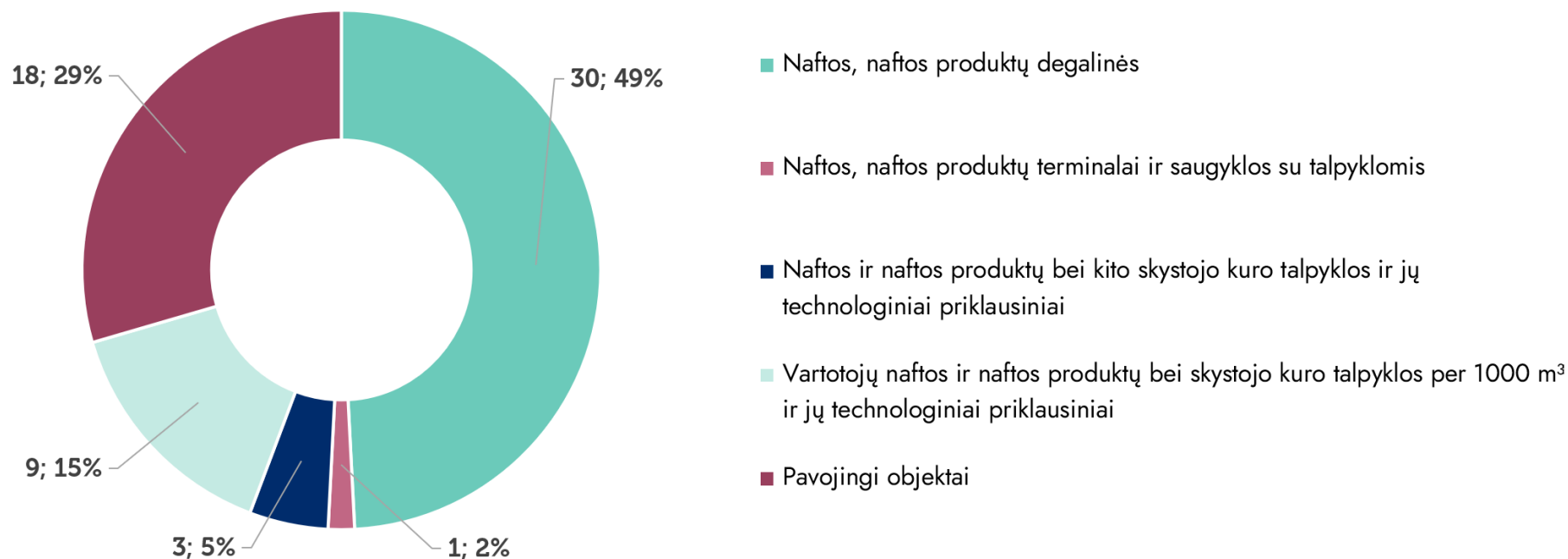
Neplaniniai patikrinimai

Nustatyti pažeidimai

11 pav. Naftos ir naftos produktų sektoriaus patikrinimų pasiskirstymas

Šaltinis – VERT

VERT per 2023 m. atliko energetikos įmonių naftos ir naftos produktų bei kito skystojo kuro talpyklų ir jų technologinių objektų eksploatavimo patikrinimus ir nustatė šiuos pažeidimus: neužtikrinama, kad naftos ir naftos produktų terminalo įrenginių techninės būklės patikrinimai ir remontai būtų atliekami nustatyto periodiškumu, atlikus neeilinį talpyklų žaibolaidžių patikrinimą ir įvertinus jų būklę, nustatyti žaibosaugos neatitikimai, neparengti patvirtinti grafikai naftos perdirbimo įrenginių techninės priežiūros darbams atlikti ir kita.

Vertinant patikrinimų metu užfiksuotus pažeidimus, pastebima tendencija, kad atliekami patikrinimai teigiamai veikia įmonių darbą. Nustatytų pažeidimų eksploatuojant energetikos įrenginius skaičius auga, tačiau įmonės operatyviai šalina pažeidimus.

NAFTOS PRODUKTŲ IR NAFTOS VALSTYBĖS ATSARGOS

VERT tikrina Lietuvos Respublikoje laikomas naftos produktų ir naftos valstybės atsargas (toliau – Atsargos) Energetikos ministerijos pavedime nurodytais adresais ir surašo patikrinimo aktus.

VERT, gavusi Energetikos ministerijos prašymą, 2023 metais patikrino 8 įmonių naftos produktų ir naftos valstybės atsargas.

Atlikus patikrinimus nustatyta, kad sukauptų Atsargų kiekiai visiškai atitinka energetikos ministro užduotyse nurodytus Atsargų kiekius. Talpyklų, kuriose laikomos Atsargos, techninė būklė atitinka teisės aktų reikalavimus.

9. ŠILUMOS SEKTORIUS

10 lentelė. Šilumos sektoriaus reguliavimas

REGULIUOJAMI ŪKIO SUBJEKTAI

62

VERT SPRENDIMAI

208

REGULIAVIMO POKYČIAI

22

SUDERINTOS INVESTICIJOS

29
įmonės,
51,77
mln. Eur vertė

NUSTATYTOS KAINOS

96

9.1. ŠILUMOS SEKTORIAUS REGULIAVIMO POKYČIAI

VERT priėmė teisės aktų paketą, įgyvendinantį Šilumos ūkio įstatymo pakeitimus. Šilumos kainų nustatymo metodikoje patvirtinti nauji šilumos kainodaros principai – vietoje šilumos kainų dedamųjų nustatomas šilumos gamybos ir (ar) tiekimo pajamų lygis (toliau – Pajamų lygis).

Nustačius Pajamų lygį, šilumos tiekėjai gali laisvai spręsti dėl kiekvieną mėnesį vartotojams taikomos galutinės šilumos kainos. Tiekėjams nebelieka reikalavimo taikyti pagal nustatytas šilumos kainas dedamąsias apskaičiuotas šilumos kainas, perskaičiuojant ją dėl kuro ir perkamos šilumos kainų pokyčio.

Šilumos gamybos, perdavimo, pardavimo, karšto vandens tiekimo ir atsiskaitomųjų karšto vandens apskaitos prietaisų aptarnavimo veiklų lyginamosios analizės aprašas pakeistas siekiant įgyvendinti pagrįstų būtinųjų sąnaudų principą. Numatyta taikyti tiesinės regresijos modelį, kuriuo, remiantis reguliuojamų šilumos sektoriaus įmonių duomenimis, sudaromos tiesinės regresijos lygtys optimaliam sąnaudų dydžiui nustatyti.

Šilumos gamybos ir (ar) supirkimo tvarkos ir sąlygų apraše reglamentuotas šilumos gamybos pajėgumų aukcionų organizavimas ir vykdymas bei šių aukcionų laimėtojų skiriamos išmokos nustatymas ir išmokėjimas. Taip pat reglamentuota didžiausios leistinos atliekinės šilumos supirkimo kainos nustatymo, taikymo ir diferencijavimo tvarka atliekinės šilumos gamintojams.

Konkurencinės šilumos gamybos veiklos pripažinimo reguliuojama (nereguliuojama) tvarkos aprašas patvirtintas atsižvelgiant į Šilumos ūkio įstatymą. Šis aprašas taikomas priimant sprendimus dėl nepriklausomų šilumos gamintojų ir šilumos tiekėjų konkurencinės šilumos gamybos veiklos pripažinimo reguliuojama ar nereguliuojama.

Patvirtintos **Karšto vandens kainų nustatymo ir Atsiskaitomųjų karšto vandens apskaitos prietaisų aptarnavimo mokesčio skaičiavimo metodikos**, kuriose vietoje atskirų sąnaudų grupių vertinamas suminis pastoviųjų sąnaudų dydis.

VERT taip pat patvirtino Energetikos, (garantinio) geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo, paviršinių nuotekų tvar-

kymo įmonių, regioninių atliekų tvarkymo centrų ir bendro atliekų deginimo įrenginio ir (ar) atliekų deginimo įrenginio valdytojų informacijos teikimo taisykles, Kogeneracinių jėgainių šilumos ir elektros energijos sąnaudų atskyrimo metodiką, Naudojimosi šilumos perdavimo tinklais sąlygų sąvadą, Šilumos sektoriaus įmonių apskaitos atskyrimo ir sąnaudų paskirstymo reikalavimų aprašą, Šilumos tiekėjų, nepriklausomų šilumos gamintojų, geriamojo vandens tiekėjų ir nuotekų tvarkytojų, paviršinių nuotekų tvarkytojų investicijų vertinimo ir derinimo Valstybinėje energetikos reguliavimo taryboje tvarkos aprašą, Ūkio subjektų technologinio, finansinio ir vadybinio pajėgumo įvertinimo tvarkos aprašą, Vidutinės biokuro kainos nustatymo tvarkos ir sąlygų aprašą.

➤ Šis teisės aktų paketas ūkio subjektams leis pagrįstomis sąnaudomis užtikrinti patikimą ir kokybišką šilumos tiekimą vartotojams, laiku reaguoti į pokyčius žaliavų rinkose ar ūkio subjekto veikloje, palengvins reguliuojamų paslaugų kainų projektų rengimą ir nagrinėjimą bei sumažins administracinę naštą.

VERT taip pat patvirtino **Vidutinės biokuro kainos nustatymo tvarkos ir sąlygų aprašo pakeitimus, Kogeneracinių jėgainių šilumos ir elektros energijos sąnaudų atskyrimo metodikos pakeitimus** ir kitus teisės aktus, reglamentuojančius šilumos gamybos ir tiekimo veiklą.

9.2. ŠILUMOS SEKTORIAUS SUDERINTOS INVESTICIJOS

2023 m. iš viso suderintos 29-os šilumos tiekėjų ir gamintojų investicijos. Suderintos šilumos tiekėjų ir gamintojų investicijos sudaro 51,77 mln. Eur. Iš viso 2022 m. VERT suderino 91,78 mln. Eur šilumos sektoriuje veikiančių ūkio subjektų investicijų. Dalis projektų bus įgyvendinami su ES struktūrinių ir kitų fondų parama.

Daugiausiai šilumos sektoriuje investuota į šilumos tiekimo sistemų modernizavimą, susidėvėjusių trasų rekonstrukciją, taip pat iškastinio kuro mažinimą šilumos gamyboje - tiekėjai atnaujina įrangą, rinkdamiesi ženkliai efektyvesnius biokuro katilus, saulės jėgaines, šilumos siurblius.

Šilumos sektoriuje VERT reguliuojamų šilumos tiekėjų ir nepriklausomų šilumos gamintojų faktiškai atliktos investicijos, preliminariais duomenimis, 2023 m. sudarė 144,93 mln. Eur, iš jų į šilumos gamybą – 99,68 mln. Eur, į šilumos perdavimą – 44,58 mln. Eur, į mažmeninį aptarnavimą – 0,67 mln. Eur. Palyginti su 2022 m., šilumos sektoriaus investicijos didėja 15 proc.

Daugiausiai investicijų per 2023 metus atliko UAB Vilniaus kogeneracinė jėgainė – 58,2 mln. Eur. Didžiausios šilumos tiekimo įmonės 2023 m. į šilumos ūkį investavo 66,43 mln. Eur, t. y. 46 proc. visų sektoriaus investicijų.

11 lentelė. 2023 m. didžiausių šilumos tiekimo įmonių įvykdytos investicijos (mln. Eur)

Eil. nr.	Ūkio subjektas	Iš viso investuota	Iš jų ES ir kitų fondų lėšos	Investicijų paskirtis		
				Šilumos gamyba	Šilumos perdavimas	Mažmeninis aptarnavimas
1.	AB Vilniaus šilumos tinklai	21,72	0,55	10,98	10,28	0,46
2.	AB „Kauno energija“	25,49	0,02	4,29	21,12	0,08
3.	AB „Klaipėdos energija“	7,02	0,55	4,15	2,82	0,06
3.	AB „Šiaulių energija“	5,68	0,08	2,74	2,94	0
4.	AB „Panevėžio energija“	6,52	0,68	4,05	2,47	0

Šaltinis – VERT

9.3. REGULIUOJAMOS KAINOS

2023 m. VERT šilumos sektoriuje reguliavimą taikė **62** ūkio subjektų atžvilgiu: **49** šilumos tiekėjams (**46** iš jų yra ir karšto vandens tiekėjai), **1** karšto vandens tiekėjui, **12** reguliuojamų nepriklausomų šilumos gamintojų (NŠG) (2023 m. pabaigos duomenys).

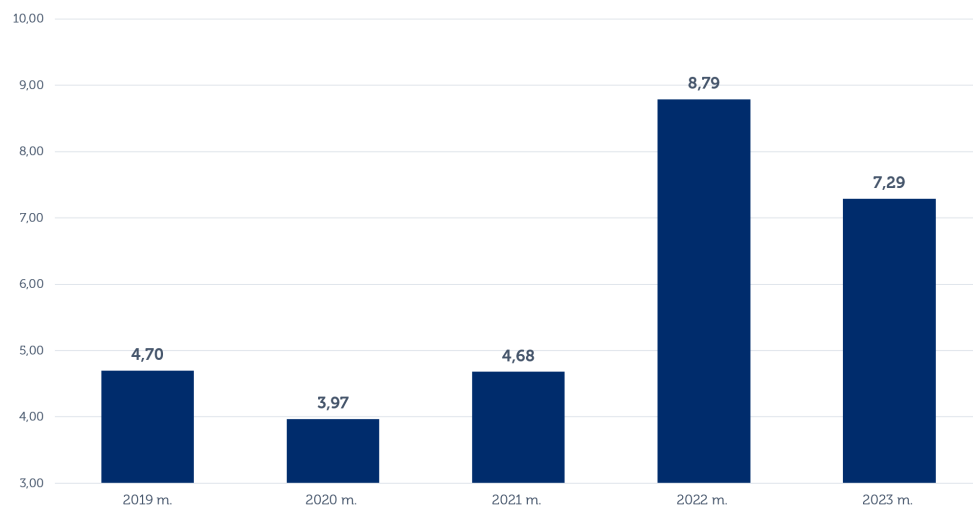
Nustatyta:

- » **14** šilumos tiekėjų nustatytos naujos šilumos bazinės kainos, iš jų **8** šilumos tiekėjams šilumos kaina pirmiesiems šilumos bazinės kainos galiojimo metams nustatyta vienašališkai;
- » išnagrinėta **16** šilumos kainų perskaičiavimo projektų ir iš jų **11** šilumos tiekėjų kainas nustatė vienašališkai, dėl **5** šilumos tiekėjų kainų sprendimus priėmė savivaldybės ir (ar) šilumos tiekėjo valdyba;
- » nustatyta **38** karšto vandens tiekėjų kainos ir suderintos **2** karšto vandens tiekėjų karšto vandens kainos.

Vidutinė svertinė metinė šilumos energijos kaina 2023 m. (palyginti su 2022 m.), mažėjo **17,06** proc. – nuo **8,79** ct/kWh iki **7,29** ct/kWh (be PVM). Svertinė metinė šilumos energijos kaina per paskutinius 5 metus (nuo 2019 iki 2023 m.) didėjo **55,11** proc.

12 pav. Vidutinė svertinė metinė šilumos energijos kaina, ct/kWh, be PVM, 2019–2023 m.

Šaltinis – VERT

ŠILUMOS KAINA VARTOTOJAMS (POKYTIS PER METUS)

Šilumos kaina vartotojams yra perskaičiuojama kiekvieną mėnesį, įskaičiuojant aktualias kuro kainas. Vidutinė centralizuotai tiekiamos šilumos kaina 2024 m. vasario mėn. buvo 7,47 ct/kWh, t. y. 13,64 proc. mažesnė nei 2023 m. vasario mėn. (8,65 ct/kWh). Didžiąją dalį šilumos kainos vartotojams sudaro kuro ir perkamos šilumos įsigijimo sąnaudos, kurių dydis priklauso nuo kuro kainų rinkoje, likusią dalį – nusidėvėjimo (amortizacijos), remonto, darbo užmokesčio sąnaudos, investicijų grąža ir kt.

Lietuvoje 2023 m. mažiausia vidutinė centralizuotai tiekiamos šilumos kaina buvo UAB „Utenos šilumos tinklai“, didžiausia – UAB Komunalinių paslaugų centro.

Per metus (2022–2023 m.) šilumos kaina labiausiai sumažėjo UAB Gren Trakai (34,8 proc.), Balterma ir ko, UAB (34,2 proc.) ir UAB „Ukmergės šiluma“ (33,0 proc.) vartotojams. Didžiųjų miestų metinis šilumos kainų pokytis pateiktas ([daugiau apie tai čia](#)).

Nuo 2023 m. spalio 1 d. įsigaliojus Šilumos ūkio įstatymo pakeitimams, VERT reguliuoja konkurencinę šilumos gamybos veiklą tų nepriklausomų šilumos gamintojų ir šilumos tiekėjų, kurie:

- » yra gavę ES finansinę, savivaldybės ar kitokią paramą ir kuri viršija 10 procentų šilumos gamybos veiklai priskirto nuosavybės teise ar kitais teisėtais

pagrindais valdomo ilgalaikio materialiojo turto įsigijimo kainos (reguliuavimo laikotarpis – 5 metai);

- » gauna remtiną elektros tarifą, t. y. naudoja viešuosius interesus atitinkančių paslaugų (VIAP) lėšas ar atsinaujinančių energijos išteklių naudojimui skatinti taikomas fiksuoto tarifo priemones;
- » pagaminama šilumos sudaro daugiau nei 1/3 CŠT sistemos poreikio ir per praėjusius kalendorinius metus viršijo VERT apskaičiuotą ir viešai paskelbtą palyginamąjį šilumos pajamų lygį (reguliuavimo laikotarpis – 5 metai).

Šilumos ūkio įstatymo pakeitimais reglamentuotas ir atliekinės šilumos supirkimo mechanizmas. 2023 m. pradžioje veiklą vykdė 42 NŠG (20 reguliuojamų ir 22 nereguliuojamų), o pabaigoje – 38 NŠG (12 reguliuojamų ir 26 nereguliuojami) ir 3 atliekinę šilumą generuojantys asmenys (toliau – AŠG).

Po reglamentavimo pokyčių nuo 2023 m. spalio 1 d. 4 NŠG buvo pripažinti nereguliuojamais ir 3 NŠG pripažinti AŠG, taip pat 1 NŠG baigė veiklą ir 1 NŠG vėliau buvo pripažintas nereguliuojamu.

AB „Kauno energija“ konkurencinė šilumos gamybos veikla taip pat pripažinta nereguliuojama.

VERT 2023 m. priėmė 12 sprendimų dėl NŠG šilumos gamybos kainų. Reguluo-

jamiems NŠG, kaip šilumos tiekėjams, taikomas mažiausių sąnaudų principas, t. y. užtikrinant, kad vartotojams šiluma būtų tiekiama mažiausiomis sąnaudomis.

ŠILUMOS GAMYBA, INSTALIUOTA GALIA

2023 m. veiklą vykdžiusių nepriklausomų šilumos gamintojų instaliuota šilumos gamybos galia siekė 841,65 MW, iš kurių 736,44 MW galios šilumos gamybos įrenginiai naudoja atsinaujinančius energijos išteklius.

2023 m. nepriklausomo šilumos gamintojo veiklą nustojo vykdyti du nepriklausomi gamintojai.

3 nepriklausomi gamintojai pripažinti atliekinės šilumos gamintojais ([daugiau apie tai čia](#)).

PARDUODAMAS ŠILUMOS KIEKIS

2023 m. NŠG šilumos tiekėjams iš viso pardavė 3 429 tūkst. MWh šilumos už vidutinę 4,21 ct/kWh kainą. Reguluojamų nepriklausomų šilumos gamintojų šilumos tiekėjams parduotas šilumos kiekis sudarė 1 578 tūkst. MWh, t. y. apie 46,0 proc. visos NŠG parduotos šilumos, vidutinė kaina – 4,11 ct/kWh. Reguluojamų NŠG šilumos tiekėjams parduotas šilumos kiekis sistemose, kuriose vyksta šilumos gamybos aukcionai, sudarė apie 33 proc. viso (CŠT), reguliuojamų ir nereguliuojamų NŠG) pagaminto šilumos kiekio ([daugiau apie tai čia](#)).

ŠILUMOS AUKCIONAI

Remiantis aukcionų rezultatais, 2023 m. šilumos poreikis miestuose, kuriuose veikia NŠG, buvo 5 370,3 tūkst. MWh, aukcione pasiūlytas kiekis – 6 909,3 tūkst. MWh.

Aukcionuose NŠG pasiūlytas kiekis sudarė 67,1 proc. (pasiūlytos šilumos kaina 4,29 ct/kWh), iš NŠG supirkto šilumos dalis siekė 72,4 proc., atitinkamai šilumos tiekėjų aukcionuose pasiūlytas kiekis sudarė 32,9 proc. (pasiūlytos šilumos kaina 4,37 ct/kWh), iš šilumos tiekėjų supirkto šilumos dalis – 27,6 proc. ([daugiau apie tai čia](#)).

Vidutinė šilumos tiekėjų parduotos šilumos kaina (4,49 ct/kWh) buvo 6,7 proc. didesnė, nei vidutinė NŠG parduotos šilumos kaina (4,21 ct/kWh).

Vidutinė 2023 m. šilumos kaina miestuose, kuriuose veikia NŠG, buvo 11,7 proc. mažesnė nei 2022 m. NŠG parduodamos šilumos kaina 2023 m., palyginti su 2022 m., mažėjo 3,2 proc. – nuo 4,35 ct/kWh iki 4,21 ct/kWh. ([daugiau apie tai čia](#)).

Šilumos tiekėjų parduodamos šilumos kaina 2023 m., palyginti su 2022 m., mažėjo 0,01 ct/kWh – nuo 4,50 ct/kWh iki 4,49 ct/kWh. Vidutinė perkamo biokuro kaina 2023 m. sumažėjo 0,42 ct/kWh.

ENERGIJOS IŠTEKLIŲ BIRŽA (JSIGYTAS BIOKURO KIEKIS, KAINA)

Energijos išteklių rinkos įstatyme įtvirtinta, kad šilumos tiekėjai, šilumos aukciono dalyviai ir bendri šilumos ir elektros energijos gamintojai, kurie elektros ir (ar) šilumos energijai gaminti naudoja biokurą,

privalo teikti pirmenybę energijos išteklių biržai įsigydami visą elektros ir (ar) šilumos energijai gaminti reikalingą biokuro kiekį (2015 m. buvo taikomas reikalavimas įsigyti ne mažiau kaip 50 proc., 2014 m. – 10 proc. reikalingo biokuro kiekio).

Šis reikalavimas netaikomas tuo atveju, jeigu pagrindžiama, kad energijos išteklių biržoje dėl objektyvių priežasčių nebuvo galima įsigyti reikalingo kiekio atitinkamos rūšies biokuro arba kitur tai buvo galima padaryti ekonomiškai naudingiau.

Šilumos ūkio įstatyme įtvirtinta, kad šilumos tiekėjai, realizuojantys ne mažiau kaip 100 GWh šilumos per metus, įsigydami elektros ir (ar) šilumos energijai gaminti reikalingą biokurą, privalo kalendoriniais metais įsigyti ne mažiau kaip 30 procentų biokuro, kurio gamybai kaip žaliava naudojamos miško kirtimo liekanos. Prievolė netaikoma tuo atveju, jeigu dėl pasiūlos nebuvimo ar kitų, nuo šilumos tiekėjo nepriklausančių priežasčių nebuvo pakankamos tokio biokuro pasiūlos ir susidarytų aukštesnė tokio biokuro kaina nei aukštesnės kokybės biokuro produktų.

Iš viso 2023 m. šilumos ir (ar) elektros gamybai biokurą naudojo 71 reguliuojama energetikos įmonė.

2023 m. energijos išteklių biržoje buvo įsigyta 95,9 proc. viso biokuro kiekio, vidutinė biokuro kaina – 27,89 Eur/MWh, t. y. 13,5 proc. mažesnė nei 2022 m.

Pagal dvišalius sandorius įsigyta 4,1 proc. biokuro, vidutinė kaina 27,08 Eur/MWh, (5,0 proc. mažesnė nei 2022 m.) 2023 m. šilumos sektoriaus dalyviai iš viso

nupirko 6289,38 tūkst. MWh biokuro (2,8 proc. mažiau nei 2022 m.), vidutinė įsigijimo kaina – 27,86 Eur/MWh. ([daugiau apie tai čia](#)).

2023 m. iš viso buvo nupirktas 6 289,4 tūkst. MWh medienos kilmės biokuro. 2022 m. medienos kilmės biokuro (medienos skiedrų) nupirktas 6 199,0 tūkst. MWh ir tai sudarė 98,6 proc., kito medienos kilmės biokuro (medienos granulių, malkinės medienos, pjuvenų, drožlių, biokuro mišinio) nupirktas 90,4 tūkst. MWh (1,4 proc.). ([daugiau apie tai čia](#)).

2023 m., palyginti su 2022 m., vidutinė medienos kilmės biokuro (medienos skiedrų) kaina (su transportavimu) mažėjo 16 proc., malkinės medienos – 13,9 proc., granulių – 26,4 proc., vidutinė medienos kilmės biokuro (pjuvenų, drožlių, biokuro mišinio ir kt.) – 18,7 proc.

9. 4. ŠILUMOS SEKTORIAUS PATIKRINIMAI

VERT baigė UAB „Nemenčinės komunalininkas“ reguliuojamos veiklos planinį patikrinimą. Atlikus patikrinimą nustatyta, kad įmonė 2017–2018 m. 37 869 Eur viršijo leistiną reguliuojamos šilumos tiekimo veiklos investicijų grąžą, o 2019 m. 14 901 Eur viršijo leistiną reguliuojamų geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo veiklų investicijų grąžą. Įmonės papildomai gautos pajamos bus įvertintos artimiausių įmonės šilumos kainų nustatymo bei geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo paslaugų kainų derinimo metu, mažinant galutines paslaugų kainas. Papildomai VERT rekomendavo įmonei suderinti su VERT

investicijas, kad jos galėtų būti pripažintos pagrįstomis ir įvertintos teikiamų reguliuojamų paslaugų kainose, o rengiant reguliuojamosios veiklos ataskaitas atsižvelgti į patikrinimo metu nustatytas neatitiktis teisės aktų reikalavimams.

VERT 2024 m. kovo mėn. baigė pradėtą UAB „Litesko“ planinį patikrinimą. Patikrinimo metu įvertintas reguliuojamoms veikloms priskirtų sąnaudų, dengiamų reguliuojamų veiklų pajamomis, pagrįstumas. Patikrinimo metu vertintas 2015 m. sausio 1 d. – 2017 m. gruodžio 31 d. laikotarpis. Tikrinimo komisija nustatė neatitiktis 10 įmonės filialų – Alytuje, Biržuose, Druskininkuose, Kelmėje, Marijampolėje (3 filialai), Telšiuose, Palangoje bei Vilkaviškyje – bei siūlo Biržų, Druskininkų, Marijampolės ir Telšių filialams nustatant šildymo kainas įvertinti bendrovės papildomai gautas pajamas 2016–2017 m. laikotarpiu – tokiu būdu paaiškės, ar susidaro vartotojams grąžintina suma. Taip pat įmonė įpareigota anksčiau paminėtiems 4 bei Kelmės filialui, rengiant reguliuojamos veiklos ataskaitas, atsižvelgti į nustatytus neatitiktis teisės aktų reikalavimams – turto nusidėvėjimo, teisinių, tyrimų, konsultacijų ar panašaus pobūdžio paslaugų sąnaudų, kurios nėra susijusios su saugiu ir patikimu šilumos tiekimu vartotojams bei nėra būtinos užtikrinti reguliuojamų veiklų saugumą, priskyrimu reguliuojamos veiklos būtinosioms sąnaudoms.

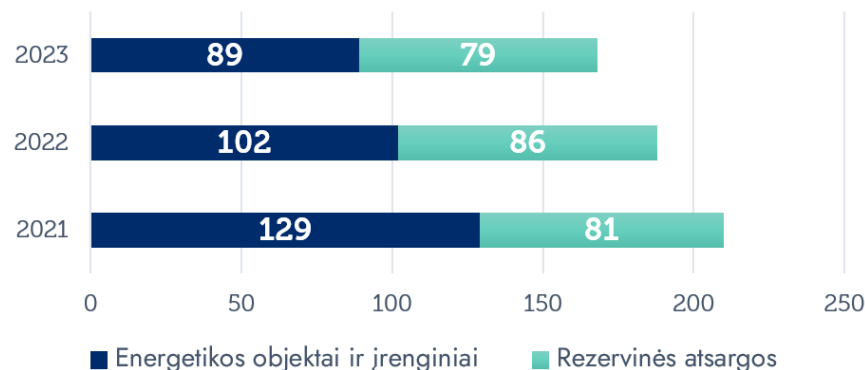
Siekiant įvykdyti Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo nutartį administracinėje byloje Nr. eA-20-525/2020, tęstas anksčiau pradėtas UAB „Vilniaus energija“ 2014–2016 m. reguliuojamosios veiklos patikrinimas.

9.5. ŠILUMOS ENERGETIKOS OBJEKTŲ IR ĮRENGINIŲ TECHNINĖ SAUGA

13 pav. Šilumos sektoriaus patikrinimai ir pažeidimai

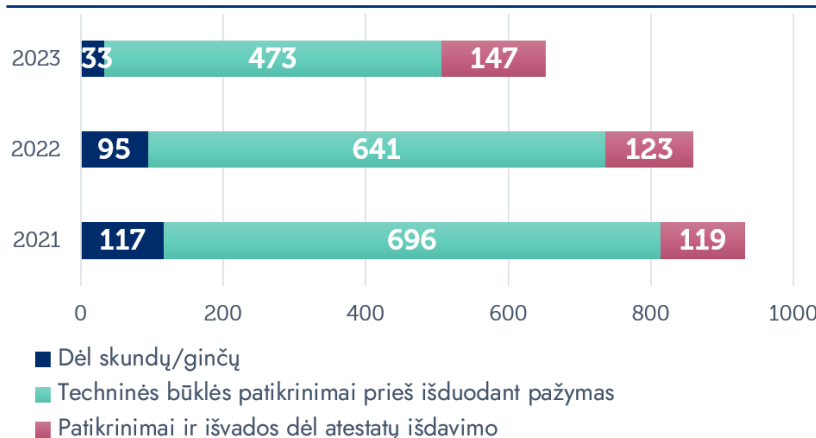
Planiniai patikrinimai

Šaltinis – VERT

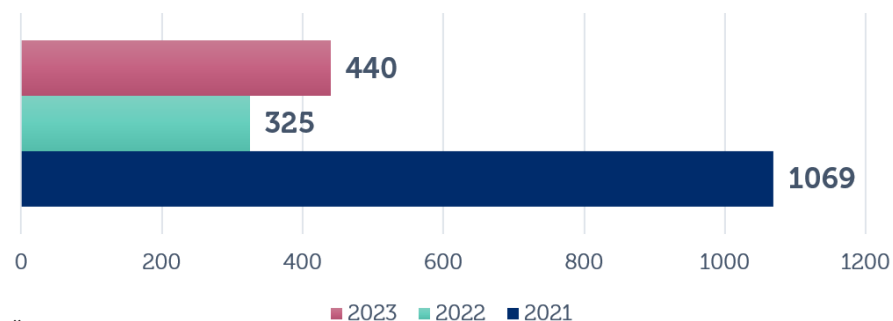
Neplaniniai patikrinimai

Šaltinis – VERT

Nustatyti pažeidimai

Šaltinis – VERT

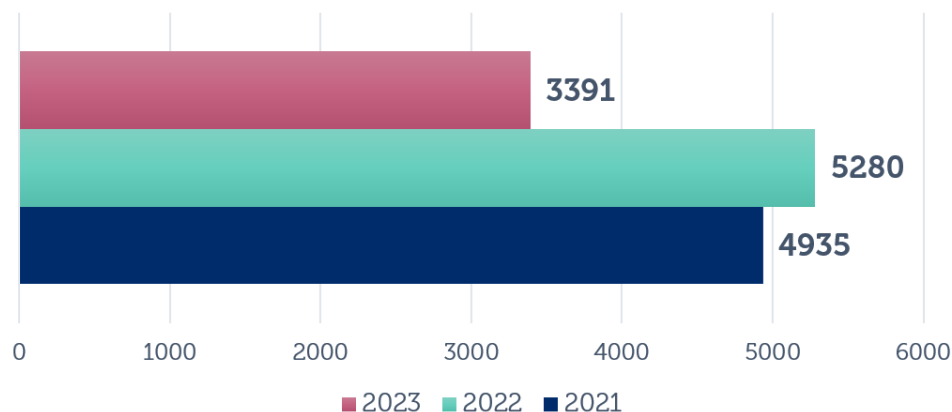

Atliekant šilumos energetikos valstybinę kontrolę ir priežiūrą (patikrinimus), patikrintos **26** įmonės, eksploatuojančios šilumos gamybos įrenginius, kurių įrengtoji galia didesnė kaip **1 MW**, **11** įmonių, eksploatuojančių šilumos gamybos įrenginius, kurių įrengtoji galia - nuo **500 kW** iki **1 MW**, ir šilumos tinklus.

Patikrinti **27** mokyklų ir darželių šilumos punktai (Visuomeninės paskirties pastatų elektros, šilumos, dujų energetikos įrenginius, kai jų visų bendra galia objekte didesnė kaip **100 kW**).

Šilumos gamybos objektų patikrinimo metu surašyti Šilumos gamybos įrenginių eksploatavimo ir techninės būklės patikrinimo akta, įmonės įpareigosios pažeidimus pašalinti.

14. pav. Daugiabučių namų šildymo ir karšto vandens sistemų planiniai patikrinimai (faktiniai ir deklaracijomis)

Šaltinis – VERT

ŠILDYMO IR KARŠTO VANDENS SISTEMŲ EKSPLOATAVIMAS

VERT specialistai atliko daugiabučių namų šildymo ir karšto vandens sistemų patikrinimus.

Nustatyti pažeidimai turi tiesioginę įtaką teikiamoms šildymo paslaugoms, karšto vandens temperatūrai, neužtikrina tolygaus šildymo butuose ir didina šilumos energijos nuostolius.

ENERGIJOS IŠTEKLIŲ REZERVINIŲ ATSARGŲ PATIKRINIMAS

Energetikos įmonės, kurių šilumos ir (ar) elektros energijos gamybos įrenginių bendra galia yra didesnė kaip 5 MW ir

kurios gamina parduoti skirtą šilumos ir (ar) elektros energiją, privalo turėti energijos išteklių rezervinių atsargų šaltuoju metų periodu.

VERT, 2023 m. vykdydama rezervinių atsargų kontrolę, atliko **79** įmonių (2021 m. patikrino **81**; 2022 m. - **79**), kurių eksploatuojamų šilumos ir (ar) elektros energijos gamybos įrenginių bendra galia yra didesnė kaip 5 MW ir kurios gamina parduoti skirtą šilumos ir (ar) elektros energiją, energijos išteklių rezervinių atsargų patikrinimus.

10. VANDENS SEKTORIUS

12 lentelė. Vandens sektoriaus reguliavimas

REGULIUOJAMI ŪKIO SUBJEKTAI

75

VERT SPRENDIMAI

126

REGULIAVIMO POKYČIAI

9

SUDERINTOS INVESTICIJOS

22
įmonės
69,59
mln. Eur vertė

NUSTATYTOS KAINOS

58

IŠDUOTOS/PAKEISTOS/
PANAIKINTOS LICENCIJOS

15

10.1. VANDENS SEKTORIAUS REGULIAVIMO POKYČIAI

VERT pakeitė Garantinio geriamojo vandens tiekimo ir (arba) nuotekų tvarkymo vykdymo tvarkos ir sąlygų aprašą, kuriuo nustatytas garantinio vandens tiekėjo skyrimas ir priežiūra, reikalavimai garantiniam geriamojo vandens tiekimui bei tiekimo paslaugų kainos nustatymas.

Geriamojo vandens apskaitos prietaisų įsigijimo, įrengimo ir eksploatavimo užmokesčio apskaičiavimo meto-

dika. Papildyta nuostatomis dėl nuotekų apskaitos prietaisų įsigijimo, įrengimo ir eksploatavimo sąnaudų vertinimo, prietaisų priežiūros mokesčio perskaičiavimo ir kt.

Laikino atjungimo nuo (prijungimo prie) geriamojo vandens tiekimo tinklų paslaugų kainų nustatymo metodika, patikslinant nuostatas, susijusias su Geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo įstatymo nuostatomis.

Geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo bei paviršinių nuotekų tvarkymo paslaugų kainų nustatymo metodika. Reglamentuotas regioniniam viešajam geriamojo vandens tiekėjui ir nuotekų tvarkytojui skiriamos papildomos investicinės grąžos skaičiavimas, investicijų grynosios naudos vertinimas, numatytas papildomai gautų pajamų sumos grąžinimas ilgiau nei per vienerius metus.

Geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo bei paviršinių nuotekų tvarkymo paslaugų įmonių apskaitos atskyrimo taisyklių ir susijusių reikalavimų sąvadas, patikslinant nuostatas, susijusias su Geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo įstatymo nuostatomis.

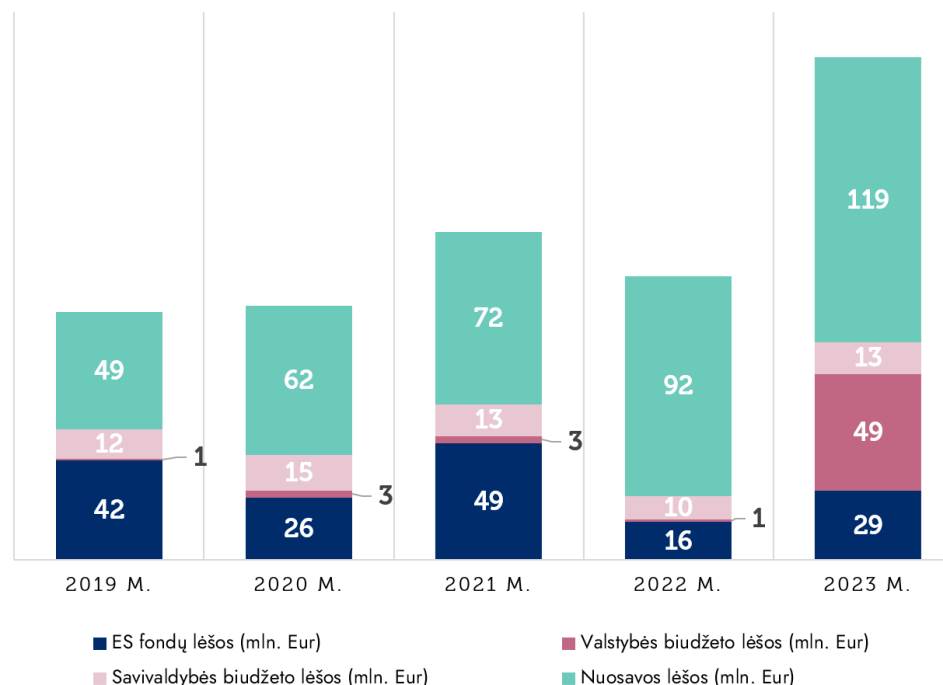
Geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo veiklos lyginamosios analizės aprašas, apibūrinant, kad darbo našumo rodikliai skaičiuojami taikant matematinį modeliavimą.

10.2. VANDENS SEKTORIAUS SUDE- RINTOS INVESTICIJOS

2023 m. VERT suderintos 22 geriamojo vandens tiekėjų, nuotekų tvarkytojų ir paviršinių nuotekų tvarkytojų investicijos. Suderintų investicijų vertė - 69,59 mln. Eur.

15 pav. 2019–2023 m. vandentvarkos įmonių investicijos, mln. Eur

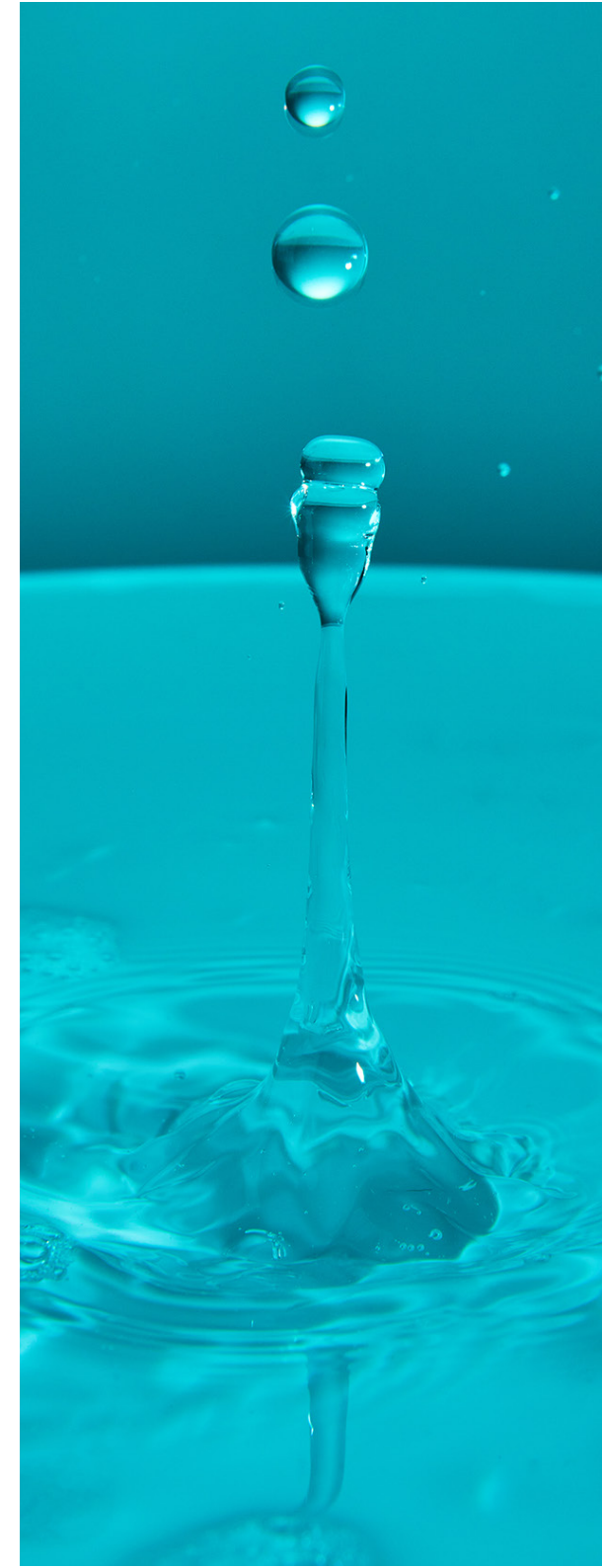
Šaltinis – VERT

Pagal preliminarinius duomenis, 2023 m. investicijos į geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo infrastruktūrą siekė 209,48 mln. Eur, iš kurių 14 proc. skirta iš Europos Sąjungos struktūrinių fondų. Valstybės ir savivaldybių lėšos investicijų finansavimo struktūroje sudarė 30 proc., 48 proc. pačių vandens tiekėjų lėšos ir paskolos, 8 proc. už kitas lėšas sukurtas turtas.

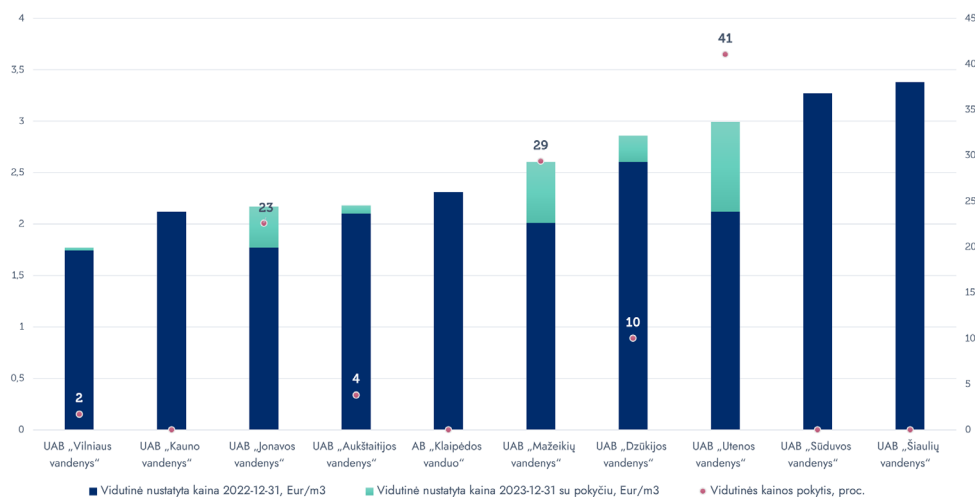
Investicijos buvo skiriamos paslaugų plėtrai, kokybei, tiekimo patikimumui didinti ir sąnaudoms mažinti. Palyginus su 2022 m., vandens sektoriaus investicijos didėjo 75 proc. [Detalesnė informacija pateikiama čia.](#)

10.3. REGULIUOJAMOS KAINOS

Geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo sektoriuje 2023 metais VERT kainodaros reguliavimą taikė 70-ai licencijuotų geriamojo vandens tiekėjų ir nuotekų tvarkytojų (69 ūkio subjektai vykdė geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo veiklą, 1 ūkio subjektas – geriamojo vandens tiekimo veiklą) ir 4-iems paviršinių nuotekų tvarkytojams. 2023 m. vandens tiekimo įmonių reguliuojamo turto vertė, investicijų grąža, pelningumas pateikiami [Pagrindinių sektorių rodiklių skyriuje.](#)

16 pav. Didžiausių geriamojo vandens tiekėjų ir nuotekų tvarkytojų 2022–2023 m. gruodžio 31 d. nustatytos geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo paslaugų kainos, Eur/m³.

Šaltinis – VERT

BAZINĖS KAINOS, PERSKAIČIUOTOS KAINOS

2022 m. priimtas Lietuvos Respublikos geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo įstatymas, pagal kurio 33 straipsnio 23 dalį, jeigu elektros ir (arba) dujų, tarifų ir įkainių vidutinis pokytis viršija 30 proc., geriamojo vandens tiekėjai, paviršinių nuotekų tvarkytojai parengia ir teikia VERT papildomos elektros ir (arba) dujų sąnaudų pokyčio kainų dedamosios pagrindimą. Vadovaujantis šia nuostata, VERT 2023 m. gavo 9 ūkio subjektų prašymus nustatyti perskaičiuotas geriamojo vandens tiekimo, nuotekų tvarkymo ir paviršinių nuotekų tvarkymo paslaugų bazines kainas dėl elektros ir (arba) dujų tarifų ir įkainių pokyčio.

2023 m. VERT gavo **24** geriamojo vandens tiekėjų, nuotekų tvarkytojų ir paviršinių nuotekų tvarkytojų prašymus **derinti geriamojo vandens tiekimo, nuotekų tvarkymo ir paviršinių nuotekų tvarkymo paslaugų bazines kainas ir 31 ūkio subjekto prašymą derinti perskaičiuotas geriamojo vandens tiekimo, nuotekų tvarkymo ir paviršinių nuotekų tvarkymo paslaugų bazines kainas.**

VERT 2023 m. suderino 21-o ūkio subjekto bazines kainas, 27 ūkio subjektų perskaičiuotas bazines kainas ir 8 ūkio subjektų perskaičiuotas bazines kainas dėl elektros ir (arba) dujų tarifų ir įkainių pokyčio. Atlikusi sąnaudų pagrįstumo analizę ir įvertinusi planuojamas atlikti investicijas, VERT geriamojo vandens tiekėjams ir nuotekų tvarkytojams nustatė efektyvumo didinimo užduotis ir dalies sąnaudų nepripažino būtinosiomis.

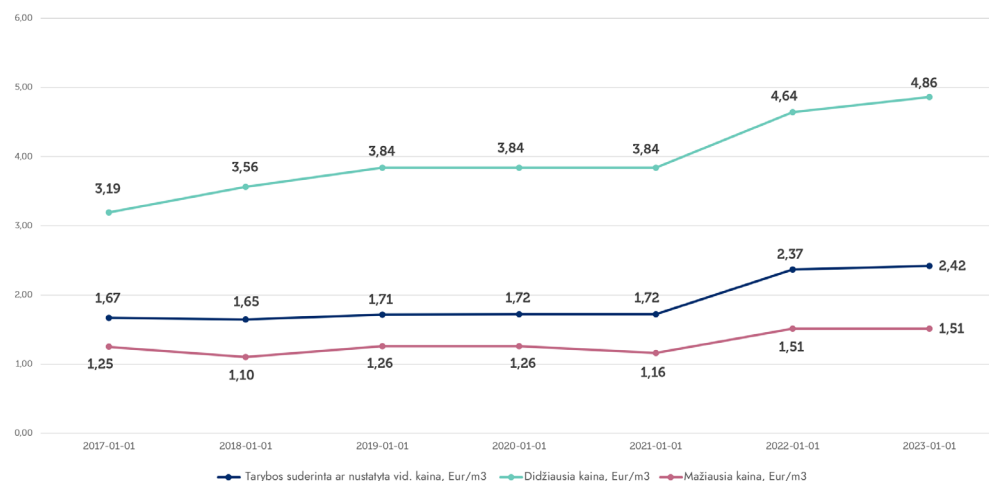

Iš **21-o ūkio subjekto**, kuriems suderintos bazinės kainos, **12 ūkio subjektų** teikia ir paviršinių nuotekų tvarkymo paslaugas.

2023 m. VERT, nustatydamą geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo paslaugų kainas, būtinosiomis nepripažino 5,05 mln. Eur sąnaudų ir investicijų grąžos. Pagrindinė nepripažintų sąnaudų priežastis – dėl sumažėjusių energetinių išteklių kainų įvertintos mažesnės elektros energijos ir technologinio kuro sąnaudos. 2023 m. pagrindinės kainų pokyčio priežastys: geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo paslaugų realizacija, investicijų grąžos įvertinimas kainose, ilgalaikio turto nusidėvėjimo sąnaudų didėjimas dėl išaugusios reguliuojamo turto vertės įgyvendinus investicijas ir savivaldybėms ūkio subjektams perdavus turtą, darbo užmokesčio sąnaudų didėjimas, energetinių (elektros energijos, dujų) sąnaudų mažėjimas. [Detalesnė informacija pateikiama čia.](#)

17 pav. 2017–2023 m. gruodžio 31 d. nustatytos vidutinės, didžiausios ir mažiausios geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo paslaugų kainos Lietuvoje, Eur/m³

Šaltinis – VERT

Siekiant didinti vandens tiekimo įmonių veiklos efektyvumą, ekonominį skaidrumą, nustatyti įmonių būtinąsias sąnaudas bei palyginti atitinkamoms grupėms priklausančių įmonių veiklą, VERT apskaičiavo ir 2023 m. spalio mėn. viešai paskelbė 2022 m. veiklos efektyvumo rodiklius.

➤ 2023 m. VERT suderintas teikiamų paslaugų kainas taikė 70 geriamojo vandens tiekėjų ir (arba) nuotekų tvarkytojų iš 70 licencijuotų šias paslaugas galinčių teikti ūkio subjektų ir 4 paviršinių nuotekų tvarkytojai.

VARTOTOJŲ MOKUMO RIBA

Geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo įstatymas įpareigoja VERT kiekvienais metais iki gruodžio 31 d. įvertinti, ar, nustačius naujas bazines kainas, vartotojų mokama suma už geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo paslaugas neviršys 4 proc. vidutinių mėnesio šeimos pajamų.

➤ VERT 2023 m. atliko vartotojų mokamos sumos už geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo paslaugas vertinimą.

Vertinime buvo suskaičiuotos vartotojų, už geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo paslaugas atsiskaitančių pagal daugiabučių namų butuose įrengtą apskaitą, mėnesio namų ūkio išlaidos. Skaičiuojant namų ūkio išlaidas buvo vadovaujamasi vidutiniu savivaldybėje suvartojamu geriamojo vandens kiekiu, kurį apskaičiuoja geriamojo vandens tiekėjai ir nuotekų tvarkytojai bei skelbia savo interneto svetainėje.

2023 m. didžiausia vartotojų, už geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo paslaugas atsiskaitančių pagal daugiabučių namų butuose įrengtą apskaitą, mokama suma sudaro 2,03 proc. vidutinių namų ūkio mėnesio pajamų. Šią sumą moka Kelmės rajono gyventojai. Mažiausiai už paslaugas 2023 m. mokėjo Vilniaus miesto gyventojai – 0,52 proc. vidutinių namų ūkio mėnesio pajamų.

Vartotojų, už geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo paslaugas atsiskaitančių pagal daugiabučių namų butuose įrengtą apskaitą, mėnesio namų ūkio išlaidų procentas nuo vidutinių mėnesio šeimos pajamų pagal apskritis [pateikiamas grafike.](#)

10.4. VANDENS ĮMONIŲ PATIKRINIMAI

VERT baigė UAB „Nemenčinės komunalininkas“ reguliuojamos veiklos planinį patikrinimą. Atlikusi patikrinimą, VERT nustatė, kad įmonė 2017–2018 m. 37 869 Eur viršijo leistiną reguliuojamos šilumos tiekimo veiklos investicijų grąžą, o 2019 m. 14 901 Eur viršijo leistiną reguliuojamų geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo veiklų investicijų grąžą. Šios įmonės papildomai gautos pajamos bus įvertintos artimiausių įmonės šilumos kainų nustatymo bei geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo paslaugų kainų derinimo metu, mažinant galutines paslaugų kainas.

11. ATLIEKŲ TVARKYMO SEKTORIUS

ATLIEKŲ TVARKYMO SEKTORIAUS REGULIAVIMO POKYČIAI

2023 m. įsigaliojo **Atliekų tvarkymo pakeitimo įstatymas** ir visų regioninių atliekų tvarkymo centrų ir bendro atliekų deginimo įrenginio bei atliekų deginimo įrenginio valdytojų veikla tapo reguliuojama valstybės.

» VERT pradėjo reguliuoti atliekų tvarkymo sektoriaus 13 ūkio subjektų veiklą.

Komunalinių atliekų tvarkymo sektoriaus reguliuojamų ūkio subjektų sąrašas:

- » **10 regioninių atliekų tvarkymo centrų:** UAB Alytaus regiono atliekų tvarkymo centras, VšĮ Kauno regiono atliekų tvarkymo centras, UAB Klaipėdos regiono atliekų tvarkymo centras, UAB Marijampolės apskrities atliekų tvarkymo centras, UAB Panevėžio regiono atliekų tvarkymo centras, VšĮ Šiaulių regiono atliekų tvarkymo centras, UAB Tauragės regiono atliekų tvarkymo centras, UAB Telšių regiono atliekų tvarkymo centras, UAB Utenos regiono atliekų tvarkymo centras ir UAB VAATC;
- » **3 bendro atliekų deginimo įrenginio bei atliekų deginimo įrenginio valdytojai:** UAB Vilniaus kogeneracinė jėgainė, UAB Kauno kogeneracinė jėgainė ir UAB Gren Klaipėda.

VERT 2023 metais suderino regioninių atliekų tvarkymo centrų (toliau – RATC) investicijas, parengė regioninės kainos apskaičiavimo modelį.

2023 m. IV ketvirtį VERT gavo visų reguliuojamų RATC apskaičiuotus pirmuosius regioninės kainos projektus, tačiau jie neatitiko Atliekų tvarkymo įstatymo ir VERT patvirtintų įgyvendinamųjų poįstatyminių teisės aktų reikalavimų, todėl buvo koreguojami. Pirmąsias regionines kainas VERT planuoja nustatyti 2024 m. I–II ketv.

SUDERINTOS RATC INVESTICIJOS

RATC duomenimis, 2000–2022 m. į komunalinių atliekų tvarkymą ir veiklos užtikrinimą iš viso investuota 328 908 tūkst. Eur. Tačiau net 73 proc. ilgalaikio turto nusidėvėjo iki 2023 m. sausio 1 d. RATC atliktų investicijų likutinė vertė iki 2023 m. sausio 1 d. sudarė 88 996 tūkst. Eur.

VERT patikrino iki 2023 m. sausio 1 d. atliktas RATC investicijas, susijusias su komunalinių atliekų tvarkymu, ir įvertino, ar šios investicijos buvo atliktos ir suderintos laikantis iki 2023 m. sausio 1 d. galiojusio teisinio reglamentavimo bei ar šios investicijos yra naudojamos reguliuojamojoje veikloje ([daugiau apie tai čia](#)).

VERT 2023 m. suderino 10 RATC investicijų už 88 996,13 tūkst. Eur: reguliuojamoje veikloje – 17 990,42 tūkst. Eur, nereguliuojamoje veikloje – 71 005,71 tūkst. Eur ([daugiau apie tai čia](#)).

Suderintos reguliuojamoje veikloje naudojamo turto išlaikymo sąnaudos bus įvertintos regioninėse atliekų tvarkymo kainose, kurias VERT planuoja nustatyti 2024 m. I–II ketv.

RINKOS APŽVALGA

Lietuvoje kasmet susidaro apie **7 mln. tonų** įvairios kilmės atliekų, o buityje susidariusios komunalinės atliekos sudaro penktadalį šio kiekio. Apie **479 kg** atliekų tenka vienam gyventojui.

RACT duomenimis, 2000–2022 m. į komunalinių atliekų tvarkymą ir veiklos užtikrinimą iš viso investuota 328 908,01 tūkst. Eur. 73 proc. ilgalaikio turto buvo nudėvėta iki 2022 m. pabaigos. Apskaičiuota, kad regioninių atliekų tvarkymo centrų atliktų investicijų likutinė vertė 2022 m. gruodžio 31 d. sudarė 88 996,13 tūkst. Eur ([daugiau apie tai čia](#)).

RATC sukurta regioninė infrastruktūra sudaro didžiąją dalį komunalinio atliekų tvarkymo sąnaudų krepšelio. Įsigaliojus Atliekų tvarkymo įstatymui, visų RATC veikla tapo reguliuojama valstybės, reguliavimo funkcijas perdavus VERT. Pagrindinis VERT tikslas yra skaidrinti ko-

munalinių atliekų tvarkymo sistemą, kad gyventojų mokama kaina būtų pagrįsta būtinosiomis sąnaudomis ir atliekamos investicijos būtų pagrįstos bei atitiktų atliekų tvarkymo strategijose keliamus tikslus. VERT tvirtins regioninę kainą, kuri bus nustatyta ne trumpiau kaip trejiems metams.

Europos Parlamento ir Tarybos direktyvoje 2008/98/EB dėl atliekų įtvirtinti atliekų tvarkymo prioritetai. Direktyva nustato prioritetinę atliekų tvarkymo eilę, aukščiausiu prioritetu nurodoma atliekų susidarymo prevencija arba vengimas, o saugiai šalinamos turėtų būti tik perdirbti ar kitaip panaudoti netinkamos atliekos.

Lietuva, įgyvendindama ES keliamus tikslus, iki 2025 m. turėtų perdirbti arba paruošti naudoti pakartotinai ne mažiau kaip **55 proc. komunalinių atliekų**, o sąvartynuose šalinamų komunalinių atliekų kiekis iki 2035 m. neturėtų viršyti **10 proc.**

Tikslams pasiekti 2022 m. buvo parengtas ir patvirtintas Valstybinis atliekų prevencijos ir tvarkymo 2021–2027 m. planas, kuriame numatytos užduotys ir priemonės. RATC atnaujino Strateginius veiklos planus ir turės prisidėti prie jų įgyvendinimo. Direktyvoje įtvirtintomis nuostatomis valstybė narės iki 2023 m. gruodžio 31 d. turi būti užtikrinusios biologinių atliekų atskyrimą ir perdirbimą susidarymo vietoje arba atskirą surinkimą ir nemišymą su kitomis atliekomis.

Daugumoje Lietuvos regionų nuo 2024 m. atskirai bus surenkamos maisto ir virtuvės atliekos, kurios bus perdirbamos mechaninio-biologinio apdorojimo įrenginiuose.

Pirminiais regioninės kainos apskaičiavimo projektų duomenimis, komunalinių atliekų kiekis artimiausiais metais gali mažėti, tačiau regioninių atliekų tvarkymo centrų sąnaudos didės, nes ženkliai brangsta komunalinių atliekų deginimas ir nepakanka antrinių žaliavų perdirbimo pajėgumų (todėl net išrūšiuotos pakuotės deginamos). Išaugęs poreikis deginti atliekas skatina kogeneracines jėgaines kelti kainas.

Lietuva, įgyvendindama ES keliamus tikslus, iki 2025 m. turėtų perdirbti arba paruošti naudoti pakartotinai ne mažiau kaip **55 proc. komunalinių atliekų**, o sąvartynuose šalinamų komunalinių atliekų kiekis iki 2035 m. neturėtų viršyti **10 proc.**

Kogeneracinėse jėgainėse kaip kuras naudojamos nepavojingos komunalinės ir pramoninės atliekos, gaminama šiluma ir elektros energija.

RATC už komunalinių atliekų sudeginimą moka nuo **20 Eur iki 75 Eur už toną**, todėl šalinimas sąvartyne išlieka pigesnė alternatyva.

Sąvartynų veiklai tapus reguliuojama, VERT patvirtino Po rūšiavimo likusių, perdirbti ir pakartotinai panaudoti netinkančių energetinę vertę turinčių komunalinių atliekų deginimo vienos tonos įkainio viršutinės ribos nustatymo metodiką.

2023 m. VERT pateikti du komunalinių atliekų deginimo vienos tonos įkainio viršutinės ribos apskaičiavimo projektai (UAB Vilniaus kogeneracinės jėgainės ir UAB Kauno kogeneracinės jėgainės), šiuo metu jie aptariami ir vertinami.

Regioninių atliekų tvarkymo centrų investicijos, įvykdytos nuo 2023 m. sausio 1 d., bus derinamos vadovaujantis patvirtintu Regioninių atliekų tvarkymo centrų ir bendro atliekų deginimo įrenginio ir (ar) atliekų deginimo įrenginio valdytojų investicijų vertinimo ir derinimo Valstybinėje energetikos reguliavimo taryboje tvarkos aprašu. Pirmos trejų metų laikotarpiui patvirtintos regioninės kainos bus perskaičiuojamos po to, kai minėtos investicijos bus pilnai įvykdytos ir suderintos su VERT.

2024 m. planuojamas Atliekų tvarkymo įstatymo pakeitimas, tad bus koreguojama Komunalinių atliekų tvarkymo regioninės kainos nustatymo metodika ir kiti VERT įgyvendinamieji poįstatyminiai teisės aktai.

12. TRANSPORTO SEKTORIUS

VERT, vadovaudamasi Vidaus vandenų transporto kodekso 30 straipsniu, derina keleivių vežimo vietinio susisiekimo traukiniais bei keleivių ir transporto priemonių perkėlimo keltais per Kuršių marias (per Klaipėdos valstybinio jūrų uosto akvatoriją) didžiausią tarifą. VERT suderinus maksimalią pajamų sumą, AB „Smiltynės perkėla“ apskaičiuoja ir patvirtina galutinius keleivių ir transporto priemonių perkėlimo keltais per Kuršių marias (per Klaipėdos valstybinio jūrų uosto akvatoriją) į (iš) Kuršių neriją tarifus.

VERT 2023 m. gegužės 19 d. suderino AB „Smiltynės perkėla“ perskaičiuotą keleivių ir transporto priemonių perkėlimo keltais per Kuršių marias (per Klaipėdos valstybinio jūrų uosto akvatoriją) į (iš) Kuršių neriją didžiausią tarifą – **7,91** mln. Eur. Palyginti su 2022 m., didžiausias tarifas didėjo **11,6** proc. daugiausia dėl infliacijos, kuro kainų augimo, rinkliavos bei planuojamų ir atliktų investicijų nusidėvėjimo sąnaudų.

13. LICENCIJAVIMAS

13 lentelė. Licencijavimo reguliavimas

VERT SPRENDIMAI

667

SPRENDIMAI ELEKTROS
SEKTORIJE

563

SPRENDIMAI DUJŲ IR NAFTOS
SEKTORIJE

104

13.1. LEIDIMAI ELEKTROS ENERGETIKOS SEKTORIJE

2023 m. VERT baigė nagrinėti asmenų pateiktus prašymus dėl leidimų plėtoti elektros energijos gamybos pajėgumus komercinėms saulės šviesos energijos elektrinėms išdavimo, atsižvelgiant į tai, kad saulės šviesos energijos elektrinių suminė įrengtoji galia negali viršyti 2 GW, į šią galią neįskaičiuojant atsinaujinančių išteklių energijos bendrijoms, piliečių energetikos bendrijoms ir gaminantiems vartotojams priskirtos elektrinių įrengtosios galios.

VERT patvirtino asmenų, pateikusių prašymus išduoti leidimus plėtoti elektros energijos gamybos pajėgumus, sąrašą ir į šį sąrašą įtrauktiems **38** asmenims buvo išduoti leidimai plėtoti elektros energijos gamybos pajėgumus.

Tokiu būdu buvo baigta spręsti dar 2022 m. susidariusi 2 GW problematika, dėl kurios VERT, nelaukdama kitų viešojo administravimo institucijų iniciatyvų, ėmėsi aktyvių veiksmų ir atliko išsamų didelės apimties kompleksinį vertinimą, siekdama užtikrinti tolesnį tinkamą bei efektyvų Atsinaujinančių išteklių energetikos įstatymo įgyvendinimą bei tvarią atsinaujinančių išteklių energetikos plėtrą.

VERT, siekdama paskatinti kaip galima daugiau elektros energetikos rinkos dalyvių įsitraukti į elektros gamybos ir naudojimo procesus, aktyviai bendradarbiavo su rinkos dalyviais, pristatydama Piliečių energetikos bendrijų (PEB) ir Atsinaujinančių išteklių energijos bendrijų (AIEB) steigimo naudą. Taip pat VERT teikė konsultacijas PEB ir AIEB steigimo klausimais, aiškino apie bendrijų elektrinių teikiamas naudas jos nariams, siekiant didinti elektros energijos vartojimo efektyvumą, mažinti sąskaitas už elektros energijos vartojimą ir naudoti žaliąją elektros energiją bendrijos narių reikmėms. VERT 2023 m. suteikė pirmuosius 7 piliečių energetikos bendrijos statusus. Taip pat buvo suteikti 3 pirmieji atsinaujinančių išteklių energijos bendrijos statusai.

VERT 2023 m. išdavė pirmuosius leidimus plėtoti elektros energijos gamybos pajėgumus hibridinėms elektrinėms (39), taip pat pirmuosius leidimus plėtoti energijos kaupimo įrenginius (6) bei leidimus generuoti elektros energiją iš energijos kaupimo įrenginių (4).

VERT iki 2023 m. balandžio 30 d. turėjo priimti sprendimą, ar nepriklausomas tiekėjas atitinka Elektros energetikos įstatymo nustatytus reikalavimus, ir, nustačiusi neatitikimus, panaikinti nepriklausomo tiekėjo licencijos ar leidimo vykdyti nepriklausomo elektros energijos tiekėjo veiklą galiojimą nuo 2023 m. gegužės 1 d. VERT organizavo reikiamų dokumentų ir informacijos surinkimą iš 108 nepriklausomų tiekėjų bei atliko kompleksinį vertinimą dėl nepriklausomų tiekėjų atitikties Elektros energetikos įstatymo nustatytiems reikalavimams.

Atlikus vertinimą, buvo nustatyta, kad 27 ūkio subjektai atitinka Elektros energetikos įstatymo nustatytus reikalavimus, 77 ūkio subjektams, neatitinkantiems teisės aktų reikalavimų, leidimai vykdyti nepriklausomo elektros energijos tiekimo veiklą buvo panaikinti (4 ūkio subjektams jų turimi leidimai vykdyti nepriklausomo elektros energijos tiekimo veiklą panaikinti pačių ūkio subjektų prašymu).

13.2. LEIDIMAI DUJŲ IR NEFASUOTŲ NAFTOS PRODUKTŲ PREKYBOS SEKTORIUOSE

VERT 2023 m.:

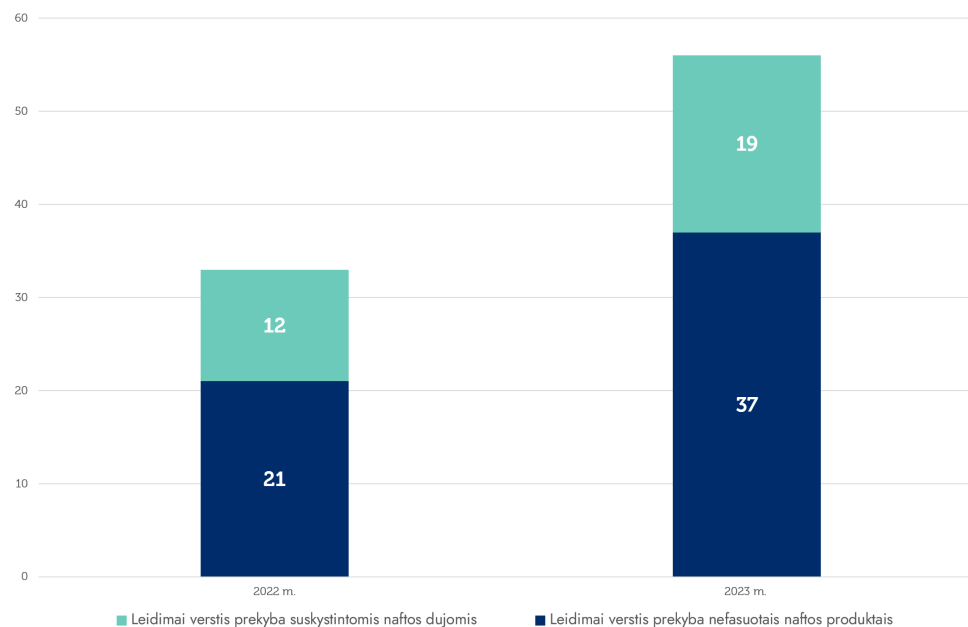
išdavė 56 leidimus verstis prekyba suskystintomis naftos dujomis bei nefasuotais naftos produktais.

pakeitė 39 leidimus verstis didmenine ir mažmenine prekyba suskystintomis naftos dujomis bei nefasuotais naftos produktais.

panaikino 7 leidimus verstis mažmenine prekyba suskystintomis naftos dujomis.

atsisakė išduoti 1 leidimą verstis mažmenine prekyba suskystintomis naftos dujomis.

18 pav. 2023 m. išduoti leidimai verstis prekyba suskystintomis naftos dujomis ir nefasuotais naftos produktais.

Šaltinis – VERT

13.3. ŠILUMOS IR VANDENS SEKTORIAUS LICENCIJOS

Šilumos sektoriuje 2023 m. VERT reguliavo 49 licencijuotus šilumos tiekėjus ir išdavė šilumos tiekimo licenciją UAB Komunalinių paslaugų centrui, kuris tiekia šilumą Kauno rajono gyventojams. Iki 2023 m. šis šilumos tiekėjas turėjo Kauno rajono savivaldybės išduotą šilumos tiekimo licenciją, tačiau šilumos pardavimams viršijus 10 GWh per metus, pagal Šilumos ūkio įstatymą įmonę reguliuoti pradėjo VERT.

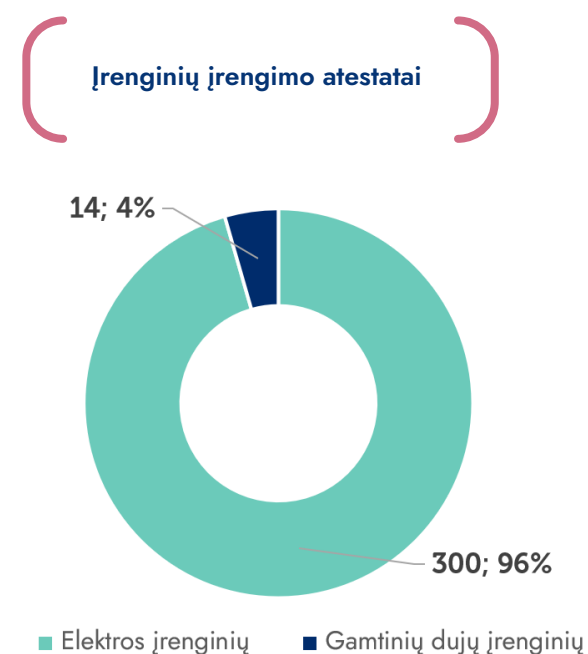
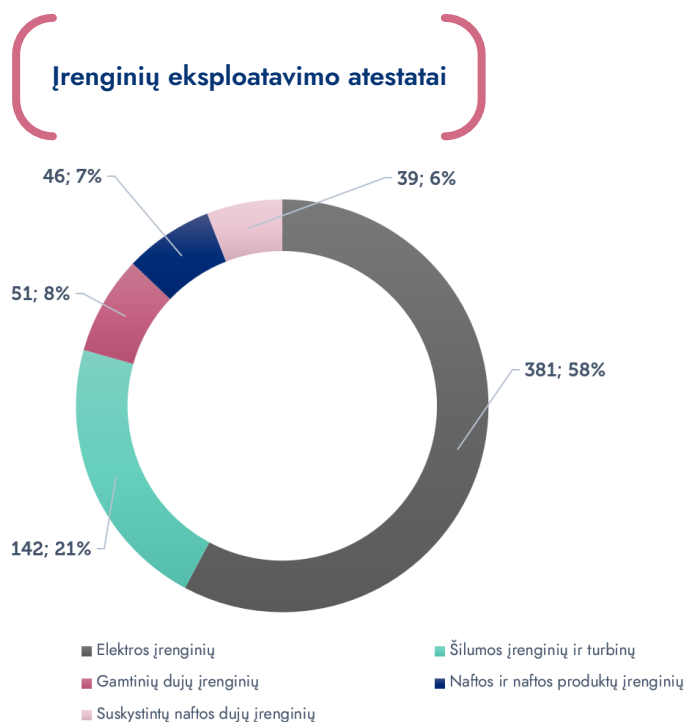
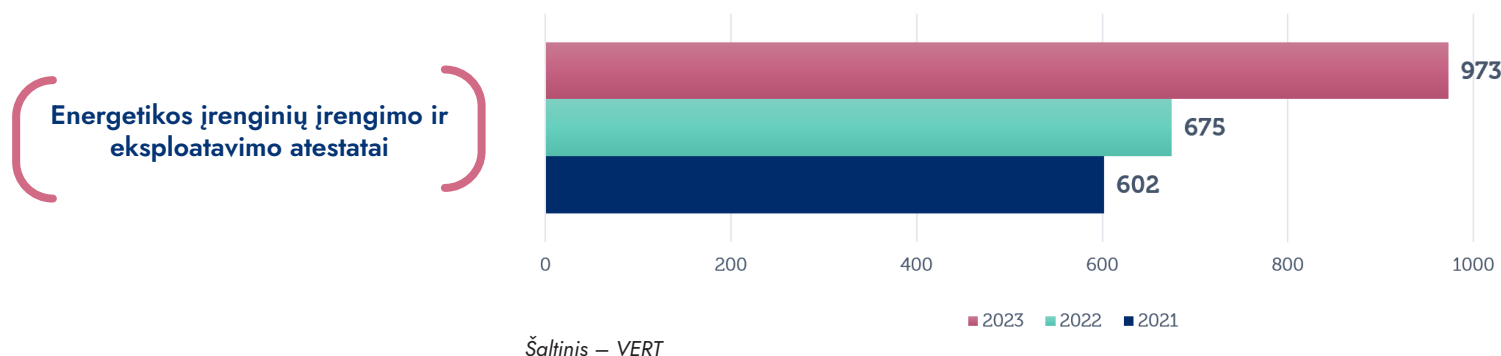

2023 m. VERT pakeitė 6 šilumos tiekėjų licencijas – jas papildė naujomis teritorijomis, kuriose šie ūkio subjektai pradėjo vykdyti šilumos tiekimo veiklą.

Geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo sektoriuje 2023 metais VERT reguliavimą taikė 70 licencijuotų geriamojo vandens tiekėjų ir nuotekų tvarkytojų. 2023 m. VERT pakeitė 13 ūkio subjektų geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo licencijas, papildydama jas naujomis teritorijomis, kuriose ūkio subjektai pradėjo vykdyti geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo veiklą, vieno ūkio subjekto licenciją panaikino ir vienam ūkio subjektui išdavė licenciją vykdyti geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo veiklą (UAB „Ilgalinos vanduo“ reorganizavimo būdu prijungta prie UAB „Ilgalinos butų ūkis“).

13.4. ATESTATAI ENERGETIKOS ĮRENGINIŲ ĮRENGIMO IR EKSPLOATAVIMO VEIKLOJE

19 pav. Atestatai energetikos įrenginių įrengimo ir eksploatavimo veikloje

VERT, vykdydama jai pavestas funkcijas, išduoda atestatus, suteikiančius teisę asmenims įrengti ir eksploatuoti energetikos įrenginius, sustabdo šių atestatų galiojimą, panaikina galiojimo sustabdymą, panaikina atestato galiojimą ar pakeičia šiuos atestatus.

Energetikos įrenginių eksploatavimas ir įrengimas apima tokius sudėtingus ir atsakingus darbus, kaip energetikos įrenginių technologinis valdymas, techninė priežiūra, remontas, matavimai, bandymai, paleidimo ir derinimo darbai, naujų energetikos įrenginių montavimas (tiesimas), įskaitant esamų energetikos įrenginių rekonstravimą ir išmontavimą.

13.5. MOKYMO PROGRAMŲ IR SERTIFIKAVIMO SCHEMŲ DERINIMAS

VERT įgyvendino projektą „Energetikos darbuotojų atestavimo informacinės sistemos sukūrimas“. Energetikos darbuotojų atestavimo informacinės sistemos (toliau – EDAIS) tikslas – patobulinti veiklos procesus, susijusius su energetikos darbuotojų atestavimu, pakeičiant duomenų srautus, sukuriant patogią, sąveikią ir kokybišką elektroninę energetikos darbuotojų atestavimo paslaugą, užtikrinančią Bendros energetikos darbuotojų atestavimo schemos įgyvendinimą.

Energetikos sektoriaus darbuotojai yra

aukščiausios kvalifikacijos specialistai, kuriems, atliekant atestavimo procedūrą, ypač svarbu nuolat atnaujinti žinias. Nuo 2024 m. tai galima padaryti efektyviau ir sparčiau, kadangi įdiegta patogi energetikos darbuotojų atestavimo elektroninė paslauga. Įgyvendinant EDAIS projektą 2021 m. patvirtinti ir paskelbti EDAIS nuostatai, EDAIS duomenų saugos nuostatai, EDAIS techninis aprašymas (specifikacija), parengtas EDAIS pirkimo techninės specifikacijos projektas.

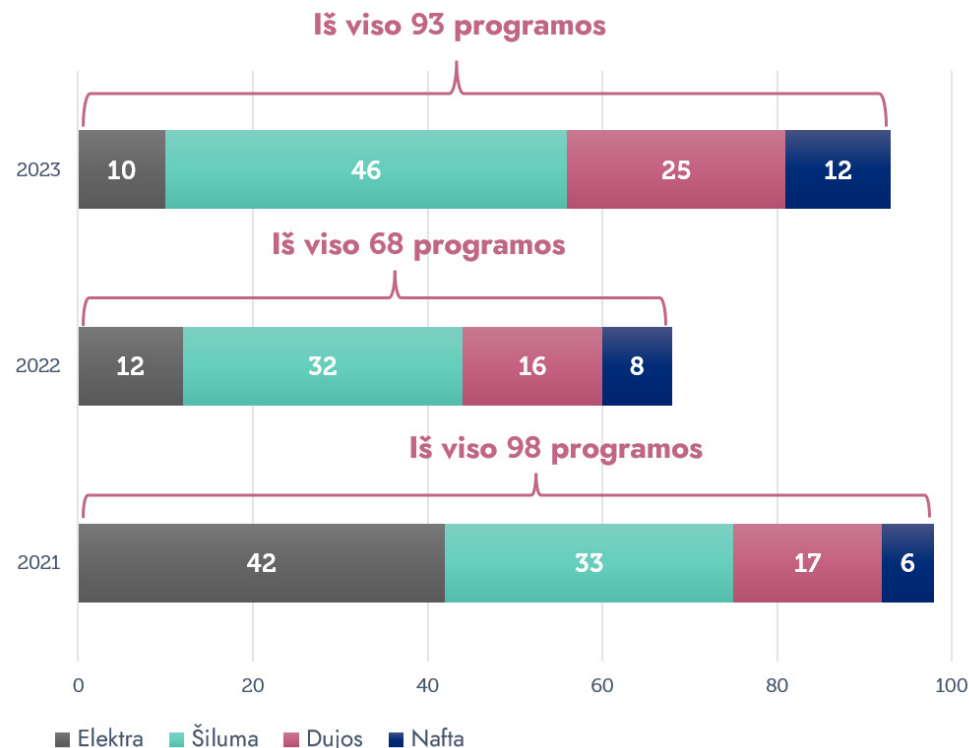
Šiuo metu šalies rinkoje energetikos darbuotojų atestavimo paslaugas teikia septynios akredituotos sertifikavimo įstaigos, kurios kartu su energetikos įmonėmis per metus atestuoja apie 13 tūkst. energetikos darbuotojų.

Sukurta ir įdiegta EDAIS prisideda prie energijos tiekimo saugumo ir patikimumo šalyje užtikrinimo, kadangi energetikos darbuotojų kompetencija ir skaidrus, nešališkas jų kompetencijos patvirtinimas (atestavimas) yra vienas iš svarbiausių veiksmų įgyvendinant EDAIS tikslą.

Šiuo metų norą prisijungti ir naudotis EDAIS išreiškė 10 atestavimo įstaigų, kurios teikia metodinę informaciją, organizuoja mokymus. Atestavimo įstaigos galės atestuoti energetikos darbuotojus naudojantis EDAIS, kai gaus VERT leidimą verstis energetikos darbuotojų atestavimo veikla bei sudarys su VERT sutartį dėl EDAIS naudojimo. EDAIS projekto bendras biudžetas – 1 377 tūkst. eurų.

20 pav. Mokymo programų derinimas 2021–2023 m.

Šaltinis – VERT

VERT derina energetikos darbuotojų mokymo programas, į kurias turi būti įtraukti ir efektyvus energijos bei energijos išteklių vartojimo klausimai. Mokymo programos apima mokymo planą, reikalavimus mokymo bazei ir mokymo personalui bei baigiamajam žinių tikrinimui.

Mokymo planus sudaro teorinis mokymas ir praktika. Teorinį mokymą sudaro temos, supažindinančios su teisės aktais, reglamentuojančiais dujų energetikos įrenginių įrengimo ir eksploatavimo veiklą, potencialiai pavojingų įrenginių priežiūrą, slėginių vamzdinių naudojimą, slėginių indų naudojimą, energetikos objektų gaisrinės saugos, aplinkosaugos reikalavimais. Praktika atliekama gamybinėje aplinkoje, prižiūrint praktinio mokymo vadovui.

14. TEISINIS ATSTOVAVIMAS IR POVEIKIO PRIEMONĖS

14.1. ENERGETIKOS ŪKIO SUBJEKTŲ SKUNDAI IR GINČAI

VERT 2023 metais buvo išnagrinėti 6 ginčai tarp energetikos įmonių:

➤ UAB „Šiaulių vandenys“ kreipėsi dėl UAB „Energijos skirstymo operatorius“ atsisakymo pasirašyti ketinimų protokolą dėl saulės elektrinės prijungimo prie operatoriaus elektros tinklų.

Įvertinus teisinį reglamentavimą ir ginčo nagrinėjimo metu nustatytas faktines aplinkybes, t. y. kad (i) AB „Energijos skirstymo operatorius“ išduodant išankstines prisijungimo sąlygas neturi pareigos vertinti (atsižvelgti į) kitiems subjektams išduotų išankstinių prijungimo sąlygų, net jei jos yra galiojančios, (ii) išankstinės prijungimo sąlygos yra skirtos gamintojo būsimų investicijų dydžiui preliminariai įvertinti ir nesukuria nei gamintojui, nei operatoriumi jokių teisių ir pareigų, (iii) skirstomajame elektros tinkle šiomis išankstinėmis sąlygomis leistina generuoti galia ir techniniai sprendiniai nerezervuojami bei išankstinės sąlygos nėra skirtos elektrinės projektui rengti, (iv) ketinimų protokolą gamintojui turi būti parengiamas įvertinus taip pat ir po išankstinių sąlygų išdavimo esančią aktualią faktinę situaciją, kiek tai susiję su galia ir pralaidumais, (v) pirmoji prašymą sudaryti ketinimų protokolą pagal išduotas prisijungimo sąlygas AB „Energijos skirstymo operatorius“ pateikė UAB „Toksika“, (vi) AB „Energijos skirstymo operatorius“

dar iki UAB „Šiaulių vandenys“ prašymo pasirašyti ketinimų protokolą gavimo parengė ketinimų protokolą ir išsiuntė UAB „Toksika“ pasirašyti; VERT padarė išvadą, jog, atsisakydama su UAB „Šiaulių vandenys“ pasirašyti ketinimų protokolą, nepaisant to, kad UAB „Šiaulių vandenys“ po AB „Energijos skirstymo operatorius“ pranešimo apie pasikeitusią situaciją tinkle ketinimų protokolą pasirašė, AB „Energijos skirstymo operatorius“ teisės aktų, reglamentuojančių elektros energijos gamintojų pasinaudojimo elektros skirstomaisiais tinklais tvarką, nepažeidė.

➤ UAB „Imlitex“ kreipėsi dėl AB „Energijos skirstymo operatorius“ atlikto gamtinių dujų suvartojimo perskaiciavimo sugedus gamtinių dujų apskaitos prietaisui.

Nuo 2019 m. gegužės 27 d. iki 2022 m. rugsėjo 14 d. buvo apskaičiuotas 114592 m³ gamtinių dujų kiekis, kurį AB „Energijos skirstymo operatorius“ perkėlė į einamąjį laikotarpį. Atsižvelgdama į tai, kad nebuitinis vartotojas su skirstymo sistemos operatoriumi ar tiekimo įmone už patiektas dujas privalo atsiskaityti pagal galiojančias kainas bei tarifus, o atsiskaitymai už patiektas gamtines dujas vykdomi už ataskaitinį laikotarpį, kuris yra vienas mėnuo, bei kitas teisės aktų nuostatas, VERT padarė išvadą, kad už perskaiciuotą gamtinių dujų kiekį dėl apskaitos prietaiso gedimo turi būti atsiskaitoma perskaiciuojamu

laikotarpiu, kuriuo neveikė apskaitos prietaisai, galiojusiais tarifais, ir įpareigojo AB „Energijos skirstymo operatorius“ už per laikotarpį apskaičiuotą neapskaiytą gamtinių dujų kiekį (114592 m³) apskaičiuoti pagal laikotarpio iki apskaitos prietaiso gedimo arba po gedimo pašalinimo vidutinį dujų suvartojimą, įvertinant dujinių prietaisų darbinį galingumą arba pagal kitus turimus duomenis, ir kiekvienam atskaitiniam laikotarpiui apskaičiuotam gamtinių dujų kiekiui taikyti tą atskaitinį laikotarpį galiojusią skirstymo paslaugų kainą pagal skirstomų dujų kiekių grupes.

➤➤ **UAB „Centrinis vėjas“ ir UAB „Draugiškas vėjas“ kreipėsi dėl AB „Energijos skirstymo operatorius“ atsisakymo pasirašyti elektros įrenginių prijungimo prie elektros tinklų ketinimų protokolus.**

VERT, išnagrinėjusi ginčą, konstatavo, kad UAB „Centrinis vėjas“ ir UAB „Draugiškas vėjas“ reikalavimas įpareigoti operatorių sudaryti ketinimų protokolus pagal dokumentų (prašymų) pateikimo datą galiojusių teisės aktų nuostatas ir tos dienos sąlygas yra iš dalies pagrįstas. Teismui panaikinus taikomas laikinąsias apsaugos priemonės civilinėje byloje Nr. e2-18406-1080/2022, AB „Energijos skirstymo operatorius“ turėtų atnaujinti UAB „Centrinis vėjas“ ir UAB „Draugiškas vėjas“ 2022 m. liepos 20 d. ir 2022 m. liepos 26 d. prašymų sudaryti ketinimų protokolus nagrinėjimą, tačiau atsižvelgiant į tai, kad prašymų pateikimo metu galiojęs 2022 m. Pasinaudojimo elektros tinklais aprašas neteko galios VERT patvirtinus 2023 m. Pasinaudojimo elektros tinklais aprašą, UAB „Centrinis vėjas“ ir UAB „Draugiškas vėjas“ prašymai, jeigu jų nagrinėjimas būtų atnaujintas galiojant 2023 m. Pasinaudojimo elektros tinklais ap-

rašui, turėtų būti baigiami nagrinėti laikantis 2023 m. Pasinaudojimo tinklais aprašo 230 punkte nurodytų sąlygų ir išlygų. VERT taip pat nustatė, kad UAB „Centrinis vėjas“ ir UAB „Draugiškas vėjas“ reikalavimas įpareigoti AB „Energijos skirstymo operatorius“ atlikti visus kitus ketinimų protokolo sudarymui su UAB „Centrinis vėjas“ ir UAB „Draugiškas vėjas“ būtinus veiksmus ir priemones, taip pat iki ketinimų protokolo sudarymo momento rezervuoti reikalingas galias ir pralaidumus skirstomuosiuose elektros tinkluose yra nepagrįstas, kadangi teisės aktai nenumato galimybių rezervuoti elektros tinklų pralaidumus ankstesniame elektrinių prijungimo prie elektros tinklų etape negu ketinimų protokolo sudarymas su operatoriumi etapas.

➤➤ **Veisiejų socialinės globos namai pateikė prašymą išnagrinėti ginčą su AB „Energijos skirstymo operatorius“ dėl įpareigojimo AB „Energijos skirstymo operatorius“ leisti Veisiejų socialinės globos namams suvartoti į AB „Energijos skirstymo operatorius“ tinklą perduotą elektros energiją, sumokant tik už energijos pasaugojimo paslaugą.**

VERT nustatė, kad gaminantis vartotojas gali atgauti tik tą elektros energijos kiekį, kurį jis patiekė į tinklus būdamas gaminančiu vartotoju, todėl Veisiejų socialinės globos namų pagaminto ir į tinklą atiduoto elektros energijos kiekio laikotarpiu nuo gamybos pradžios iki 2022 m. gruodžio 18 d. (117 182,52 kWh) operatorius užskaityti į patiektą kiekį neturi pagrindo, nes Veisiejų socialinės globos namų nurodytas pagamintas ir į tinklą atiduotas

elektros energijos kiekis buvo sugeneruotas Veisiejų socialinės globos namams esant gamintoju, o ne gaminančiu vartotoju. VERT konstatavo, kad pagal teisės aktų nuostatas, reglamentuojančias gamintojo ir gaminančio vartotojo statusą, nėra pagrindo įpareigoti AB „Energijos skirstymo operatorius“ leisti Veisiejų socialinės globos namams suvartoti į tinklą perduotą elektros energiją, sumokant tik už energijos pasaugojimo (naudojimosi elektros tinklais) paslaugą laikotarpiu, kai Veisiejų socialinės globos namai buvo gamintojas, o ne gaminantis vartotojas.

➤➤ **ELEKTRUM LIETUVA, UAB, kreipėsi dėl AB „Energijos skirstymo operatorius“ pareiškėjai perduodamų elektros energijos suvartojimo duomenų teisingumo.**

ELEKTRUM LIETUVA, UAB, palyginusi valandinius ir suminius suvartojimus žiemos ir vasaros laikotarpiais, padarė išvadą, kad nė vienu atveju valandiniai suvartojimai nesutampa su operatoriaus pateikiamu suminiu suvartojimu, kurį operatorius laiko kaip tiksliausią suvartojimą. Tokie nesutapimai turi įtakos bendram mėnesio suvartojimo kiekiui ir elektros energijos balansavimui. VERT nustatė, kad situacija dėl žiemos ir vasaros laiko skirtumo atsiranda tais atvejais, kai elektros energijos vartotojas naudoja seno tipo skaitiklį su automatizuota duomenų nuskaitymo sistema, t. y. kai elektros energijos vartotojas, naudojantis seno tipo automatizuotą skaitiklį, neturi pareigos kas mėnesį deklaruoti elektros apskaitos prietaisų rodmenis, nes tokie rodmenys yra nuskaityti automatiškai būdu. AB „Energijos skirstymo operatorius“ elektros energijos persiuntimo paslaugos kainos ir jų taikymo tvarkos, suderintos VERT 2022 m. lapkričio 16 d. nutarimu Nr. O3E-1564, 3.1 papunktyje numatyta, kad, keičiant lai-

ką iš vasaros į žiemos ir atvirkščiai, laiko parametrai, nustatyti elektros skaitikliuose, nekeičiami, o šiame punkte nurodytas laikas atitinka Grinvičo laiką plius 2 valandas, t. y. laiką, Lietuvos Respublikoje taikomą laikotarpius, kuriais galioja žiemos laikas. VERT konstatavo, kad atsižvelgiant į tai, jog atskaitinio laikotarpio elektros apskaitai (elektros apskaitos prietaisuose) gali būti taikomas ne tik lokalus Lietuvos laikas, tačiau gali būti taikomas ir pasaulinis laikas (angl. *World Time* arba *Coordinated Universal Time*) plius 2 valandos (UTC+02:00), t. y. laikas, Lietuvos Respublikoje taikomas laikotarpiais, kuriais galioja žiemos laikas, darytina išvada, kad ginčo atveju AB „Energijos skirstymo operatorius“, nepriklausomam elektros energijos tiekėjui perduodama elektros energijos suvartojimo duomenis žiemos laiku tais atvejais, kuomet Lietuvos Respublikoje yra įvestas vasaros laikas, teisės aktų nepažeidžia. VERT taip pat konstatavo, jog nėra pagrindo teigti, kad aptariamam atveju Lietuvos Respublikoje galiojant vasaros laikui AB „Energijos skirstymo operatorius“, teikdama ELEKTRUM LIETUVA, UAB, valandinius elektros energijos suvartojimo duomenis pagal skaitikliuose nustatytus laiko parametrus, teikia ELEKTRUM LIETUVA, UAB, netikslūs duomenis.

➤➤ **MB „Danista“ pateikė VERT prašymą išnagrinėti ginčą, kilusį su AB „Energijos skirstymo operatorius“ dėl elektros įrenginių prijungimo prie operatoriaus elektros tinklų ir šių paslaugų nevykdymo.**

VERT, išnagrinėjusi ginčo aplinkybes, nustatė, kad operatorius turi įvykdyti prijungimo sutartimi prisiimtus įsipareigojimus ir, nors jų nevengia, bet yra objektyvios techninės priežastys, trukdančios prijungimui.

14.2. TEISMINIAI GINČAI

VERT 2023 m.:

dalyvavo **121** byloje, iš jų **80** bylų yra administracinės, **39** – civilinės, **2** – administracinių nusižengimų.

1 byloje VERT dalyvauja kaip ieškovas, **84** bylose VERT dalyvauja kaip atsakovas, **7** – kaip trečiasis asmuo bei **29** bylose teikia išvadas.

Pagal energetikos sektorius bylos pasiskirsčiusios taip:

	58 bylos
	21 byla
	7 bylos
	29 bylos
	2 bylos
	2 bylos
	2 bylos (administraciniai nusižengimai)

14 lentelė. VERT dalyvavimas teisminiuose ginčuose

VERT 2023 m. dalyvavo **121** byloje

	ADMINISTRACINĖS	80
	CIVILINĖS	39
	ADMINISTRACINIŲ NUSIŽENGIMŲ	2
	VERT KAIP IEŠKOVAS	1
	VERT KAIP ATSAKOVAS	84
	VERT KAIP TREČIASIS ASMUD	7
	VERT TEIKIA IŠVADAS	29

LVAT pagal Lietuvos Respublikos Seimo nario A. S. pareiškimą išnagrinėta norminė administracinė byla dėl VERT 2023 m. kovo 6 d. nutarimu Nr. O3E-254 patvirtinto AB „Litgrid“ Pasinaudojimo elektros perdavimo tinklais tvarkos aprašo nuostatų teisėtumo ir jų atitikties aukštesnės teisinės galios teisės aktams. Byloje nagrinėti klausimai, susiję su laisvų elektros energijos perdavimo tinklų pralaidumo rezervavimo klausimais. LVAT visus skundo argumentus atmetė.

LVAT pagal Lietuvos Respublikos Seimo nario R. Ž. pareiškimą nagrinėjama norminė administracinė byla dėl VERT patvirtinto Asmenų pateiktų prašymų išduoti leidimus plėtoti elektros energijos gamybos pajėgumus įrengiant saulės šviesos energijos elektrines vertinimo tvarkos aprašo nuostatų teisėtumo. Šios norminės administracinės bylos nagrinėjimas LVAT nutartimi yra sustabdytas ir bus tęsiamas po Konstitucinio Teismo nutarimo dėl Atsinaujinančių išteklių energetikos įstatymo 13 straipsnio 10 dalies atitikties Konstitucijai paskelbimo.

AB „Achema“, nesutikdama su VERT nustatytais suskystintų gamtinių dujų terminalo priedo ir saugumo dedamosios (toliau – SGGT dedamoji) dydžiais, ginčijo VERT nutarimus, kuriais AB „Achema“ buvo (yra) įpareigota mokėti VERT 2013, 2015, 2016, 2017, 2018, 2019, 2020, 2021, 2022, 2023 ir 2024 metams nustatytas SGGT dedamąsias. VAAT 2022 m. išnagrinėjo administracines bylas pagal AB „Achema“ skundus dėl SGGT dedamosios, galiojusios nuo 2016 m. sausio 1 d. iki balandžio 30 d., 2017 m. liepos 1 d. iki 2017 m. gruodžio 31 d., nuo 2019 m. sausio 1 d. iki gruodžio 31 d., 2020 m.

sausio 1 d. iki gruodžio 31 d. ir 2021 m. sausio 1 d. iki 2021 m. gruodžio 31 d., bei priėmė sprendimus, kuriais konstatavo, kad nurodytais laikotarpiais VERT nustatytos SGGT dedamosios buvo nustatytos teisėtai, pagrįstai bei nepažeidžiant galiojusių teisės aktų nuostatų. LVAT, išnagrinėjęs AB „Achema“ apeliacinius skundus dėl 2019–2021 metams nustatytos SGGT dedamosios panaikinimo, atmetė skundus kaip nepagrįstus. Teismas pasisakė, kad „valstybės pagalbos schemos teisėtumas yra neabejotinas ir patvirtintas Europos Komisijos bei teismų“.

VERT kreipėsi su ieškiniu į Vilniaus apygardos teismą ir paprašė iš UAB „Perlas Energija“ priteisti dalinio kompensavimo lėšų mokėjimą tiekėjams administruojančiam elektros energijos skirstomųjų tinklų operatoriui AB „Energijos skirstymo operatorius“ – 4 211 966,69 Eur su PVM kompensacijų lėšų sumą, grąžintiną į valstybės biudžetą.

Vilniaus apygardos administraciniame teisme (toliau – Regionų administraciniame teisme arba RAT) yra nagrinėjamos administracinės bylos:

- » pagal Lietuvos kalėjimų tarnybos skundą dėl VERT priimto nutarimo, kuriuo Taryba paskyrė Lietuvos kalėjimų tarnybai 2 361 Eur piniginę baudą už vykdytą šilumos tiekimo veiklą be licencijos;
- » pagal UAB „SUNERGUS“ skundą dėl VERT skirtos 166 733 Eur baudos, nes UAB „SUNERGUS“ nustatytu terminu nepateikė atestuoto auditoriaus arba audito įmonės audito ataskaitos apie 2022 m. vidaus rinkoje patiektus benzino, dyzelino, gamtinių dujų kiekius ir degalų iš atsinaujinančių energij

jos išteklių kiekius, už kuriuos galėjo būti suteikti DAEI apskaitos vienetai, ir tokiu būdu neįvykdė Lietuvos Respublikos alternatyvių degalų įstatyme nustatyto reikalavimo, pagal kurį kiekvienais kalendoriniais metais degalai iš atsinaujinančių energijos išteklių turi sudaryti atitinkamą bendros degalų tiekėjo vidaus rinkai patiekto benzino ir dyzelino energinės vertės dalį: nuo 2022 m. – ne mažiau kaip 6,8 procentinio punkto, iš kurių ne mažiau kaip 0,2 procentinio punkto turi sudaryti pažangieji biodegalai ir (ar) nebiologiniai skystieji ir dujiniai degalai iš atsinaujinančių energijos išteklių;

- » pagal UAB „Dainavos elektra“ skundą dėl VERT nustatytų skirstymo paslaugos kainos viršutinių ribų 2024 m. vidutinės įtampos tinklais ir žemos įtampos tinklais. Įmonė nesutiko su VERT įvertinta reguliuojamoje veikloje naudojamo ilgalaikio turto verte perskaičiuojant skirstymo paslaugos vidutinės ir žemos įtampos tinklais kainų viršutines ribas 2024 m.;
- » pagal UAB „Perlas Energija“ skundą dėl VERT paskirtos 931 902 Eur baudos, nes UAB „Perlas Energija“:
 - a) pažeidė teisės aktuose įtvirtintą reikalavimą prieš 3 savaites informuoti vartotojus apie elektros energijos pirkimo–pardavimo sutarčių nutraukimą;
 - b) nesilaikė teisės aktuose bei sutartyse su vartotojais nustatyto reglamentavimo, numatančio, kad vartotojui teisės aktuose nustatyta tvarka nevykdant pareigos deklaruoti suvartotą kiekį, mokėjimas už per atsiskaitymo laikotarpį suvartotą kiekį nustatomas pagal ESO apskaičiuotą vidutinį elektros energijos suvartojimą ir perdavė ESO

klaidingus vartotojų, nedeklaravusių per 2022 m. rugpjūčio mėnesį suvartoto kiekio, suvartoto elektros energijos kiekio duomenis bei minėtais neteisėtais veiksmais pažeidė vartotojų teises bei leidimais reguliuojamos veiklos sąlygas;

- » pagal UAB „Energijos kodas“ skundą dėl paskirtos 4 441 762,74 Eur dydžio baudos už Alternatyviųjų degalų įstatymo 18 straipsnio 2 dalies 4 punkto bei kitų teisės aktų nuostatų pažeidimą;
- » pagal UAB „Biovatas“ skundą dėl 362 399,71 Eur dydžio žalos atlyginimo iš valstybės. UAB „Biovatas“ teigia patyrusi nuostolius parduodama pagaminimą šilumą šilumos tiekėjui UAB „Alytaus šilumos tinklai“ pagal VERT nustatytą kainą. VERT šioje byloje dalyvauja trečiojo suinteresuoto asmens teisėmis;
- » UAB „Baltasis pyragas“ nesutiko su VERT sprendimu neišduoti techninės būklės patikrinimo pažymos dėl statybą leidžiančio dokumento neatitikimo teisės aktų reikalavimams, kol bus pašalinti trūkumai, prašydama panaikinti šį sprendimą ir išduoti pažymą;
- » UAB „Telšių vėjo energija“ teikė skundą dėl VERT neišduoto leidimo plėtoti elektros energijos gamybos pajėgumus ir prašė teismo įpareigoti VERT pateikti Elektros energetikos įstatymo 17 straipsnio 2 dalies pagrindu išduotą leidimą (plėtoti hibridinę elektrinę) su identifikaciniu numeriu bei išviešinti faktą apie išduotą leidimą su identifikaciniu numeriu. Teismas skundą atmetė ir konstatavo, kad VERT iš esmės neatsisakė priimti administracinį sprendimą pagal pateiktą prašymą ir šio sprendimo priėmimo nevilkino, o laikėsi Atsinaujinančių išteklių energe-

tikos įstatymo Nr. XI-1375 2, 3, 5, 6, 11, 13, 14, 201, 202, 22, 30, 32, 48, 49, 51 straipsnių pakeitimo ir įstatymo papildymo 131, 203 straipsniais įstatymo 18 straipsnio 4 dalyje nustatyto reikalavimo. UAB „Telšių vėjo energija“ neįrodė, jog VERT vilkino atlikti jos kompetencijai priskirtus veiksmus, todėl nėra pagrindo ją įpareigoti pateikti UAB „Telšių vėjo energija“ išduotą leidimą. UAB „Telšių vėjo energija“ nesutiko su šiuo sprendimu ir toliau teikė apeliacinį skundą. UAB „Telšių vėjo energija“ taip pat nesutiko ir su VERT sprendimu atsisakyti išduoti leidimą plėtoti elektros energijos gamybos pajėgumus (įrengiant 120 000 kW įrengtosios galios hibridinę elektrinę);

- » UAB „Balteva“ nesutiko su VERT atsisakymu išduoti leidimą plėtoti elektros energijos gamybos pajėgumus įrengiant 80 000 kW įrengtosios galios hibridinę elektrinę;
- » pagal UAB „Telšių vėjo jėgainės“ prašymą pripažinti, kad jau yra išduotas leidimas vykdyti veiklą elektros energetikos sektoriuje, tai yra plėtoti 200 MW galios saulės elektrinių parką remiantis Elektros energetikos įstatymo 17 straipsnio 2 dalies ir įpareigoti VERT pateikti išduotą leidimą. Teismas administracinės bylos dalį dėl reikalavimo pripažinti, kad leidimas išduotas remiantis Elektros energetikos įstatymo 17 straipsnio 2 dalies, nutraukė, kaip nepriskirtiną administracinių teismų kompetencijai, o kitą skundo dalį atmetė;
- » pagal UAB „Utenos vandenys“ skundą, kuriuo ji buvo paskirta garantiniu geriamojo vandens tiekėju ir nuotekų tvarkytoju Utenos regione. Šioje bylo-

je prašoma panaikinti VERT nutarimą ir taikyti reikalavimo užtikrinimo priemonę – laikinai sustabdyti skundžiamos nutarimo dalies galiojimą, kol bus išnagrinėta byla ir įsiteisęs teismo sprendimas. Prašymas taikyti reikalavimo užtikrinimo priemonę teismo nutartimi buvo atmestas.

10 fizinių asmenų kreipėsi į VERT su prašymais sustabdyti AB „Energijos skirstymo operatorius“ veiksmus diegiant išmaniąją elektros energijos apskaitos sistemą, nes, pareiškėjų manymu, nebuvo atlikta Elektros energetikos įstatymo 48 straipsnio 5 dalyje nustatyta procedūra (Išmaniosios apskaitos sistemos pradedamos diegti VERT patvirtintus teigiamus išmaniųjų apskaitos sistemų ilgalaikių sąnaudų ir numatomos naudos rinkai ir atskiriems vartotojams ekonominio vertinimo rezultatus).

VERT atmetė pareiškėjų prašymus, kurie buvo apskųsti Lietuvos administracinių ginčų komisijai (toliau – LAGK), kuriai atsisakius priimti nagrinėti pareiškėjų prašymus, pareiškėjai kreipėsi į RAT Vilniaus rūmus su prašymais įpareigoti LAGK priimti ir išnagrinėti aukščiau nurodytus prašymus.

14.3. POVEIKIO PRIEMONĖS

15 lentelė. VERT poveikio priemonės

23 ūkio subjektams 2023 m. VERT pradėjo sankcijos skyrimo procedūras

NUTRAUKTA NENUSTAČIUS PAŽEIDIMŲ

1

SKIRTOS FINANSINIO POBŪDŽIO SANKCIJOS

10

SKIRTI ĮSPĖJIMAI

12

BENDRA PASKIRTŲ EKONOMINIO POBŪDŽIO SANKCIJŲ SUMA

5 695 534,36 Eur

Pravieniškųjų pataisos namai-atviroji kolonija (toliau – Kolonija) po šilumos tiekimo licencijos galiojimo panaikinimo (po 2021 m. gruodžio 27 d.) vykdė šilumos tiekimo veiklą – tiekė šilumą tretiesiems asmenims (vartotojams) neturint licencijos šiai veiklai vykdyti ir tuo pažeidė Energetikos įstatymo 20 straipsnio 3 dalį, Šilumos ūkio įstatymo 30 straipsnio 1 dalį. Atsižvelgiant į tai, VERT Lietuvos kalėjimų tarnybai, kuri perėmė Kolonijos teises ir pareigas, skyrė 2 361 Eur piniginę baudą.

UAB „SUNERGUS“, UAB „Energijos kodas“ ir UAB „Jozita“ nesilaikė Alternatyvių degalų įstatymo 18 straipsnio 2 dalies 4 punkto – iki 2023 m. balandžio 30 d. nepateikė atestuoto auditoriaus arba audito įmonės audito ataskaitos apie praėjusiais kalendoriniais metais (2022 metais) vidaus

rinkoje patiektus benzino, dyzelino, gamtinių dujų kiekius ir degalų iš atsinaujinančių energijos išteklių kiekius, už kuriuos šio įstatymo nustatyta tvarka galėjo būti suteikti DAEI apskaitos vienetai, ir tokiu būdu neįvykdė minėto 16 straipsnio 1 dalies 1 punkte nustatyto reikalavimo, pagal kurį kiekvienais kalendoriniais metais degalai iš atsinaujinančių energijos išteklių turi sudaryti atitinkamą bendros degalų tiekėjo vidaus rinkai patiekto benzino ir dyzelino energinės vertės dalį. VERT UAB „SUNERGUS“ skyrė 166 733 Eur, UAB „Energijos kodas“ – 4 441 762,74 Eur baudą, UAB „Jozita“ – 95 534 Eur pinigines bausmes.

UAB „Alauša“, UAB „Ekoenergija“ ir IĮ „Stiskas“ neįvykdė Alternatyvių degalų įstatymo 16 straipsnio 1 dalies 1 punkte nu-

statyto reikalavimo, pagal kurį kiekvienais kalendoriniais metais (2022 m.) degalai iš atsinaujinančių energijos išteklių turi sudaryti atitinkamą bendros degalų tiekėjo vidaus rinkai pateikto benzino ir dyzelino energinės vertės dalį. VERT UAB „Alauša“ skyrė 29 322 Eur, UAB „Ekoenergija“ – 10 410,6 Eur, IĮ „Stikšas“ – 7 369,44 Eur pinigines baidas.

VERT, atlikusi UAB „Perlas Energija“ reguliuojamosios veiklos patikrinimą, nustatė, kad UAB „Perlas Energija“ pažeidė Elektros energetikos įstatymo 44 straipsnio 2 dalies 1 punkte nustatytą reikalavimą prieš 3 savaites informuoti vartotojus apie elektros energijos pirkimo–pardavimo sutarčių nutraukimą ir tokiu būdu pažeidė vartotojų teises bei leidimais reguliuojamos veiklos sąlygas.

VERT įpareigojo UAB „Perlas Energija“ į valstybės biudžetą grąžinti 4 mln. 212 tūkst. Eur su PVM kompensacijų lėšų sumą. Už nustatytus pažeidimus VERT bendrovei skyrė 931 902 Eur piniginę baidą.

UAB „Trukmė“, AB „Aksa“, UAB „EMSI“, UAB „Vilniaus gelžbetoninių konstrukcijų gamykla Nr. 3“, UAB „Transaibė“, UAB „Montuotojas“ buvo skirti įspėjimai už Energijos vartojimo efektyvumo didinimo įstatymo 11 straipsnio 2 dalies pažeidimą, tai yra minėtos įmonės nustatytais terminais neatliko energijos vartojimo audito bei LR Energetikos ministerijai arba VšĮ Lietuvos energetikos agentūrai nepateikė audito ataskaitos. Sankcijos skyrimo procedūra dėl Energijos vartojimo efektyvumo didini-

mo įstatymo 11 straipsnio 2 dalies pažeidimo buvo pradėta ir AB „LINAS AGRO“, tačiau atsižvelgiant į tai, kad nebuvo nustatytas pažeidimas, procedūra buvo nutraukta.

VERT nustatė, kad AB „Energijos skirstymo operatorius“ pažeidė Energetikos įstatymo 25 straipsnio 1 dalį ir Elektros energetikos įstatymo 57 straipsnio 2 dalį – iki VERT nustatyto termino neįvykdė VERT įpareigojimo nurodyti metinę papildomų sąnaudų, patiriamų dėl pakartotinio vyki-
mo apimtį, kai elektros energijos persiuntimo / tiekimo nutraukimo, apribojimo ir atnaujinimo paslaugų teikimo metu nustatomas kitas, nei manyta, paslaugos tipas. VERT bendrovei skyrė įspėjimą.

UAB „Foodlogistics“, UAB „Vlantana“, UAB „EMSI“, AB „Kelmės autobusų parkas“, UAB „Degta“ VERT skyrė įspėjimus už Energetikos įstatymo 20 straipsnio 3 dalies pažeidimą minėtoms bendrovėms vykdant mažmeninės prekybos nefasuo-
tais naftos produktais veiklą neturint galiojančio leidimo.

VERT UAB „Alytaus šilumos tinklai“ skyrė 7 854,87 Eur piniginę baidą už tai, jog UAB „Alytaus šilumos tinklai“ neįgyvendino Energijos išteklių rinkos įstatymo 23 straipsnio 1 dalies reikalavimo per kalendorinius metus gamtinių dujų biržoje įsigyti ne mažiau kaip 50 procentų reguliuojamai elektros ir (ar) šilumos energijos gamybos veiklai reikalingo gamtinių dujų kiekio 2022 metais.

UAB „Nemenčinės komunalininkas“ buvo skirta 2284,71 Eur baida už reguliuojamos veiklos patikrinimo metu nustatytus pažeidimus.

PAŽEIDIMŲ PRIEŽASČIŲ ANALIZĖ

Vertinant per 2023 metus nustatytų pažeidimų priežastis pastebėtina, kad iš 23 pradėtų sankcijų skyrimo procedūrų, kaip ir praėjusiais metais, 7 buvo pradėtos dėl Energijos vartojimo efektyvumo didinimo įstatymo pažeidimo.

Energijos vartojimo efektyvumo didinimo įstatymo 11 straipsnio 2 dalis numato, kad įmonės, kurios nėra smulkiojo ir vidutinio verslo subjektai, Energetikos ministerijai pirmą kartą privalo pateikti energijos vartojimo audito ataskaitą ne vėliau kaip 2017 m. liepos 1 d., o vėliau – ne rečiau kaip kas 4 metai po anksčiau atlikto energijos vartojimo audito. Pagal šio įstatymo 11 straipsnio 3 dalį, naujai įsteigtos įmonės, kurios nėra smulkiojo ir vidutinio verslo subjektai, Energetikos ministerijai pirmą kartą privalo pateikti energijos vartojimo audito ataskaitą ne vėliau kaip per 2 metus nuo įmonės įsteigimo dienos. Vadovaujantis Energijos vartojimo efektyvumo didinimo įstatymo 17 straipsnio 2 dalimi, Energetikos ministerija, prieš perduodama informaciją apie galimą pažeidimą VERT, galimam pažeidėjui raštu gali nustatyti ne trumpesnę kaip 10 darbo dienų ir ne ilgesnę kaip 30 darbo dienų terminą nustatytiems trūkumams pašalinti. Pažymėtina, kad 6 ūkio subjektams kuriems buvo pradėta sankcijų skyrimo procedūra dėl Energijos vartojimo efek-

tyvumo didinimo įstatymo 11 straipsnio 2 dalies pažeidimo, VERT skyrė įspėjimus, o 1 ūkio subjekto atžvilgiu, įvertinus ūkio subjekto pateiktus paaiškinimus, sankcijų skyrimo procedūra buvo nutraukta.

Analizuojant ūkio subjektų nurodytas pažeidimo padarymo priežastis pastebėtina, kad kaip ir praėjusiais metais ūkio subjektai nurodė su vadybinių pajėgumų trūkumu susijusias priežastis: sutarčių su audita atliekančiomis įmonėmis vykdymo problemas; didelį audito įmonių užimtumą; darbuotojų kaitą.

Ūkio subjektai taip pat įvardijo, jog susidūrė su finansinėmis problemomis; jiems pritrūko informacijos apie prievolę atlikti energijos vartojimo auditą bei paminėjo žmogiškojo faktoriaus klaidas.

Atkreiptinas dėmesys, kad ūkio subjektai privalo rūpintis, jog teisės aktuose nustatytos pareigos būtų vykdomos tinkamai ir laiku. Visi ūkio subjektai apie prievolę pateikti energijos vartojimo audito ataskaitas buvo informuoti likus pakankamai ilgam terminui iki reikalavimų įvykdymo, kad tinkamai pasiruoštų, įvertintų savo pajėgumus ir įgyvendintų Energijos vartojimo efektyvumo didinimo įstatymo reikalavimus. Ūkio subjektams buvo suteikiami ir papildomi reikalavimų įvykdymo terminai, todėl nurodomos ataskaitų nepateikimo priežastys negali būti vertinamos kaip pagrįstos siekiant

pateisinti teisės aktų reikalavimų neįvykdymą arba įvykdymą ne laiku.

2021 m. liepos 1 d. įsigaliojo Alternatyviųjų degalų įstatymas, o 2022 m. sausio 1 d. – įstatymo nuostatos, numatančios degalų tiekėjams ekonomines sankcijas už šio įstatymo įpareigojimų pažeidimus. Alternatyviųjų degalų įstatymo 16 straipsnio 1 dalis numato, kad kiekvienais kalendoriniais metais degalai iš atsinaujinančių energijos išteklių turi sudaryti atitinkamą bendros degalų tiekėjo vidaus rinkai patiekto benzino ir dyzelino atitinkamą energinės vertės dalį. Šio įstatymo 18 straipsnio 2 dalies 4 punkte nurodyta, kad degalų tiekėjai ne vėliau kaip iki einamųjų metų balandžio 30 d. privalo pateikti atestuoto auditoriaus arba audito įmonės audito ataskaitą apie praėjusiais kalendoriniais metais vidaus rinkoje patiektus benzino, dyzelino, gamtinių dujų kiekius ir degalų iš atsinaujinančių energijos išteklių kiekius, už kuriuos šio įstatymo nustatyta tvarka galėjo būti suteikti DAEL apskaitos vienetai.

Dėl naujo reglamentavimo VERT teikia konsultacijas ūkio subjektams ir primena apie atitinkamų nuostatų įgyvendinimo reikalavimus. Nepaisant to, 3 ūkio subjektai per nustatytus terminus nepateikė minėto įstatymo 18 straipsnio 2 dalies 4 punkte nustatytos auditoriaus arba audito įmonės audito ataskaitos ir 3 ūkio subjektai neįvykdė Alternatyviųjų degalų įstatymo 16 straipsnio 1 dalies reikalavimo.

Kaip pažeidimus lemiančias priežastis ūkio subjektai nurodė su UAB „Baltpool“ ir tvarumo sertifikavimo sistemų netinkamu veikimu susijusias priežastis, taip pat nurodė, kad dėl dažnų teisės aktų pakeitimų, veikiančių duomenų pateikimo platformų trūkumų degalų tiekėjams yra sudėtingiau

vykdyti įstatymo reikalavimus. Taip pat buvo nurodoma netinkama degalų pardavėjų atsakomybė.

Vertinant ūkio subjektų nurodytas pažeidimų priežastis galima daryti išvadą, kad ūkio subjektai ne visada teisingai interpretuoja įgyvendinamuosius teisės aktus.

Pažymėtina, kad dėl iškilusių neaiškumų įgyvendinant minėto įstatymo reikalavimus ūkio subjektai turi galimybę konsultuotis su VERT, VŠĮ Lietuvos energetikos agentūra ir UAB „Baltpool“.

Ūkio subjektams, vykdančioms prekybą nefasuotais naftos produktais, keliama aukštesni nei vidutiniai atidumo, rūpestingumo, profesionalumo standartai, todėl atsiradus naujam reguliuojamosios veiklos reglamentavimui, ūkio subjektai turėjo imtis atitinkamų veiksmų, kad įvykdytų Alternatyviųjų degalų įstatymo reikalavimus.

Vadovaujantis 2021 m. lapkričio 26 d. įsigaliojusi Energetikos įstatymo pakeitimu, leidimai verstis didmenine ir (ar) mažmenine prekyba suskystintomis naftos dujomis ir nefasuotais naftos produktais, asmenims išduoti iki 2019 m. liepos 2 d. arba išduoti vadovaujantis Energetikos įstatymo Nr. IX-884 8, 13, 21, 23 ir 24 straipsnių pa-

keitimo įstatymo Nr. XIII-2085 6 straipsnio 3 dalyje nurodyta tvarka, turėjo būti patikslinti ne vėliau kaip iki 2021 m. sausio 2 d. Asmenys ne vėliau kaip iki 2020 m. lapkričio 1 d. VERT turėjo pateikti VERT nustatytos formos deklaraciją ir prašymą patikslinti leidimą (leidimus). Asmenų, nepateikusių prašymo ir deklaracijos iki numatyto termino, leidimai neteko galios nuo 2021 m. sausio 2 d. Minėtų nuostatą pažeidė 5 ūkio subjektai, kurie laiku nesikreipė į VERT dėl leidimų patikslinimo ir vykdė veiklą neturėdami reikalingo leidimo. Ūkio subjektai, kuriems buvo pradėta sankcijos skyrimo procedūra, nurodė nežinoję teisinio reguliavimo pakeitimų. Taip pat buvo įvardintos ir kitos pažeidimų padarymą lemiančios priežastys: darbuotojų kaita bei COVID-19 pandemija.

Atkreiptinas dėmesys, kad ūkio subjektai privalo domėtis jų veiklą reglamentuojan-

čių teisės aktų pakeitimais ir rūpintis, jog teisės aktuose nustatytos pareigos būtų vykdomos tinkamai ir laiku. Todėl nurodomos priežastys negali būti laikomos pagrįstomis energetikos veiklai vykdyti be leidimo. Kiti pažeidimų atvejai buvo vienetiniai, kurių padarymą iš esmės lėmė netinkamas teisės aktų nuostatų interpretavimas ir nepagrįstas ūkio subjektų faktinių veiklos vykdymo aplinkybių vertinimas.

Siekdama sumažinti minėtų pažeidimų atsiradimų riziką, VERT rengia ir interneto svetainėje skelbia teisės aktų taikymo išaiškinimus, teikia individualią metodinę pagalbą ir konsultacijas visiems besikreipiantiems ūkio subjektams.

ANK BYLŲ NAGRINĖJIMAS

16 lentelė. VERT poveikio priemonės

2023 m. išnagrinėtos 139 administracinių nusižengimų bylos:

NUTRAUKTOS NESANT PAŽEIDIMO SUDĖTIES

63

SKIRTOS BAUDOS

76

BAUDŲ SUMA

38 842 Eur

15. VARTOTOJŲ INTERESŲ GYNIMAS IR VEIKLOS VIEŠINIMAS

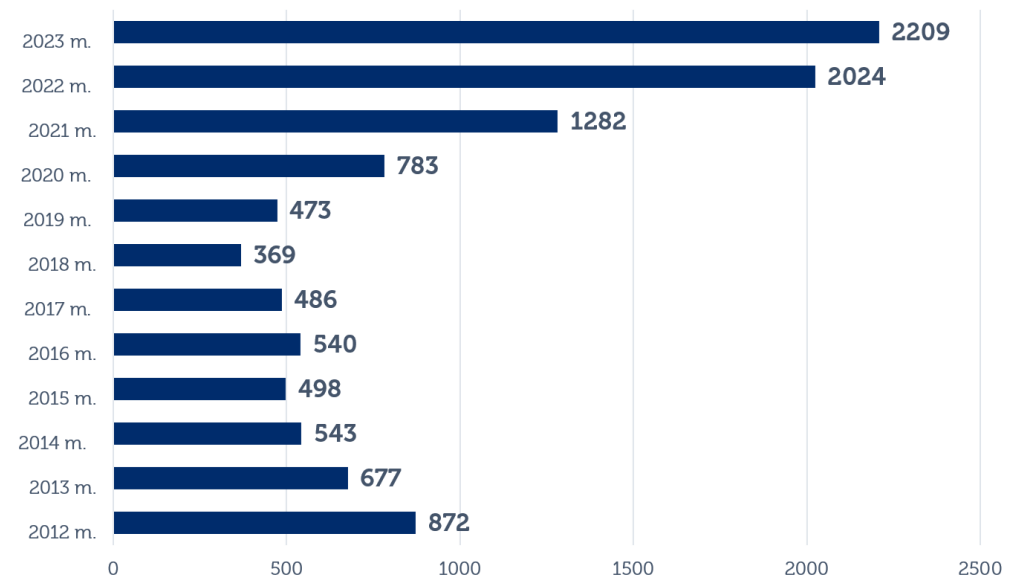
15.1. VARTOTOJŲ KREIPIMAI

2023 m. VERT gavo **2 209** vartotojų kreipimuisi (raštu).

VERT sulaukė daugiausia vartotojų kreipimuisi elektros energetikos klausimais – 2023 m. tai sudarė **81** proc. visų kreipimuisi.

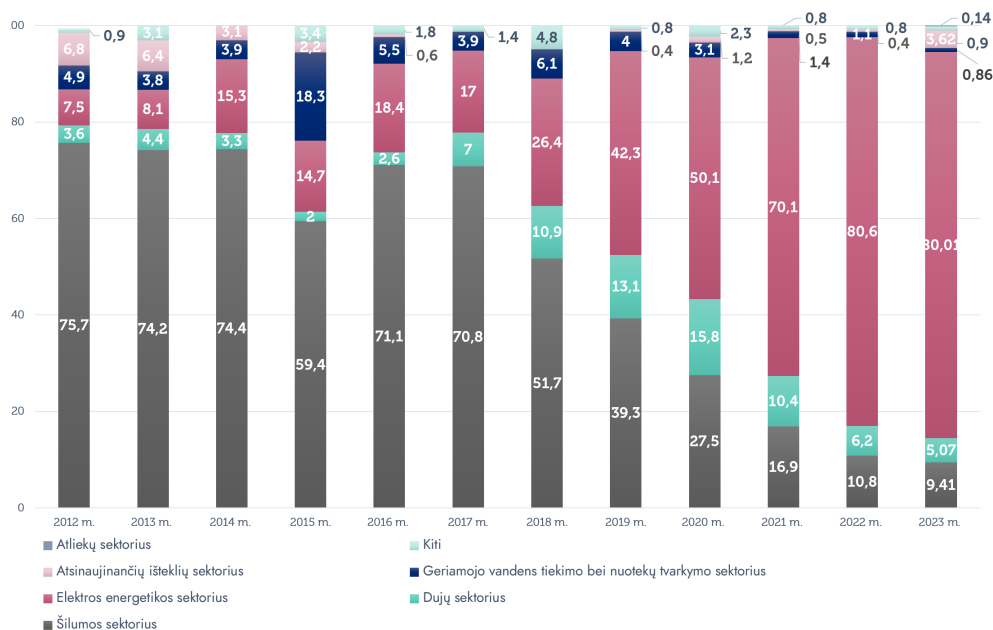
Kreipimaisi dėl šilumos sektoriaus klausimų sudarė **11** proc., dujų (gamtinių ir suskystintų naftos) – **6** proc.

21 pav. Gauti kreipimaisi 2012-2022 m.

Šaltinis – VERT

22 pav. 2012–2023 m. vartotojų kreipimaisi pagal sektorius (proc.)

Šaltinis – VERT

2023 m. dėl šilumos sektoriaus buvo gauti **208** kreipimaisi (2022 m. – **219**), t. y. **9** proc. bendro kreipimųsi skaičiaus.

Jau keletą metų iš eilės šiame sektoriuje stebima nežymi kreipimųsi mažėjimo tendencija. Vartotojai 2023 m. dažniausiai kreipėsi dėl šilumos ir karšto vandens paslaugų teikimo kokybės bei eksploatacijos klausimais, susijusiais su patalpų oro bei karšto vandens temperatūra vartotojų butuose. Išlieka aktualūs klausimai dėl pateiktų sąskaitų pagrįstumo bei šilumos kiekių už bendrąsias reikmes, cirkuliaciją, nepaskirstytą karšto vandens kiekį, taip pat dėl minėtų kiekių apskaičiavimo ir nustatymo teisingumo.

2023 m. gauta **112** kreipimųsi dėl dujų sektoriaus (2022 m. – **126** kreipimaisi) – **83** dėl gamtinių ir **29** dėl suskystintų naftos dujų.

Kreipimųsi šiais klausimais jau keletą metų mažėja. Vartotojams 2023 m. išliko aktualiausi sąskaitų ir jų apmokėjimo, taip pat dujų apskaitos ir dujų kainų klausimai. Suskystintų naftos dujų vartotojams aktualiausi atjungimo nuo suskystintų dujų sistemos ir sutarčių nutraukimo klausimai.

Dėl elektros sektoriaus gauti **1 769** kreipimaisi (2022 m. – **1 631** kreipimaisi), t. y. **80** proc. bendro kreipimųsi skaičiaus ir šiame sektoriuje jis vis dar auga.

Vartotojams ypač aktualūs išlieka vartotojų ir gaminančių vartotojų elektros įrenginių prijungimo klausimai: techninių sąlygų išdavimo, techninių sąlygų pagrįstumo ar prijungimo įmokų apskaičiavimo teisingumo, jų perskaičiavimo klausimai, kurie sudaro 30 proc. šiame sektoriuje gautų kreipimųsi.

Kitą dalį, 22 proc., sudarė kreipimaisi dėl nepriklausomų elektros tiekėjų veiklos: sutarčių nutraukimo, netesybų taikymo, apskaičiuotų mokėjimų pagrįstumo. Vykstant išmaniųjų apskaitos prietaisų diegimui, vartotojams 2023 m. taip pat tapo aktualūs klausimai dėl elektros apskaitos prietaisų keitimo teisėtumo bei jais apskaitomo suvartojimo pagrįstumo. Didėjant gaminančių vartotojų skaičiui, 2023 m. tapo aktualūs gaminantiems vartotojams pagaminto, suvartoto, sukaupto elektros energijos kiekio apskaitymo, mokesčio už pasinaudojimą tinklais taikymo klausimai.

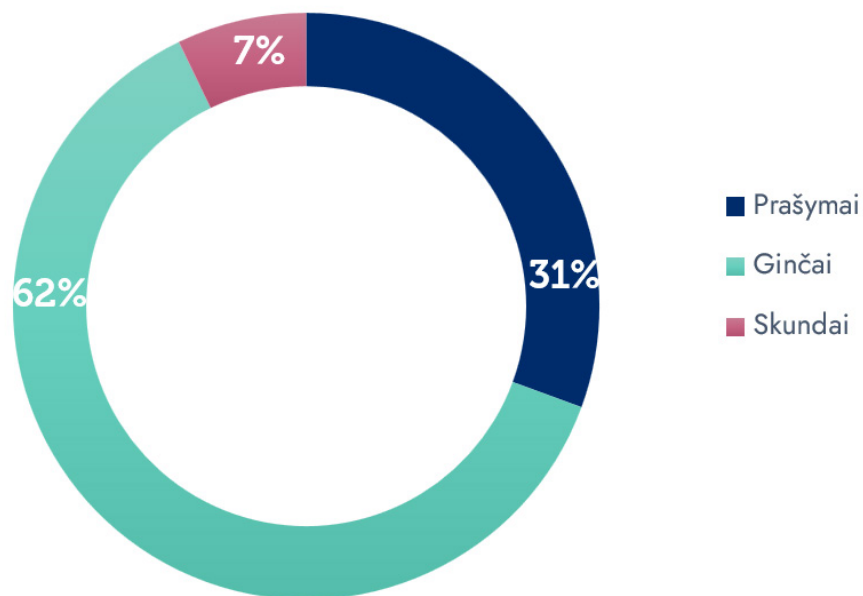

Dėl geriamojo vandens ir nuotekų tvarkymo sektoriaus gauta **19** kreipimųsi (2022 m. – **22** kreipimaisi), t. y. mažiau nei **1** proc.

Juose dažniausiai keliama ne VERT kompetencijos klausimai, susiję su geriamojo vandens tiekimo organizavimu ar sutartiniais teisiniais santykiais. Geriamojo vandens ir nuotekų tvarkymo klausimai sudaro tik mažą dalį (mažiau nei **20** proc.) kreipimųsi).

Pagal kreipimųsi pobūdį 2023 m. gauti **1 375** ginčai, **158** skundai ir **676** prašymai.

23 pav. 2023 m. kreipimaisi pagal kreipimosi pobūdį (proc.)

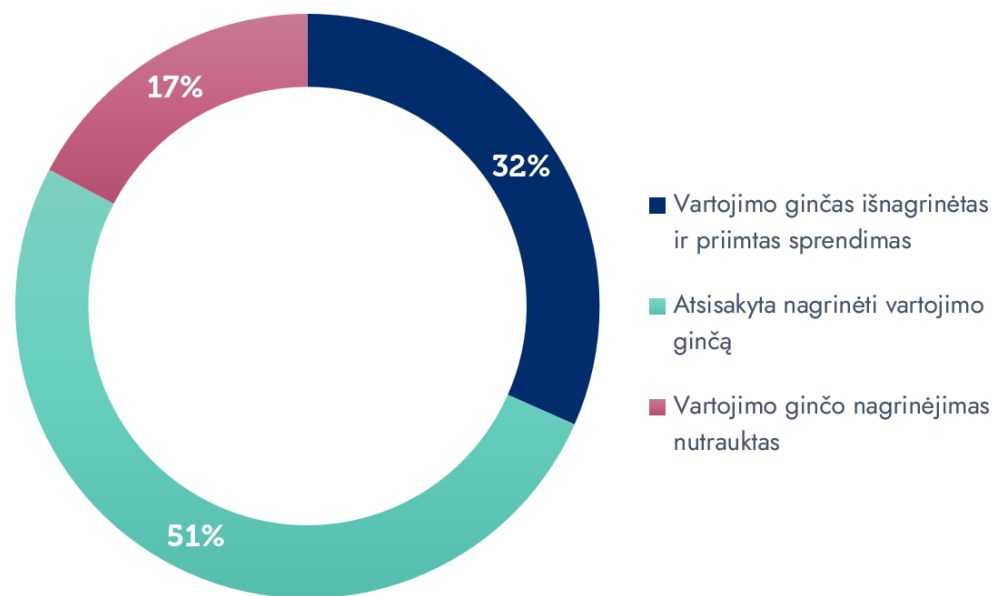
Šaltinis – VERT

15.2. GINČŲ NAGRINĖJIMAS

2023 m. VERT gavo **1 375** prašymus išnagrinėti vartojimo ginčą (**90** proc. fizinių asmenų ir **10** proc. juridinių asmenų), iš kurių neteisimine tvarka 2023 m. išnagrinėjo **1 235** vartojimo ginčus (kartu baigė nagrinėti 2022 m. gautus vartojimo ginčus).

Vidutinė visų ginčų neteisminio sprendimo procedūros trukmė – **48** dienos.

24 pav. 2023 m. gautų ir išnagrinėtų vartojimo ginčų rezultatai (proc.)

Šaltinis – VERT

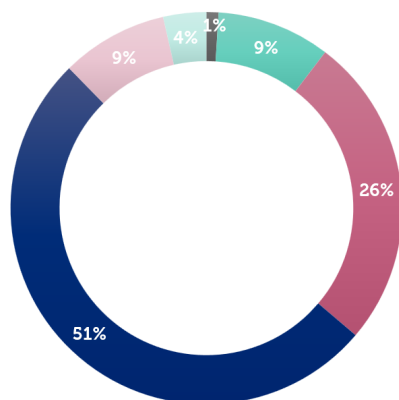
Taikus ginčo sprendimas pasiektas **171** ginčo atveju ir tai sudaro **12** proc. visų VERT išnagrinėtų ginčų ir **72** proc. nutrauktų vartojimo ginčų skaičiaus.

VERT atsisakė nagrinėti vartojimo ginčus **704** ginčų atvejais, kadangi vartotojai, kreipdamiesi į VERT su prašymu nagrinėti ginčą, 2023 m. dažnai nebuvo kreipęsi su tuo pačiu reikalavimu į skundžiamą įmonę (**26** proc. atsisakytų ginčų skaičiaus).

Išnagrinėti **436** ginčai. VERT priėmė sprendimą tenkinti vartotojų reikalavimus **30** ginčų atvejais, iš dalies tenkinti vartotojų reikalavimus **38** atvejais bei atmetė vartotojų reikalavimus **368** atvejais.

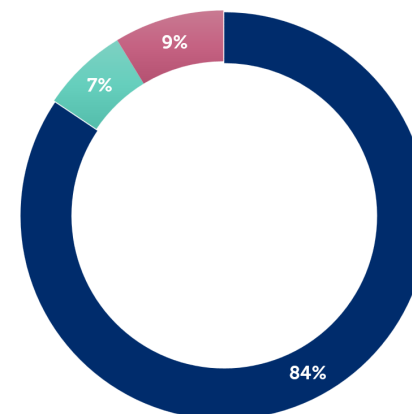
25 pav. 2023 m. atsisakyti nagrinėti vartojimo ginčai (proc.)

- Atsisakyta nagrinėti vartojimo ginčą, nes ginčą tarp tų pačių šalių dėl to paties dalyko nagrinėja kita institucija, teismas ar arbitražas
- Atsisakyta nagrinėti vartojimo ginčą, nes ginčo nagrinėjimas nepriskirtas Tarybos kompetencijai
- Atsisakyta nagrinėti, nes prašymas nagrinėti vartojimo ginčą pateiktas vėliau negu per vienus metus nuo kreipimosi į skundžiamą įmonę
- Atsisakyta nagrinėti, nes prašymas nagrinėti ginčą neatitinka nustatytų reikalavimų

Šaltinis – VERT

26 pav. 2023 m. išnagrinėjus vartojimo ginčus, priimti sprendimai (proc.)

- Atmesti pareiškėjo reikalavimą
- Patenkinti pareiškėjo reikalavimus
- Iš dalies patenkinti pareiškėjo reikalavimus

Šaltinis – VERT

15.3. INFORMACINĖ VEIKLA IR ŠVIETIMAS

INFORMACIJOS SKLAIDA

VERT nuolat užtikrina, kad informacija apie priimamus sprendimus būtų pateikiama ir lengvai pasiekama visuomenei, žiniasklaidai, suinteresuotos institucijoms ir ūkio subjektams. Naujienomis dalinamės mūsų interneto svetainėje www.vert.lt, naujienų agentūrose ELTA ir BNS, per kurias žinios pasiekia ir nacionalinę bei regioninę žiniasklaidą, naujienų portalus, televiziją ir radijo laidas.

2023 m. VERT vardas žiniasklaidos publikacijose buvo paminėtas net **7 944** kartus. VERT vardas visuomenėje vis labiau atpažįstamas, vartotojai ir institucijos supranta VERT vaidmenį, užimamą jų gyvenime ir veikloje.

Didžiausio visuomenės susidomėjimo sulaukė žinia apie ESO permoką vartotojams, UAB „EGTO energija“ veiklos nutraukimą, elektros ir dujų kainų pasikeitimai.

Per 2023 m.:

pateikėme **296** pranešimus apie sprendimus, priimtus posėdžių metu.

pakvietėme visuomenę bei ūkio subjektus į **57** viešąsias konsultacijas.

paskelbėme **311** naujienų apie energetikos sektoriaus aktualijas, iš kurių **14** pranešimų buvo anglų k.

išplatino **607** pranešimus – skaičius šiek tiek ūgtelėjo (2022 m. paskelbti **545** pranešimai).

SOCIALINIAI TINKLAI

Siekdami, kad informacija apie VERT veiklą ir sprendimus būtų prieinama kuo didesniame tinkle, aktyviai viešiname informaciją *Facebook* ir *LinkedIn* socialinių tinklų platformose.

2023 m. iš viso paskelbėme **114** įrašų įvairiomis temomis – nuo vartotojams aktualių tarifų iki kvietimų dalyvauti viešosiose konsultacijose.

Sekėjų skaičius per šiuos metus išaugo beveik **12** proc.

ŠVIETIMAS

Parengta 2023-2024 metų VERT Energetikos bei geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo paslaugų vartotojų švietimo ugdymo programa. Nustatyti tikslai, uždaviniai, priemonės ir terminai.

VERT ekspertai lankėsi savivaldybėse (ap-lankė **16** savivaldybių) ir teikė konsultacijas apie elektros rinkos liberalizavimą. VERT aktyviai bendradarbiavo su Būsto rūmų atstovais, rengė seminarus, patarė, kas yra svarbu vartotojui, bendrijos pirmininkui, administratoriui renkantis elektros energijos tiekėją tiek asmeninėms, tiek bendroms namo reikmėms. Informacija apie organizuojamas konsultacijas bei seminarus buvo plačiai viešinama tiek VERT komunikacijos šaltiniuose, tiek savivaldybių svetainėse, socialinėse paskyrose ir kt. Buvo rengiami

„Facebook“ turinį labiau orientavome į plačiąją visuomenės dalį, tuo tarpu *LinkedIn* labiau siekėme sudominti energetikos sektoriaus ekspertus.

pranešimai spaudai, atmintinės, *Facebook* ir *LinkedIn* paskyrose publikuojamos naujienos ir aktualijos. Toliau buvo atnaujinama www.vert.lt svetainėje esanti speciali elektros rinkos liberalizavimui skirta rubrika.

VERT ir toliau analizavo vartotojams kylančių klausimų bei kreipimusi pobūdį, teikė informaciją vartotojams bendruoju informacijos telefonu, skleidė informaciją skirtingais komunikacijos kanalais apie VERT veiklos sritis ir kompetencijas, dalyvavo Vartotojų teisių apsaugos tarybos veikloje.

Įgyvendinta bendra reguliavimo institucijų, vartotojų organizacijų, energijos tiekėjų ir skirstymo sistemos operatorių vienijančios asociacijos deklaracija, kuriai pritarė

Europos Komisija ir kuria įsipareigojama skatinti bendrus principus ir skubias priemones, skirtas padėti vartotojams žiemos laikotarpiu.

VERT, atsižvelgdama į Deklaracijoje numatytas priemones pagalbai vartotojams, teikė rekomendacijas nepriklausomiems elektros energijos tiekėjams, VERT svetainėje www.vert.lt, socialiniuose tinkluose, www.youtube.com kanale pavišino animacinį edukacinį filmuką „Kaip taikoma kompensacija už suvartotą elektros energiją“, rengė pranešimus spaudai ir kvietė vartotojus aktyviai domėtis, kokie yra siūlomi elektros energijos planai, ir esant poreikiui pasirinkti kitą nepriklausomą elektros energijos tiekėją, parengė ir socialiniuose tinkluose pavišino atmintinę „Sumažėjo kainos elektros energijos biržoje. Ką turėčiau daryti?“

Vartotojai ir 2023 m. turėjo galimybę naudotis nepriklausomų elektros energijos tiekėjų siūlomų elektros energijos kainų palyginimo skaičiuokle, suteikiančia galimybę vartotojams palyginti tiekėjų siūlomas kainas ir pasirinkti patraukliausią pasiūlymą (🌐 <https://skaiciuokle.vert.lt/>).

SUMAŽĖJO KAINOS ELEKTROS ENERGIJOS BIRŽOJE. KĄ TURĖČIAU DARYTI?

1. Peržiūrėti esamos sutarties sąlygas (bendrasias ir specialiąsias). Bendrąsias sutarčių sąlygas rasite nepriklausomo elektros energijos tiekėjo interneto puslapyje.

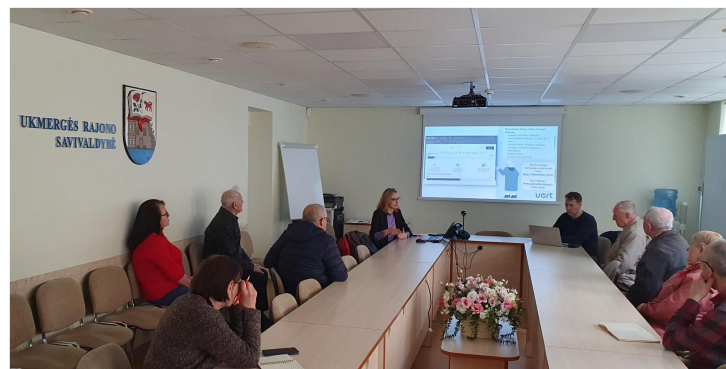
Atkreipkite dėmesį:

- 1.1. Į sutarties terminą (sutartis gali būti terminuota arba neterminuota).
 - Neterminuota sutartis gali būti nutraukta vienašališkai vartotojo be papildomų mokesčių.
 - Nutraukiant terminuotą sutartį gali būti taikomos netesybės.
 - Tam tikram laikotarpiui fiksuotos kainos sutartis laikoma terminuota sutartimi.
- 1.2. Į sutartyje nustatytą kainos fiksavimo laikotarpį.
 - Be kainos fiksavimo.
 - Kaina fiksuota 6, 24, 36, 84 mėn.
- 1.3. Terminuotos sutarties nutraukimo sąlygos (netesybės).
 - Prievolė grąžinti pagal sutartį gautas nuolaidas.
 - Prievolė sumokėti rezervavimo mokestį už likusį neišnaudotą pardavimo laikotarpį.

2. Susipažinti su šiuo metu rinkoje esančiais pasiūlymais. Tai Jūs galite padaryti VERT elektros energijos kainų palyginimo informacinėje sistemoje (<https://skaiciuokle.vert.lt/>).

3. Įvertinus netesybų dydį priimti sprendimą dėl tolimesnių veiksmų.

- Sudaryti naują sutartį. Įsigaliojus naujai sutarčiai, esama nutraukiamo automatiškai.
- Nenutraukti esamos sutarties.

16. FINANSAVIMAS

VERT 2023 m. vykdė programą „Valstybinės energetikos reguliavimo tarybos valdymo programa“. Programai finansuoti VERT naudojo iš energetikos įmonių, geriamojo vandens tiekėjų, garantinių vandens tiekėjų ir paviršinių nuotekų tvarkytojų bei atliekų tvarkymo sektoriaus įmonių gautas ir į valstybės biudžetą įmokėtas pajamų įmokas, taip pat į valstybės biudžetą pervestas pajamas, gautas už suinteresuotų asmenų prašymu teikiamas energetikos įrenginių techninės būklės patikrinimo ir pažymų apie energetikos įrenginių techninę būklę išdavimo paslaugas.

LR 2023 m. valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymu VERT patvirtinti 2023 m. asignavimai sudarė 8 844 000,00 Eur. Vadovaudamasi Biudžeto sandaros įstatymu, VERT 2023 m. sąmatą patikslino ankstesniųjų metų viršplaninių ir nepanaudotų įmokų į valstybės biudžetą dalimi 4 854 273,004⁴ Eur.

⁴ Šios lėšos kaupiamos tiksliniams IT projektams vykdyti, praeitų metų nepanaudotų pajamų įmokų dalimi.

VERT 2023 m. sąmata gruodžio 31 d. buvo 13 654 273,00 Eur.

2023 m. VERT gavo 10 903 268,87 Eur pajamų ir pervedė jas į valstybės biudžetą. 2023 m. VERT panaudojo 8 558 296,90 Eur biudžeto asignavimų.

2023 m. VERT pervedė 28 648,40 Eur narystės mokesčių 3 tarptautinėms organizacijoms – ERRA, CEER ir WAREG, kurių veikloje aktyviai dalyvauja.

Nuo 2022 m. gruodžio 9 d. VERT yra Priežiūros institucijų asociacijos (PIA) narė. 2023 m. pradžioje buvo sumokėtas stojamasis nario mokestis – 500 Eur ir nario mokestis už 2023 m. – 3 500 Eur.

2023 m. gruodžio 31 d. VERT balanse buvo 181 155,43 Eur balansinės vertės ilgalaikio materialiojo turto; 404 712,30 Eur – ilgalaikio nematerialiojo turto; atsargų – 10 393,77 Eur.

2023 m. VERT
biudžetas, Eur

8 558 296,90

Darbo užmokestis	6 488 574,40
Socialinio draudimo įmokos	94 445,62
Prekės ir paslaugos	1 439 301,43
Narystės mokesčiai ERRA, CEER, WAREG, PIA	32 648,40
Materialiojo ir nematerialiojo turto įsigijimas	424 434,49
Socialinės išmokos (pašalpos)	78 892,56

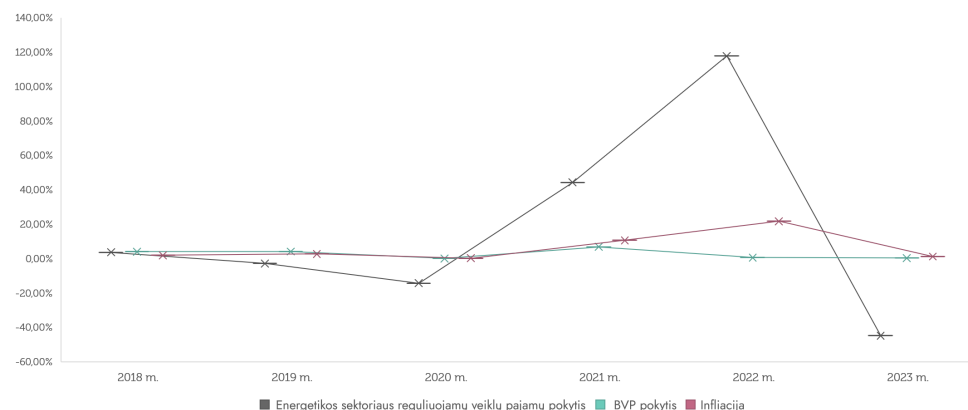
17. PAGRINDINIAI REGULIUOJAMŲ SEKTORIŲ RODIKLIAI

INFLIACIJA, BVP IR REGULIUOJAMŲ PAJAMŲ POKYTIS

2023 m. infliacija sudarė **1,2** proc., BVP pokytis **0,3** proc. Energetikos ir geriamojo vandens tiekimo bei nuotekų tvarkymo sektorių reguliuojamos veiklos pajamos, paly-

ginus su 2022 m., sumažėjo **45** proc. Pajamų mažėjimas susijęs su tuo, kad žaliavų kainų lygis sugrįžo į daugiamečių lygmenį.

27 pav. Infliacija, energetikos ir geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo sektorių pajamų ir BVP pokyčiai, 2018–2023 m., proc.

Šaltinis – VERT, Valstybės duomenų agentūra.

SEKTORIŲ PAJAMŲ POKYTIS

2023 m. energetikos ir geriamojo vandens tiekimo bei nuotekų tvarkymo sektorių reguliuojamos veiklos pajamos sudarė **3 064,73** mln. Eur, t. y. buvo **45** proc. mažesnės nei 2022 m. (**5 552,25** mln. Eur).

Gamtinių dujų sektoriuje reguliuojamos veiklos pajamos 2023 m. sumažėjo **62,52** proc. – nuo **4 186** mln. Eur iki **1 569** mln. Eur.

Didžiausią įtaką tam turėjo tiekimo įmonių veiklos pajamos sumažėjimas 65 proc., o perdavimo, SGD sistemos operatoriaus ir skirstymo operatorių reguliuojamos veiklos pajamos didėjo. Gamtinių dujų tiekimo įmonių pajamos iš esmės mažėjo dėl sumažėjusių importuojamų gamtinių dujų (produkto) kainų 2023 m. Tai lėmė ir viso gamtinių dujų sektoriaus reguliuojamos veiklos pajamų mažėjimą.

Elektros sektoriaus pajamos 2023 m. augo 27,5 proc.

Šių pajamų augimą sąlygojo Litgrid AB pajamų augimas 20,3 proc. ir AB „Energijos skirstymo operatorius“ pajamų augimas 33 proc. dėl įsikačiuotų didesnių prognozuojamų technologinių sąnaudų, mažųjų skirstomųjų operatorių pajamos sumoje mažėjo 9 proc. Papildomai augimą lėmė didesnės pajamos mažmeninėje elektros energijos prekybos rinkoje (nepriklausomas elektros energijos tiekimas) dėl išaugusios elektros energijos kaip produkto kainos.

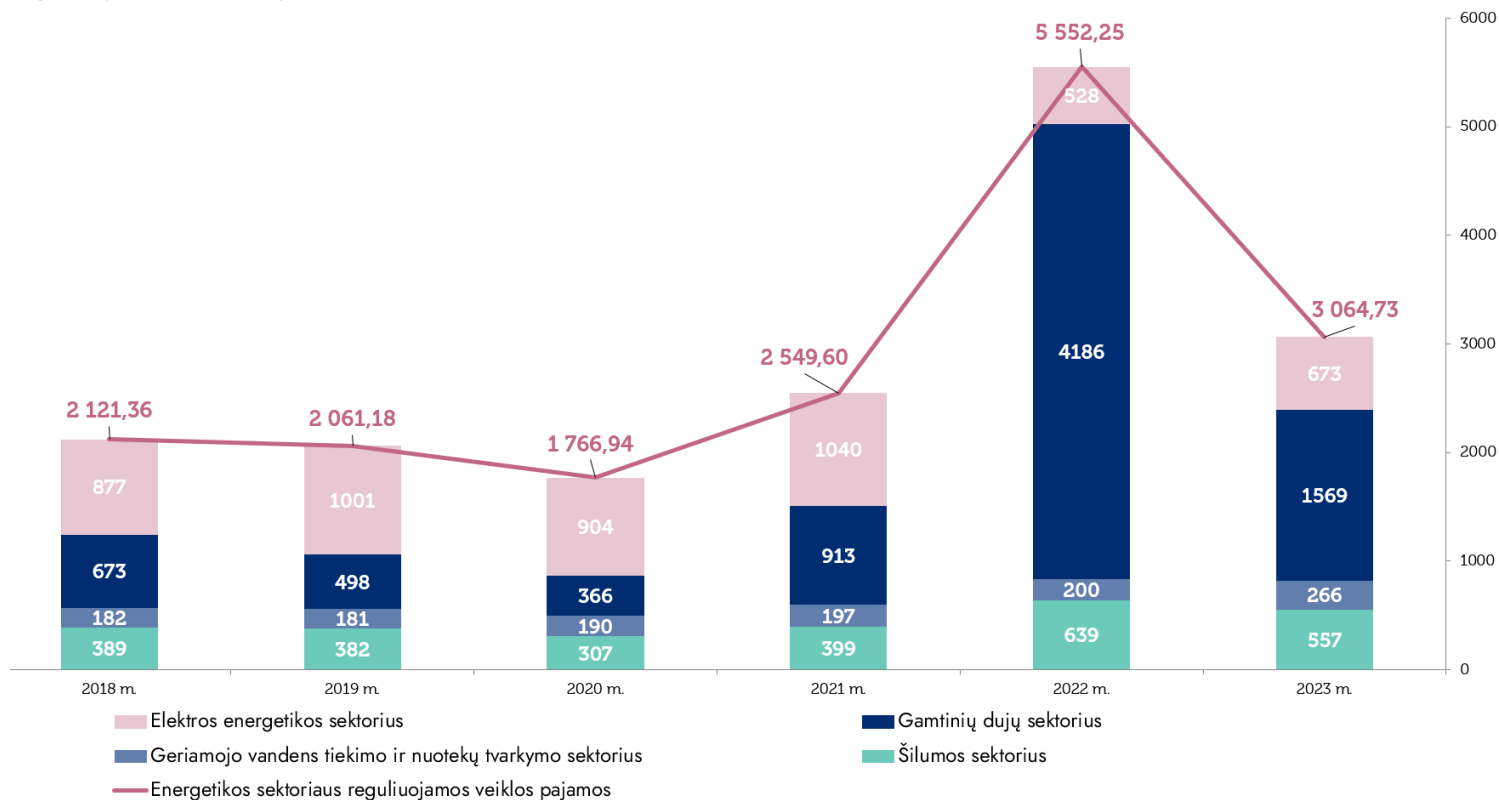
Geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo sektoriuje reguliuojamos veiklos pajamos didėjo 33 proc. – nuo 200 mln. Eur iki 266 mln. Eur.

Pajamų didėjimą lėmė į kainą įsikačiuotos dėl išaugusios elektros energijos kainos ir kitų veiksnių patirtos didesnės sąnaudos.

Šilumos energijos sektoriuje 2023 m., palyginus su 2022 m., reguliuojamos veiklos pajamos mažėjo 13 proc. – nuo 639 mln. Eur iki 557 mln. Eur.

Pajamų mažėjimą lėmė šiltesnė žiema, todėl buvo realizuotas mažesnis šilumos kiekis bei mažesnė vidutinė šilumos kaina.

28 pav. Energetikos ir geriamojo vandens tiekimo bei nuotekų tvarkymo sektorių reguliuojamų veiklų pajamų dinamika, 2018–2023 m., mln. Eur

Šaltinis – VERT

PAJAMŲ STRUKTŪRA

Didžiausia dalis bendroje energetikos ir geriamojo vandens tiekimo bei nuotekų tvarkymo sektorių reguliuojamų veiklų pajamų struktūroje tenka **gamtinių dujų sektoriui**. Šio sektoriaus pajamos 2023 m., palyginus su 2022 m., mažėjo labiausiai (**24,2 %**), tad bendrojoje pajamų struktūroje sumažėjo iki **51,20** proc.

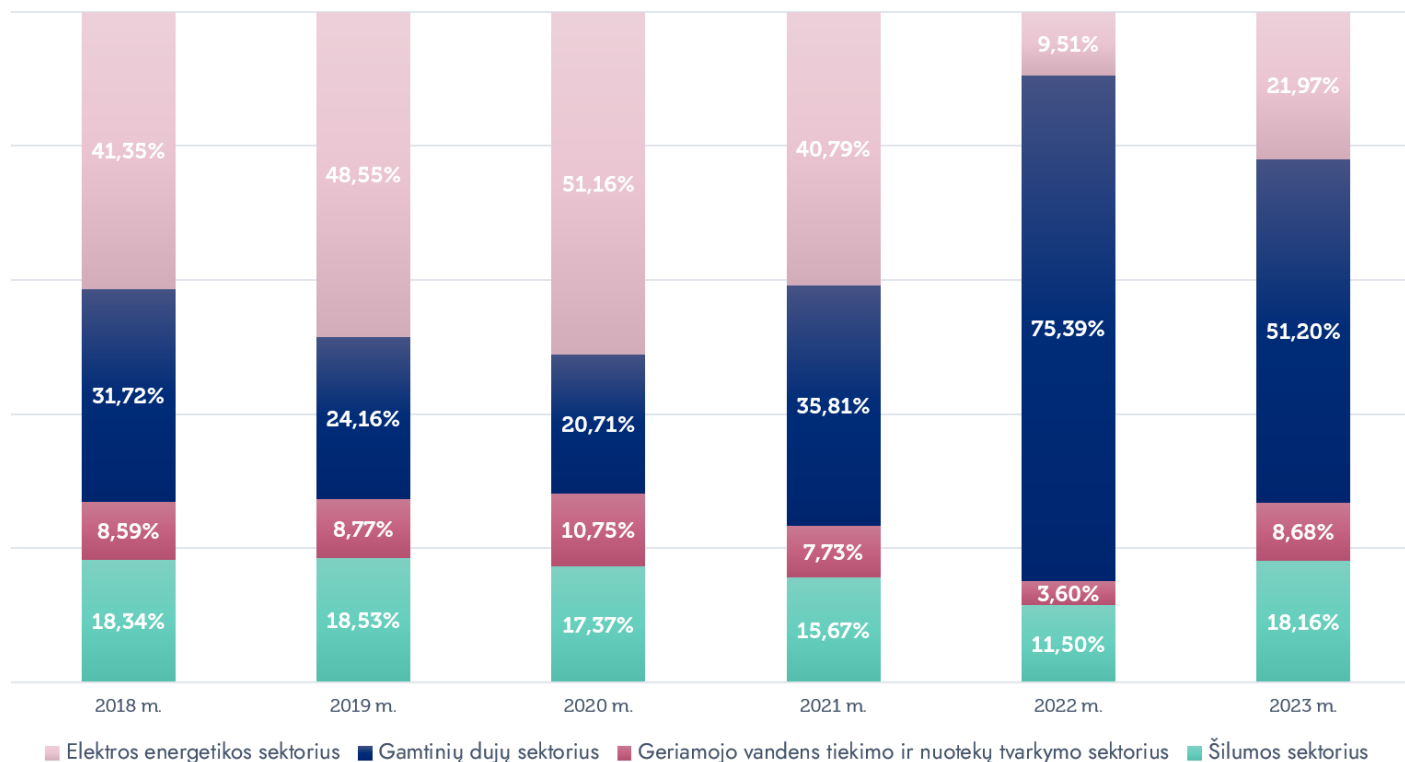
Bendroje energetikos ir **geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo sektorių** pajamų struktūroje kitų sektorių dalis lyginant su 2022 m. didėjo.

Elektros energetikos sektoriaus pajamų dalis padidėjo **12,46** proc.

Šilumos sektoriaus pajamų dalis, palyginus su 2022 m., padidėjo **6,66** procentinio punkto

Geriamojo vandens tiekimo bei nuotekų tvarkymo sektoriaus – **5,08** procentinio punkto.

29 pav. Energetikos sektoriaus reguliuojamų veiklų pajamų struktūra, 2018–2023 m., proc.

Šaltinis – VERT

PASLAUGŲ KIEKIAI

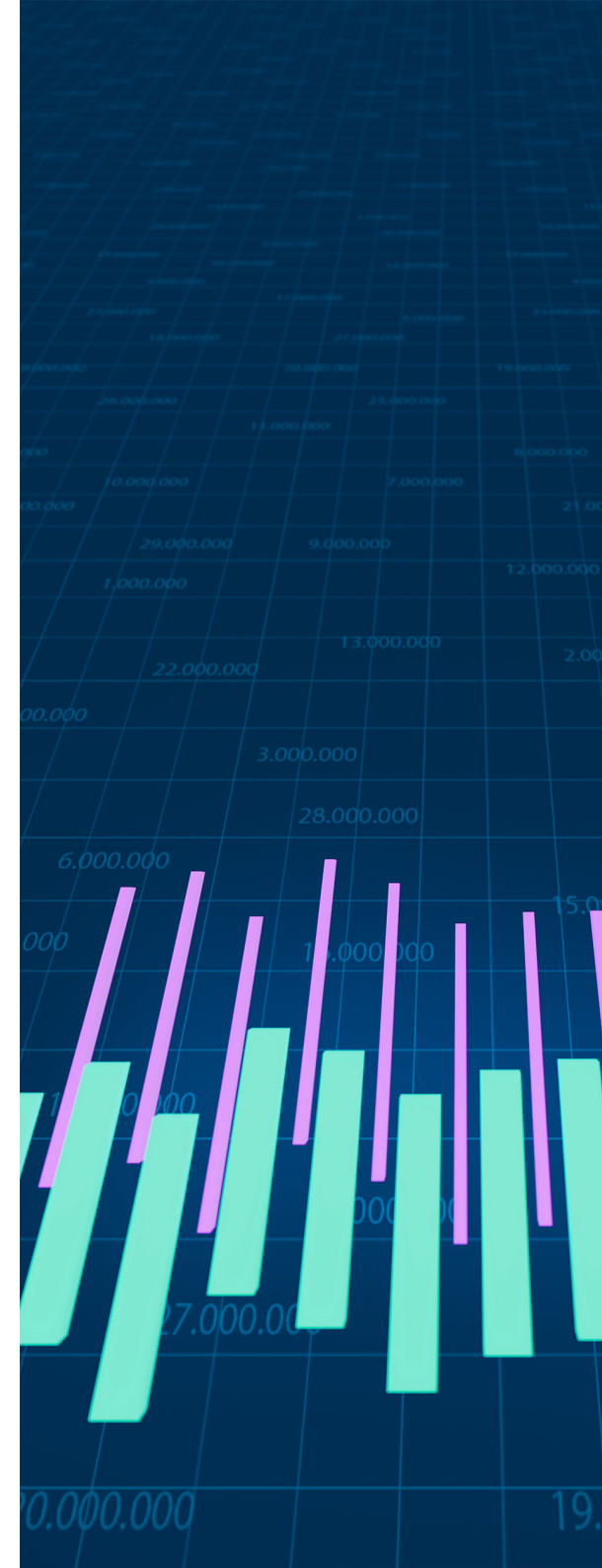
2023 m., palyginti su 2022 m. visų sektorių paslaugų pardavimai Lietuvos vartotojams mažėjo. Labiausiai mažėjo gamtinių dujų sektoriaus pardavimai. Jų mažėjimas sudarė **58,66** proc. (nuo **35 523** iki **14 585** GWh).

Elektros energetikos sektoriuje pardavimų mažėjimas sudarė **1,22** proc. (nuo **11 192** iki **11 056** GWh).

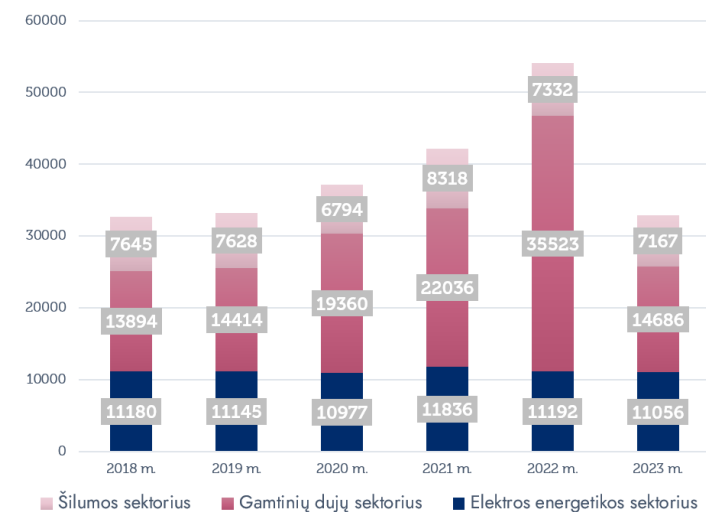
Šilumos ir elektros energetikos sektorių pardavimai mažėjo. Šilumos sektoriuje pardavimai mažėjo **2,25** proc. – nuo **7 332** iki **7 167** GWh.

Geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo sektoriuje pardavimai mažėjo **0,34** proc. (nuo **215,7** iki **215,0** mln. m³).

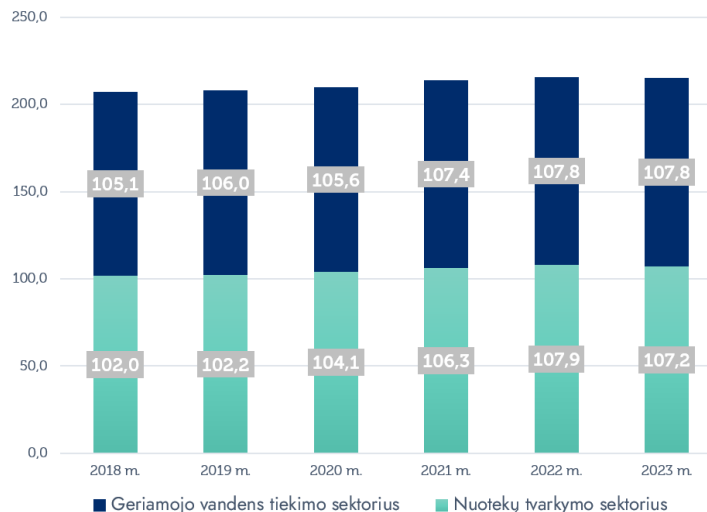
2018–2023 m. laikotarpiu augo tik gamtinių dujų sektoriaus pardavimai – **5,70** proc. (nuo **13 941** iki **14 585** GWh), geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo sektoriuje – **3,81** proc. (nuo **207,1** iki **215,0** mln. m³). Tuo tarpu 2018–2023 m. laikotarpiu elektros energetikos sektoriuje pardavimai mažėjo **1,11** proc. (nuo **11 180** iki **11 056** GWh), o šilumos sektoriuje – **6,25** proc. (nuo **7 645** iki **7 167** GWh).

30 pav. Energetikos ir geriamojo vandens tiekimo bei nuotekų tvarkymo sektorių reguliuojamų veiklų pardavimų dinamika, GWh ir mln. m³, 2018–2023 m.

Šaltinis – VERT

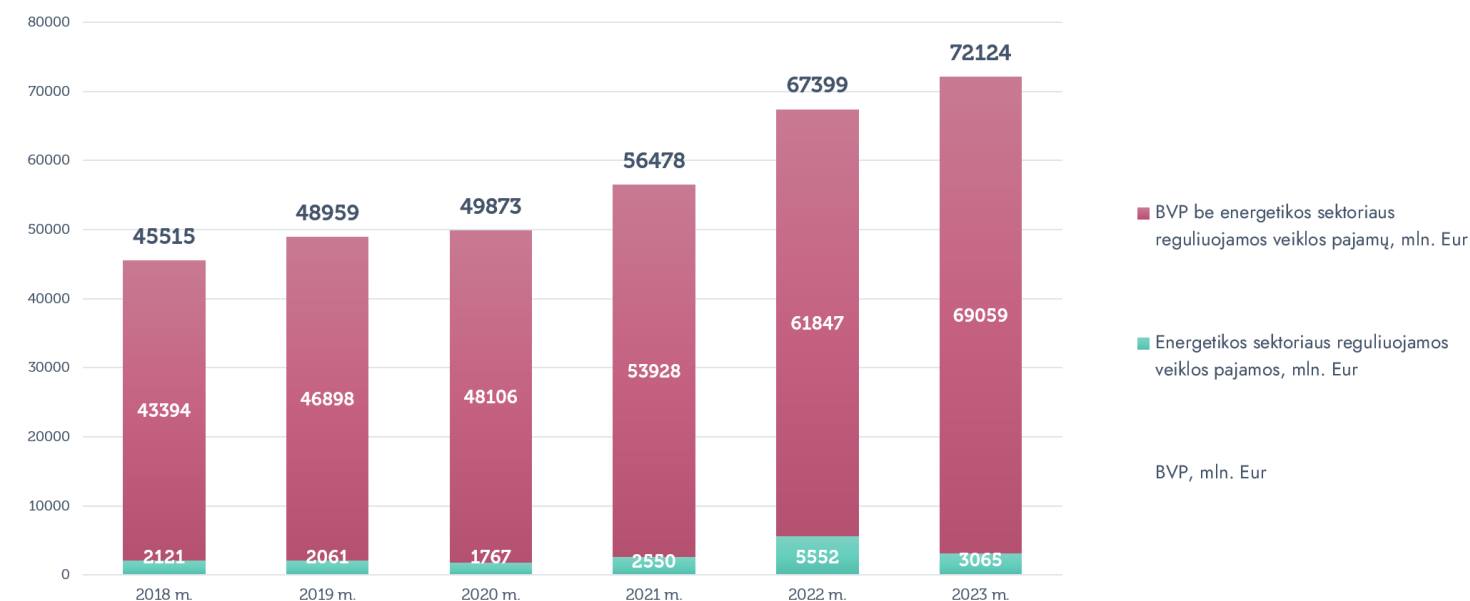
Energetikos ir geriamojo vandens tiekimo bei nuotekų tvarkymo sektorių dalis BVP 2023 m. buvo mažesnė nei 2022 m. ir sudarė **4,4** proc. 2022 m. energetikos ir geriamojo vandens tiekimo bei nuotekų tvarkymo sektorių dalis BVP sudarė **9,0** proc.

SEKTORIŲ INVESTICIJOS

2023 m. energetikos ir geriamojo vandens tiekimo bei nuotekų tvarkymo sektoriuose faktiškai įgyvendinta investicijų už **920,7** mln. Eur, t. y. **64** proc. daugiau nei 2022 m.

REGULIUOJAMŲ SEKTORIŲ DALIS BVP

31 pav. Energetikos ir geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo sektorių dalis BVP, 2018–2023 m., mln. Eur

Šaltinis – VERT, Valstybės duomenų agentūra

Investicijos pagal atskirus sektorius:

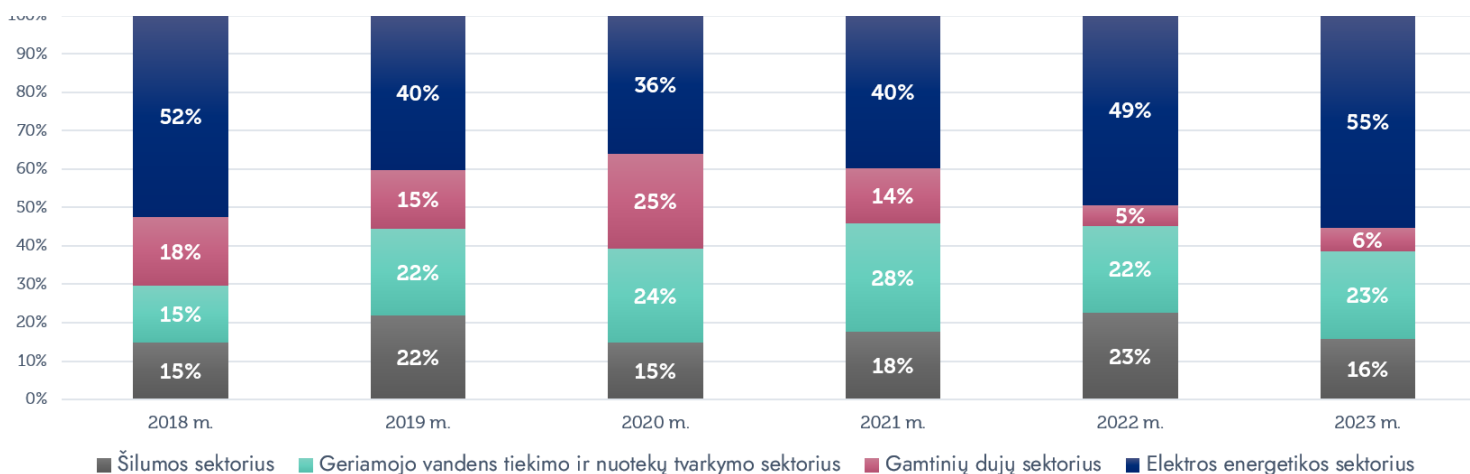
- » elektros energetikos sektoriaus faktinės 2023 m. investicijos augo **83** proc. – nuo **277,3** iki **508,8** mln. Eur;
- » gamtinių dujų sektoriaus faktiškai atliktos investicijos 2023 m. sudarė **57,5** mln. Eur, t. y. **88** proc. daugiau nei 2022 m.;
- » šilumos sektoriaus investicijos 2023 m., palyginus su 2022 m., augo **14** proc. - nuo **127,4** iki **144,9** mln. Eur;
- » geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo sektoriaus investicijos didėjo **66** proc. - nuo **126,3** mln. Eur iki **209,5** mln. Eur.

32 pav. Energetikos ir geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo sektorių investicijos, 2018–2023 m., mln. Eur

Šaltinis – VERT

33 pav. Atskirų energetikos ir geriamojo vandens tiekimo bei nuotekų tvarkymo sektorių investicijų dalis bendroje energetikos sektoriaus struktūroje, 2018–2023 m., proc.

Šaltinis – VERT

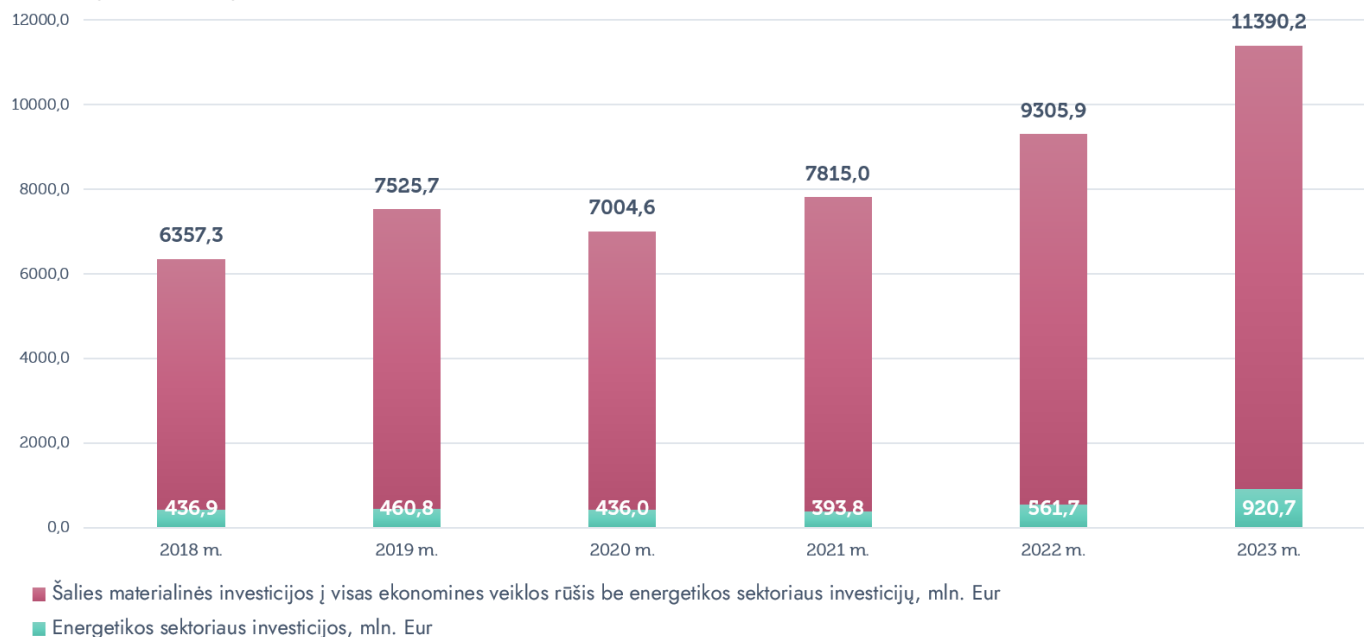
Didžiausią dalį – **55** proc. - bendroje energetikos ir geriamojo vandens tiekimo bei nuotekų tvarkymo sektorių investicijų struktūroje 2023 m. sudarė elektros energetikos sektoriuje atliktos investicijos, šilumos sektoriaus investicijos – **16** proc., geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo sektoriaus – **23** proc., gamtinių dujų sektoriaus – **6** proc.

ĮTAKA ŠALIES INVESTICIJOMS

2023 m. energetikos ir geriamojo vandens tiekimo bei nuotekų tvarkymo sektorių investicijų dalis šalies materialinėse investicijose sudarė **8,1** proc., t. y. **22,4** procentinio punkto daugiau nei 2022 m.

Įgyvendintų investicijų apimtis energetikos ir geriamojo vandens tiekimo bei nuotekų tvarkymo sektoriuose, palyginti su 2022 m., didėjo **63,93** proc., šalies materialinės investicijos didėjo **22,40** proc.

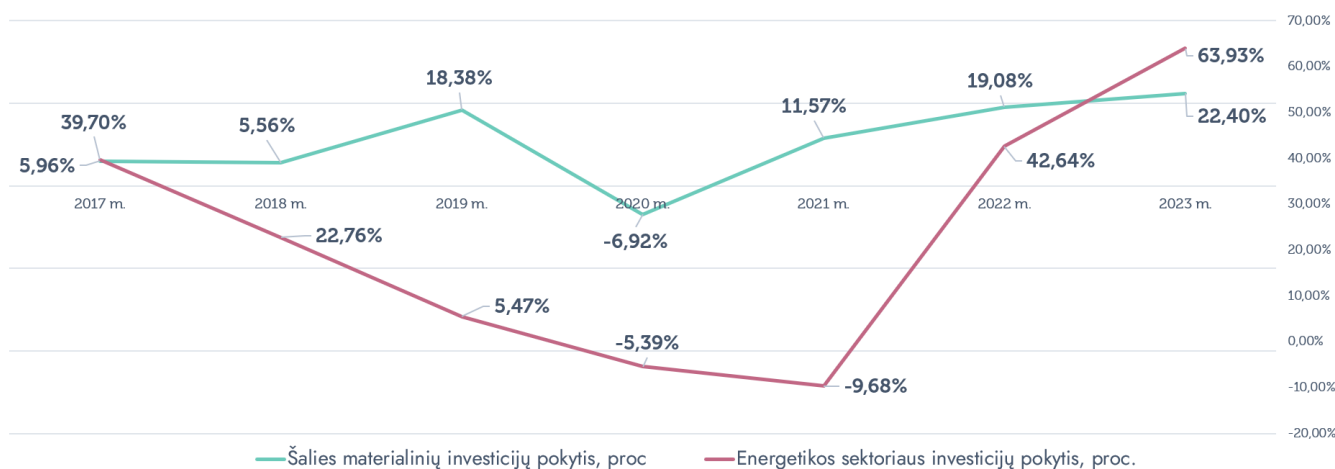
34 pav. Energetikos ir geriamojo vandens tiekimo bei nuotekų tvarkymo sektorių investicijų dalis Lietuvos materialinių investicijų struktūroje, 2018–2023 m.

Šalies materialinės investicijos į visas ekonomines veiklos rūšis, mln. Eur

Šaltinis – VERT, Valstybės duomenų agentūra

35 pav. Šalies materialinių investicijų ir energetikos ir geriamojo vandens tiekimo bei nuotekų tvarkymo sektorių investicijų pokytis, 2018–2023 m.

Šaltinis – VERT, Valstybės duomenų agentūra

ELEKTRA

17 lentelė. Elektros sektoriaus reguliuojamų ūkio subjektų pajamos, investicijos ir vartotojų sutaupymai

	ELEKTRA 2023	ELEKTRA 2022	POKYTIS PROC.
KIEKIAI, GWH	11 056	11 192	-1,22
PAJAMOS (FAKTINĖS), MLN. EUR	673,22	528,05	27,49
INVESTICIJOS (ĮGYVEN- DINTOS), MLN. EUR	508,84	277,32	83,48
REGULIUOJAMI ŪKIO SUBJEKTAI, VNT.	11	12	-8,33
VARTOTOJŲ SUTAUPYMAI, MLN. EUR	95,6	133,2	-28,24

Suvartotas elektros energijos kiekis Lietuvoje 2023 m. sumažėjo 1,2 proc. – nuo 11 192 GWh 2022 m. iki 11 056 GWh 2023 m.

Elektros sektoriaus (perdavimo, skirstymo, visuomeninio tiekimo) pajamos 2023 m. augo 10 proc. Ši pajamų augimą sąlygojo AB „Litgrid“ pajamų augimas 20,3 proc. ir AB „Energijos skirstymo operatorius“ pajamų augimas 33 proc. dėl įskaičiuotų didesnių prognozuojamų technologinių sąnaudų, mažųjų skirstomųjų operatorių pajamos mažėjo 9 proc., taip pat mažėjo ir visuomeninio elektros energijos tiekimo pajamos.

2023 m. elektros energetikos sektoriaus sektoriuje įgyvendintos investicijos su-

darė – 508,84 mln. Eur, t. y. 83,5 proc. daugiau nei 2022 m. (277,32 mln. Eur). Faktiškai atliktos investicijos 2023 m. didėjo dėl 129 mln. Eur didesnių perdavimo sistemos operatoriaus investicijų – iš jų 107 mln. Eur investicijų atlikta į sinchronizacijos programos projektus, kurie yra vykdomi ir kai kurie jų jau baigiami įgyvendinti, 23 mln. Eur investicijos į tinklų atnaujinimą ir rekonstravimą, taip pat 97 mln. Eur didesnių ESO investicijų, iš kurių 61 mln. Eur didesnės investicijos į naujų vartotojų ir gamintojų prijungimą, 24 mln. Eur didesnės investicijos į IT sistemas ir kt. nematerialų turtą, 11 mln. Eur didesnės investicijos į tinklų atnaujinimą ir rekonstravimą.

2023 m. panaikinta AB „Lifosa“ skirstymo veiklos licencija, tad reguliuojamų ūkio subjektų kiekis sumažėjo vienu.

VERT, nustatydamą kainų viršutinę ribą, priėmė sprendimus, kuriais buvo sutaupyta vartotojų lėšų.

18 lentelė. VERT nustatytas pajamų lygis ir vartotojų sutaupymai

2024 m.			
Reguliuojama įmonė	Bendrovės siūlymas pajamų lygiui, Eur	VERT nustatytas pajamų lygis, Eur	Sutaupymas, Eur
AB „Litgrid“	126 667 180	121 923 832	4 743 348
AB „Energijos skirstymo operatorius“	407 861 134	318 040 180	89 820 954
AB „Achema“	3 140 026	2 946 675	193 351
AB „Akmenės cementas“	280 064	179 237	100 827
UAB „Dainavos elektra“	932 792	688 404	244 388
UAB „Ignitis“ (visuomeninio tiekimo paslaugos kainos viršutinė riba)	3 867 262	3 387 138	480 123
Bendras sutaupymas	542 748 548	447 165 466	95 582 991

Šaltinis – VERT

19 lentelė. Elektros infrastruktūros įmonių 2024 m. kainų viršutinės ribos (KVR)

Ūkio subjektas		Reguliavimo laikotarpis, metai	2023 m. KVR	2024 m. KVR	Skirtumas, proc.
Perdavimas					
(AB „Litgrid“)		2022-2026	0,654	1,329	103,21%
Sisteminės paslaugos		-	0,239	1,309	447,74%
Skirstymas					
ESO	Vl	2022-2026	1,609	1,235	-23,24%
	Žl		2,905	2,817	-3,03%
Mažieji skirstomieji:					
AB „Achema“		2020-2024	1,33	1,32	-0,75%
AB „Akmenės cementas“	Vl	2020-2024	2,214	1,824	-17,62%
	Žl		2,668	2,082	-21,96%
AB „Lifosa“	Vl	2020-2024	4,85	-	-
	Žl		5,95	-	-
UAB „Dainavos elektra“	Vl	2020-2024	1,866	1,555	-16,67%
	Žl		2,786	2,826	1,44%

Šaltinis – VERT

20 lentelė. 2023-2024 m. prijungimo įkainių palyginimas

Vartotojų grupė	1 kW elektros energijos įrenginių leistinos naudoti galios įrengimo ar padidinimo įkainis, Eur			Maksimalus kompensuotinas projektavimo įkainis, Eur			Maksimali kompensuotina projektavimo kaina, Eur			1 kW tinklų plėtros įkainis, Eur		
	2023 m.	2024 m.	Pokytis su nustatytu, proc.	2023 m.	2024 m.	Pokytis su nustatytu, proc.	2023 m.	2024 m.	Pokytis su nustatyta, proc.	2023 m.	2024 m.	Pokytis su nustatytu, proc.
I	91,79	170,36	85,61	-	20,21	-	-	1 662,08	-	-	16,51	-
II	126,39	246,51	95,04	-	24,12	-	743,89	1 681,44	126,03	-	16,51	-
III	316,77	573,75	81,13	-	47,21	-	862,1	1 788,68	107,48	-	16,51	-
Vartotojai, kurių naujai prijungiama ar didinama leistinoji naudoti galia didesnė nei 500 kW arba atstumas iki transformatorinės > 1000 m			Moka pagal faktinę darbų kainą				2 285,10	2 153,01	-5,78	-	16,51	-
Vartotojai, kurių naujai prijungiama ar didinama leistinoji naudoti galia ne mažesnė nei 1 MW			Moka pagal faktinę darbų kainą				2 992,33	4 896,06	63,62	-	16,51	-

Šaltinis – VERT

DUJOS

21 lentelė. Dujų sektoriaus reguliuojamų ūkio subjektų pajamos, investicijos ir vartotojų sutaupymai

	DUJOS 2023	DUJOS 2022	POKYTIS PROC.
KIEKIAI, GWH	14 686	35523	-58,66
PAJAMOS (FAKTINĖS), MLN. EUR	1569	4186	-63
INVESTICIJOS (IGYVEN- DINTOS), MLN. EUR	57,5	30,6	88
REGULIUOJAMI ŪKIO SUBJEKTAI, VNT.	63	54	17
VARTOTOJŲ SUTAUPYMAI, MLN. EUR	24,43	16,96	44

22 lentelė. AB „Amber Grid“ veiklos kokybės rodikliai, priskiriami įmonės atsakomybei

	Nustatyti kokybės rodikliai	2022 m. faktinės reikšmės	2022 m. faktinės reikšmės pokyti lyginant su nustatytu kokybės rodikliu, proc.
NUTRAUKI- MAI	0	0	0
SUMINĖ TRUKMĖ	0	0	0
ATS	100	100	0

Šaltinis – VERT

NUTRAUKIMAI - neplanuotų nutraukimų dėl operatoriaus atsakomybės skaičius;
SUMINĖ TRUKMĖ - neplanuotų nutraukimų dėl operatoriaus atsakomybės suminė trukmė;
ATS - laiku išsiųstų atsakymų į prašymą ar skundą procentinė dalis.

23 lentelė. AB agrofimos „Josvainiai“, UAB „Intergas“, UAB Gren Lietuva gamtinių dujų skirstymo veiklos patikimumo ir kokybės rodikliai, priskiriami įmonių atsakomybei

	Nustatyti kokybės rodikliai	2022 m. faktinės reikšmės	2022 m. faktinės reikšmės, proc., pokytis lyginant su nusta- tytu kokybės rodikliu, proc.
SAIDI	0	0	0
SAIFI	0	0	0
ATV	100	100	0
ATS	100	100	0
ATSV	100	100	0
NEPRIJ	0	0	0

Šaltinis – VERT

24 lentelė. UAB „SG dujos“ skirstymo veiklos patikimumo kokybės rodikliai, priskiriami įmonės atsakomybei

	Nustatyti minimalūs rodikliai	2022 m. faktinės reikšmės	2022 m. faktinės reikšmės, proc., pokyti lyginant su nustatytu koky- bės rodikliu, proc.
SAIDI	0,354	0	0
SAIFI	0,004	0	0

Šaltinis – VERT

25 lentelė. AB „Energijos skirstymo operatorius“ gamtinių dujų skirstymo veiklos patikimumo ir kokybės rodikliai, priskiriami įmonės atsakomybei

	Nustatyti kokybės rodikliai	2022 m. faktinės reikšmės	2022 m. faktinės reikšmės, proc., pokytis, lyginant su nustatytu kokybės rodikliu, proc.
SAIDI	0,345	0,112	-67,45
SAIFI	0,003	0,002	-44,01
ATV	100	99,98	-0,02
ATS	96,96	94,78	-2,25
ATSV	98,81	100	1,2
NEPRIJ	1,34	0	0

Šaltinis – VERT

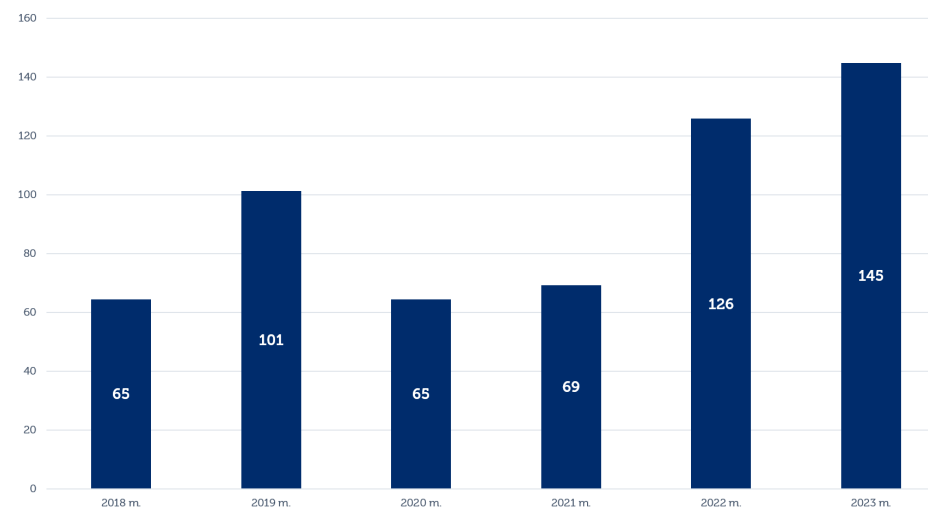
SAIDI - vidutinė neplanuotų nutraukimų trukmė vienam vartotojui dėl operatoriaus atsakomybės;
SAIFI - vidutinis neplanuotų nutraukimų skaičius vienam vartotojui dėl operatoriaus atsakomybės;
ATV - avarinės tarnybos atvykimų laiku procentinė dalis;
ATS - laiku išsiųstų atsakymų procentinė dalis;
ATSV - laiku naujam vartotojui į jo prašymą prijungti išsiųstų atsakymų procentinė dalis;
NEPRIJ - laiku dėl operatoriaus atsakomybės neprijungtų naujų vartotojų procentinė dalis.

ŠILUMA

26 lentelė. Šilumos sektoriaus reguliuojamų ūkio subjektų pajamos, investicijos ir vartotojų sutaupymai

	ŠILUMA 2023	ŠILUMA 2022	POKYTIS PROC.
KIEKIAI, GWH	7167	7332	-2,25
PAJAMOS (FAKTINĖS), MLN. EUR	556,62	638,55	-13
INVESTICIJOS (ĮGYVENDINTOS), MLN. EUR	144,9	127,43	14
REGULIUOJAMI ŪKIO SUBJEKTAI, VNT.	62	69	-10
VARTOTOJŲ SUTAUPYMAI, MLN. EUR	3,78	3,51	8

36 pav. Šilumos sektoriaus įvykdytos investicijos (mln. Eur)

Šaltinis – VERT

VANDUO

27 lentelė. Vandens sektoriaus reguliuojamų ūkio subjektų pajamos, investicijos ir vartotojų sutaupymai

	VANDUO 2023	VANDUO 2022	POKYTIS PROC.
KIEKIAI, M ³	Vandens 107,8 Nuotekų 107,2	Vandens 107,83 Nuotekų 107,9	-0,34
PAJAMOS (FAKTINĖS), MLN. EUR	265,89	199,65	33
INVESTICIJOS (ĮGYVEN- DINTOS), MLN. EUR	209,48	126,32	66
REGULIUOJAMI ŪKIO SUBJEKTAI, VNT.	75	75	0
VARTOTOJŲ SUTAUPYMAI, MLN. EUR	5,05	6,76	-25

28 lentelė. 2023 m. vandens tiekimo įmonių reguliuojamo turto vertė, investicijų grąža, pelningumas

Eil. Nr.	Ūkio subjektas	Reguliuojamo turto vertė geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo, paviršinių nuotekų tvarkymo paslaugų kainose, mln. Eur	2023 m. geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo, paviršinių nuotekų tvarkymo veiklos investicijų grąžos norma (WACC), proc.	2023 m. geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo, paviršinių nuotekų tvarkymo paslaugų kainoje įvertinta investicijų grąža, tūkst. Eur	2023 m. reguliuojamos veiklos grynas pelningumas /nuostolingumas, proc.
1.	UAB „Vilniaus vandenys“	128,52	5,66	7098,25	22,86
2.	UAB „Kauno vandenys“	115,43	3,32	3521,87	31,36
3.	AB „Klaipėdos vanduo“	71,74	3,08	2295,49	19,21
4.	UAB „Šiaulių vandenys“	43,74	4,7	2142,98	22,71
5.	UAB „Aukštaitijos vandenys“	27,01	3,44	929,44	12,04
6.	UAB „Dzūkijos vandenys“	20,03	5,68	1123,88	-1,9
7.	UAB „Utenos vandenys“	16,12	3,49	563,11	24,5
8.	UAB „Palangos vandenys“	12,44	5,77	629,08	17,21
9.	UAB „Jonavos vandenys“	6,61	4,87	369,99	1,68
10.	UAB „Anykščių vandenys“	7,05	5,74	202,26	-2,02
11.	UAB „Kėdainių vandenys“	13,74	3,33	400,12	17,96
12.	UAB „Sūduvos vandenys“	7,44	3,1	335,19	18,38
13.	UAB „Panevėžio gatvės“ (paviršinės nuotekos)	0,002	3,02	w0,07	-338,47
14.	UAB „Prienų vandenys“	6,62	5,5	125,23	1,33
15.	UAB „Ukmergės vandenys“	6,94	3,67	254,21	4,45
16.	UAB „Kelmės vanduo“	6,17	5,62	263,42	14,37
17.	UAB „Raseinių vandenys“	6,08	5,0*	86,76	5,54
18.	UAB „Visagino energija“*	7,97	3,78	231,41	1,71
19.	UAB „Biržų vandenys“	4,48	3,67	161,65	3,99
20.	UAB „Druskininkų vandenys“	5,06	6,13	96,82	-13,76
21.	UAB „Telšių vandenys“	5,45	3,32	174,01	12,18
22.	UAB „Kretingos vandenys“	5,3	5,21	248,9	10,16

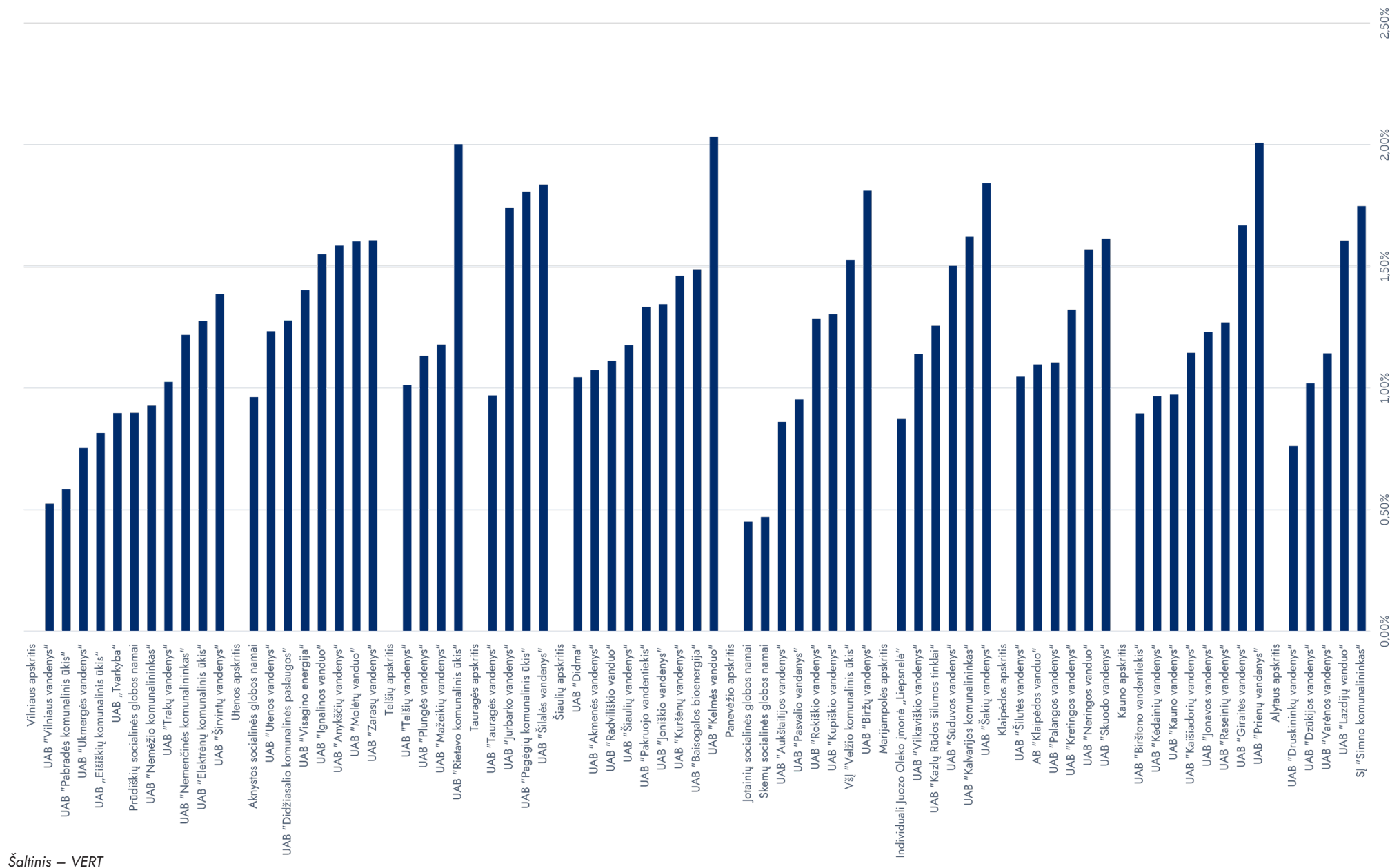
23.	UAB „Plungės vandenys“	4,56	4,07	155,84	27,92
24.	UAB „Šakių vandenys“	3,04	3,39	109,23	12,48
25.	UAB „Tauragės vandenys“	5,43	3,56	191,6	11,63
26.	UAB „Trakų vandenys“	6,54	3,16	200,68	-8,27
27.	UAB „Mažeikių vandenys“	7,85	3,51	275,49	19,02
28.	UAB „Rokiškio vandenys“	5,94	5,679	337,52	3,13
29.	UAB „Skuodo vandenys“	3,85	3,4	104,35	-5,43
30.	UAB „Radviliškio vanduo“	6,27	5,67	342,54	8,96
31.	UAB „Jurbarko vandenys“	3,74	3,2	115,38	-0,77
32.	UAB „Lazdijų vanduo“	3,89	5,02	106,22	24,79
33.	UAB „Pakruojo vandentiekis“	4,41	3,33	122,35	1,83
34.	UAB „Kupiškio vandenys“	3,57	4,26	150,48	8,36
35.	UAB „Joniškio vandenys“	4,29	3,78	138,95	21,91
36.	UAB „Giraitės vandenys“	6,51	3,88	287,56	10,96
37.	UAB „Šilutės vandenys“	8,99	5,37	482,91	-0,39
38.	UAB „Pasvalio vandenys“	2,92	3,53	99	4,47
39.	UAB „Varėnos vandenys“	4,03	5,68	228,72	10,7
40.	UAB „Kaišiadorių vandenys“	2,84	5,41	224,83	-0,26
41.	UAB „Vilkaviškio vandenys“	4,22	4,7	197,39	-4,92
42.	UAB „Molėtų vanduo“	2,6	3,43	86,98	-7,13
43.	UAB „Neringos vanduo“	1,05	3,32	33,02	-10,61
44.	UAB „Birštono vandentiekis“	2,198	3,02	63,34	20,63
45.	UAB „Šilalės vandenys“	2,32	3,23	74,79	9,76
46.	UAB „Širvintų vandenys“	1,68	3,83	60,39	3,96
47.	UAB „Akmenės vandenys“	1,68	3,32	55,83	18,53
48.	UAB „Ignalinos butų ūkis“	0,81	3,33	27,05	-23,23
49.	UAB „Zarasų būstas“ **	1,727	3,1	49,66	-1,59

50.	UAB „Kuršėnų vandenys“	3,14	5,373	168,55	9,91
51.	UAB „Nemėžio komunalininkas“	1,5	5,00*	59,11	-62,02
52.	UAB „Nemenčinės komunalininkas“	0,6	5,00*	58,42	-20,39
53.	UAB „Kazlų Rūdos šilumos tinklai“	0,417	5,67	23,68	21,16
54.	UAB „Simno komunalininkas“	1,76	5,00*	23,99	-28,64
55.	UAB „Elektrėnų komunalinis ūkis“	3,52	5,68	191,46	-5,12
56.	UAB „Rietavo komunalinis ūkis“	1,76	5,68	85,69	8,53
57.	UAB „Kalvarijos komunalininkas“	0,8	4,1	31,4	-12,62
58.	UAB „Pagėgių komunalinis ūkis“	0,64	3,81	21,38	-5,48
59.	UAB „Didžiasalio komunalinės paslaugos“	0	0	0	-11,79
60.	UAB „Eišiškių komunalinis ūkis“	0,001	4,46	0,05	-18,86
61.	UAB „Tvarkyba“	0,01	4,01	0,34	-5,47
62.	UAB „Baisogalos bioenergija“	0,02	3,2	0,61	-1
63.	Individuali Juozo Oleko įmonė „Liepsnelė“	0,001	-	-	-27,55
64.	UAB „Pabradės komunalinis ūkis“	0,31	5,373	16,84	-64,77
65.	VšĮ „Velžio komunalinis ūkis“	0,23	4,34	10,14	-5,81
66.	Skemų socialinės globos namai	0,03	-	-	-1 793,44
67.	Jotainių socialinės globos namai	0,02	-	-	-1 144,65
68.	Prūdiškių socialinės globos namai	0,09	-	-	-569,16
69.	UAB „Grinda“ (paviršinės nuotekos)	18,03	5,31	956,51	6,05
70.	UAB „Visagino būstas“ (paviršinės nuotekos)	0,01	2,92	0,158	-23,62
71.	UAB „Gargždų plytų gamykla“	0	-	-	37,24
72.	Aknystos socialinės globos namai	0	-	-	-1 071,79
73.	UAB „Utenos komunalininkas“				-187,89
74.	UAB „Klaipėdos rajono energija“ (paviršinės nuotekos)	0,01	5,67	0,57	37,8

*Bazinių kainų derinimo metu pagal tuo metu galiojusios Geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo bei paviršinių nuotekų tvarkymo paslaugų kainų nustatymo metodikos 2.3.4 papunktį pelnas įvertintas, taikant 5 proc. pelno normą, atskaičius pelno mokestį

** nuo 2023 m. gruodžio 1 d. UAB „Zarasų vandenys“ reorganizavimo būdu prijungta prie UAB „Zarasų būstas“

37 pav. Vartotojų, už geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo paslaugas atsiskaitančių pagal daugiabučių namų butuose įrengtą apskaitą, mėnesio namų ūkio išlaidų procentas nuo vidutinių mėnesio šeimos pajamų pagal apskritis

Šaltinis – VERT

18. STRATEGINIO VEIKLOS PLANO RODIKLIAI

2023 M. VERTINIMO RODIKLIŲ ĮVYKDYMAS

29 lentelė. 2023 m. vertinimo rodiklių įvykdymas

Vertinimo rodiklio kodas	Uždavinių, priemonių, vertinimo rodiklių pavadinimai ir matavimo vienetai	Planas (SVP 2023-2025)	Įvykdymo faktas	Įvykdymo proc.
1. Uždavinys. Diegti ir plėtoti išmaniuosius sprendimus.				
R-03-001-11-01-01	VERT teikiamų viešųjų paslaugų skaitmenizavimo indekso, apskaičiuojamo remiantis DESI metodologija augimas (procentai)	>45	0	0
1. uždavinio 1 priemonė: Informacinių sistemų ir registrų sukūrimas arba modernizavimas, informacinių technologijų priemonių plėtra, valdymas ir (arba) tvarkymas.				
V-03-001-11-01-01-01	Modernizuoti Elektros energijos kainų palyginimo informacinę sistemą (EEKPIS), kuri užtikrintų efektyvų elektros tiekėjų siūlomų planų palyginimą, reaguojant į teisės aktų ir rinkos pokyčius (modernizuotų EEKPIS funkcionalumų dalis lyginant su visu EEKPIS) (procentai)	20	50	100
V-03-001-11-01-01-02	Energinio efektyvumo projekto kūrimas ir diegimas (procentai)	40	10	25
1. uždavinio 2 priemonė: „Energetikos darbuotojų atestavimo informacinės sistemos“ sukūrimas.				
V-03-001-11-01-02-01	Energetikos darbuotojų atestavimo informacinės sistemos (EDAIS) kūrimas ir diegimas (procentai)	100	100	100
1. uždavinio 3 priemonė: Išmaniųjų techninių ir organizacinių sprendimų diegimas.				
V-03-001-11-01-03-01	Inovatyvių sprendimų naudojimas, atliekant energetikos objektų ir (ar) energetikos įrenginių patikrinimus (procentai)	20	0	0
2. Uždavinys. Didinti VERT organizacinės veiklos efektyvumą.				

R-03-001-11-02-01	Užtikrinti efektyvų pažangių verslo priežiūros priemonių bei praktikų diegimą ir tolesnį taikymą („Svieslentės“ balas)	>8,5-9	ND	ND
2. uždavinio 1 priemonė: Vykdyti efektyvų ir sklandų VERT veiklos organizavimą ir kontrolę.				
V-03-001-11-02-01-01	VERT darbuotojų įsitraukimo indeksas	*1	59	–
V-03-001-11-02-01-02	VERT atliekamų žaliųjų viešųjų pirkimų vertės dalis nuo visų viešųjų pirkimų vertės (procentai)	100	100	100
2. uždavinio 2 priemonė: Diegti ir palaikyti efektyvios organizacijos valdymo ir kokybės standartus, sistemas ir įrankius.				
V-03-001-11-02-02-01	Įdiegtas darbuotojų konsultavimo ir informavimo įrankis (procentai)	70	100	100
V-03-001-11-02-02-02	Įdiegtas rizikų valdymo modelis (procentai)	60	100	100
2. uždavinio 3 priemonė: Vykdyti žmogiškųjų išteklių valdymo programą ir didinti VERT kaip darbdavio konkurencingumą.				
V-03-001-11-02-03-01	Personalo kaitos intensyvumas, ne daugiau nei (procentais)	12	35,5	100
V-03-001-11-02-03-02	VERT vidutinio mėnesinio darbo užmokesčio didėjimas lyginant su kitais reguliavimo institucijų sektoriais (procentai)	*	5.6 ²	–
3. Uždavinys. Užtikrinti visuomenės elgsenos formavimą, priimant informatyvius ir pagrįstus sprendimus.				
R-03-001-11-03-01	Rinkos dalyviai priima sprendimus atsižvelgdami į VERT įžvalgas (grįžtamojo ryšio apklausa) (procentai)	52	ND	ND
3. uždavinio 1 priemonė: Užtikrinti VERT priimamų sprendimų viešinimą.				
V-03-001-11-03-01-01	Valstybinės energetikos reguliavimo tarybos žinomumas (procentai)	70	ND	ND
4. Uždavinys. Užtikrinti energetikos sistemų integravimą.				

R-03-001-11-04-01	Elektros energijos buitinių vartotojų mažmeninės rinkos koncentracijos lygis (HHI – Herfindahl-Hirschman Index) lygus rinkos dalyvio užimamos rinkos dalies kvadratų sumai pagal rinkos dalyvių skaičių; jeigu reikšmė mažiau negu 1000, lygis yra nedidelis. Jeigu artėja link 10 000 – lygis didelis)	7000	3749	100
R-03-001-11-04-02	Elektros energijos nebutinių vartotojų mažmeninės rinkos koncentracijos lygis (HHI)	2100	2843	33,5
R-03-001-11-04-03	Gamtinių dujų nebutinių vartotojų mažmeninės rinkos koncentracijos lygis (HHI)	3300	2251	100
R-03-001-11-04-04	Gamtinių dujų buitinių vartotojų mažmeninės rinkos koncentracijos lygis (HHI)	9100	9967	4
R-03-001-11-04-05	Gamtinių dujų didmeninės rinkos koncentracijos lygis (HHI)	*	3062	–
R-03-001-11-04-06	Biokuro tiekėjų rinkos koncentracijos lygis (HHI)	<1000	551	100

4. uždavinio 1 priemonė: Bendros Europos Sąjungos ir regioninės elektros energijos ir gamtinių dujų rinkos vystymas.

V-03-001-11-04-01-01	Pateikta išvada Lietuvos Respublikos Vyriausybei dėl Lietuvos prisijungimo prie regioninės gamtinių dujų rinkos zonos ir tokio sprendimo ekonominės naudos šalies vartotojams (skaičius)	1	0	0
V-03-001-11-04-01-02	Suderinta tarpusisteminio kompensavimo tvarka gamtinių dujų sektoriuje (skaičius)	1	0	0
V-03-001-11-04-01-03	Parengti ir priimti elektros energetikos ir gamtinių dujų sektoriaus tinklų kodeksus įgyvendinantys teisės aktai (procentai nuo tinklų kodeksuose nustatytais terminais reikalingų patvirtinti teisės aktų)	100	100	100
V-03-001-11-04-01-04	Parengti ir priimti „Švarios energijos paketo“ dokumentų įgyvendinamieji teisės aktai (procentai nuo „Švarios energijos paketo“ dokumentų teisės aktuose nustatytais terminais reikalingų patvirtinti teisės aktų)	100	100	100
V-03-001-11-04-01-05	Pateikti pasiūlymai ar pastabos įstatymų pakeitimų projektams ir poįstatyminių teisės aktų pakeitimų projektams dėl „Švarios energijos paketo“ dokumentų perkėlimo į nacionalinę teisę (procentai)	100	100	100
V-03-001-11-04-01-06	Parengti ir priimti „ES Žaliojo kurso“ dokumentų įgyvendinamieji teisės aktai (procentai nuo „ES Žaliojo kurso“ dokumentų teisės aktuose nustatytais terminais reikalingų patvirtinti teisės aktų)	-	0	0

4. uždavinio 2 priemonė: Techninio ir ekonominio reguliavimo tobulinimas ir harmonizavimas visuose reguliuojamuose sektoriuose, skatinant reguliuojamų ūkio subjektų veiklos efektyvumą.

V-03-001-11-04-02-01	Suderintų investicijų projektų, kurie yra neutralūs šiltnamio efektą sukeliančių dujų emisijų atžvilgiu (ir mažinantys apyvartinių taršos leidimų poreikį), energetikos sektoriuje dalis nuo visų pateiktų derinti investicijų projektų (dalis nuo visų investicijų projektų, procentai)	>12	0	0
V-03-001-11-04-02-02	Suderintų inovacijų skatinančių investicijų projektų dalis nuo visų patiektų derinti investicijų projektų (dalis nuo visų investicijų projektų, procentai)	>12	0	0
V-03-001-11-04-02-03	Parengti ir priimti su tinklų naudotojų prijungimo prie tinklų ir efektyvaus tinklų planavimo proceso gerinimu susiję teisės aktai (procentai)	100	100	100
4. uždavinio 3 priemonė: Reguliacinės aplinkos susijusios su atsinaujinančiųjų išteklių energetika (AIE), energijos kaupimu kūrimas bei gerinimas.				
V-03-001-11-04-03-01	Parengti ir priimti su uždaviniu susijusių teisės aktų pakeitimai (procentais)	100	100	100
4. uždavinio 4 priemonė: Didmeninės prekybos alternatyviaisiais degalais kontrolės užtikrinimas.				
V-03-001-11-04-04-01	Degalų ir transporto sektoriaus gamtinių dujų tiekėjų (DAEI) sistemoje tinkamai pateiktų audito atskaitų vertinimas (procentai)	100	100	100
V-03-001-11-04-04-02	Vykdyti degalų ir transporto sektoriaus gamtinių dujų tiekėjų fizinį patikrinimą pagal nustatytus įpareigojimus (skaičius)	5	24	100
4. uždavinio 5 priemonė: Didmeninės gamtinių dujų, elektros energijos, biokuro ir šilumos aukcionų rinkų priežiūros tobulinimas, siekiant užtikrinti rinkos skaidrumą, vientisumą ir konkurencingumą.				
V-03-001-11-04-05-01	Didmeninių sandorių priežiūrai (duomenų analizei) skirtų programinių priemonių diegimas (REMIT) (procentai)	100	100	100
V-03-001-11-04-05-02	Paskelbti ir suorganizuoti elektros energijos, pagamintos iš atsinaujinančių išteklių, skatinimo kvotų paskirstymo aukcionai (procentai nuo Vyriausybės patvirtintų tvarkaraščių skaičiaus)	100	100	100
V-03-001-11-04-05-03	Pateikti pasiūlymai / pastabos prekybos šilumos aukcionuose teisinio reglamentavimo tobulinimui, siekiant integruoti atliekinės šilumos panaudojimą bei mažinti iškastinio kuro naudojimą	100	100	100
4. uždavinio 6 priemonė: Užtikrinti saugų, patikimą ir efektyvų energetikos įrenginių ir sistemų eksploatavimą.				
V-03-001-11-04-06-01	SAIDI/SAIFI rodiklis	44 min. / 0,66 vnt.	120.77 min. / 1.35 kartai	0

V-03-001-11-04-06-02	Rizikingiausių energetikos objektų ir įrenginių patikrinimų dalis (procentai nuo visų patikrinimų)	24	42	100
V-03-001-11-04-06-03	Laiku pašalintų energetikos objektų ir įrenginių techninės būklės, efektyvumo, energijos išteklių valstybės ir rezervinių atsargų sudarymo, tvarkymo, kaupimo bei naudojimo pažeidimų, nustatytų patikrinimo metu (procentai)	96	96	100
V-03-001-11-04-06-04	Skaitmenizuoti tikrinamų energetikos objektų ir įrenginių atrankos ir patikrinimų procesus (procentai)	20	0	0
V-03-001-11-04-06-05	Atlikta analizė dėl galimybės gauti duomenis apie energijos tiekimo patikimumą ir kokybę ar energetikos įrenginių techninę būklę, panaudojant išmaniuosius ar intelektualiuosius diagnostinius įrenginius (skaičius)	1	1	100

5. Uždavinys. Tobulinti reguliuojamiems ūkio subjektams ekonominį ir techninį reglamentavimą.

R-03-001-11-05-01	Teisės aktų, pakeistų įvertinant prisitaikymo prie reguliavimo naštos pokytį (procentai)	-	50	50
-------------------	--	---	----	----

5. uždavinio 1 priemonė: Užtikrinti prisitaikymo prie reguliavimo naštos mažinimą, taikant „vienas į – vienas iš“ principą.

V-03-001-11-05-01-01	Sudarytas keistinių teisės aktų sąrašas, kurių nuostatos įtvirtina įpareigojimus, sukeliančius prisitaikymo prie reguliavimo naštą ūkio subjektams (skaičius)	1	1	100
V-03-001-11-05-01-02	Pakeisti teisės aktai (skaičius)	faktinė reikšmė	14	–

6. Uždavinys. Vartotojų įgalinimas ir apsauga.

R-03-001-11-06-01	Vartotojų dalis, pasitikinti VERT, kaip ne teismo būdu vartojimo ginčus nagrinėjančia institucija (procentai)	>74	ND	ND
R-03-001-11-06-01	Vartotojų dalis, kuri žino apie tai, kad savo pažeistas teises gali ginti ne teismine tvarka (procentai)	>74	ND	ND

6. uždavinio 1 priemonė: Vartotojų tinkamo informavimo užtikrinimas.

V-03-001-11-06-01-01	Informuotumas apie tai, kokiais klausimais galima kreiptis į VERT (procentais)	30	ND	ND
V-03-001-11-06-01-02	Taikiai išspręstų vartojimo ginčų, išnagrinėtų ne teismo tvarka, dalis (procentais)	23	12	52,2

6. uždavinio 2 priemonė: Mažmeninės elektros energijos ir gamtinių dujų rinkos priežiūros tobulinimas.

V-03-001-11-06-02-01	Duomenų atvėrimo mažmeninėje rinkoje užtikrinimas pagal VERT kompetenciją (procentais)	100	100	100
----------------------	--	-----	-----	-----

¹ Reikšmė stebima (anksčiau šis rodiklis nebuvo skaičiuojamas ir stebėsenai nenaudotas, siekiant identifikuoti rodiklio stebėsenai reikalingų duomenų prieinamumą).

² VERT vidutinio mėnesinio darbo užmokesčio didėjimas 2023 m. sudarė 5,6 proc. Dėl skirtingai skelbiamų duomenų palyginti vidutinio mėnesinio darbo užmokesčio didėjimo su kitais reguliavimo institucijų sektoriais nėra galimybių.

ND – nėra duomenų.

19. PRIEDAI

ELEKTRA

30 lentelė. Elektros energetikos įmonių 2023 m. įgyvendintų investicijų vertė (mln. Eur)

Eil. Nr.	Investicijų tipas	Perdavimo sistemos operatorius (AB „Litgrid“)	STO su daugiau kaip 100 tūkst. vartotojų (AB „Energijos skirstymo operatorius“)	STO su mažiau kaip 100 tūkst. vartotojų (mažieji STO)	Gamybos įmonių investicijos (UAB „Ignitis gamyba“)
1.	Faktiškai atliktų investicijų (įvesto į eksploataciją turto) vertės mln. Eur, iš šio skaičiaus:	163,43	337,05	3,02	5,34
1.1.	Tinklų atnaujinimas ir rekonstravimas, mln. Eur	159,83	125,01	3,02	5,34
1.2.	Vartotojų, gamintojų prijungimas, mln. Eur	2,13	156,3	0	-
1.3.	Kita (IT, kita įranga ir nematerialus turtas), mln. Eur	1,47	55,75	0	-

Šaltinis – VERT

31 lentelė. Nustatyti minimalūs persiuntimo patikimumo rodikliai.

Operatorius	Reguliavimo laikotarpis, m.	Rodiklis	Nustatyti minimalūs persiuntimo patikimumo rodikliai	Matavimo vnt.
AB „Litgrid“	2022-2026	AIT*	0,934	min.
		ENS**	27,251	MWh
AB „Energijos skirstymo operatorius“	2022-2026	SAIDI***	94,058	min.
		SAIFI****	1,062	karto

Šaltinis – VERT

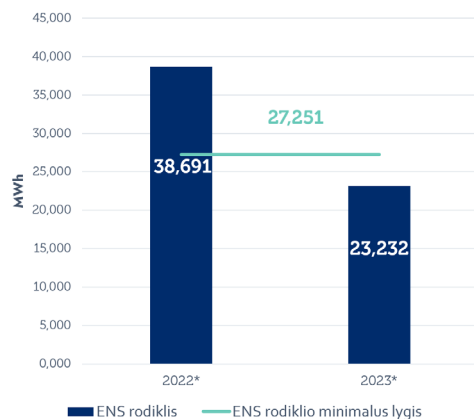
* Vartotojams elektros energijos vidutinė nutraukimo trukmė (angl. average interruption time, toliau – AIT);

** Nepersiųstos elektros energijos kiekis (angl. energy not supplied, toliau – ENS);

*** vartotojams elektros energijos vidutinė nutraukimo trukmė (angl. system average interruption duration index, toliau – SAIDI);

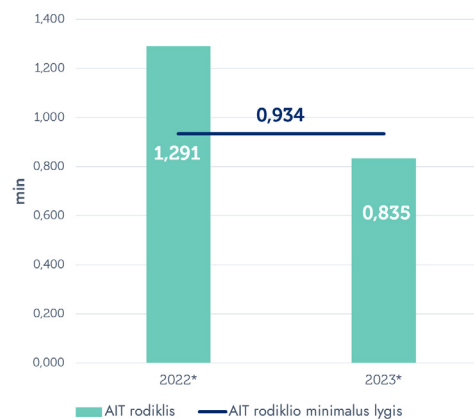
**** vartotojui tenkantis vidutinis nutraukimų skaičius (angl. system average interruption frequency index, toliau – SAIFI).

38 pav. Perdavimo tinklu neperduotos elektros energijos kiekis (ENS)

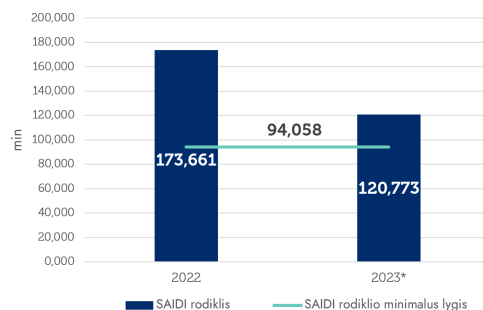
Šaltinis – VERT

39 pav. Vidutinė elektros energijos perdavimo nutraukimo trukmė (AIT)

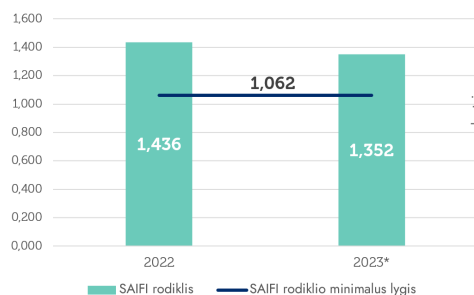
Šaltinis – VERT

40 pav. Sistemos ilgų elektros energijos skirstymo nutraukimų vidutinės trukmės rodiklis (SAIDI)

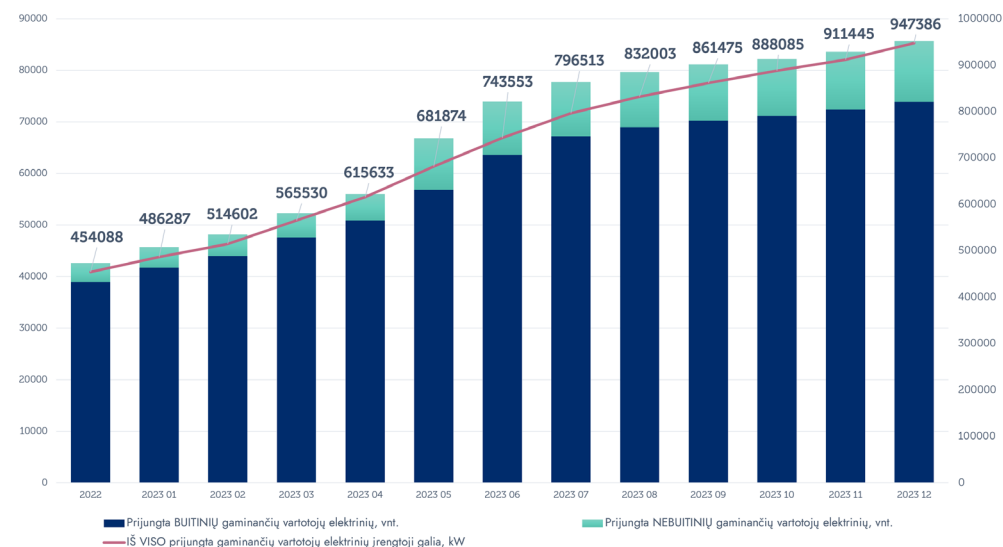
Šaltinis – VERT

41 pav. Sistemos ilgų elektros energijos skirstymo nutraukimų vidutinio dažnumo rodiklis (SAIFI)

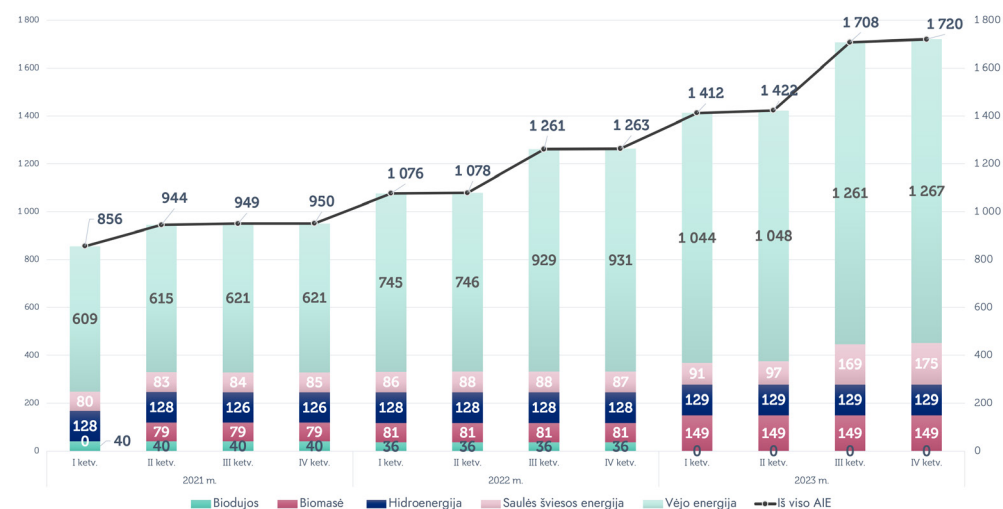
Šaltinis – VERT

42 pav. Gaminančių vartotojų prijungimo statistika

Šaltinis – VERT

43 pav. AEI struktūra pagal įrengtąją galią 2021–2023 m., MW

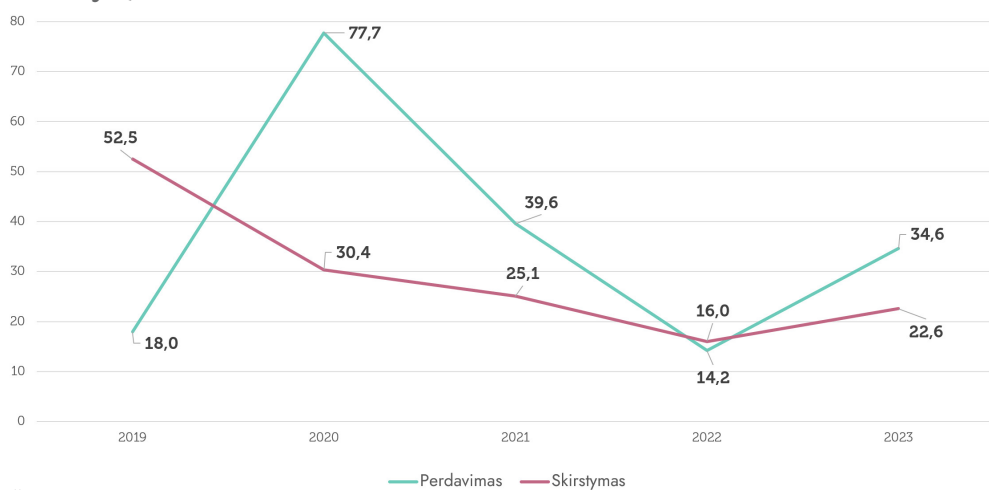

Šaltinis – VERT

DUJOS

44 pav. 2019–2023 m. gamtinių dujų perdavimo ir skirstymo veiklose atliktos investicijos, mln. Eur

Šaltinis – VERT

31 lentelė. AB „Energijos skirstymo operatorius“ 2020–2024 m. skirstymo veiklos investicijų grąžos rodikliai

Rodikliai	2020 m.	2021 m.	2022 m.	2023 m.	2024 m.
Reguliuojamo turto vertė (RAB), tūkst. Eur	229 565	249 268	247 800	253 700	252 554
Nustatyta investicijų grąžos norma, %	3,84	3,9	3,98	3,99	5,03
Faktinė investicijų grąža, %	1	1,78	-6,91	1,47*	-
VERT nustatyta investicijų grąža, tūkst. Eur	8 815	9 721	9 862	10 117	12 703
Faktinė investicijų grąžos norma, tūkst. Eur	2 275	4 447	-17 125	3 730*	-

*neaudituotų ataskaitų duomenys

Šaltinis – VERT

32 lentelė. AB agrofimos „Josvainiai“, UAB „Intergas“ ir UAB Gren Lietuva 2020–2024 m. skirstymo veiklos investicijų grąžos rodikliai

Ūkio subjektas	Metai	Reguliuojamo turto vertė (RAB), tūkst. Eur	Nustatyta investicijų grąžos norma, %	Faktinė investicijų grąžos norma, %	VERT nustatyta investicijų grąža, tūkst. Eur	Faktinė investicijų grąža, tūkst. Eur
AB „Josvainiai“	2020 m.	110,64	3,55	-2,95	3,93	-3,27
	2021 m.	109,02	3,57	9,20	3,89	10,03
	2022 m.	105,03	3,61	1,20	3,81	1,26
	2023 m.	101,05	3,60	-40,78*	3,66	-41,21*
	2024 m.	97,06	4,94	-	4,80	-
UAB „Intergas“	2020 m.	12 043	6,86	16,49	826	1 986
	2021 m.	11 591,54	3,63	6,63	420,77	768,61
	2022 m.	11 240,50	4,31	9,4	479,33	1057,02
	2023 m.	10 797,75	4,33	10,38*	471,65	1120,88*
	2024 m.	10 355,01	5,96	-	617,16	-
UAB Gren Lietuva	2020 m.	799,50	3,54	-4,45	28,30	-36,46
	2021 m.	820,01	3,64	1,44	29,85	11,55
	2022 m.	779,81	3,72	-7,37	29,76	-58,92
	2023 m.	777,78	3,75	-8,43*	29,17	-65,76*
	2024 m.	755,53	5,09	-	38,46	-

*neaudituotų ataskaitų duomenys

Šaltinis – VERT

33 lentelė. Investicijų grąža perdavimo veikloje, 2020–2024 m.

Rodikliai	2020 m.	2021 m.	2022 m.	2023 m.	2024 m.
Reguliuojamo turto vertė (RAB), tūkst. Eur	218 252	257 895	271 140	268 351	277 202
Nustatyta investicijų grąžos norma, %	3,38	3,86	3,94	3,96	5,04
Faktinė investicijų grąžos norma, %	6,26	7,38	6,86	7,11	-
VERT nustatyta investicijų grąža, tūkst. Eur	7 377	9 955	10 682	10 573	10 977
Faktinė investicijų grąža, tūkst. Eur	13 671	19 042	18 592	19 080*	-

*neaudituotų ataskaitų duomenys

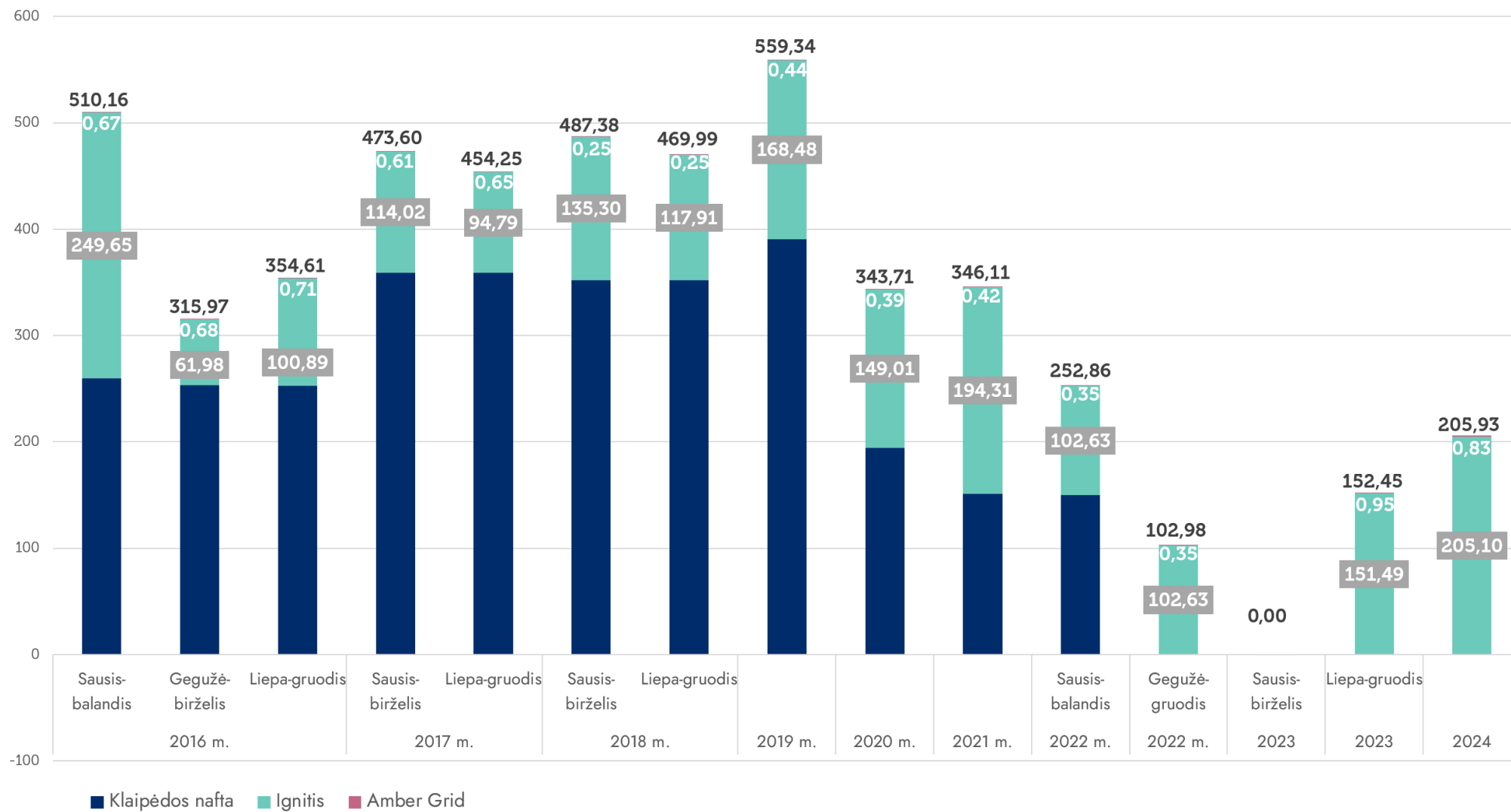
Šaltinis – VERT

34 lentelė. AB „Klaipėdos nafta“ SGD pakartotinio dujinimo veiklos investicijų grąžos rodikliai, 2020–2024 m.

Rodikliai	2020 m.	2021 m.	2022 m.	2023 m.	2024 m.
Reguliuojamo turto vertė (RAB), tūkst. Eur	47 145	44 226	41 001	38 669	38 213
Nustatyta investicijų grąžos norma, proc.	2,9	3,46	3,46	4,14	4,16
Faktinė investicijų grąžos norma, proc.	18,6	-2,53	2,8	-1,89	-
VERT nustatyta investicijų grąža, tūkst. Eur	1 367	1 530	1 697	1 601	1 590
Faktinė investicijų grąža, tūkst. Eur	8 733	-1 117	787	-730	-

Šaltinis – VERT

45 pav. Gamtinių dujų tiekimo saugumo papildoma dedamosios prie gamtinių dujų perdavimo kainos struktūra pagal lėšų gavėjus, Eur/MWh/parą/metus

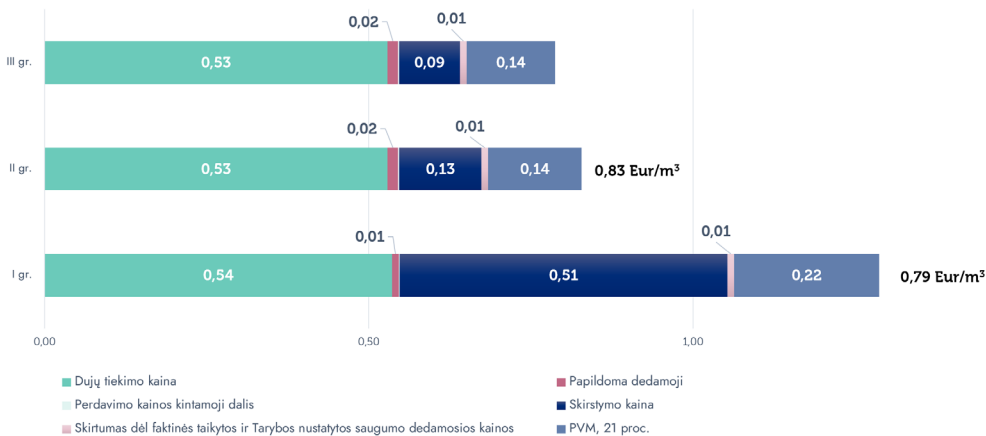
Šaltinis – VERT

35 lentelė. Gamtinių dujų tiekimo saugumo papildoma dedamosios prie gamtinių dujų perdavimo kainos struktūra pagal lėšų gavėjus, Eur/MWh/parą/metus (Eur su PVM/m³)

Įmonė	Gr.	2023 m. I pusm.		2023 m. II pusm.		2024 m. I pusm.		Pokytis, Eur	
		Pastovioji tarifo dalis	Kintamoji tarifo dalis	Pastovioji tarifo dalis	Kintamoji tarifo dalis	Pastovioji tarifo dalis	Kintamoji tarifo dalis	Pastovioji tarifo dalis	Kintamoji tarifo dalis
UAB „Ignitis“	I gr.	0,56	1,4	0,56	1,36	0,56	1,29	0	-0,07
	II gr.	3,99	0,92	3,99	0,87	3,99	0,83	0	-0,04
	III gr.	3,99	0,88	3,99	0,83	3,99	0,79	0	-0,04
UAB Gren Lietuva	II gr.	3,94	1,16	3,94	1,15	3,94	0,99	0	-0,16
AB agrofirma „Josvainiai“	I gr.	0,63	0,98	0,63	0,82	0,63	0,63	0	-0,19
	II gr.	3,99	0,87	3,99	0,72	3,99	0,54	0	-0,18
UAB „Intergas“	I gr.	1,45	0,87	1,45	0,84	1,45	0,77	0	-0,07
	II gr.	1,45	0,82	1,45	0,78	1,45	0,72	0	-0,06

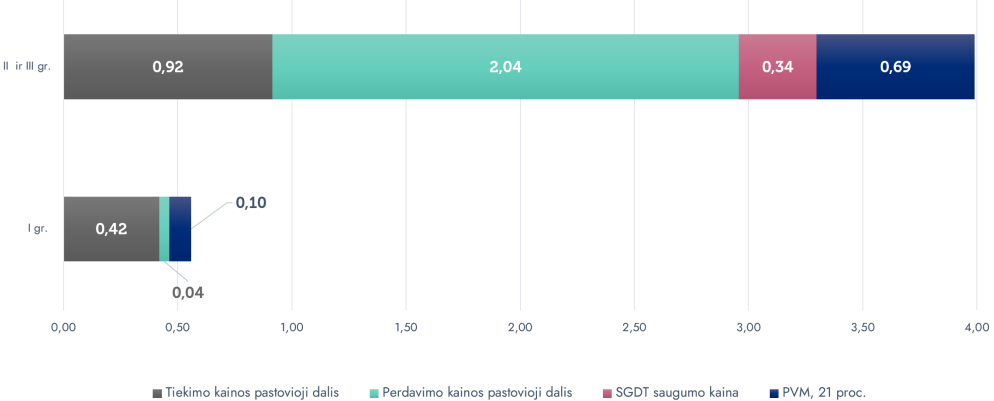
Šaltinis – VERT

46 pav. UAB „Ignitis“ buitinių vartotojų gamtinių dujų tarifo kintamosios dalies struktūra 2024 m. I pusm.

Šaltinis – VERT

47 pav. UAB „Ignitis“ buitinių vartotojų gamtinių dujų tarifo pastoviosios dalies struktūra 2024 m. I pusm.

Šaltinis – VERT

36 lentelė. Centralizuotai tiekiamų suskystintų naftos dujų kainos 2020–2024 m.

Įmonė	Kaina	2020 m.	2021 m.	2022 m.	2023 m.	2024 m.	Pokytis, proc.
AB „Suskystintos dujos“	Pastovioji dalis, Eur/mėn.	4,04	4,38	4,65	4,76	4,06	-14,7
	Kintamoji dalis, Eur/m³	0,71	1,64	2,17	3,18	2,75	-13,5
UAB „Saurida“	Pastovioji dalis, Eur/mėn.	3,51	4,2	4,53	4,67	4,96	6,2
	Kintamoji dalis, Eur/m³	1,68	1,72	2,22	2,97	2,62	-11,8
UAB „Literma“	Pastovioji dalis, Eur/mėn.	11,88	12,8	14,76	18,02	18,42	2,2
	Kintamoji dalis, Eur/m³	0,65	0,86	1,96	2,26	1,68	-25,7
UAB „Varėnos dujos“	Pastovioji dalis, Eur/mėn.	5,02	3,97	4,83	5,48	5,62	2,6
	Kintamoji dalis, Eur/m³	1,2	1,12	1,94	2,32	1,96	-15,5

Šaltinis – VERT

ŠILUMA

37 lentelė. Šilumos tiekimo sektoriaus 2023 m. kainų / sąnaudų palyginimas

Ūkio subjektai, kuriems 2023 m. nustatytos šilumos bazinių kainų dedamosios	Galiojusi kaina, ct/kWh	Ūkio subjekto projektas, ct/kWh	VERT nustatyta kaina, ct/kWh	Kainos pokytis nuo ūkio subjekto projekto, proc.	Nepripažinta sąnaudų (-), tūkst. Eur
UAB „Kaišiadorių šiluma“	7,99	10,02	9,01	-10,1	-361,08
UAB Komunalinių paslaugų centras	9,81	9,81	9,81	-	-
UAB „Litesko“ filialas „Biržų šiluma“	11,03	13,13	12,38	-5,7	-157,89
UAB „Litesko“ filialas „Kelmės šiluma“	11,31	11,55	1,68	1,1	22,06
UAB „Mažeikių šilumos tinklai“	7,38	7,19	7,3	1,5	134,27
UAB „Pakruojo šiluma“	9,55	11,16	12,45	11,6	192,3
UAB „Palangos šilumos tinklai“	8,06	9,27	8,73	-5,8	-297,44

UAB „Radviliškio šiluma“	6,35	6,82	6,99	2,5	84,61
UAB „Raseinių šilumos tinklai“	10,2	11,27	10,85	-3,7	-156,06
UAB „Šalčininkų šilumos tinklai“	6,76	6,47	7,52	16,2	283,07
AB „Šiaulių energija“	5,98	5,89	5,95	1	228,78
UAB „Utenos šilumos tinklai“	5,72	5,27	5,31	0,8	48,09
UAB „Varėnos šiluma“	9,79	10,62	10,55	-0,7	-28,02
UAB „Visagino energija“	9,22	8,01	7,42	-7,4	-1 116,13
VERT 16 šilumos tiekimo įmonių atliko šilumos kainų dedamųjų perskaičiavimą					-2 661,16
Iš viso					3 784,60
<i>Šaltinis – VERT</i>					

38 lentelė. 2023 m. šilumos tiekimo įmonių reguliuojamo turto vertė, kainoje įvertinta investicijų grąža bei faktinis pelningumas

Eil. Nr.	Ūkio subjektas	Reguliuojamo turto vertė, mln. Eur	2023 m. šilumos kainoje įvertinta investicijų grąža, tūkst. Eur	2023 m. šilumos kainoje įvertinta investicijų grąžos norma (WACC) proc.	2023 m. šilumos tiekimo veiklos grynasis pelningumas / nuostolingumas, proc.*
1.	UAB „Alytaus šilumos tinklai“	10,56	712,09	6,74	-3,06
2.	UAB „Anykščių šiluma“	3,06	212,96	6,95	7,78
3.	Balterma ir ko, UAB	0,23	9,89	4,26	15,24
4.	UAB „Birštono šiluma“	0,76	28,34	3,75	12,28
5.	UAB „Elektrėnų komunalinis ūkis“	4,59	252,28	5,5	3,32
6.	UAB Gren Akmenė	3,32	110,2	3,32	5,69
7.	UAB Gren Joniškis	2,16	69,25	3,21	-1,84
8.	UAB Gren Švenčionys	3,58	162,59	4,55	3,83
9.	UAB Gren Trakai	4,01	215,49	5,37	-4,71
10.	UAB Ignalinos šilumos tinklai	1,77	100,6	5,68	4,87
11.	UAB „Jonavos šilumos tinklai“	6,23	259,37	4,16	2,46
12.	UAB „Kaišiadorių šiluma“	2,15	93,15	4,34	-3,02

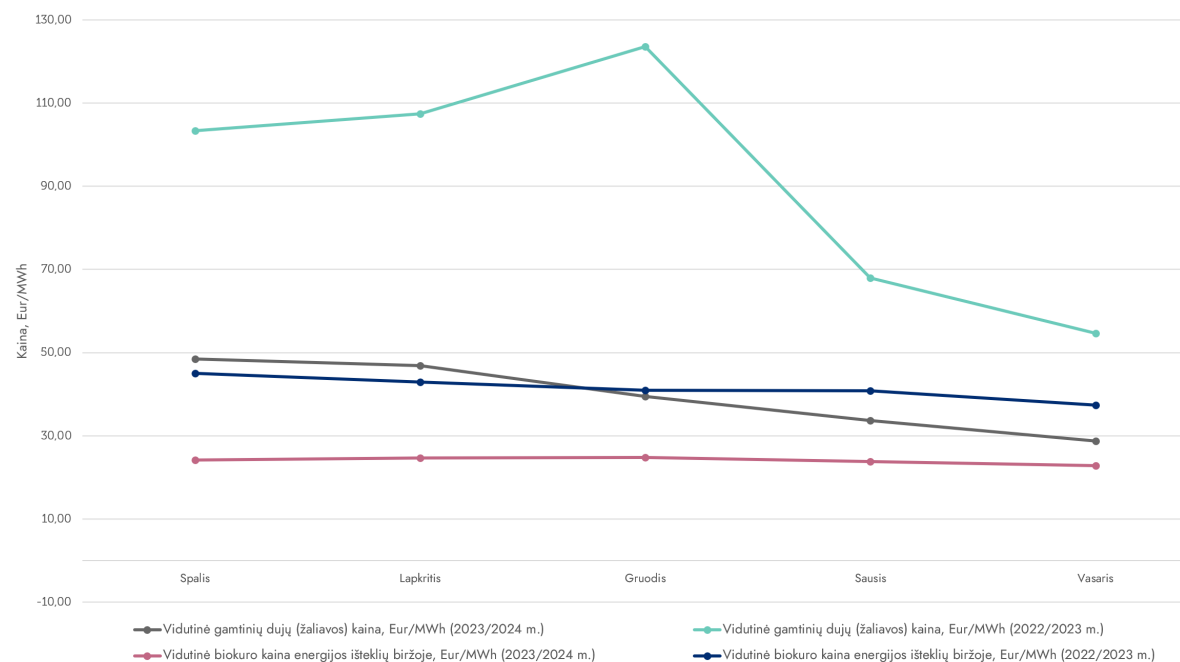
13.	AB „Kauno energija“	91,84	5 873,23	6,39	5,5
14.	UAB „Kazlų Rūdos šilumos tinklai“	2,75	102,95	3,75	6,37
15.	AB „Klaipėdos energija“	57,27	4 597,29	8,03	2,03
16.	UAB Komunalinių paslaugų centras	1,41	64,05	4,55	-1,8
17.	UAB Kretingos šilumos tinklai	2,9	101,06	3,48	0,84
18.	UAB „Lazdijų šiluma“	2,08	72,36	3,48	0,93
19.	UAB „Litesko“ filialas „Biržų šiluma“	3,37	130,35	3,87	-2,22
20.	UAB „Litesko“ filialas „Druskininkų šiluma“	9,12	572,7	6,28	-8,74
21.	UAB „Litesko“ filialas „Kelmės šiluma“	2,31	161,41	7	2,34
22.	UAB „Litesko“ filialas „Marijampolės šiluma“	18,42	1 212,78	6,58	-13,33
23.	UAB „Litesko“ filialas „Telšių šiluma“	3,06	154,25	5,04	-10,74
24.	UAB „Mažeikių šilumos tinklai“	7,49	354,98	4,74	5,38
25.	UAB „Molėtų šiluma“	2,05	70,11	3,42	-7,21
26.	UAB „Nemenčinės komunalininkas“	0,52	18,26	3,48	-10,03
27.	UAB „Nemėžio komunalininkas“	3,05	114,21	3,75	8,06
28.	UAB „Pakruojo šiluma“	1,65	84,61	5,14	-9,31
29.	UAB „Palangos šilumos tinklai“	2,74	122,34	4,47	6,81
30.	AB „Panevėžio energija“	39,55	2 080,51	5,26	-0,56
31.	UAB „Plungės šilumos tinklai“	3,03	170,43	5,62	-9,49
32.	UAB „Prienų šilumos tinklai“	1,82	81,29	4,47	4,21
33.	UAB „Radviliškio šiluma“	5,17	273,22	5,28	-0,19
34.	UAB „Raseinių šilumos tinklai“	4,21	190,27	4,52	-19,26
35.	UAB „Skuodo šiluma“	3,25	107,77	3,32	8,18
36.	UAB „Šakių šilumos tinklai“	1,76	171,77	9,75	1,26
37.	UAB „Šalčininkų šilumos tinklai“	1,53	64,25	4,2	-8,31
38.	AB „Šiaulių energija“	30,81	1 836,98	5,94	1,47
39.	UAB „Šilalės šilumos tinklai“	1,1	41,33	3,75	-8,21

40.	UAB „Šilutės šilumos tinklai“	5,5	301,59	5,49	9,24
41.	UAB „Širvintų šiluma“	2,76	93,69	3,4	5,1
42.	UAB Tauragės šilumos tinklai	3,8	142,6	3,75	-3,61
43.	UAB „Ukmergės šiluma“	5,53	274,11	4,96	3,5
44.	UAB „Utenos šilumos tinklai“	5,97	292,8	4,91	4,07
45.	UAB „Varėnos šiluma“	2,47	213,5	8,64	3,1
46.	VšĮ Velžio komunalinis ūkis	0,11	4,55	4,27	-1,16
47.	UAB „Vilkaviškio šilumos tinklai“	2,58	152,62	5,91	16,19
48.	AB Vilniaus šilumos tinklai	75,98	3 928,37	5,17	0,85
49.	UAB „Visagino energija“	13,5	622,03	4,61	-6,53

Šaltinis – VERT

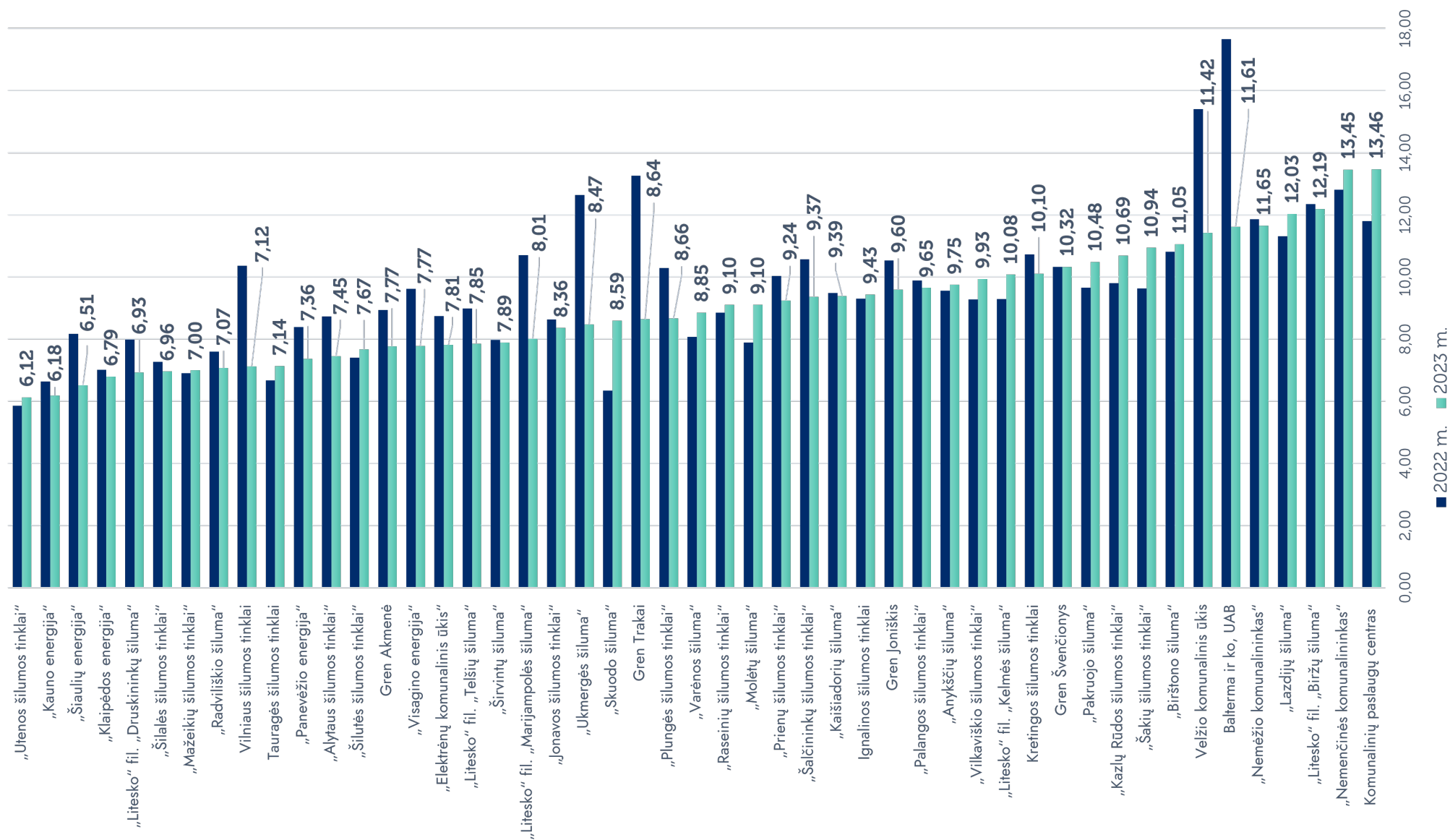
* duomenys preliminarūs.

48 pav. Gamtinių dujų ir biokuro kainų pokytis atskirais šildymo sezonais

Šaltinis – VERT

49 pav. Vidutinės svertinės metinės 2022 m. ir 2023 m. šilumos kainos palyginimas, ct/kWh be PVM

* Grafike pateiktos kainos nurodytos nevertinant nustatytų lengvatų ir subsidijų.

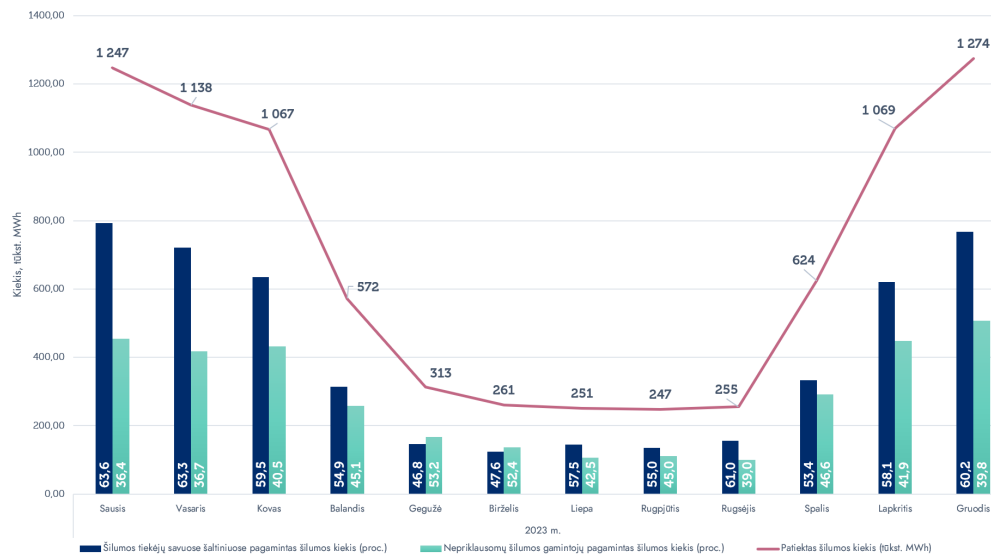
Šaltinis – VERT

50 pav. Vidutinė svertinė metinė šilumos kaina didžiuosiuose miestuose, 2022 m. ir 2023 m., ct/kWh be PVM.

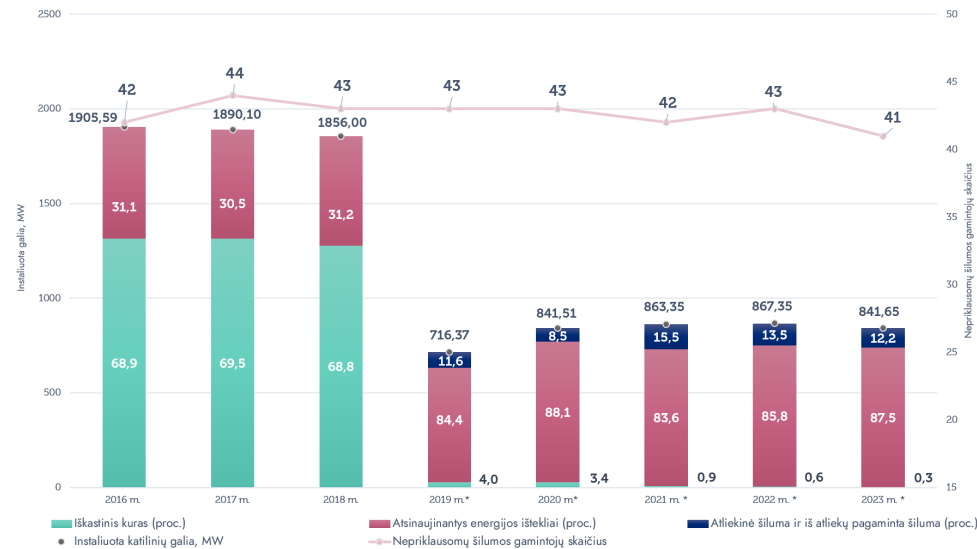
Šaltinis – VERT

52 pav. NŠG šilumos tiekėjams parduodamos šilumos dalis (proc.), patiektas šilumos kiekis (tūkst. MWh), 2023 m.

Šaltinis – VERT

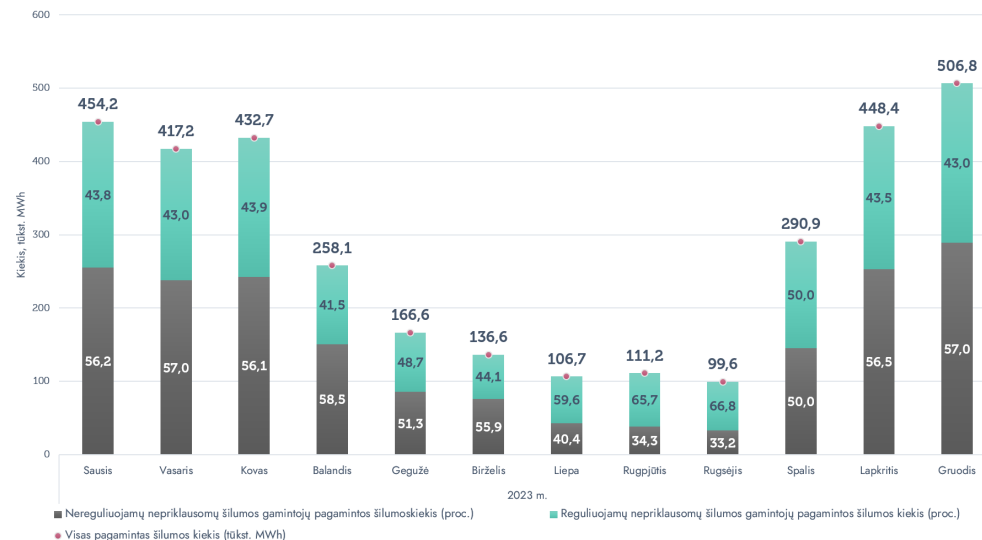
51 pav. NŠG skaičiaus bei instaliuotų pajėgumų pokytis, 2016–2023 m.

*Neįtraukti UAB Kauno termofikacijos elektrinės duomenys (1209 MW).

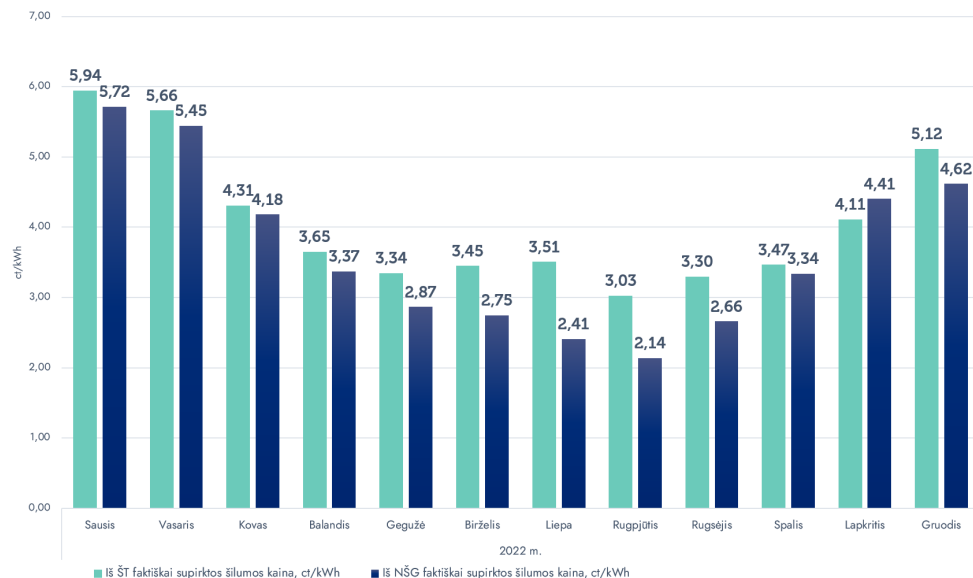
Šaltinis – VERT

53 pav. VERT reguliuojamų ir nereguliuojamų NŠG pagaminamo šilumos kiekio proporcija 2023 m.

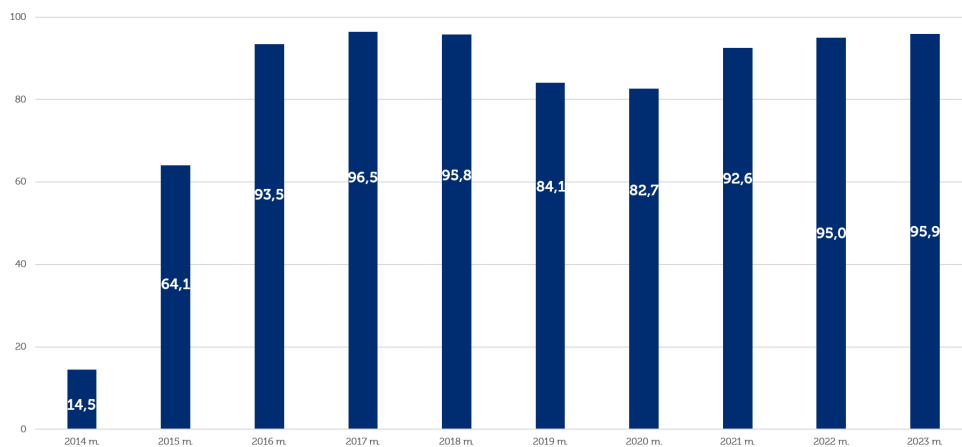
Šaltinis – VERT

54 pav. NŠG ir šilumos tiekėjų aukcione parduotos šilumos kaina, ct/kWh

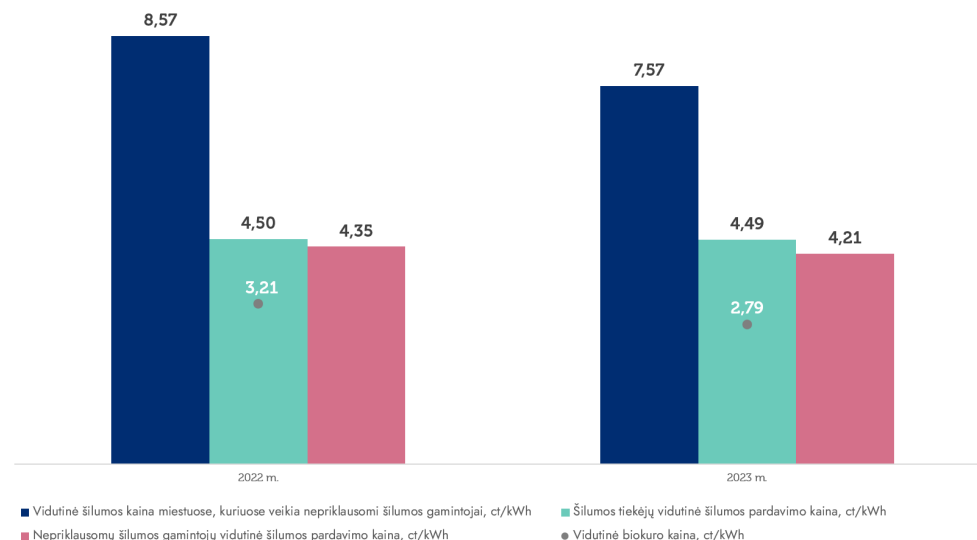
Šaltinis – VERT

56 pav. Energetikos įmonių energijos išteklių biržoje įsigytas biokuro kiekis, proc.

Šaltinis – VERT

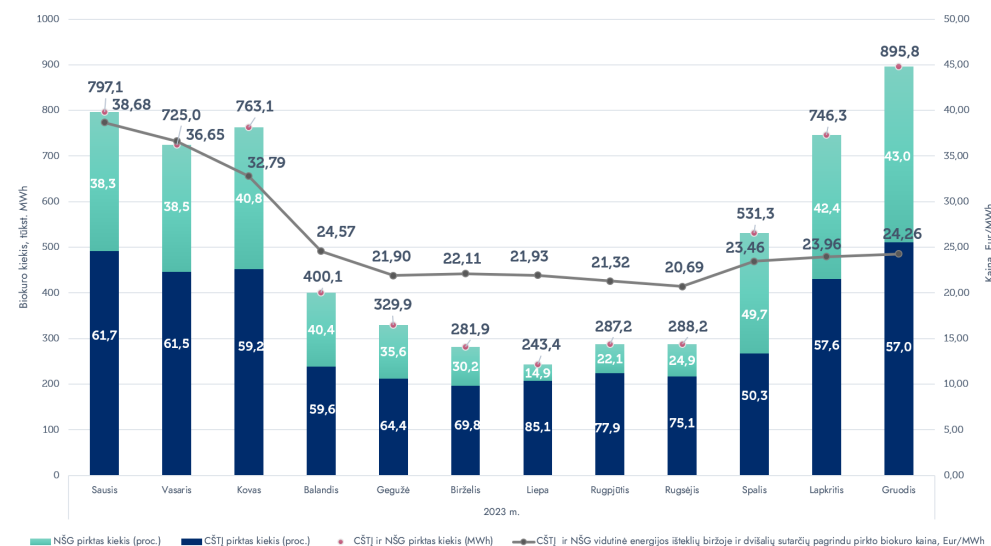
55 pav. 2022 ir 2023 m. apibendrinti galutiniai šilumos aukciono rezultatai ir vidutinė šilumos kaina miestuose, kuriuose veikia nepriklausomi šilumos gamintojai

*Kainos nurodytos be PVM.

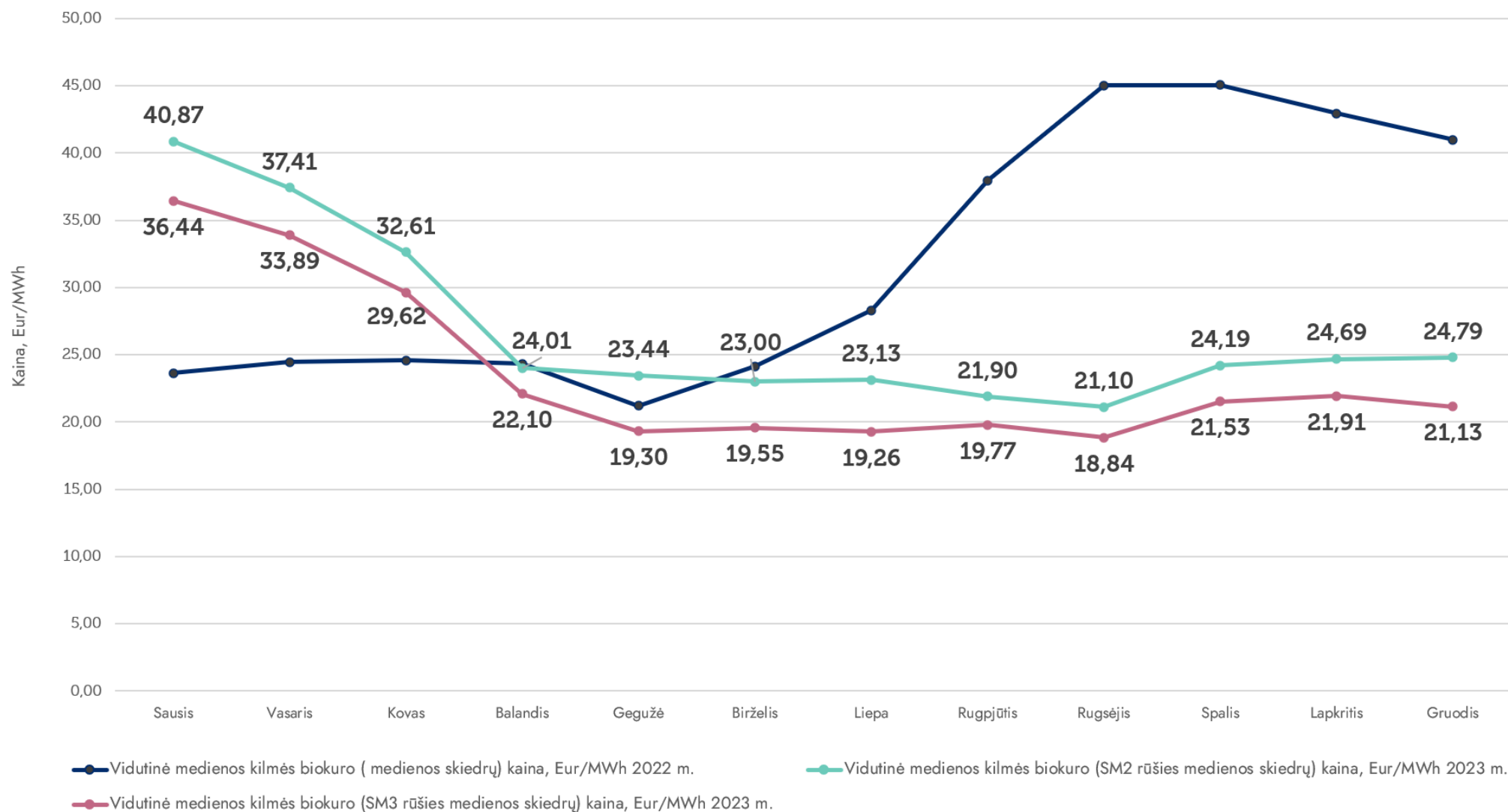
Šaltinis – VERT

57 pav. 2023 m. CŠTJ ir NŠG pirktas biokuro kiekis (proc.) ir vidutinė mokėta kaina, Eur/MWh

Šaltinis – VERT

58 pav. Šilumos įmonių įsigyto biokuro (medienos skiedrų) kaina, 2022 ir 2023 m.

Šaltinis – VERT

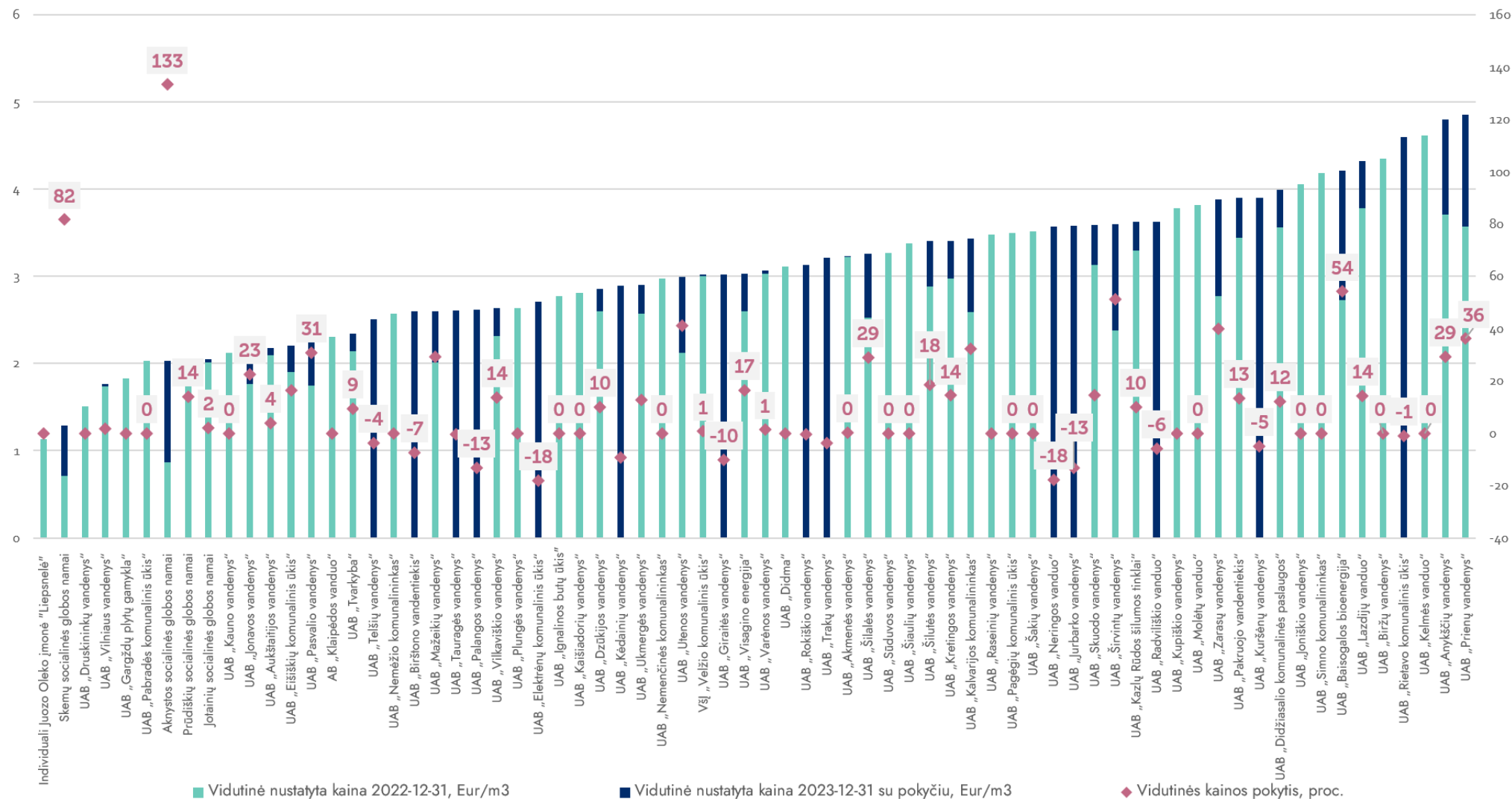
VANDUO

39 lentelė. 2023 m. įvykdytos investicijos geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo bei paviršinių nuotekų tvarkymo sektoriuje (mln. Eur)

Ūkio subjektas	Iš viso atlikta darbų ir įsigyta turto (be nebaigtos statybos)	Investicijų paskirtis					
		Vandens gavyba ir ruošimas	Vandens tiekimas	Nuotekų surinkimas	Nuotekų valymas ir nuotekų dumblo tvarkymas	Paviršinių nuotekų surinkimas ir valymas	Kita
UAB "Vilniaus vandenys"	78,05	0,4	17,93	20,44	34,81	0	4,48
UAB "Kauno vandenys"	19,16	0,12	2,8	4,31	0,54	10,19	1,2
UAB "Utenos vandenys"	15,71	0,86	5,15	4,58	1,06	0,41	2,75
UAB "Klaipėdos vanduo"	14,81	0,21	0,42	0,37	0,64	0,19	0,41
UAB "Dzūkijos vandenys"	7,06	0,25	0,3	0,44	0,31	0	0,53
UAB "Giraitės vandenys"	7,59	0,01	2,42	2,71	0,09	1,34	0,49
UAB "Sūduvos vandenys"	6,91	0	0,26	0,17	15,27	0,01	0
UAB "Telšių vandenys"	4,38	3,5	0,42	0,86	1,44	0,02	0,67
UAB "Kėdainių vandenys"	3,49	0,04	0,08	1,24	0,01	0,3	0,01
UAB "Ukmergės vandenys"	2,93	0	0,03	0,01	0,01	0	0
Likusių ūkio subjektų investicijos	49,39	4,69	9,9	20,66	9,39	9,8	3,64
Iš viso	209,48	10,08	39,71	55,79	63,58	22,25	14,18

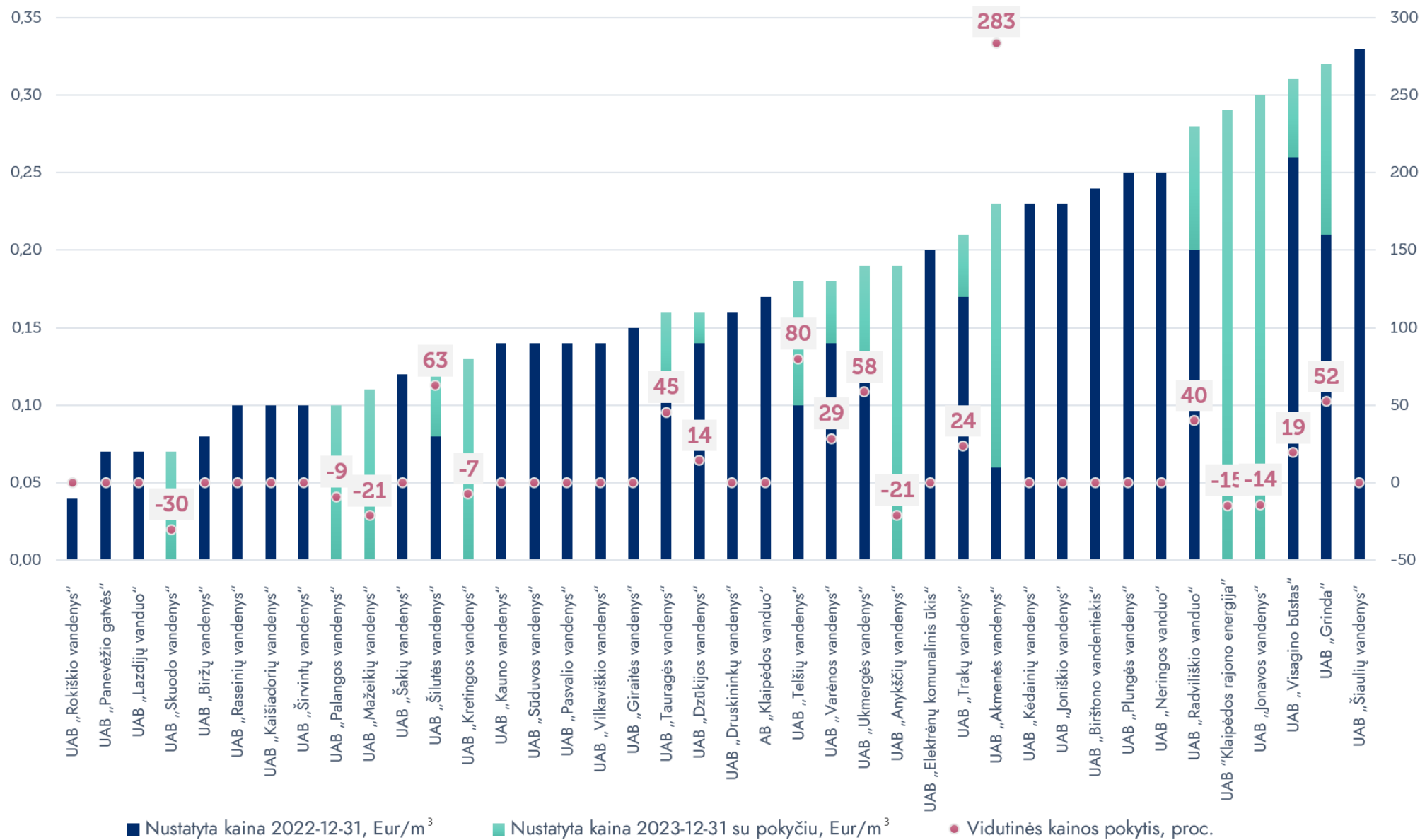
Šaltinis – VERT

59 pav. Geriamojo vandens tiekėjų ir nuotekų tvarkytojų 2022–2023 m. gruodžio 31 d. nustatytos geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo paslaugų kainos, Eur/m³.

Šaltinis – VERT

60 pav. Paviršinių nuotekų tvarkytojų 2022–2023 m. gruodžio 31 d. paviršinių nuotekų tvarkymo paslaugos kainos, Eur/m³.

Šaltinis – VERT

40 lentelė. Vandens sektoriaus vidutinių kainų / sąnaudų palyginimas (tiems ūkio subjektams, kuriems VERT nustatė bazines kainas 2023 m.)

Ūkio subjektas	Galiojanti, Eur/m ³	Ū. s. projektas, Eur/m ³	VERT nustatyta, Eur/m ³	Skirtumas nuo ū. s. projekto, %	Nepripažinta sąnaudų, tūkst. Eur
UAB "Ukmergės vandenys"	2,3	3,23	2,9	-10,22	-333,41
UAB "Pasvalio vandenys"	1,98	2,49	2,29	-8,03	-155,59
UAB "Pakruojo vandentiekis"	3,03	3,76	4,34	15,43	91,77
UAB "Utenos vandenys"	2,12	2,97	3,17	6,73	202,9
Aknystos socialinės globos namai	0,87	2,25	2,03	-9,78	-3,02
UAB "Telšių vandenys"	2,61	3,2	2,51	-21,56	-1 338,67
UAB "Akmenės vandenys"	3,22	3,89	3,23	-16,97	-322,46
UAB "Aukštaitijos vandenys"	2,1	2,58	2,18	-15,5	-2 849,54
Prūdiškių SGN	1,8	2,45	2,05	-16,33	-7,19
UAB "Tauragės vandenys"	2,62	3,13	2,6	-16,93	-680,94
UAB "Eišiškių komunalinis ūkis"	1,9	2,41	2,21	-8,3	-0,31
UAB "Kuršėnų vandenys"	4,1	3,81	3,9	2,36	32,99
UAB "Kretingos vandenys"	2,98	3,84	3,41	-11,2	-425,8
UAB "Grinda"	0,21	0,31	0,32	3,23	328,44
UAB "Anykščių vandenys"	3,71	4,65	4,8	3,23	65,96
UAB "Šilutės vandenys"	2,88	3,36	3,41	1,49	-28,38
UAB "Kazlų Rūdos šilumos tinklai"	3,3	3,73	3,64	-2,41	-16,98
UAB "Varėnos vandenys"	3,03	3,08	3,07	-0,32	-30,35
UAB "Didžiasalio komunalinės paslaugos"	3,56	4,25	3,99	-6,12	-9,01
UAB "Rokiškio vandenys"	3,14	2,77	3,13	13	314,46
UAB "Pabradės komunalinis ūkis"	2,03	3,48	3,79	8,91	111,37
Iš viso nepripažinta sąnaudų:					-5 053,76

Šaltinis – VERT

ATLIEKŲ TVARKYMAS

41 lentelė. Regioninių atliekų tvarkymo centrų iki 2023 m. sausio 1 d. atliktų investicijų paskirstymas reguliuojamai ir nereguliuojamai veiklai.

Eil. Nr.	Pavadinimas	Reguliuojamai veiklai priskiriama turto likutinė vertė, tūkst. Eur	Nereguliuojamai veiklai priskiriama turto likutinė vertė, tūkst. Eur
1.	UAB Alytaus regiono atliekų tvarkymo centras	3 546,48	11 003,42
2.	VšĮ Kauno regiono atliekų tvarkymo centras	3 443,72	11 657,39
3.	UAB Klaipėdos regiono atliekų tvarkymo centras	4 072,60	16 965,00
4.	UAB Marijampolės apskrities atliekų tvarkymo centras	1 485,96	11 594,98
5.	UAB Panevėžio regiono atliekų tvarkymo centras	605,29	3 104,47
6.	VšĮ Šiaulių regiono atliekų tvarkymo centras	1 377,83	6 258,87
7.	UAB Tauragės regiono atliekų tvarkymo centras	699,48	1 589,06
8.	UAB Telšių regiono atliekų tvarkymo centras	1 444,56	2 336,85
9.	UAB Utenos regiono atliekų tvarkymo centras	1 314,50	6 495,66
10.	UAB VAATC	8 619,98	20 750,74
Iš viso:		17 990,42	71 005,71

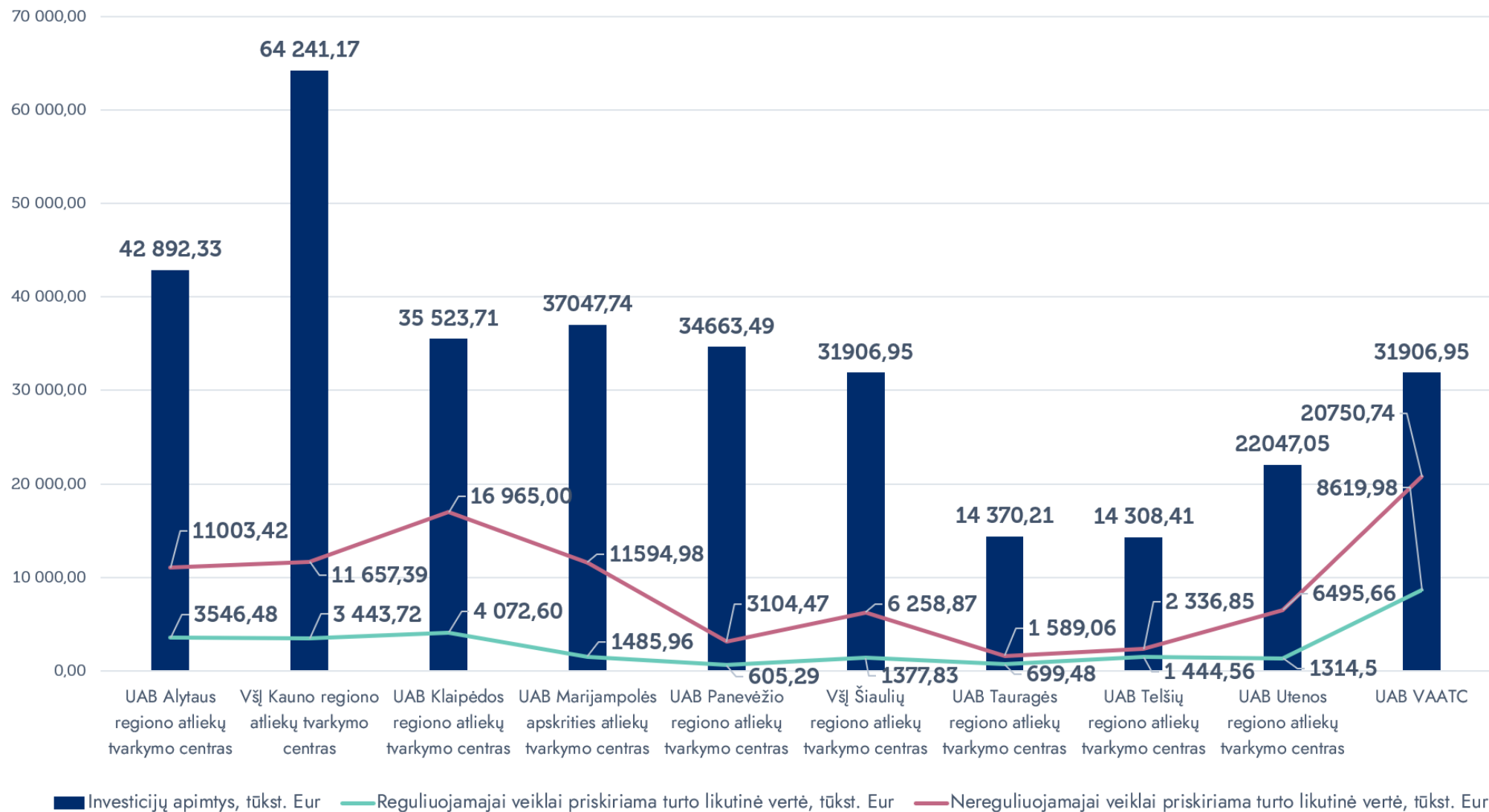
Šaltinis – VERT

42 lentelė. Regioninių atliekų tvarkymo centrų investicijų apimtys 2000–2022 m.

Eil. Nr.	Pavadinimas	Investicijų apimtys, tūkst. Eur	Atliktų investicijų likutinė vertė, 2022 m. gruodžio 31 d., tūkst. Eur
1.	UAB Alytaus regiono atliekų tvarkymo centras	42 892,33	14 549,90
2.	VšĮ Kauno regiono atliekų tvarkymo centras	64 241,17	15 101,12
3.	UAB Klaipėdos regiono atliekų tvarkymo centras	35 523,71	21 037,61
4.	UAB Marijampolės apskrities atliekų tvarkymo centras	37 047,74	13 080,94
5.	UAB Panevėžio regiono atliekų tvarkymo centras	34 663,49	3 709,75
6.	VšĮ Šiaulių regiono atliekų tvarkymo centras	31 906,95	7 636,70
7.	UAB Tauragės regiono atliekų tvarkymo centras	14 370,21	2 288,54
8.	UAB Telšių regiono atliekų tvarkymo centras	14 308,41	3 781,41
9.	UAB Utenos regiono atliekų tvarkymo centras	22 047,05	7 810,16
10.	UAB VAATC	31 906,95	29 370,72
Iš viso Lietuvoje:		328 908,01	88 996,13

Šaltinis – VERT

61 pav. Atliekų tvarkymo sektoriaus suderintos investicijos

Šaltinis – VERT

VALSTYBINĖ
ENERGETIKOS
REGULIAVIMO
TARYBA

Valstybinė energetikos reguliavimo taryba

info@vert.lt

+370 800 20500

Verkių g. 25C-1, Vilnius